

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

รุ่งตะวัน เกิดโสภา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

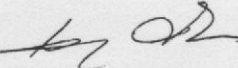
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2553

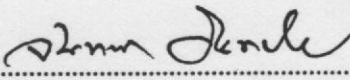
แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

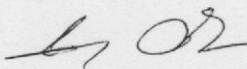
รุ่งตะวัน เกิดโกลา

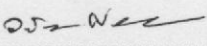
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

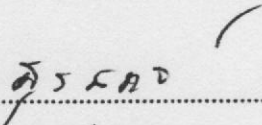
ผู้ช่วยศาสตราจารย์..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร. จินตนา อมรสงวนสิน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)

รองศาสตราจารย์..... ประธานกรรมการ
(ดร. จันทนา อินทปัญญา)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..... กรรมการ
(ดร. จินตนา อมรสงวนสิน)

อาจารย์..... กรรมการ
(ดร. วรางคณา ศรีนิต)

รองศาสตราจารย์..... คณบดี
(ดร. สุรสิทธิ์ วชิรจร)

วันที่ 4 เดือน ๑๗ - ๑ พ.ศ. 2553

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัด อุทัยธานี
ชื่อผู้เขียน	นางสาวรุ่งตะวัน เกิด โภคา
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
ปีการศึกษา	2553

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม ใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ต่อทรัพยากรท่องเที่ยว ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจนแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 100 และ 82 ราย ตามลำดับ และสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐจำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลในส่วน of แบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนของแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว วิเคราะห์โดยสรุปเรียงเรียงเป็นประเด็นและหมวดหมู่ตามลักษณะทรัพยากรท่องเที่ยว และในส่วนของสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการเรียงเรียงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ครอบคลุมตามประเด็นที่ศึกษา และทำการนำเสนอโดยการพรรณนาสรุปเป็นความเรียงเพื่อนำผลไปประกอบการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอ แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานีโดยจัดทำเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 ระยะ ได้แก่ แผนฯ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ดังนี้

1. แผนพัฒนาระยะสั้น (1-3ปี) ได้แก่ แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แผนการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น และแผนการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

(4)

2. แผนพัฒนาระยะกลาง (5 ปี) ได้แก่ กำหนดให้มียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์เดิม เน้นให้มีการดำเนินงานจริงภายในช่วงเวลาที่กำหนด และกำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติมให้ครอบคลุมองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีมาตรฐานมากขึ้น ประชาสัมพันธ์ข้อมูลท่องเที่ยวให้ครบทรัพยากรท่องเที่ยวทุกด้านและใช้สื่อประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย และจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัด

3. แผนพัฒนาระยะยาว (10 ปี) ได้แก่ จัดให้มีบริการรถโดยสารสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และกำหนดให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในจังหวัดบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของเยาวชนในระดับต่างๆ

ABSTRACT

Title of Thesis	Guideline on Sustainable Ecotourism Development of Uthaithani Province
Author	Miss Rungtawan Kerdpokha
Degree	Master of Science (Environmental Management)
Year	2010

The main objective of this study is to propose a guideline on sustainable ecotourism development of Uthaithani Province. Documentary review was used for secondary data collection. Primary data on tourism resources and opinions on the prevailing tourism resources and the provincial reports on SWOT and tourism development strategy was gathered by field survey, tourism resource inspection form, questionnaires and in-depth interview. The questionnaires were collected from 100 local people and 82 local tourism entrepreneurs whereas 6 officials participated in in-depth interview. The descriptive statistics for data analysis included frequency, percentage, mean and standard deviation. Collected from tourism resource inspection forms, the data was analyzed and summarized by tourism resource issues and categories. The data collected from in-depth interview was analyzed, arranged and connected in order to cover all studied topics; the data was therefore presented by description and used together with the questionnaire results.

The result of this study reveals that the province should define a guideline on sustainable ecotourism development by employing a short-term, middleterm and long-term tourism development plans as follows

1. Short-term development plan (1-3 years) include Tourist attraction development plan, Preservation and promoting art, culture and local costum plan and Knowledge distribution and tourism public relation plan.

2. Middle-term development plan (5 years) is that establish a consistent tourism strategy and the implementation within timeframe should be focused. Additional

(6)

strategies should be set to cover all ecotourism components. The Province should support tourism entrepreneurs in terms of product and service development. With diversified media, tourist information should cover all resources; tourism routes between provinces should be developed as well.

3. Long-term development plan (10 years) is that public bus services to major tourist places should be provided. Local wisdom should be covered in learning curriculums for youths at different levels.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาและให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูล คำปรึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนกำลังใจ

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา อมรสงวนสิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้ให้คำปรึกษาทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา อินทปัญญา และ ดร. วรางคณา ศรีนิล ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางต่างๆ รวมทั้งตรวจสอบวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือติดต่อประสานงานเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณบุคคลและหน่วยงานต่างๆที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลการศึกษา ตลอดจนอำนวยความสะดวกขณะทำการศึกษา ได้แก่ คุณปิธิธรรม จิตมุนตรี รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี คุณธวัช พรหมอยู่ ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี คุณเสวก พุทธรักษา นายอำเภอบ้านไร่ คุณทวีวัฒน์ จันทร ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองอำเภอลานสัก คุณพูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล นายอำเภอห้วยคต และคุณสุรชัย พลอยศรี ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี รวมทั้งประชาชนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ อำเภอลานสัก และอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ที่ได้ให้ข้อมูลและความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณเพื่อนๆและพี่ๆ การจัดการสิ่งแวดล้อมรุ่น 12 ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในระหว่างการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อฟ้า คุณแม่สมพิศ เกิดโกคา ที่ได้ให้กำเนิด ให้โอกาสในการศึกษาและให้การสนับสนุนในทุกๆด้าน ขอขอบพระคุณ คุณลุง ดร. สมเกียรติ จิตะฐาน ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนในการศึกษาระดับปริญญาโท ขอขอบคุณพี่สาวสาวกวดเดือน เกิดโกคา ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และเป็นกำลังใจให้เสมอจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

รุ่งตะวัน เกิดโกคา

กันยายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	6
1.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา	9
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	10
2.1 การท่องเที่ยว	10
2.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	18
2.3 การพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	27
2.4 การจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	31
2.5 การวางแผนกลยุทธ์	37
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	47
3.1 วิธีการศึกษา	47
3.2 ประชากรและตัวอย่าง	48

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	51
3.4 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ	55
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 4 พื้นที่ศึกษา	58
4.1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดอุทัยธานี	58
4.2 การท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	68
4.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	69
4.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุทัยธานี	73
4.5 การประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานีและโอกาสการพัฒนาในอนาคตด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis	77
บทที่ 5 ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยว	79
5.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	79
5.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา	80
5.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม	81
5.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	82
บทที่ 6 ผลการศึกษาจากแบบสอบถาม	125
6.1 ประชาชนท้องถิ่น	125
6.2 ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	139
6.3 ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	153
บทที่ 7 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก	168
7.1 ความคิดเห็นและมุมมองต่อทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี	168
7.2 ความคิดเห็นและมุมมองต่อจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	175
7.3 ลักษณะการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	179
7.3 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี	181
7.4 ความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติม	185
บทที่ 8 แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	188

8.1	ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุทัยธานี	189
8.2	ส่งเสริมในจุดแข็ง แก้ไขจุดอ่อน พัฒนาโอกาสที่มี และป้องกันอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญและส่งเสริมในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี	190
8.3	ดำเนินแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานีอย่างเป็นรูปธรรม	193
8.4	แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี	194
บทที่ 9	สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	197
9.1	สรุปผลการศึกษา	197
9.2	อภิปรายผลการศึกษา	205
9.3	ข้อเสนอแนะ	211
บรรณานุกรม		212
ภาคผนวก		
	ภาคผนวก ก รายชื่อและจำนวนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	219
	ภาคผนวก ข ภาพประกอบการศึกษา	223
	ภาคผนวก ค แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี	232
	ภาคผนวก ง แบบสอบถามประชาชน	260
	ภาคผนวก จ แบบสอบถามผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	267
	ภาคผนวก ฉ ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึกรองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี	274
	ภาคผนวก ช ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึกปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษ อำเภอเมืองอุทัยธานี	279
	ภาคผนวก ซ ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึกนายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี	284
	ภาคผนวก ฌ ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึกปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี	289
	ภาคผนวก ฎ ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึกนายอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี	294
	ภาคผนวก ฏ ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี	299
ประวัติผู้เขียน		304

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	49
4.1 ข้อมูลการปกครองจังหวัดอุทัยธานี	65
4.2 จำนวนประชากรจังหวัดอุทัยธานี	66
4.3 สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีในปี 2547- 2548	68
4.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานี	70
4.5 SWOT จังหวัดอุทัยธานี	73
4.6 SWOT การท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี	77
5.1 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	84
5.2 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและ ศาสนา	95
5.3 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม	102
5.4 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	112
6.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของประชาชนท้องถิ่น	126
6.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ จากประชาชนท้องถิ่น	128
6.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา จากประชาชนท้องถิ่น	129
6.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม จากประชาชนท้องถิ่น	130
6.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จากประชาชนท้องถิ่น	131

6.6	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของจุดแข็งด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น	132
6.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของจุดอ่อนด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น	134
6.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของโอกาสด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น	135
6.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของอุปสรรคด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น	136
6.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของกลยุทธ์ใน ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น	137
6.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น	138
6.12	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	140
6.13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	142
6.14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา จากผู้ประกอบการด้านการ ท่องเที่ยว	143
6.15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม จากผู้ประกอบการด้านการ ท่องเที่ยว	144
6.16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จากผู้ประกอบการด้านการ ท่องเที่ยว	145
6.17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของจุดแข็งด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	146
6.18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของจุดอ่อนด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	148

- 6.19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของโอกาสด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว 149
- 6.20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของอุปสรรคด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว 150
- 6.21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของกลยุทธ์ใน
ยุทธศาสตร์การ ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี
จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว 151
- 6.22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการ
ท่องเที่ยว 152
- 6.23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญต่อทรัพยากรท่องเที่ยว
สภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความ
ความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี ระหว่าง
ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว 159

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	9
2.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	21
4.1 ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดอุทัยธานี	61
4.2 ธงประจำจังหวัดอุทัยธานี	61
4.3 แผนที่แสดงขอบเขตของจังหวัดอุทัยธานี	66
8.1 แผนภาพแสดงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี	194

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศต่างๆให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว อีกทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับธุรกิจและอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้แก่ ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่ง ธุรกิจการจำหน่ายของที่ระลึก รวมถึงธุรกิจบริการด้านต่างๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ นอกจากจะเป็นการดึงเงินตราต่างประเทศเพื่อทำให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นแล้ว ยังกระตุ้นให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องอีกด้วย ดังนั้นรัฐบาลหลายๆประเทศจึงเพิ่มความสนใจให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ได้พยากรณ์สถานการณ์การท่องเที่ยวของโลกว่าภายในปี ค.ศ. 2020 รายได้จากการท่องเที่ยวทั่วโลกจะสูงถึงกว่า 50 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ จะมีนักท่องเที่ยวกระจายตามสถานที่ต่างๆทั่วโลกถึง 1,600 ล้านคน โดยมีกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวแหล่งใหม่ที่มีแนวโน้มการเติบโตสูงขึ้นถึงร้อยละ 10 (พิมพ์ชนก มุลมิตร, 2551: 1)

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญของอุตสาหกรรมไทย โดยตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ได้มีการรณรงค์ทางด้านการตลาดอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องนับตั้งแต่โครงการปีท่องเที่ยวไทย ประเทศไทยประตูสู่อินโดจีน Amazing Thailand จนถึง Unseen Thailand และจากนโยบายของรัฐบาลได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2551-2552 เป็นปีท่องเที่ยวไทย และกระตุ้นตลาดท่องเที่ยวในประเทศ ถือเป็นมาตรการหนึ่งในการช่วยลดผลกระทบจากภาวะชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำแคมเปญใหม่ภายใต้แนวคิด เที่ยวไทย ครีกครื้น เศรษฐกิจไทยคึกคัก ที่มุ่งส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้นซึ่งจะเป็นการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551)

ความสำคัญของการท่องเที่ยวไทย ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนจากการที่มีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้ประเทศไทยผ่านพ้นวิกฤตทางเศรษฐกิจของอาเซียนนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา ความสำคัญของการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจจากมุมมองของรัฐบาลไทยจะเห็นได้จากการสนับสนุนงบประมาณ และภาระงานที่มีตัวชี้วัดจากรายได้จากการท่องเที่ยว โดยการใช้งบประมาณ 2.5 พันล้านบาทเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลคาดหวังว่าจะได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 4.5 แสนล้านบาทจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่คาดว่าจะมีถึง 13.38 ล้านคน รัฐบาลใช้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์หลักของการพัฒนาประเทศ โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานที่สำคัญสองประการ คือการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่มีส่วนช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประการที่สองคือ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ภาคแรงงาน และช่วยลดความยากจนในหมู่ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ (อนันต์ วัฒนกุลจิรส, 2549) ในการพัฒนาประเทศนั้นจึงมีการท่องเที่ยวเป็นประเด็นหลักของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้ประเทศไทยจัดเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญในการเดินทางท่องเที่ยว ที่มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ในปีพ.ศ. 2547 เป็นปีที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าประเทศ เป็นจำนวน 11.65 ล้านคน สร้างรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นเงิน 384,360 ล้านบาท มีอัตราขยายตัวร้อยละ 16.46 แต่ปี พ.ศ. 2548 การท่องเที่ยวของไทยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ทำให้อัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 6 อีกทั้งความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่เป็นปัญหาเรื้อรังต่อเนื่องมา รวมทั้งภาวการณ์แข่งขันทางการท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ ได้แก่ ประเทศเวียดนาม จีน และอินเดีย การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ๆของประเทศญี่ปุ่น ฮองกง และเกาหลี จึงเป็นเหตุที่ทำให้การท่องเที่ยวของไทยชะลอตัวลง จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเพียง 11.52 ล้านคน มีรายได้ประมาณ 368,380 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549) จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่อ่อนไหวที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆได้ง่าย อีกทั้งการท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมโดยไม่ต้องลงทุน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ถ้าประเทศไทยจะให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในรายได้หลักของประเทศ จำเป็นต้องมีกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้เปลี่ยนแนวทางการพัฒนาประเทศจากเดิมที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักมาให้ความสำคัญกับ

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น มีการวางแผนจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนและมีการบูรณาการเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ยังคงเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาในทุกมิติแบบองค์รวม รวมทั้งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพื่อเป็นการป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมบทบาทของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกและตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหลายยุทธศาสตร์ อาทิ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการบนพื้นฐานของความโดดเด่นและความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และความเป็นไทย นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาขีดความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนการอนุรักษ์ ป่า ฟื้นฟู พัฒนา และสร้างกลไกในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2549: 71-75)

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีกระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอ ที่โดดเด่นและมีจำนวนมากมีความหลากหลาย อยู่ในอำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอห้วยคต เช่น วัดสังกัสรัตนคีรี วัดท่าซุง ชุมชนเรือนแพริมน้ำสะแกกรัง อยู่ในอำเภอเมือง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง หุบป่าตาด เขาปลาร้า อยู่ในอำเภอลานสัก ธรรมสถานวัดถ้ำเขาวง น้ำตกผาร่มเย็น วัดผาตั้ง อยู่ในอำเภอบ้านไร่ น้ำตกไซเบอร์ น้ำตกอีซ่า น้ำพุร้อนสมอทอง อยู่ในอำเภอห้วยคต เป็นต้น (พรฤดี สวัสดิ์นพรัตน์, บรรณาธิการ, ม.ป.ป.: 232-281) ถึงแม้ว่าจังหวัดอุทัยธานีจะมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลายและยังคงความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน แต่ก็ถูกมองว่าเป็นเมืองปิด เป็นแค่เพียงทางผ่านไปยังจังหวัดอื่นๆทางภาคเหนือ จากสถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ในปี 2547 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน 124,444 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยว 110.79 ล้านบาท ในปี 2548 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน 139,754 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยว 119.90 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548) ซึ่งปริมาณนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เพิ่มขึ้นมีเพียงเล็กน้อยจึงควรมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานี เพื่อให้เป็นที่รู้จักและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนมากขึ้น แต่หากเร่งพัฒนาการท่องเที่ยวหรือเร่งประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวมากเกินไปโดยขาดการวางแผนที่

รัดกุมหรือขาดความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น อาจนำมาซึ่งผลเสียหายในระยะยาวและยากที่จะแก้ไข จังหวัดอุทัยธานีนั้นเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้นำการท่องเที่ยวมาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด ดังเช่นจังหวัดอื่นๆในประเทศ การพัฒนานั้นควรดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตชุมชน รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมการและป้องกันผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นจากการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัด จึงควรมีการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวรวมทั้งศึกษาสภาพแวดล้อมภายในภายนอก ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และนำแนวทางที่ได้ไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนที่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคมและเศรษฐกิจของจังหวัดอุทัยธานีสืบไป และในการทำวิจัยเรื่องนี้เมื่อสำเร็จแล้วก่อให้เกิดความสำคัญ มีคุณค่า เพื่อให้แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี บนพื้นฐานความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี มีวัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์รองของการศึกษา ดังนี้

1.2.1 วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

1.2.2 วัตถุประสงค์รอง

1.2.2.1 เพื่อศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

1.2.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการ

ท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

1.2.2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอก และยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

1.2.2.4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ได้แนวทางพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้ในการวางแผนได้

1.3.2 ได้ทราบถึงทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

1.3.3 ได้ทราบความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

1.3.4 ได้ทราบความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

1.3.5 ได้ทราบความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมภายในภายนอกของการท่องเที่ยวที่ทางจังหวัดได้กำหนดไว้ และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัด ได้แก่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อวิเคราะห์เป็นแนวทางพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.4.2.1 ประชาชนท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

1.4.2.2 ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านการขนส่ง ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

1.4.2.3 เจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐ ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองอำเภอลานสัก นายอำเภอบ้านไร่ นายอำเภอห้วยคต และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ อำเภอลานสัก และอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ทำการศึกษาในระหว่างเดือนตุลาคม 2551 – กันยายน 2552 รวมระยะเวลาการทำวิจัยประมาณ 11 เดือน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นระยะเวลา 4 เดือน (พฤษภาคม 2552 – สิงหาคม 2552)

1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1.5.1 **ทรัพยากรท่องเที่ยว** หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม กิจกรรมประเพณี วิถีชีวิตที่สะท้อนให้เห็นความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดอุทัยธานี รวมถึงการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเภท

1.5.1.1 **ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ** หมายถึง ทรัพยากรจำพวก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุดชมวิว ซากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง ทุ่งดอกไม้และพืชพันธุ์ น้ำตก พรุ ภูเขา/ธรณีสัณฐานเฉพาะ แม่น้ำ/แก่ง วนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษา

ธรรมชาติ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ
น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน เฉพาะชนิดที่ปรากฏในจังหวัดอุทัยธานี

1.5.1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา
หมายถึง ทรัพยากรจำพวกกำแพงเมือง/คูเมือง ชุมชนโบราณ โบราณสถาน ประวัติความเป็นมา
พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง พิพิธภัณฑสถาน สถานศึกษาประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์/อนุสรณ์
สถาน อุทยานประวัติศาสตร์ เฉพาะชนิดที่ปรากฏในจังหวัดอุทัยธานี

1.5.1.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม
หมายถึง ทรัพยากรจำพวกเขื่อน/อ่างเก็บน้ำ งานประเพณี จุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวน
เกษตร วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึก
สัตว์ สวนสาธารณะ/สวนหย่อม หมู่บ้าน เหมือง เฉพาะชนิดที่ปรากฏในจังหวัดอุทัยธานี

1.5.1.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก
หมายถึง ทรัพยากรจำพวกที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการขนส่ง

1.5.2 แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ ทาง
วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตในจังหวัดอุทัยธานี

1.5.3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่ง
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตชุมชนในจังหวัด
อุทัยธานี มีกระบวนการเรียนรู้ด้านระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของ
ชุมชนท้องถิ่นเพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.5.4 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง แนวทาง วิธีการ ดูแลควบคุมและปฏิบัติ
ต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีเพื่อไม่ให้ถูกทำลายหรือมีผลกระทบทางลบต่อ
ระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น โดยดำเนินการจัดการอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่น
มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

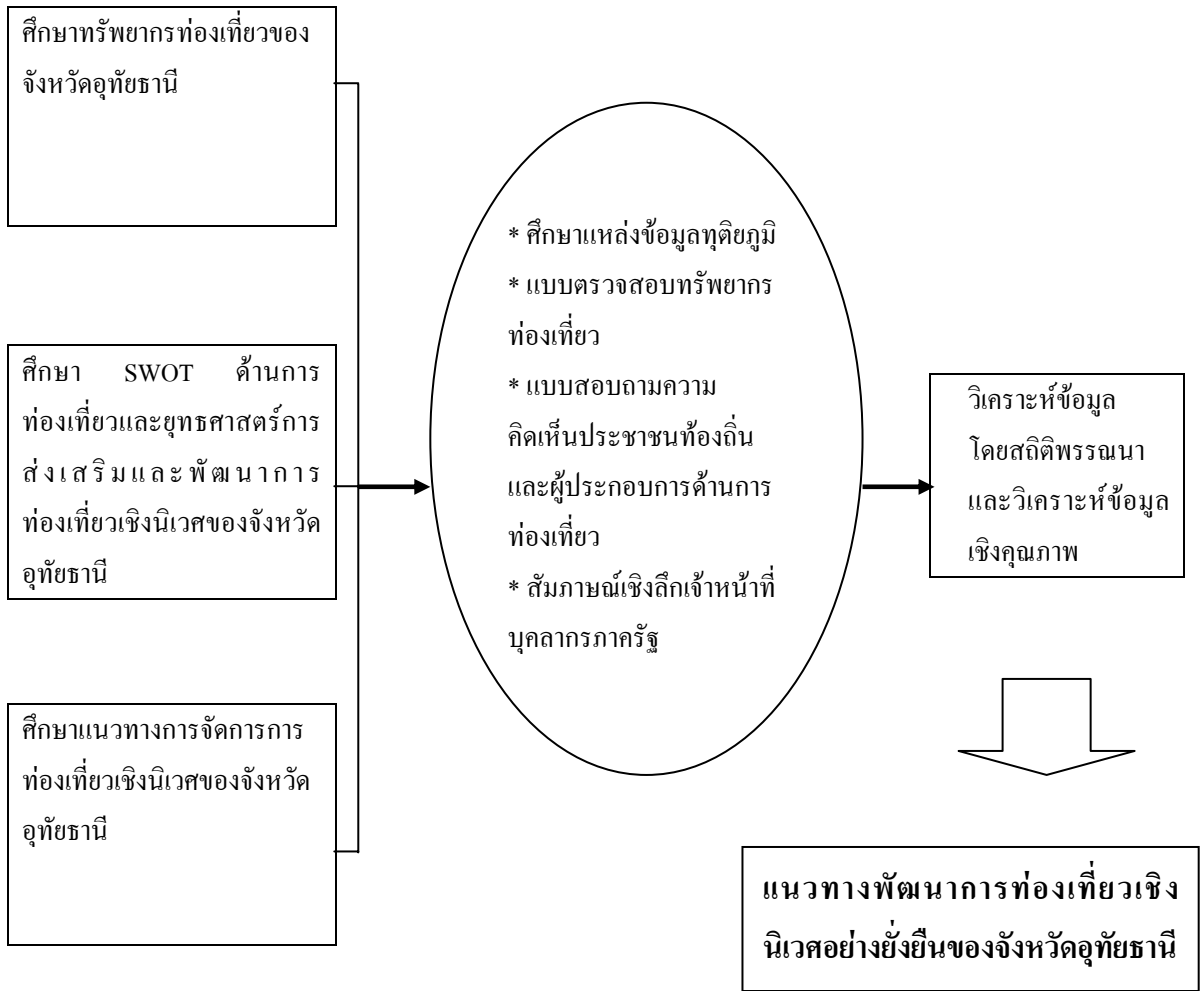
1.5.5 แผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์ หมายถึง แผนซึ่งเกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ
เป้าประสงค์ ที่ต้องการบรรลุของจังหวัดอุทัยธานีในอนาคต เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนา
จังหวัดให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และปัญหาความต้องการของประชาชน โดยมีกลยุทธ์
ดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์ภายในกรอบเวลาที่กำหนด

1.5.6 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อเข้าใจสถานะที่เป็นอยู่หรือกระบวนการพัฒนาของจังหวัดอุทัยธานีอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค เพื่อเป็นพื้นฐานของการกำหนดการวางแผนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ และเป็นพื้นฐานในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์หลักของแผนยุทธศาสตร์

1.5.7 การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวและก่อให้เกิดเศรษฐกิจที่ดี มีการกระจายรายได้และเกิดความเสมอภาค ทั้งนี้ต้องมีการคำนึงถึงความสามารถของสภาพแวดล้อมในการรองรับการพัฒนา ความต้องการของชุมชน ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมในพื้นที่ และชุมชนท้องถิ่น เป็นการยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานีให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น

1.5.8 แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน หมายถึง วิธีการนำข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยว ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) และยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ข้อมูลด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนที่ได้จากการศึกษา นำมาสังเคราะห์กับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานีและเพื่อรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานีให้คงอยู่สืบไป

1.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไป หลักการ แนวคิดทฤษฎี และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 การท่องเที่ยว
- 2.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.3 การพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.4 การจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.5 การวางแผนกลยุทธ์
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 15) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวว่าเป็นการเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย (2549: ก - 6) กล่าวว่า การท่องเที่ยวหมายถึงกิจกรรมเพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรงานประจำของมนุษย์ โดยเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจในการไปสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว และมีจุดมุ่งหมายของการเดินทางที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เป็นการเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์ต่อไปนี้ คือ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อการกีฬาและบันเทิง เพื่อชมประวัติศาสตร์ เพื่องานอดิเรก เพื่อเยี่ยมญาติมิตร และเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ รวมทั้งเพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

Holloway (1983: 3 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มุลมิตร, 2551: 7) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวคือการเดินทางออกจากที่พักหรือที่ทำงานไปยังสถานที่อื่นๆในระยะสั้นๆ และคนเหล่านั้นจะทำกิจกรรม

ต่างๆระหว่างพักชั่วคราวในสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อไปเยี่ยมชมญาติมิตรหรือท่องเที่ยว

รชพร จันทร์สว่าง (2546: 15) ได้ให้คำนิยามการท่องเที่ยวว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันทั้งที่เป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อน ประกอบกิจกรรมตามความสนใจ หรือเพื่อประกอบธุรกิจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน แต่ไม่ได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นหลัก

ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2541: 47) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวคือการเดินทางซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยที่การเดินทางนั้นเป็นการเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และเป็นการเดินทางด้วยจุดหมายใดๆที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากความหมายของการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้น กล่าวโดยสรุปหมายถึง การเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงานในปัจจุบันไปยังสถานที่ท่องเที่ยวโดยสมัครใจ ซึ่งกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวก็เพื่อพักผ่อนและพักอาศัยในแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้เวลาเพียงชั่วคราว

2.1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ดังที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540: 24-25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวซึ่งสรุปได้ดังนี้

2.1.2.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ

- 1) เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศ
- 2) ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
- 3) ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน
- 4) ก่อให้เกิดการกระจายรายได้
- 5) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
- 6) การท่องเที่ยวก่อเกิดการกระตุ้นการผลิต

2.1.2.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมของประเทศ

- 1) ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น
- 2) ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่น
- 3) ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- 4) ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา

- 5) ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น
- 6) ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึก
- 7) ช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคี

2.1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยวและตลาดการท่องเที่ยว แต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยๆที่มีความสัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ดังนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540 อ้างถึงใน ศราวุธ ผลิต, 2549:10-11)

2.1.3.1 แหล่งท่องเที่ยว เป็นทรัพยากรที่สำคัญจัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยทั่วไปมักแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวศาสนา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต วัฒนธรรม ท้องถิ่น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญ มักเป็นแหล่งที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม หรือแหล่งธรรมชาติที่สวยงามและความพร้อมในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจะพิจารณาด้านที่ตั้ง ขนาด ความดึงดูดใจ ความสะดวกในการเข้าถึง ความพร้อมด้านบริการ ศักยภาพการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว และปัญหาหรือความต้องการในการพัฒนา สภาพทรัพยากรยังมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากความดึงดูดใจในทรัพยากรแล้วในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจึงหมายถึงรวมถึงศักยภาพในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย

2.1.3.2 บริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) บริการที่รองรับการท่องเที่ยว เป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ถึงแม้ไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรม และบริการอื่นๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆด้วย

2.1.3.3 ตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourists) เป็นการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวหรืออุปสงค์ของการท่องเที่ยว (Tourism Demand) ตลาดการท่องเที่ยวคือ

ปรัชญาของการจัดการที่มุ่งเน้นไปสู่ความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยการวิจัยตลาด การพยากรณ์ การคัดเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในความต้องการเพื่อให้ธุรกิจได้รับประโยชน์สูงสุดในการเสนอบริการแก่นักท่องเที่ยวตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยทั้งสามเกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ หรือทัศนศึกษาซึ่งอาจเป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงหรือจากบริการที่เกี่ยวข้อง โดยปกติทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่ไม่มีวันหมด เพราะรูปแบบการใช้มักเป็นการสัมผัสแต่ภายนอกโดยไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรใด หรืออาจมีการชดเชยได้อยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามในการท่องเที่ยวที่เป็นจริงนั้น การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรมักมีการแปรรูปทรัพยากรและอาจไม่มีการคำนึงถึงการสูญเสีย หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับระบบย่อยต่างๆ รวมทั้งผลต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆในทางกลับกันสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบอื่นๆ เช่น ระบบชุมชน ระบบอุตสาหกรรม ฯลฯ อาจมีผลกระทบมาสู่ระบบท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นการท่องเที่ยวที่ขาดระบบการจัดการที่ดีเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงไม่สามารถประสบความสำเร็จได้เลย นอกจากองค์ประกอบภายในระบบแล้ว การท่องเที่ยวยังมีสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอีกหลายประการ เช่น สภาพกายภาพ และระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจและการลงทุน สังคมวัฒนธรรม องค์กร และกฎหมาย เป็นต้น

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

2.1.4.1 ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว

โครธา สิ่งชูวงศ์ (2546: 28) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวคือ การดำเนินงานที่จะให้ทิศทางการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ และพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการการท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยทั่วไปในประเทศไทยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ช่วยแก้ไขการขาดดุลการชำระเงิน
- 2) ให้การท่องเที่ยวเป็นฐานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาค ที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมที่ต่อเนื่อง เป็นแหล่งสร้างงาน กระจายรายได้ และความเจริญไปสู่ภูมิภาค

3) เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้าน สังคม

การดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยว มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการชักจูง แนะนำ และควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ให้ประสานกลมกลืน หากใน แหล่งท่องเที่ยวใดการพัฒนาขาดความสมดุลระหว่างองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนแล้ว ย่อมก่อให้เกิด ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้ การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจดำเนินการโดยอิสระ แบบแก้ปัญหา เฉพาะหน้า แบบมีแผนเฉพาะตัว และแบบมีแผนผสมผสานเชื่อมโยงกันในระดับที่กว้างขึ้นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ปริมาณและรูปแบบการท่องเที่ยว ลักษณะ ขององค์กรที่รับผิดชอบและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบสังคม สิ่งสำคัญที่จะประกันความสำเร็จ ของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การประสานสอดคล้องกันในองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ความ เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ และการกระจาย/รวมตัวของผลประโยชน์จากการพัฒนา

โศรยา ลิงชูวงศ์ (2546: 30) สรุปความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การ ดำเนินงานพัฒนาสภาพชุมชนด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการวางแผนการจัดการจากภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว อันจะทำให้ เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรให้คงความ ดึงดูดใจ ทั้งนี้จำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน และเกิดการกระจาย ผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

สรุปในที่นี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวหมายถึง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในด้าน ต่างๆ ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น เพื่อเป็น การดึงดูดนักท่องเที่ยวและก่อให้เกิดเศรษฐกิจที่ดี มีการกระจายรายได้และเกิดความเสมอภาค ทั้งนี้ ต้องมีการคำนึงถึงความสามารถของสภาพแวดล้อมในการรองรับการพัฒนา ความต้องการของ ชุมชน และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมในพื้นที่ นั้น

2.1.4.2 การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2537: 2-19 อ้างถึงใน จุฬาวดี จันทร์เทวาลิขิต, 2547: 28-29) กล่าวว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีเหมาะสมและเกิด ประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องมีการวางแผนเช่นเดียวกัน โดยมีกระบวนการการวางแผนไม่แตกต่าง จากการพัฒนาในด้านอื่นๆ โดยมีความเฉพาะในการมุ่งเน้นการพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้อง และ

มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ตลอดจนความกลมกลืนกับการพัฒนาด้านอื่นๆควบคู่กันไปด้วย

ในหลักการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว จะต้องดำเนินการเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวไม่ให้ขยายตัวเกินขีดความสามารถในการรองรับที่กำหนดเป็นเป้าหมาย ในขณะที่เดียวกันต้องมีการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆอยู่ในสภาพที่ดี เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว การดำเนินการทั้งสองด้านนี้อาจมีความขัดแย้งกันในผลที่เกิดจากการดำเนินการ เช่น การแก้ไขปัญหา มักจะทำให้ขีดความสามารถในการรองรับ หรือความมั่นใจของนักลงทุนสูงขึ้น เมื่อนักท่องเที่ยวพอใจจะทำให้มีความต้องการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงขึ้น เป็นต้น ดังนั้นความเหมาะสมและสมดุลในการการปฏิบัติระหว่างแนวทางทั้ง 2 ด้านจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2.1.5 นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทย

รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ.2547-2549) เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย (Tourism Capital of Asia) และมีการกำหนดพันธกิจในการพัฒนาและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวไทยให้มีคุณภาพระดับมาตรฐานโลก (World class Destination) ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การวางตำแหน่งที่เหมาะสมในการส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในตลาดโลก เพื่อให้ได้มาตรฐานโลก และเป็นการเผยแพร่ภาพลักษณ์ประเทศไทยให้โดดเด่นกว่าประเทศ คู่แข่งในภูมิภาค ส่วนยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นการพัฒนาศูนย์บริการการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยแบ่งเป็นกลุ่มหาดทรายและชายทะเล กลุ่มอุทยานและป่าเขา กลุ่มประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม กลุ่มสินค้าตามความสนใจเฉพาะด้าน และกลุ่มสินค้าที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และในยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยไปสู่ความมีคุณภาพและยั่งยืน และมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก โดยใช้กลยุทธ์ในการขยายพื้นที่ท่องเที่ยว กลยุทธ์การปรับเปลี่ยนจุดเน้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กลยุทธ์การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการทั่วไป กลยุทธ์การแบ่งภาระและความรับผิดชอบใหม่ รวมถึงกลยุทธ์การปรับบทบาทองค์กรการบริหารการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว อีกรัฐศาสตร์หนึ่ง คือ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าและบริการบนพื้นฐานความรู้และความเป็นไทยด้วยการใช้กระบวนการพัฒนาคลัสเตอร์และห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายชุมชนบนรากฐานความรู้ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพ

และมีมูลค่าสูง นอกจากนี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเริ่มจากการจัดการองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยใช้ฐานทรัพยากรที่หลากหลายของท้องถิ่นซึ่งมีชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมกับทรัพยากรเหล่านั้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2548)

จากนโยบายรัฐบาลและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศดังกล่าวจะสามารถทำการกำหนดทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นบนฐานความรู้ ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งสามารถที่จะพัฒนาให้จังหวัดอุทัยธานีมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานทั้งด้านการบริการและความปลอดภัย อีกทั้งเพื่อให้เกิดการสร้างสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว รวมถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้าใจถึงการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าเป็นเรื่องเดียวกัน มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงและต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะทำให้จังหวัดอุทัยธานีเป็นเมืองท่องเที่ยวบนพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนสืบไป

2.1.6 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2549-2551

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีเป้าหมายให้การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ที่สามารถกระจายรายได้และโอกาสการพัฒนาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง โดยมีวิสัยทัศน์ที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียภายในปี 2551 ซึ่งมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็น 20 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 700,000 ล้านบาท โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2548) คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยมีกลยุทธ์ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศ และส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นประตูสู่ภูมิภาคเอเชีย อีกทั้งพัฒนาระบบสารสนเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีกลยุทธ์พัฒนา พื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว พร้อมกับพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ โดยเพิ่มขีดความสามารถ และส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการในทุกกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน อีกทั้งปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.1.7 นโยบายการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

นโยบายการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีนโยบายเร่งฟื้นฟู ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ประเทศไทยเป็นทางผ่านหลักของการ ท่องเที่ยวในภูมิภาค ขจัดปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว พร้อมทั้งบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและระหว่าง ประเทศ รวมถึงการยกระดับให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการประชุมสัมมนา และการแสดงสินค้า ของภูมิภาคเอเชีย นอกจากนี้ยังมีนโยบายเร่งพัฒนา บูรณะฟื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเมืองและชนบท เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ พร้อมทั้งสร้างแหล่งจำหน่ายสินค้าของ นักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่นในการรักษาแหล่ง ท่องเที่ยว และวิถีชีวิตชุมชนให้คงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ อีกทั้งเพิ่มความหลากหลายของการ ท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิง เกษตร โยส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการ ท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว การพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว อีกทั้งเพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก การสร้างความปลอดภัย และการป้องกันการเอา รััดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2549)

จากนโยบายการท่องเที่ยวทั้งนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและนโยบาย การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อ การพัฒนาประเทศทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ดังนั้นเพื่อให้การ ท่องเที่ยวสามารถเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมของจังหวัด อุทัยธานีได้ จึงต้องหารูปแบบการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีความเปราะบาง และถูกทำลาย ได้ง่าย รวมทั้งเพื่อให้ประชาชนในจังหวัดอุทัยธานีได้ตระหนัก และเห็นคุณค่าของ

ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้การท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและทางวัฒนธรรมพร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ดังนั้นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อ สิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542: 51 อ้างถึงใน จุฬาวดี จันท์เทวาลิจิต, 2547: 14) ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความ รับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการ อย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

นิพล เชื้อเมืองพาน(2542: 12) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางไปยัง แหล่งท่องเที่ยวใดแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งโดยมีความประสงค์เพื่อการศึกษาและชื่นชมแหล่งท่องเที่ยว นั้นอย่างเพลิดเพลินบนพื้นฐานของการจัดการอย่างมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นการรักษา สิ่งแวดล้อม การได้รับความรู้ในการท่องเที่ยวนั้น

Lascurain (1991: 31-35 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มุลมิตร, 2551: 18) ซึ่งเป็นบุคคลแรกแห่ง สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of nature Resources – IUCN) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวอีก รูปแบบหนึ่งที่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม โดยไม่รบกวน สภาพพื้นที่ธรรมชาติ ทั้งนี้ยังก่อให้เกิดความพอใจและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ ตลอดจนลักษณะ ทางวัฒนธรรมทั้งในอดีต และปัจจุบันในพื้นที่แห่งนั้น รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และลด ผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นต่อสภาพพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความพร้อมให้ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2) ได้ให้คำจำกัดความ “Ecotourism” คือการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมี

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

กรมประมง (2546) ได้กล่าวว่า “Ecotourism” คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีทำที่ในการอนุรักษ์ ทั้งในด้านการร่วมกันป้องกันรักษาให้คงเดิมซึ่งเป็นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่มีรูปแบบอนุรักษ์โดยองค์กรที่รับผิดชอบ หรือโดยนักท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังมีวิธีการจัดการที่หลากหลาย

จากคำจำกัดความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ให้คุณค่าและความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ชุมชน และเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงการพัฒนายั่งยืน และมุ่งเน้นวิธีการเรียนรู้และสื่อความหมายอย่างมีระบบสำหรับชุมชนเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน และสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้คำจำกัดความที่ตรงกับของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ที่ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2.2.2 หลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบ่งได้เป็น 5 หลักการ (Page and Dowling, 2002: 65-69 อ้างถึงใน กัลยารัตน์ ศิริรัตน์, 2550: 15) ดังนี้

2.2.2.1 การอนุรักษ์ธรรมชาติ (Nature-Based) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ ระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพภูมิศาสตร์ และลักษณะทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ ดังนั้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.2.2.2 การจัดการระบบนิเวศให้ยั่งยืน (Ecologically Sustainable) เนื่องจากการท่องเที่ยวทุกประเภทควรจะมีที่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะสามารถเข้ามาจัดการระบบนิเวศให้ยั่งยืนทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ เพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2.2.2.3 การให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmentally Educative) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องให้การศึกษาที่สามารถสื่อความหมายด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนใน

ท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

2.2.2.4 ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของกิจการ (Locally beneficial) การมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ และยังสามารถปรับปรุงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้นด้วย นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ชุมชนเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติต่างๆในท้องถิ่นนั้น

2.2.2.5 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (Tourist's Satisfaction) นับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระยะยาว เนื่องจากถ้านักท่องเที่ยวเกิดความพอใจก็จะกลับมาเที่ยวอีกครั้ง และมีการบอกต่อ แต่ความพึงพอใจนั้นจะต้องอยู่ในกรอบของการอนุรักษ์ด้วย

2.2.3 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2-4) กล่าวว่าองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 4 ประการดังนี้

2.2.3.1 องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based tourism) คือเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมกับแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ

2.2.3.2 องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อมและควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

2.2.3.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องได้รับประสบการณ์และเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ นอกจากนี้ยังสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

2.2.3.4 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการคิด การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามตรวจสอบ ตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการการท่องเที่ยวโดย

เริ่มจากระดับรากหญ้าจนถึงการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
แหล่งที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544: 4.

2.2.4 ข้อดีและข้อเสียของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เดชา ศิริรัตน์สุวรรณ (2545: 28-29) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังนี้

2.2.4.1 ข้อดี

- 1) เป็นทางเลือกหนึ่งที่ดีก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างจิตสำนึก และส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม
- 3) เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชุมชนและประเทศ
- 4) เป็นการควบคุมศักยภาพของนักท่องเที่ยว ซึ่งทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากขึ้น
- 5) เป็นการจัดหาโอกาสสำหรับสิ่งแวดล้อมศึกษาให้กับนักท่องเที่ยวได้มีการเรียนรู้ธรรมชาติและวัฒนธรรม จากประสบการณ์โดยตรง

- เพิ่มขึ้น
- 6) ช่วยให้กองทุนสำหรับการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เพิ่มขึ้น
 - 7) ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือกันทำงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
 - 8) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศในการเป็นจุดหมายปลายทางที่มีความงดงาม และอุดมสมบูรณ์ทั้งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรม

2.2.4.2 ข้อเสีย

- 1) ยังไม่เป็นที่ชัดเจนและขาดการกระทำอย่างจริงจัง
- 2) เป็นแหล่งรายได้ที่ไม่มั่นคง จากความผันแปรของฤดูกาล และนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคม
- 3) ก่อให้เกิดการรั่วไหลของรายได้ออกนอกประเทศได้
- 4) เมื่อกลายเป็นอุตสาหกรรมจะเป็นอุตสาหกรรมสำหรับผู้มีฐานะดีเท่านั้น เนื่องจากมีการจำกัดนักท่องเที่ยวและมีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานสูง
- 5) ผลกระทบต่อขีดความสามารถในการรองรับของชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียง เนื่องจากมีธุรกิจ โรงแรม บ้านพัก หรือสิ่งก่อสร้างอื่นๆเกิดขึ้นใกล้แหล่งธรรมชาติ
- 6) หากขาดการวางแผนที่รอบคอบ และระบบการควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ จะก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมทั้งสังคมและวัฒนธรรม

2.2.5 แนวคิดที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์การการท่องเที่ยวออสเตรเลีย หรือ Australia Commonwealth Department of Tourism (1994: 27) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature-base Tourism) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ใหม่ของการท่องเที่ยวที่จะสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนา และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ถือเป็นแรงผลักดันใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อธรรมชาติและจุดมุ่งหมายของการพัฒนา โดยเน้นความยั่งยืนทางนิเวศวิทยา และอยู่บนพื้นฐานของความพยายามไม่รบกวนแหล่งธรรมชาติอาจเรียกได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืนซึ่งสนับสนุนความเข้าใจ ความชื่นชม และการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม รวมทั้งการปกป้องและจัดการพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและเพียงพอ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ ความชื่นชม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยผดุงวัฒนธรรม และความกินดีอยู่ดีของชุมชนท้องถิ่น

ภราเดช พัทฒวิเชียร (2538: 32) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนเป็นการจัดการพื้นที่ธรรมชาติเพื่อให้คงความเป็นธรรมชาติของบริเวณนั้น และยังรวมถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มี

รายได้และการจ้างงานสูงสุดได้ รวมถึงการรักษาองค์ประกอบทางสังคมวัฒนธรรมของประชาชน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2541: 48-49) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างความรู้และความเข้าใจในระบบนิเวศ เพื่อให้รู้จัก และเข้าใจระบบความสัมพันธ์ของสิ่งที่มีชีวิต การก่อเกิดและล่มสลายของสรรพสิ่งในธรรมชาติ ทำให้ผู้เข้ามาสัมผัสได้เกิดความรักและเคารพต่อสิ่งเหล่านี้ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการเรียนรู้ความเป็นไปของธรรมชาติและสรรพสิ่ง จากการเข้าไป แสวงหาความรู้ เรียนรู้ธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความเคารพความเป็นไป ของระบบทางธรรมชาติและผู้คนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์และโอกาสทางเศรษฐกิจพร้อม ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่น

2.2.6 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น นับเป็นรูปแบบของการสร้างโอกาสให้กับชุมชนในการมีส่วนร่วม ต่อกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยใช้ตัวชี้วัด เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ตัวชี้วัด (ยศ สันต สมบัติ, 2544: 205) คือ

2.2.6.1 ความสมบูรณ์ของธรรมชาติแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร และทำให้ สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2.6.2 การกระจายรายได้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้ และอาชีพเสริมให้กับชุมชนเท่านั้น แต่ยังสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง

2.2.6.3 เกิดโครงการพัฒนาชุมชน การจัดตั้งกองทุนของหมู่บ้านที่นำไปสู่การ ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อนำเอาเงินรายได้จากกองทุนชุมชนมาใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนา

2.2.6.4 เกิดกระบวนการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ ขึ้นในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีเดิม และสามารถจัดการกับความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นได้

จากตัวชี้วัดดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ สำหรับใช้เป็นกรอบในการสร้างโอกาสเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

พจนา สวนศรี (2545: 165) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบทางลบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและ วัฒนธรรมท้องถิ่น และเป็นการท่องเที่ยวที่ให้การศึกษาเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการ

อนุรักษ์ อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือรางวัลที่ได้รับจากงานอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติและ การจัดการพื้นที่ในเขตอนุรักษ์ และเป็นการท่องเที่ยวที่นำประโยชน์ทางเศรษฐกิจและรายได้เข้ามาสู่ชุมชนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีการวางแผนบนหลักการพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน และต้องไม่เกินความสามารถชุมชนที่จะรองรับได้ รวมทั้งสร้างผลประโยชน์และกระจายรายได้ส่วนใหญ่ให้กับทุกภาคส่วนของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็น การท่องเที่ยวที่เน้นย้ำถึงการพัฒนาสาธารณูปโภคที่ต้องสอดคล้องกลมกลืนกับชุมชนท้องถิ่น

Mowfort (2003:107 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มุลมิตร, 2551:196) ได้กล่าวถึงการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวในลักษณะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน สรุปได้ว่า ก่อนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างสาธารณูปโภคต่างๆในพื้นที่ท่องเที่ยว ควรศึกษาความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity: CC) รวมถึงการประเมินระดับของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limits of Acceptable Change: LAC) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน เพื่อป้องกันการทำลายคุณค่าของระบบนิเวศในธรรมชาติ และให้ทรัพยากรธรรมชาติสามารถคงอยู่สืบต่อไปได้ในอนาคต และเพื่อเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวที่มักกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2541: 51-52) ได้กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้รับกวนสภาพแวดล้อมเดิม สภาพความเป็นอยู่ดั้งเดิม จะต้องได้รับการเคารพ รวมทั้งผู้ประกอบการจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างเป็นทางการดูแลประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ ภราเดช พัทธวิเชียร (2546: 123) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และควรให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีลักษณะเฉพาะของไทยเอง เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของไทยเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีชีวิตชีวา มีจิตวิญญาณของผู้คนผสมผสานอยู่ และยังกล่าวเพิ่มอีกว่าการท่องเที่ยวควรเป็นตัวเสริมไม่ใช่กิจกรรมหลักในการพัฒนาต่างๆ และควรให้มีการสร้างกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นคำนึงถึงธรรมชาติ การให้ความรู้และการสื่อความหมาย และต้องเป็นกิจกรรมกลุ่มเล็กๆที่มีการลดผลกระทบต่อธรรมชาติ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น ซึ่งถ้านำหลักการมาประยุกต์ใช้ก็จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพยอม ชรรรมบุตร (2541: 41-47 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มุลมิตร, 2551:28) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยึดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม การวางแผน การพัฒนา และการจัดการการ

ท้องถิ่นทุรกันดารจำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การให้การศึกษาและการสื่อความหมายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อสร้างความตระหนักในธรรมชาติ หลักที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการมอบอำนาจให้กับชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และก่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม นอกจากนี้ยังกล่าวถึงหลักการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการวางแผนในภาพรวม โดยยึดมิติด้านมุมมอง มิติด้านพื้นที่ และมิติเรื่องเวลา โดยการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลักการที่สำคัญ คือ มีนโยบายที่กำหนดเป้าหมายและกรอบของการบริหารจัดการ การวางแผนในภาพรวมเป็นสิ่งจำเป็นในการวางแผนการท่องเที่ยว การสร้างสมดุลระหว่างเป้าหมายด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ต้องมีการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการวางแผนการท่องเที่ยว ให้การท่องเที่ยวเป็นของชุมชนและค่อยๆเติบโต การวางแผนควรมีสมดุลระหว่างแผนระยะยาว และแผนระยะสั้น โดยมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม เมืองและชนบทต้องการการวางแผนที่แตกต่างกัน ความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ของพื้นที่ทำให้ต้องมีการวางแผนการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

จากแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนสามารถสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจควบคู่ไปด้วยกัน อีกทั้งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการที่แตกต่างกันตามสภาพพื้นที่โดยสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม การให้การศึกษาพร้อมทั้งการสื่อความหมาย และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

2.2.7 นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 5) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระยะ 10 ปี ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบต่อไป การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมาย ขั้นตอน และวิธีการจัดการอย่างเป็นระบบ สามารถกำหนดผลที่ได้รับจากการจัดการและโครงข่ายความเชื่อมโยงที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละด้านในทุกระดับ เนื่องจากการจัดการกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นสามารถควบคุมลักษณะการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยเฉพาะองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านตลาดการท่องเที่ยว และองค์การบริหาร

จัดการที่จะเกิดประสิทธิผลต่อการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน และฟื้นตัวได้ตามสภาพธรรมชาติ อีกทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปมีจิตสำนึกและมีความตระหนักในการอนุรักษ์ นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมและมีขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีนโยบายหลักที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 7-8) ได้เสนอไว้ซึ่งสรุปได้ดังนี้

2.2.7.1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการควบคุมดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด สงวนพื้นที่ที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกรบกวนและฟื้นตัวยาก

2.2.7.2 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่โดยจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สมดุล และสอดคล้องกับรูปแบบและกิจกรรมเดิมที่มีอยู่

2.2.7.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านศึกษา การสื่อความหมาย และการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกันมากกว่าการเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

2.2.7.4 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรให้ประชาชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้ และวัฒนธรรมชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ

2.2.7.5 ให้ความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอันดับต้นของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ให้องค์กรต่างๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยวิธีการที่เหมาะสม

2.2.7.6 ให้ความสำคัญต่อการบรรจุแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนพัฒนาในระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรร รวมทั้งการกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

2.2.7.7 ส่งเสริมการศึกษา และการวิจัย พร้อมกับการประเมินผลการพัฒนาทุกๆ ด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการที่เป็นระบบ

2.2.7.8 ให้มีการใช้กฎหมายในการควบคุมดูแล และรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยการแนะนำ ตักเตือน และสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

2.2.7.9 จัดทำแนวทางปฏิบัติหรือคู่มือการจัดการแก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.2.7.10 จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกระดับ โดยให้มีการประสานความร่วมมือ ทั้งทางด้านข้อมูลข่าวสารและการจัดการร่วมกัน

2.3 การพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.3.1 ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

วาณี สัมพันธ์รักษ์ และชิตชนก พุทธประเสริฐ (2543: 39-40) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึงการพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของชนรุ่นปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันจะต้องรักษาสมดุลของระบบนิเวศตามธรรมชาติให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชนรุ่นหลังตามแนวทาง สังคม เศรษฐศาสตร์ และนิเวศวิทยา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าพลังทางสังคมเป็นพลังสำคัญในการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีเป้าหมายที่สำคัญคือการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ส่วนแนวทางเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายใต้ขีดจำกัดของทุนทางธรรมชาติที่จะต้องสงวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์ทั้งของคนในยุคปัจจุบันและในอนาคต และแนวทางนิเวศวิทยามุ่งรักษาความยั่งยืนของระบบนิเวศได้อย่างยาวนาน และสามารถอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2542: 10) ได้นิยามการพัฒนาที่ยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบันที่สามารถสืบต่อเนื่องไปในอนาคต โดยไม่กระทบต่อโอกาสในการพัฒนาของชนรุ่นหลัง และคำนึงถึงมิติของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม อย่างสมดุล รวมทั้งเน้นการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อลดช่องว่างระหว่างการออม การลงทุน และการกระจายรายได้ อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ยังเป็นการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต จิตใจและปัญญา ซึ่งแนวคิดนี้คล้ายคลึงกับแนวคิดของฉัฐพัชร ล้อประดิษฐ์พงษ์ (2546: 51) ได้กล่าวถึงปัจจัยของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะสนองความต้องการของผู้คนในอนาคตให้เท่าเทียมกันกับปัจจุบันนั้น หลักสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือการผสมผสานกันอย่างกลมกลืนระหว่างวัตถุประสงค์หรือความต้องการใน 3 ด้าน ประกอบด้วยความต้องการทางสังคม ความต้องการทางเศรษฐกิจ และการรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้านยังเป็นดัชนีชี้วัด การพัฒนาที่ยั่งยืนที่สามารถจำแนกได้ 4 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติสถานะแวดล้อม และมิติด้านสถาบัน

อนุชาติ พวงสำลี และอรรถัย อาจอ่ำ (2539: 69) กล่าวว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกระบวนการพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางควรแสดงให้เห็นถึงความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในปัจจุบันจะต้องไม่เป็นการทำให้เกิดพิษภัยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นต่อไป นั่นก็คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์วัฒนธรรม นอกจากนี้การพัฒนาของคนรุ่นต่อไปต้องไม่ถูกคนรุ่นปัจจุบันนำทรัพยากรไปใช้หมด รวมทั้งควรเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

จากแนวคิดข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาแบบองค์รวมโดยมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกๆด้าน คือด้านสังคมที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ด้านเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้ขีดความสามารถของทุนทางธรรมชาติ และด้านนิเวศวิทยาที่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องสามารถสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานของคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นหลังได้

2.3.2 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทโลก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547: 2-8 อ้างถึงใน พิทักษ์ธีรา ลภัสเศรษฐศิริ, 2549: 16-17) ได้สรุปถึงแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทโลกไว้ว่า หลังจากทีประเทศแถบซีกโลกตะวันตก โดยเฉพาะอังกฤษและอเมริกาได้เป็นผู้นำและต้นแบบในการปฏิวัติอุตสาหกรรม เปลี่ยนวิธีการผลิตเพื่อยังชีพและค้าขายภายในประเทศเป็นหลักมาสู่การผลิตเชิงอุตสาหกรรม เพื่อให้ได้ผลผลิตในปริมาณมาก ซึ่งทำให้มีต้นทุนต่ำ เพื่อการแข่งขันทางการค้าและมุ่งจำหน่ายระหว่างประเทศกันมากขึ้น นับตั้งแต่นั้นช่วงระยะเวลา 100 ปีที่ผ่านมา เกิดการใช้วัตถุดิบ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย และมุ่งตอบสนองความสะดวกสบายมากกว่าความจำเป็นพื้นฐาน ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหลอลงเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ของเสียที่ปล่อยจากกระบวนการผลิตและการบริโภคสินค้าของประชากรบนโลกกว่า 6,000 ล้านคน ได้ก่อให้เกิดมลพิษ การปนเปื้อน และการสร้างผลกระทบทั้งแก่มนุษย์ ทรัพยากรน้ำ อากาศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนั้นประเทศที่พัฒนาแล้วจึงเริ่มรวมตัวกันสร้างกรอบแนวทางการพัฒนาใหม่ โดยเกิดการพัฒนาทางความคิดที่เรียกว่า การเปลี่ยนย้ายกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) ขึ้น ส่งผลให้เกิดกรอบแนวคิดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 และเริ่มมีบทบาทในสังคมโลก โดยเริ่มตั้งแต่องค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมสุดยอดว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (Human environment) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ซึ่งเรียกร้องให้ชาวโลกคำนึงถึงผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินขีดจำกัด ผลจากการประชุมดังกล่าวทำให้ทั่ว

โลกหันมาให้ความสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมกันอย่างกว้างขวาง ต่อมาสหประชาชาติได้จัดการประชุมสุดยอดระดับโลกอีก 2-3 ครั้ง คือ การประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Conference on Environment and Development: UNCED) ณ กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล ในปีพ.ศ. 2535 โดยมีเอกสารสำคัญ คือ แผนปฏิบัติการ 21 ซึ่งเป็นเหมือนแผนแม่บทของโลก ให้ประเทศภาคีสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมได้นำไปเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ความยั่งยืน จากนั้นได้จัดประชุมย่อยอีก 5 ปีถัดมา ณ ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2540 และอีก 5 ปีถัดมา สหประชาชาติก็ได้เป็นเจ้าภาพจัด การประชุมสุดยอดระดับโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development: WSSD) ณ กรุงโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ในปีพ.ศ. 2545 ซึ่งประเทศต่างๆทั่วโลกกว่า 180 ประเทศรวมทั้งประเทศไทยให้ความสำคัญในกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างต่อเนื่องและร่วมกันลงนามรับมาเป็นพันธกรณีร่วมกันที่จะพัฒนาประเทศและสังคมโลกให้น่าอยู่และยั่งยืน โดยมุ่งพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

2.3.3 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

จากรายงานสรุปผลการประชุมประจำปี พ.ศ. 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้กล่าวถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของไทยว่ามีพื้นฐานแนวคิดมาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มีคุณภาพ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทั้ง 3 มิติ จะต้องเกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างมีคุณภาพและแข่งขันได้ จะต้องคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถสงวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยาวนาน ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ส่งผลเสียต่อความต้องการของคนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ทั้งนี้เพื่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นฐานการผลิตของระบบเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป และต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพภาพคนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยบริหารจัดการทรัพยากรและผลประโยชน์จากการพัฒนาและการคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีการปลูกฝังค่านิยมของคนไทยให้มีความพอเพียงและพึ่งตนเองได้ ขณะเดียวกันส่งเสริมการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยที่ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูล สามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงบนฐานของสังคมแห่งความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547:10 อ้างถึงใน พัทธิธีรา ลภัสเศรษฐศิริ, 2549: 17-18)

2.3.4 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541: 42 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มุลมิตร, 2551: 32) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการทรัพยากรทั้งหมด ในลักษณะที่สามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรมกระบวนการที่จำเป็นเชิงนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบสนับสนุน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

2.3.4.1 การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.3.4.2 การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความความเป็นอยู่ของชุมชน

2.3.4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีผลกระทบต่อนิเวศชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว

2.3.4.4 การประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมเป็นหลัก การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนถือเป็นการเพิ่มผลกระทบทางบวกให้เกิดขึ้นมากที่สุด ขณะเดียวกันก็ลดผลกระทบทางลบให้น้อยที่สุด

สรุปได้ว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป โดยใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องเหมาะสม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีรายได้เข้าสู่ชุมชน แต่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ได้ มีการศึกษาและวางแผนเพื่อส่งเสริมและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุด ในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อยู่หรือเสื่อมสภาพน้อยที่สุด

2.4 การจัดการการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.4.1 ความหมายของการจัดการทั่วไป

ระวีง เนตรโพธิ์แก้ว (2542: 37) ได้สรุปว่าการจัดการเป็นกระบวนการที่จะจัดให้บุคคลกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายต้องอาศัยทรัพยากรต่างๆ มาดำเนินการซึ่งมีลักษณะการจัดการไว้ว่าเป็นกระบวนการทำงานให้สำเร็จโดยบุคลากรทุกฝ่าย โดยมีจุดมุ่งหมายของการใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจน และมีคณะบุคคลร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงาน โดยเป็นกิจกรรมที่มีการวางแผน การจัดการองค์กร การควบคุม การอำนวยการ อีกทั้งมีผู้จัดการที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาดำเนินการได้อย่างมีระบบ ซึ่งสอดคล้องกับมัลลิกา ต้นสอน (2544: 22-23) ได้ให้นิยามการจัดการคือ กระบวนการในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยการสั่งการและการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น โดยมีขั้นตอนที่เรียกว่า กระบวนการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย 5 หน้าที่ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดบุคคลเข้าทำงาน การนำ และการควบคุม

ตุลา มหาพสุธานนท์ (2545: 35-36) ได้กล่าวว่า องค์กรทุกองค์กรต้องมีเป้าหมายขึ้นอยู่กับว่าองค์กรนั้นถูกจัดอยู่ในประเภทใด และเป้าหมายต่างๆจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมหรือภารกิจที่มีการจัดการ หรือการบริหารอยู่ซึ่งกิจกรรมหรือภารกิจนั้นต้องมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ถึงหลักการจัดการทั่วไปว่าเป็นกระบวนการในการทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างได้ผลโดยใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า และให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการในการทำงาน ซึ่งมีการวางแผน การจัดการองค์กร การชี้แนะและการควบคุมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์จริง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวได้

2.4.2 ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง แนวทาง วิธีการดูแลปฏิบัติต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้ไม่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ (วรรณ ศิลปะอาษา, 2545: 26-27)

2.4.2.1 ปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) คน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จในแง่ของปริมาณงาน และคุณภาพงาน โดยเฉพาะการจัดการการท่องเที่ยวต้องอาศัยบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ในการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ
- 2) เครื่องจักร เครื่องมือ ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด
- 3) เงินทุน ได้แก่ เงินทุนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่เป็นปัจจัยสำคัญ ในการสนับสนุนโดยจัดหาอุปกรณ์ต่างๆเพื่อความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปอย่างราบรื่น
- 4) วัสดุ วัตถุดิบ ที่ใช้ในการดำเนินงาน ทั้งด้านการผลิตและด้านการบริการที่ดีแก่ลูกค้า

2.4.2.2 ปัจจัยด้านการตลาด ในที่นี้ได้แก่ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวที่ถูกเสนอขาย สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่ต้องให้สอดคล้อง ต่อความต้องการของลูกค้า หรือนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย การจัดการทางการตลาดท่องเที่ยว นั้นต้องคำนึงถึงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

2.4.2.3 ปัจจัยด้านวิธีการปฏิบัติงาน คือ การกำหนดระบบงาน ระเบียบ ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานในการจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.4.2.4 ปัจจัยด้านการจูงใจ ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการการท่องเที่ยวให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ปัจจัยด้านคน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ดังนั้นการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวจึงถือเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.3 กระบวนการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจะต้องดำเนินตามกระบวนการจัดการการท่องเที่ยว (วรรณ ศิลปะอาษา, 2545: 27-29) ดังนี้

2.4.3.1 การวางแผน คือ การกำหนดแผนหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีขั้นตอนการวางแผนดังนี้

- 1) การเตรียมการศึกษาซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคองค์กรอิสระในการรวบรวม

ข้อมูล ระบุปัญหา อุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่เพื่อเป็นการเตรียมการ และศึกษาภาพรวมทั้งหมด

2) การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย โดยจะต้องเป็นวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ชัดเจนสามารถบรรลุผลได้ในทางปฏิบัติ และเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปได้

3) การสำรวจข้อมูล เป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลที่จำเป็นในการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องครอบคลุมประเด็นต่างๆ

4) การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำรวจมาวิเคราะห์ให้ได้ซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะพิจารณาในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การประเมินความพร้อมด้าน โครงสร้างขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ตลาด การวิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

5) การกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผน เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย และจัดทำแผนทั้งแผนแม่บทและแผนกลยุทธ์ รวมทั้งแผนปฏิบัติการที่สามารถนำไปปฏิบัติและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการการท่องเที่ยว

6) การปฏิบัติงานตามแผนเป็นการนำแผนที่กำหนดไว้สู่การปฏิบัติซึ่งจำเป็นต้องได้รับการควบคุมเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

7) การตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อป้องกันและแก้ไขอุปสรรคที่อาจส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้า ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2.4.3.2 การจัดการองค์กร คือ การจัดโครงสร้างขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วยการกำหนดตำแหน่งงาน และจัดกลุ่มงานที่จำเป็นเพื่อการทำงานตามเป้าหมาย การมอบอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ และต้องทราบว่าใครต้องทำงานใดและรายงานแก่ใคร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดสรรทรัพยากรในการทำงานตามโครงสร้างองค์กรต่างๆ

2.4.3.3 การจัดคนเข้าทำงาน คือ ภารกิจที่ผู้บริหารในการจัดการเกี่ยวกับบุคลากรเพื่อหาคนที่มีความสามารถเข้ามาทำงาน และพยายามส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรเหล่านั้น รวมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานในระยะยาว โดยเฉพาะการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการจัดสรรคนเข้ามาทำงานทางด้านนี้

2.4.3.4 การสั่งการ เป็นหน้าที่ที่ผู้นำต้องใช้ความสามารถในการจูงใจให้ ผู้ปฏิบัติงานยินดีทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้จัดการควรมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร การ เรียนรู้พฤติกรรมมนุษย์เพื่อที่จะสามารถประยุกต์ใช้ศิลปะการจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ จะเกิดขึ้นได้

2.4.3.5 การควบคุม คือ กระบวนการตรวจสอบ ติดตาม และการประเมินผลงาน หรือทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้งานสามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการจัดการการ ท่องเที่ยวดังนี้

- 1) การควบคุมทรัพยากรทางกายภาพ
- 2) การควบคุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- 3) การควบคุมผลการปฏิบัติงาน
- 4) การควบคุมด้านงบประมาณ
- 5) การควบคุมวิธีการดำเนินงาน

2.4.4 หลักการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและสถาบันดำรงราชานุภาพ (2541 อ้าง ถึงใน ทองย่น บุตร โสภา, 2547: 21) ได้เสนอถึงหลักการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวว่า ประกอบด้วย

2.4.4.1 ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดศักยภาพ ในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยพิจารณาจากที่ตั้งกิจกรรม ความพร้อม และความต้องการของชุมชนรวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน รูปของการเป็นคณะกรรมการ การรับผิชอบดำเนินการ การสนับสนุนภาครัฐ เป็นต้น

2.4.4.2 องค์กรต่างๆในพื้นที่ สถาตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งการสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคประชาชนอื่นๆ

2.4.4.3 ภาครัฐกิจการท่องเที่ยว องค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม และรัฐมี หน้าที่จะต้องทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคกัน

2.4.4.4 ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการต่างๆ ที่ จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่

2.4.5 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.4.5.1 หลักการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการตลาดของการท่องเที่ยว ด้านการบริการ และด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงองค์กรและกฎระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ดร.รชนี เอมพันธ์, 2547: 3-7 อ้างถึงใน วรภัทร สยนาทนนท์, 2552: 34-36)

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว คือ ความสามารถของพื้นที่และระบบนิเวศในการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อให้ทรัพยากรท่องเที่ยวยังคงอยู่ได้ยั่งยืนโดยไม่เสื่อมโทรมลงไปอย่างถาวร และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตามศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม และเน้นการประเมินคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความสนใจเฉพาะด้านของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อธรรมชาติ วิถีชีวิตท้องถิ่นและการอนุรักษ์ การจัดการเพื่อรักษาคุณค่าความสำคัญในความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ไว้ให้ได้ การจำแนกเขตการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและการรักษาระบบนิเวศ รวมไปถึงกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขการใช้พื้นที่ต่างๆและแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว และการติดตามตรวจสอบประเมินสถานภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวอยู่เสมอ กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรเป็นกิจกรรมที่มีโอกาสใกล้ชิดและได้รับประสบการณ์ตรงจากธรรมชาติและวิถีชีวิตท้องถิ่น มีโอกาสได้เข้าใจเรียนรู้และเกิดความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว มีโอกาสที่จะสร้างงานและรายได้แก่คนท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่ส่งผลด้านการอนุรักษ์ซึ่งอาจเป็นทางตรงหรือทางอ้อมและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและวิถีชีวิตท้องถิ่น

2) นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการด้านการตลาด นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะปะปนอยู่ในสังคม ส่วนใหญ่ก่อนไปทางสูงอายุ มีการศึกษาและรายได้ดี นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความปรารถนาที่จะได้ท่องเที่ยวในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติหรือมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แปลกแตกต่างไปจากชีวิตประจำวัน มีความประสงค์ที่จะได้รับรู้และ/หรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความสนุกสนานและมีความตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตท้องถิ่น ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่พร้อมจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและไม่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในลักษณะเช่นเดียวกับถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัยหรือคุ้นเคย หรือในลักษณะที่ได้รับจากการบริการในเมืองใหญ่

3) การบริการด้านต่างๆ และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมตั้งแต่ที่พัก อาหาร ยานพาหนะขนส่งนักท่องเที่ยว ตลอดจนการบริการกิจกรรมท่องเที่ยวการนำเที่ยว และการสื่อความหมายธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว ในบางแห่งการบริการเรื่องที่พักหรืออาหารอาจไม่จำเป็น ขึ้นอยู่กับสภาพหรือลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเน้นการบริการด้านการสื่อความหมายและการให้ข่าวสารข้อมูล เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การบริการศูนย์ข้อมูลและบริการนักท่องเที่ยว การบริการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวระหว่างการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น การบริการต่างๆ ที่มีโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เช่น บริการที่พัก อาหาร ยานพาหนะ และมัคคุเทศก์นำเที่ยว เน้นให้ประชาชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและดำเนินกิจการต่างๆ ในภาคบริการดังกล่าว

4) การบริหารจัดการ จัดว่าเป็นแกนหรือกลไกสำคัญในการควบคุมดูแล และจัดการให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การบริหารจัดการนี้ประกอบด้วยองค์กรผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมไปถึง แผนงาน โครงการ มาตรการและกฎระเบียบต่างๆ ในการควบคุมดูแล ให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องและยังเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ องค์กรรับผิดชอบควรทำหน้าที่บริหารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วรรณ วลัยวานิช (2539: 76-77) ยังได้สรุปถึงหลักการสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังนี้

(1) การกำหนดเขตของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographical Information System-GIS)

(2) การควบคุมนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบนิเวศที่มีความเปราะบางทางธรรมชาติ (Fragile Ecosystem) โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่

(3) การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งในแง่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและประสบการณ์การท่องเที่ยว เช่น การเล่าประวัติย่อๆ ของชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวก่อนหรือระหว่างการเดินทางไปถึง ตลอดจนจุดเด่นที่สำคัญๆ ของพื้นที่นั้นๆ หรือตั้งศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ซึ่งอาจมีทั้งภาพนิ่ง วิดิทัศน์ หรือแผ่นพับ เพื่อให้ภาพรวมหรือข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกำลังจะไปเยือน

(4) ส่งเสริมและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยลดความแออัดให้กับพื้นที่ท่องเที่ยวหลัก

(5) การนำกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืน เช่น การตัดต้นไม้ทำลายป่า การลักลอบเก็บหรือมีปะการังและพันธุ์สัตว์น้ำที่หายากไว้ในครอบครอง การล่าสัตว์ในเขตหวงห้าม ฯลฯ

(6) การควบคุมสิ่งก่อสร้างต่างๆในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมรวมทั้งการควบคุมระบบกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล และน้ำเสียจากสิ่งก่อสร้างต่างๆ

กล่าวโดยสรุป การจัดการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม เป็นการคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการและแผนปฏิบัติการที่ดีต้องคำนึงถึงกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นการจัดการท่องเที่ยวหรือการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะดำเนินไปอย่างไร้ทิศทาง ประสบความล้มเหลว

2.5 การวางแผนกลยุทธ์

2.5.1 ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์

ธงชัย สันติวงษ์ (2532: 13) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า เป็นการวางแผนทั้งระบบที่เป็นการวางแผนเชิงรวม และมีขอบเขตครอบคลุมไปทุกส่วนขององค์กร เป็นการวางแผนที่เกี่ยวข้องและจัดทำโดยฝ่ายบริหารระดับสูงที่จะเข้ามาพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย กลยุทธ์ และแผนงานหลัก ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรต่างๆใหม่ เพื่อให้องค์กรสามารถเผชิญกับอุปสรรคและสามารถก้าวเข้าไปทำธุรกิจที่กำลังมีโอกาสและที่จะเป็นผลดีต่อองค์กรได้

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2543: 5) ได้ให้คำจำกัดความการวางแผนกลยุทธ์ว่า เป็นการวางแผนที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ซึ่งเป็นการวางแผนที่เป็นทั้งการแก้ปัญหา การป้อมปราบปัญหา และการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะสั้นและระยะยาว

เสนาะ ดิยาว (2543: 99) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์คือแผนที่ทำให้องค์กรอยู่รอดได้ในระยะยาว และได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งจะต้องมองไปในอนาคตได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น

อุทิศ ขาวเขียว (2549: 17) ได้นิยามว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยชี้นำแนวทางการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับทุกองค์กร (และ/หรือภาคีการพัฒนา) โดยเป็นแนวการชี้นำที่เกิดจากกระบวนการระดมสมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีส่วนร่วม เป็นการคิดก่อนทำ โดยยึดหลักการวิเคราะห์ให้ทราบสถานะแวดล้อมให้ รู้เขา รู้เรา เพื่อชี้แนะเป้าประสงค์ (วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ตามหลักของแผน) และยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีทางเลือกปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานะแวดล้อม และมีการจัดลำดับความสำคัญยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี ตลอดจนผังเชิงยุทธหรือแผนที่ยุทธศาสตร์เพื่อช่วยการจัดสรรทรัพยากรการบริหารให้สอดคล้องกับความจำเป็น ตลอดจนทั้งนำแนวคิดหลักการบริหารที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนฯ ให้เกิดการแปลงยุทธศาสตร์และหลักการบริหารที่ทันสมัยเป็นแผนงานและโครงการที่สนับสนุนการดำเนินการสู่ผลสัมฤทธิ์ที่คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และที่สนองความต้องการสาธารณะ ภายใต้การจัดการที่ดีมีวินัย ยุติธรรม และที่มีความสามารถในการแข่งขัน

จากคำจำกัดความดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการกำหนดวิสัยทัศน์โดยมองไปข้างหน้าอย่างเป็นระบบและมีความถูกต้อง มีขั้นตอนที่สามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่จะมากระทบกับองค์กร ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยสามารถนำแผนมาแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างทันเหตุการณ์ โดยเลือกวิเคราะห์เฉพาะข้อมูลที่เหมาะสมกับสถานะที่เป็นอยู่

2.5.2 กระบวนการวางแผนกลยุทธ์

กระบวนการวางแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการคิดก่อนทำ ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักจากทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมในการวางแผน กระบวนการระดมสมองดังกล่าวทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความเข้าใจร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆและยอมรับซึ่งกันและกัน ในการกำหนดเป้าประสงค์หลักของการพัฒนาที่สนองความต้องการของสาธารณะได้มากกว่า ยิ่งกว่านั้นกระบวนการดังกล่าว ยังเกิดจากการหล่อหลอมแนวความคิดด้านการบริหารจัดการที่ทันสมัย เพื่อนำไปสู่แนวทางที่ดำเนินงาน ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรหรือภาคีการพัฒนาได้มีส่วนร่วมรับรู้การวิเคราะห์การศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสม และเห็นพ้องต้องกันและพร้อมจะปฏิบัติงานร่วมกัน อันจะนำไปสู่การประสานงานที่มีความสอดคล้อง ส่งผลให้สามารถผลักดันภารกิจก่อเกิดการพัฒนาให้ก้าวไปข้างหน้า องค์กรภาคีการพัฒนาที่ใช้กระบวนการวางแผนกลยุทธ์จะต้องมุ่งปรับกระบวนการทำงาน กระบวนทัศน์ และค่านิยมของบุคลากรในองค์กร (โดยผู้นำจะต้องเป็นตัวอย่างและมีการปรับค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรหรือความเชื่อที่มีอยู่ให้เปิดรับการมีส่วนร่วมจากภาคีการพัฒนา

อื่นๆมากขึ้น ตลอดจนมีการให้การศึกษาและเข้าใจประโยชน์ที่ได้จากการจากการร่วมมือกัน ฯลฯ) ให้องค์กรภาคีการพัฒนาที่มีพลังใจสนับสนุนพันธกิจและบทบาทหน้าที่ขององค์กร มีการปรับทัศนคติต่อการทำงานจากเดิมที่เป็น “แบบทางการ” ให้เปลี่ยนเป็น “แบบก้าวหน้า-ทำงานร่วมกัน เป็นทีมอย่างมีกลยุทธ์” โดยบุคลากรจะเกิดความผูกพันในกลุ่ม เกิดความตื่นตัว รวมทั้งเกิดความ ต้องการมีส่วนร่วมที่จะเสนอความคิดและให้ความร่วมมือ เพื่อให้การดำเนินงานตามพันธกิจของ องค์กรเกิดผลสำเร็จได้ ส่งผลให้องค์กรปรับเปลี่ยนสภาพไปสู่ “องค์กรเรียนรู้” ที่มีพลังร่วมจากการ มีภาคีในการพัฒนาประเทศ (อุทิศ ขาวเขียว, 2549: 18-19)

2.5.3 คุณลักษณะของแผนกลยุทธ์

แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือช่วยชี้นำแนวทางการบริหารแก่ผู้บริหารทุกระดับ โดยเสนอแนะ ทั้งแนวทางการดำเนินงานในรูปของยุทธศาสตร์และยุทธวิธี และแนวทางการปรับพฤติกรรมของ องค์กรให้เกิดกลไกและระเบียบ ตลอดจนวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กรที่สามารถผลักดันการ ดำเนินการหรือแผนงาน โครงการที่กำหนดให้องค์กรสามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ ตลอดจน สามารถพัฒนาให้ทันสมัยและร่วมเป็นผู้นำในวงการได้ในที่สุด ทั้งนี้ แผนกลยุทธ์จะเน้นการระบุ เป้าประสงค์ร่วม ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลักของแผน ในการ ดำเนินงานแก่องค์กร องค์กรประกอบดังกล่าวจะช่วยชี้ทิศทางแก่การประสานงานขององค์กร และ องค์กรสามารถติดตามการดำเนินงานในส่วนต่างๆขององค์กรให้เป็นไปในทิศทางและเวลาเดียวกัน และแผนกลยุทธ์ยังจัดทำขึ้นจากการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (รู้เขารู้ เรา) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานะแวดล้อมที่มีลำดับความสำคัญต่อความอยู่รอดและแข่งขันที่องค์กร ต้องเผชิญ และการคาดคะเนแนวโน้มอนาคตที่ควรจะเป็น หากองค์กรสามารถดำเนินการอย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อกำหนดแนวทางเลือกดำเนินงานขององค์กรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานะ แวดล้อม ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการบริหารงานขององค์กร สามารถ กำหนดแนวทางดำเนินงานตามยุทธศาสตร์อย่างทันต่อเหตุการณ์ เพราะแผนกลยุทธ์จะแนะแนวการ ติดตามประเมินผลเพื่อทราบความเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมและแนวทางการปรับ ยุทธศาสตร์ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงนั้นๆ จึงกล่าวได้ว่าแผนกลยุทธ์เป็นแผนที่มีการชี้นำอย่าง ต่อเนื่องและมีความยืดหยุ่น มีอันทัน สามารถปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานะ โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมตลอดเวลา

เทคนิคการวางแผนกลยุทธ์สามารถประยุกต์ใช้กับแผนพัฒนาทุกระดับ แต่จะมีประโยชน์ มากกว่า สำหรับแผนพัฒนาระยะกลางประมาณ 5 ปี และแผนระดับปฏิบัติการ (1-3 ปี) ทั้งนี้จะต้อง เข้าใจว่าช่วงระยะเวลาที่แผนในแต่ละระดับเกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมได้ ระยะเวลา

ของแผนจะสั้นลงหากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงรวดเร็วขึ้น ในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมีการติดตาม ประเมินสถานะแวดล้อมและปรับแผนถี่ขึ้น และแผนปฏิบัติการจะมีช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องสั้นกว่าแผน ระดับอื่น ต้องปรับเปลี่ยนให้สะท้อนความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสนามด้วย

การวางแผนกลยุทธ์กับการวางแผนรูปแบบเดิม (ของภาครัฐ) มีความแตกต่างกัน การวางแผนในอดีตที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นการวางแผนแบบสาขา และการวางแผนแบบสมบูรณ์และครบวงจร ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องเน้นการใช้ข้อมูลมากเกินไปจะดำเนินการให้ได้ทันเวลาและทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ แต่แนวทางในการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนที่เน้นความคล่องตัว มีการพิจารณาและวิเคราะห์เพียงให้เข้าใจสถานะแวดล้อมหลัก และเร่งกำหนดเลือกแนวทางที่เหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดของข้อมูลได้

การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมเป็นการศึกษาทั้งปัจจัยลบ และปัจจัยบวกของสถานะแวดล้อมองค์กรภายในและภายนอก(จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด) ก่อนการกำหนดยุทธศาสตร์หรือทางเลือกของการพัฒนา เพื่อแผนกลยุทธ์มีส่วนช่วยชี้แนะแนวทางแก้ไข และลดความเสี่ยงที่สอดคล้องกับจุดอ่อนและภาวะคุกคาม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นไปได้อย่างสอดคล้องกับจุดแข็งและโอกาส เนื่องจากการกำหนดแนวทางอย่างสอดคล้องกับสถานะแวดล้อมดังกล่าวแล้ว กระบวนการวางแผนเองมีการระดมสมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ร่วมกันทำความเข้าใจสถานการณ์ ร่วมกันกำหนดแนวทางที่ต่างยอมรับกันได้ ซึ่งนำไปสู่การยอมรับแผนและการประสานงานทั้งภายในองค์กรเองและระหว่างองค์กรด้วย จึงกล่าวได้ว่าการวางแผนกลยุทธ์ก่อให้เกิดเครื่องมือในการสนับสนุนการบริหารจัดการองค์กร (ประชาคม หน่วยงาน ประเทศ) ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากกว่าการบริหารจัดการเดิมที่องค์กรส่วนใหญ่ไม่ได้มีแผนเป็นเครื่องมือช่วยทั้งการตัดสินใจและการประสานงาน

นอกจากนี้การวางแผนกลยุทธ์จะมีบทบาทชี้้นำการแปลงแผนสู่การปฏิบัติและการติดตาม ประเมินผล ที่สามารถนำเสนอวิธีการตรวจสอบให้ทราบว่า การดำเนินการและความก้าวหน้าการดำเนินแผนงาน-โครงการขององค์กร เป็นไปตามระบุในแผนหรือไม่ เพราะอะไร และจะต้องปรับแก้ไขแนวทางไปจากเดิมหรือไม่เพียงไร แผนกลยุทธ์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้องค์กร/ภาคี มีการบริหารจัดการพัฒนาที่มีการขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวได้ว่าการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนอย่างมีระบบเชื่อมโยงให้องค์ประกอบในด้านต่างๆมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างสอดคล้องรับสถานะแวดล้อมขององค์กรให้ได้แนวทางช่วยชี้นำการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การวิเคราะห์ที่สำคัญของการวางแผนกลยุทธ์มีดังนี้

2.5.3.1 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมภายนอกที่สำคัญ มีอิทธิพลต่อความอยู่รอดและแข่งขันได้ขององค์กร ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรทั้งในด้านลบและในด้านบวก เพื่อให้สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วถึง

2.5.3.2 การศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมภายในที่สำคัญ อันจะเป็นปัจจัยบวกหรือปัจจัยลบภายในองค์กรที่ต้องแก้ไขหรือเสริมสร้างอย่างไร

2.5.3.3 การวิเคราะห์ คาดการณ์/จินตนาการ “อนาคตที่ดีกว่า” จากสภาวะแวดล้อมภายในช่วงปัจจุบัน เพื่อให้เห็นภาพหมายที่พึงประสงค์และเงื่อนไขที่ต้องทำให้ได้ เพื่อองค์กรสามารถฟันฝ่าสถานการณ์ไปสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการ ภาพจินตนาการอนาคตยังสามารถช่วยการกำหนดเกณฑ์การพัฒนาที่บรรลุได้ในอนาคต ที่จะเป็นประเด็นชี้้นำการกำหนดเป้าประสงค์และแนวทางชี้้นำการพัฒนาขององค์กร

2.5.3.4 การกำหนดเป้าประสงค์ (วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์หลักของแผนฯ) เพื่อเป็นเป้าหมายหรือธงชัยของการดำเนินงานที่ชัดเจน ทั้งในระยะยาว เป็นวิสัยทัศน์และพันธกิจ และในระยะที่แผนสามารถบรรลุได้ เป็นวัตถุประสงค์หลักของแผน ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตกลงจะร่วมกันให้บรรลุเพื่อความอยู่รอดและการเติบโต ตลอดจนความสามารถในการแข่งขันขององค์กร

2.5.3.5 การพิจารณาลำดับความสำคัญสภาวะแวดล้อมและกำหนดทางเลือกหรือยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมที่สำคัญ ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์ ที่ปรากฏเป็นผังแสดงความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์และ/หรือผังแผนงานเชิงยุทธศาสตร์และ/หรือแผนที่ยุทธศาสตร์ ที่แสดงแนวทางการประสานการจัดสรรทรัพยากร เพื่อพัฒนาให้มีความสอดคล้อง เกิดบูรณาการในทิศทางเดียวกัน ผู้เป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.5.3.6 การพิจารณาปรับกลไกและเครื่องมือ (ระเบียบ วัฒนธรรมการดำเนินงาน) ที่มีอยู่ให้เกิดการเร่งรัดขับเคลื่อนกระบวนการตามทางเลือกที่กำหนดไว้

2.5.3.7 การชี้แนะแนวทางการติดตามประเมินผล เพื่อช่วยให้ผู้บริหารมีดัชนีชี้แนะระดับความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนและสามารถกำกับตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงานให้เป็นไปตามแผนได้

2.5.3.8 การวิเคราะห์และตรวจสอบให้สาระจากการวางแผนที่เป็นองค์ประกอบหลักสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ ให้การชี้นำของแผนมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันในภาพรวม ให้สาระการชี้นำสมเหตุสมผลและสอดคล้องระหว่างกันและชัดเจน สามารถชี้นำให้เกิดแนวทางปฏิบัติได้

อย่างไรก็ตาม จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องเข้าใจว่า โดยทั่วไปแล้วเทคนิคที่ถูกนำมาใช้เพื่อการวางแผนนั้น ไม่ว่าจะใช้เทคนิคด้านใดก็ตามจะมีจุดอ่อนในการนำไปใช้ประโยชน์ด้วยกันทั้งนั้น ไม่ยกเว้นแม้แต่เทคนิคการวางแผนกลยุทธ์ที่ใช้การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม และการใช้จินตนาการที่สมเหตุสมผล ตลอดจนใช้ตรรกะในการผสมผสานการชี้แนะแนวทางเลือกแก่การพัฒนา ฯลฯ เทคนิคเหล่านี้จะใช้ได้ดีและสามารถเป็นเครื่องมือชี้แนะแก่ผู้บริหารในกระบวนการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ต้องคาดหมายได้ อย่างน้อยระดับหนึ่ง และยิ่งหากเป็นสถานการณ์ที่ควบคุมได้ภายใต้ความมีเหตุและผลเป็นหลัก ผู้บริหารจะสามารถใช้แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือชี้แนะการตัดสินใจดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่สำหรับสถานการณ์ที่คาดหมายมิได้และไม่สามารถควบคุมได้ อันเป็นสถานการณ์ที่มีได้อยู่ภายใต้เหตุผลผลใดๆ สถานการณ์หลังนี้แผนกลยุทธ์จะไม่สามารถเป็นเครื่องมือชี้แนะที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้ใช้แผนจะต้องมีดุลพินิจในการเลือกใช้แผนอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ด้วย (อุทิศ ขาวเขียว, 2549: 21-27)

ดังนั้นแผนกลยุทธ์จึงเป็นแผนที่ตอบสนองวิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นหลัก ด้วยการวิเคราะห์ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) ของสภาวะแวดล้อมภายใน และโอกาส (Opportunity) ข้อยกัก (Threat) ของสภาวะแวดล้อมภายนอก และทำการกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัลปพฤกษ์ เกื้อเกตุ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษาเมืองหนองคาย ได้ข้อสรุปว่า แนวทางพัฒนาเมืองหนองคายควรพัฒนาให้เป็น “ประตูสู่อินโดจีน” ของการท่องเที่ยวสู่ประเทศลาว เวียดนามและทางใต้ของจีน โดยจะต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ การพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน จะมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาเมืองหนองคายดังนี้คือ สร้างโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ ภายในพื้นที่เมืองหนองคาย ส่งเสริมเอกลักษณ์ คุณค่าความงามและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนลาว นอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ช่วยป้องกันปัญหาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

พรเพ็ญ จรรย์นฤมล (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า มีการให้การศึกษาแก่ชุมชนเป็นอันดับแรก เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะพัฒนาแล้วจึงจัดให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยตนเอง มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน ประชาสัมพันธ์ในสื่อทุกประเภทเพื่อให้เป็นที่รู้จัก การศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบ่งได้เป็น 4 บทบาท คือ บทบาทผู้บริหาร บทบาทผู้ให้การศึกษา บทบาทผู้ประสานงาน และบทบาทผู้ติดตามและประเมินผล สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการวางแผน การตัดสินใจในการดำเนินงานของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ ข้อจำกัดในด้านการสื่อสารทำความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องของการอธิบายความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับชุมชน มีความล่าช้าในการติดต่อขอความร่วมมือบ้างในบางครั้ง เนื่องจากระบบและขั้นตอนของระบบราชการ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะทางของแหล่งท่องเที่ยวและส่วนราชการที่อยู่ห่างไกลกัน

จินตนา แสนวนรงค์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตทหาร: กรณีศึกษากองพลรบพิเศษที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพการณ์การดำเนินงานและผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของทหารที่ผ่านมา ศึกษาความสอดคล้องระหว่างแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทหารกับแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเพื่อเสนอแนวทางการจัดการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการควบคุมการใช้พื้นที่ทหารเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม โดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการท่องเที่ยวในกองพลรบพิเศษที่ 2 มีลักษณะของการจัดการตามแนวทางของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหลักในการดำเนินงาน โดยเน้นคุณภาพซึ่งมีทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นสินค้าหลัก และมีกิจกรรมเสริมต่างๆ เป็นสินค้ารอง แต่การท่องเที่ยวในปัจจุบันยังไม่เป็นที่แพร่หลายเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดป้ายสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินป่า แต่การสอบถามจากนักท่องเที่ยวพบว่ามีความพึงพอใจและต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้ง นอกจากนี้ยังมีแนวทางการจัดการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ 6 แนวทาง คือ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก การจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น การจัดการส่งเสริมการตลาด และการจัดการด้านการลงทุน

วิชญ์พันธ์ วัฒนชาภิวงศ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและศักยภาพในการเป็น

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น จากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ และเพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โดยใช้แบบประเมินศักยภาพของพื้นที่สำหรับศึกษาสภาพปัจจุบัน และศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ยังใช้แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว ประชาชนและผู้ประกอบการ ในท้องถิ่นเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง อีกทั้งใช้แบบสัมภาษณ์สอบถามหัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า อุทยานแห่งชาติภูกระดึงยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทำให้พื้นที่ได้รับผลกระทบทั้งที่เกิดจากนักท่องเที่ยวและเกิดจากการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึงแบ่งได้ดังนี้คือ ด้านพื้นที่ แบ่งเป็นเขตบริการ เขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเขตสงวนสภาพธรรมชาติ ด้านการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว ได้แก่ มาตรการควบคุมนักท่องเที่ยวและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ส่วนข้อจำกัดของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่ การขาดงบประมาณ การขาดความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการขาดจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม

ณัฐวุฒิ คำห้วน (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเมืองสุโขทัย เพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน เพื่อศึกษาบทบาทของการท่องเที่ยวที่มีต่อเมืองสุโขทัย โกล-ลก รวมทั้งปัญหาและผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อเมืองสุโขทัย โกล-ลก เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว และนำไปสู่การเสนอแนวทางในการพัฒนาเมืองสุโขทัย โกล-ลก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเมือง ผลการศึกษาพบว่าจุดเด่นของเมือง คือ มีโครงสร้างของเส้นทางที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวและเมืองต่างๆในภูมิภาคได้ทุกทิศทาง รวมถึงประเทศมาเลเซีย มีความพร้อมด้านที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการการท่องเที่ยว เป็นแหล่งจับจ่ายสินค้าชายแดนและมีสถานบันเทิงจำนวนมาก รวมทั้งเป็นประตูการท่องเที่ยวในพื้นที่ตอนในของจังหวัดนครราชสีมา ส่วนจุดด้อยคือ ปัญหาความแออัดของการคมนาคมและย่านการค้า ปัญหาความเสื่อมโทรมของด่านและสถานีรถไฟสุโขทัย โกล-ลก ภาพลักษณ์ของเมืองที่ไม่ปลอดภัย อีกทั้งปัญหาน้ำท่วมขัง ปัญหาขยะจากชุมชน ขณะที่โอกาสของพื้นที่ ได้แก่ การพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน การได้รับการสนับสนุนแผนงานหรือโครงการต่างๆ ได้แก่ โครงการพัฒนา

ภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย- มาเลเซีย- ไทย โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณ ด่านสุโขทัย-ลก และแผนพัฒนาของเทศบาลสุโขทัย-ลก ด้านอุปสรรคของพื้นที่ คือ ขาดการวางแผนการท่องเที่ยวอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการแข่งขันกับเมืองชายแดนเบตงและสะเตรา รวมทั้งการพึ่งพานักท่องเที่ยวจากมาเลเซียมากเกินไป ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่มีดังนี้ คือ การใช้ที่ดินประเภทต่างๆ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีอำนาจในการดึงดูด และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ

สุพัตรา แก้วมุกดา (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องวิสัยทัศน์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดนครนายก เพื่อการศึกษาวิสัยทัศน์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดนครนายก และศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยกับวิสัยทัศน์ที่จะให้จังหวัดนครนายกมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มุ่งเน้นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและให้พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป มีการประชาสัมพันธ์ เตรียมความพร้อมด้านบุคลากรขององค์การและประชาชน ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รวมทั้งติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ ซึ่งตัวแปรที่ทำการศึกษาคือ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

หัตถดาว บุญปัญญาโรจน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาบริบทเชิงการท่องเที่ยวในปัจจุบันของพื้นที่ เพื่อศึกษาระดับความรู้ของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่วนอุทยานภูชี้ฟ้าและความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าในมุมมองของนักท่องเที่ยว เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อวิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักท่องเที่ยวชาวไทย ประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการด้านที่พักและอาหาร และมัคคุเทศก์ โดยใช้การสัมภาษณ์ การสำรวจ และการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ได้แก่ จำนวนและร้อยละ พบว่าแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้ามีความพร้อมในองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว 3 ประการ คือ มีสิ่งดึงดูดใจ มีเส้นทางคมนาคม และมีสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนนักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง ปัญหาและผลกระทบ ที่พบ

คือสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ในด้านการบริหารจัดการพื้นที่ ปัญหาที่พบได้แก่ งบประมาณบุคลากรไม่เพียงพอ ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และการขาดการบริหารจัดการที่ดี อีกทั้งนักท่องเที่ยวไม่เคารพกฎระเบียบ และผู้ประกอบการฉวยโอกาสขึ้นราคาในช่วงเทศกาล

อภิรมย์ พรหมจรรยา ชุตินา ต่อเจริญ และคมสัน รัชตพันธ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบท: จังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบทจังหวัดภูเก็ต ให้เป็นตัวอย่างในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวชนบท เพื่อฝึกให้ประชาชนสามารถพัฒนาและวางแผนการท่องเที่ยวชนบท และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแลกเปลี่ยนประสบการณ์และผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวชนบทในจังหวัดภูเก็ตสามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็วในอนาคต เนื่องจากมีการรวมตัวของชุมชนที่เข้มแข็งจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น โดยมีปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ เศรษฐกิจ ระบบนิเวศ และสังคมวัฒนธรรม เป็นตัวชี้วัดที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบทอย่างยั่งยืน แต่ทั้งนี้ต้องมีแนวร่วมในการดำเนินงานในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นด้วย

พิมพ์ชนก มุลมิตร (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร เพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดชุมพรมี 2 ประเภท คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้น ได้แก่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยมีแนวทางการพัฒนาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร คือ จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย พร้อมทั้งเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืนทั้งด้านการผลิตการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร ควบคู่กับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล และมุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี แบ่งวิธีการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับประกอบการวิจัยจากหนังสือ เอกสารวิชาการ วารสาร บทความ รายงานการวิจัย ภาคนิพนธ์/สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ แผนและข้อมูลต่างๆจากหน่วยงานราชการ เว็บไซต์ เพื่อใช้ในการอ้างอิงและนำมาประกอบในการทำการศึกษาวิจัย

3.2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งเป็นเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

3.2.2.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวโดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวที่ปรับให้เหมาะสมกับพื้นที่ โดยดัดแปลงในประเด็นประเภทของทรัพยากรที่ศึกษาและลักษณะที่ศึกษา และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

3.2.2.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ รวบรวมจากแบบสอบถามซึ่งมาจากผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีโดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวทำการสำรวจว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดมีลักษณะอย่างไร มีความโดดเด่นในลักษณะใด มีที่ตั้งและการเข้าถึงอย่างไรแล้วนำข้อมูลที่โดดเด่นวิเคราะห์เป็นแบบสอบถาม นอกจากนี้ยังศึกษาถึงสภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ของจังหวัดอุทัยธานีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นข้อมูลที่ทางจังหวัดวิเคราะห์ไว้ การศึกษาครั้งนี้ นำประเด็นที่

เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม รวมทั้งศึกษาแนวคิดด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี แล้ววิเคราะห์เป็นแบบสอบถาม ตามความคิดเห็นต่อประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

3.2 ประชากรและตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีประชากร 3 กลุ่ม อันได้แก่

3.2.1.1 ประชาชนท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนที่มีถิ่นฐานในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี มีจำนวนทั้งหมด 50,081 คน

3.2.1.2 ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และด้านการขนส่ง ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

3.2.1.3 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว แผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองอำเภอลานสัก นายอำเภอบ้านไร่ นายอำเภอห้วยคต และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี

3.2.2 ตัวอย่าง

ทำการกำหนดตัวอย่างประชากรที่เป็นประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของประชากร โดยเลือกหน่วยของการวิจัยที่มีขนาดที่สามารถเก็บข้อมูลได้ เพราะมีข้อจำกัดในด้านระยะเวลาและงบประมาณ มีรายละเอียดตามกลุ่มของประชากรดังนี้

3.2.2.1 ประชาชนท้องถิ่น กำหนดขนาดตัวอย่างประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี ทั้ง 4 อำเภอ ซึ่งมีจำนวน

ทั้งหมด รวม 50,081 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1960 อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์, 2549: 174)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า 10 %

แทนค่า

$$n = \frac{50,081}{1 + 50,081(0.1)^2}$$

$$= 99.80$$

เพราะฉะนั้นขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มประชาชนท้องถิ่นในการศึกษาคั้งนี้มีจำนวน 99.80 ถือเป็นจำนวน 100 ราย

กำหนดขนาดตัวอย่างให้เป็นสัดส่วนกับขนาดของประชากรครัวเรือนในแต่ละตำบล (รายละเอียดดังตารางที่ 3.1) กำหนดคุณสมบัติของประชาชนท้องถิ่น คือ อยู่ในพื้นที่ศึกษา และมีรายชื่อในทะเบียนราษฎร์ มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี และมีระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา เมื่อได้จำนวนประชากรครัวเรือนแล้วจึงเก็บตัวอย่างโดย เลือกครัวเรือนที่มีผู้ที่สามารถให้ข้อมูลตามคุณสมบัติที่กำหนด เลือกเก็บจนครบจำนวนตามสัดส่วนของขนาดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

อำเภอ	ตำบล	ขนาดประชากร ครัวเรือน (N)	ขนาดตัวอย่าง (n)
เมืองอุทัยธานี	น้ำซึม	2,182	4
	สะแกกรัง	1,683	3
	ดอนขวาง	795	2
	หาดทอง	531	1
	เกาะเทโพ	688	1
	ท่าซุง	1,149	2

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	ขนาดประชากร ครัวเรือน (N)	ขนาดตัวอย่าง (n)
บ้านไร่	หนองแก	577	1
	โนนเหล็ก	349	1
	หนองเต่า	484	1
	หนองไผ่แบน	631	1
	หนองพังค่า	468	1
	ทุ่งใหญ่	236	1
	เนินแจ้ง	584	1
	บ้านไร่	2,183	4
	ทัพหลวง	2,450	5
	ห้วยแห้ง	1,354	3
	คอกควาย	2,352	5
	วังหิน	1,080	2
	เมืองกาฐัง	1,491	3
	แก่นมะกรูด	404	1
	หนองจอก	1,706	3
	หุซ้าง	1,909	4
	บ้านบึง	967	2
	บ้านใหม่คลองเคียน	1,018	2
	หนองบ่มกล้วย	1,045	2
เจ้าวัด	1,202	2	
ลานสัก	ลานสัก	2,737	6
	ประคูยี่น	1,898	4
	ป่าอ้อ	1,986	4
	ระบำ	3,611	7
	น้ำรอบ	2,570	5
	ทุ่งนางาม	1,934	4

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

อำเภอ	ตำบล	ขนาดประชากร ครัวเรือน (N)	ขนาดตัวอย่าง (n)
ห้วยคต	สุขฤทัย	1,852	4
	ทองหลาง	2,091	4
	ห้วยคต	1,884	4
	รวม	50,081	100

3.2.2.2 ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึกและด้านการขนส่ง ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้ผู้วิจัยไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน จึงอ้างอิงจำนวนและรายชื่อที่พัก ร้านอาหาร และร้านของฝากที่ระลึกจากข้อมูลการท่องเที่ยวในเวปไซต์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (<http://thai.tourismthailand.org/>) ซึ่งอ้างอิงข้อมูล ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2551 และส่วนหนึ่งทำการปรับแก้จำนวนและรายชื่อซึ่งพบข้อมูลเพิ่มเติมจากการสำรวจภาคสนามและจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิอื่น ๆ ร่วมด้วย การศึกษาครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมด (82 รายการ) ตามข้อมูลที่พบในพื้นที่อำเภอที่ทำการศึกษา ซึ่งใช้แบบสอบถามทางไปรษณีย์ในการรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 82 ชุด (แสดงจำนวนและรายชื่อในภาคผนวก ก) ได้รับการตอบกลับรวม 32 ชุด คิดเป็นร้อยละ 39 ซึ่งเป็นจำนวนที่นำมาหาค่าทางสถิติได้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี โดยทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและสำรวจภาคสนามโดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสำรวจ และได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน คือ แบบสอบถามใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐ

3.3.1 แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ตามรูปแบบของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, 2548 อ้างถึงในพิมพ์ชนก มุลมิตร, 2551: 71) ในการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อศึกษาสภาพทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งทำการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติมจากข้อมูลทุติยภูมิที่พบ แบบตรวจสอบทรัพยากรนั้นได้นำมาดัดแปลงปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ศึกษา โดยดัดแปลงในประเด็นประเภทของทรัพยากรที่ศึกษาและลักษณะที่ศึกษา ในแบบตรวจสอบเดิมที่ใช้ในการอ้างอิงนั้น แบ่งประเภททรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 5 ประเภท คือ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรกิจกรรม และทรัพยากรด้านบริการ ในส่วนของลักษณะที่ศึกษา ทำการสำรวจศึกษาว่าทรัพยากรท่องเที่ยวมีลักษณะอย่างไร ตั้งอยู่ที่ไหน เข้าถึงได้อย่างไร มีบริการทางการท่องเที่ยวอย่างไร มีคุณภาพ ความโดดเด่นในลักษณะใด และความสามารถในการรองรับของพื้นที่เป็นอย่างไร การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดัดแปลงประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวและลักษณะที่ศึกษา โดยทรัพยากรท่องเที่ยวแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม และทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในจังหวัดอุทัยธานี โดยทำการสำรวจว่าทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีมีลักษณะอย่างไร มีความโดดเด่นในลักษณะใด มีที่ตั้งและการเข้าถึงอย่างไร

3.3.2 แบบสอบถาม

นำผลการตรวจสอบข้อมูลทรัพยากรที่ได้มาสรุปลักษณะที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภท นำข้อมูลมาใช้เป็นแบบสอบถามประเมินระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานี รวมทั้งนำสภาพแวดล้อมภายในภายนอกและแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดอุทัยธานีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และแนวคิดด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ มาวิเคราะห์เป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความสำคัญและความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานีซึ่งใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิดคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

สำคัญมากที่สุด	5	คะแนน
สำคัญมาก	4	คะแนน
สำคัญปานกลาง	3	คะแนน
สำคัญน้อย	2	คะแนน
สำคัญน้อยที่สุด	1	คะแนน

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินที่ได้จากการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) คำนวณค่าความกว้างของชั้นดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544: 29)

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนจากข้อมูลที่ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่ได้	ความหมาย
4.21- 5.00	มีระดับความสำคัญมากที่สุด
3.41- 4.20	มีระดับความสำคัญมาก
2.61- 3.40	มีระดับความสำคัญปานกลาง
1.81- 2.60	มีระดับความสำคัญน้อย
1.00 - 1.80	มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

โดยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในระดับค่าเฉลี่ย 3.41- 4.20 และ 4.21- 5.00 คือ มีระดับความสำคัญมาก และมีระดับความสำคัญมากที่สุดนั้น นำไปใช้ในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การประเมินและเกณฑ์การแปลความหมายเช่นเดียวกับตอนที่ 2

ตอนที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี โดยมีลักษณะ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญ

มาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การประเมินและเกณฑ์การแปลความหมายเช่นเดียวกับตอนที่ 2 และตอนที่ 3

ตอนที่ 5 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในประเด็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 10 ข้อ โดยให้เลือกตอบว่า เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด ข้อคำถามแบ่งออกเป็น

คำถามเชิงบวก จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 4, 6, 8, 10 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน

คำถามเชิงลบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 5, 7, 9 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	1	คะแนน
เห็นด้วยมาก	2	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	4	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	5	คะแนน

ใช้เกณฑ์การประเมินที่ได้จากการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) คำนวณหาค่าความกว้างของชั้นเช่นเดียวกับตอนที่ 2 – ตอนที่ 4

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนจากข้อมูลที่ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่ได้	ความหมาย
4.21- 5.00	เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด
3.41- 4.20	เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก
2.61- 3.40	เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศปานกลาง

1.81- 2.60	เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศน้อย
1.00 - 1.80	เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศน้อยที่สุด

โดยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในระดับค่าเฉลี่ย 3.41- 4.20 และ 4.21- 5.00 คือ เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากและเห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุดนั้น นำไปใช้ในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

3.3.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

สำหรับเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่และการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเสียง ถ่ายภาพและจดบันทึกระหว่างทำการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกครอบคลุมตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วยประเด็นต่างๆ 6 ข้อหลัก

ข้อที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อที่ 2 ความคิดเห็นและมุมมองต่อทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

ข้อที่ 3 ความคิดเห็นและมุมมองในเรื่องจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

ข้อที่ 4 ความคิดเห็นและมุมมองในเรื่องยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

ข้อที่ 5 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

ข้อที่ 6 ความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

3.4 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่สร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องมีคุณภาพที่สำคัญ คือ ความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ

พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้ครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการศึกษา ในส่วนของแบบสอบถามนั้นหลังจากได้ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาและนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงแล้ว จึงนำไปทดลองใช้เก็บรวบรวมข้อมูล (Try-Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในตำบลต่างๆของอำเภอหนองจาง จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 20 ราย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา แล้วทำการปรับปรุงให้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ยอมรับได้

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 ทำการสำรวจข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวเบื้องต้น ทั้งจากการสำรวจภาคสนามและค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.5.2 ดำเนินการส่งหนังสือจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดอุทัยธานีเพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูล

3.5.3 เดินทางไปติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.5.4 นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูล พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3.5.5 ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่และการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองอำเภอลานสัก นายอำเภอบ้านไร่ นายอำเภอห้วยคต และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในการสำรวจภาคสนามและค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปเรียงเรียงเป็นประเด็นและหมวดหมู่ตามลักษณะทรัพยากรท่องเที่ยว ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการเรียงเรียงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ครอบคลุมตาม

ประเด็นที่ศึกษา และทำการนำเสนอโดยการพรรณนาสรุปเป็นความเรียงเพื่อนำผลไปประกอบการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งในส่วนของแบบสอบถามดำเนินการประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วทำการบรรยายข้อมูล ในส่วนของข้อมูล สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ของจังหวัดอุทัยธานีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นข้อมูลที่ทางจังหวัดทำการวิเคราะห์ไว้เพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของจังหวัด การศึกษาครั้งนี้ นำประเด็นที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามเพื่อถามความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว แล้วจึงดำเนินการประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติเช่นเดียวกับข้อมูลอื่นๆในแบบสอบถาม สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรภาครัฐ เป็นการถามความคิดเห็นและมุมมองส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ในประเด็นสภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) ด้านการท่องเที่ยว และลักษณะการดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี แล้วจึงวิเคราะห์เรียบเรียงข้อมูล เช่นเดียวกับข้อมูลความคิดเห็นมุมมองในประเด็นอื่นๆที่ศึกษา

บทที่ 4

พื้นที่ศึกษา

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดอุทัยธานี

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานซึ่งเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ศึกษา ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดอุทัยธานีในด้านต่างๆ ข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ข้อมูลทรัพยากรท่องเที่ยว ข้อมูลยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด รวมทั้งข้อมูลการประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานีและโอกาสการพัฒนาในอนาคตด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล พิจารณาสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา ทั้งยังช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ผลการศึกษา รายละเอียดต่างๆของข้อมูลมีดังต่อไปนี้

4.1.1 ประวัติจังหวัดอุทัยธานี

4.1.1.1 ประวัติความเป็นมาโดยสังเขป เมืองอุทัยธานีมีหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ของกรมศิลปากรยืนยันไว้ว่าเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 3000 ปีมาแล้ว โดยพบหลักฐานยืนยันในหลายพื้นที่ เช่น โครงกระดูก เครื่องมือหิน กะเทาะจากหินกรวด ภาพเขียนสมัยก่อนประวัติศาสตร์บนหน้าผา (เขาปลาร้า) เป็นต้น

4.1.1.2 ตำนานเมืองอุทัยธานี (ชื่อในอดีต) ตำนานเก่าเล่าว่าในสมัยสุโขทัย เจริญรุ่งเรืองนั้น ท้าวมหาพรหมได้เข้ามาสร้างเมืองที่บ้านอุทัยเก่า คือ อำเภอหนองฉางในปัจจุบันนี้ แล้วพาคคนไทยเข้ามาอยู่ท่ามกลางหมู่บ้านคนมอญและคนกะเหรี่ยง จึงเรียกว่าเมืองอุไทย เรียกชื่อตามกลุ่มหรือที่อยู่ของคนไทย ซึ่งพากันตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างหนาแน่น มีพืชพันธุ์ และอาหารที่อุดมสมบูรณ์กว่าแห่งอื่น ต่อมากระแสน้ำเปลี่ยนทางเดินและเกิดคันดินน้ำ เมืองอุไทยจึงถูกทิ้งร้างจนในที่สุด พะตะเบิดได้เข้ามาปรับปรุงเมืองอุไทยโดยขุดที่เก็บกักน้ำไว้ใกล้เมือง และพะตะเบิดได้เป็นผู้ปกครองเมืองอุไทยเป็นคนแรกในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมืองอุไทยต่อมาได้เรียกกันเป็น เมืองอุไทย

คาดว่าเพี้ยนไปตามสำเนียงชาวพื้นเมืองเดิม ได้มีฐานะเป็นหัวเมืองด่านชั้นนอก มีพระพลสงคราม เป็นนายด่านแม่กลอง และพระอินทรเดช เป็นนายด่านหนองหลวง (ปัจจุบันแม่กลอง คือ อำเภออู่เมียง และหนองหลวง คือ ตำบลหนองหลวง อำเภออู่เมียง จังหวัดตาก) คอยดูแลพม่าที่จะยกทัพมาตามเส้นทางชายแดนด่านแม่ละเมา ต่อมาในสมัยพระเอกาทศรถ (พ.ศ.2148 - 2163) ได้โปรดให้บัญชาการใช้อำนาจใช้ตราประจำตำแหน่ง มีบัญชาการตามหัวเมืองนั้น ได้ระบุในกฎหมายเก่าลักษณะพระธรรมนูญว่า เมืองอุไทยธานีเป็นหัวเมืองขึ้นแก่มหาดไทย เมืองอุไทยธานีเป็นเมืองที่อยู่บนที่ดอนและลึกเข้าไป ไม่มีแม่น้ำสายใหญ่และไม่สามารถติดต่อทางเรือได้ ดังนั้นชาวเมืองอุไทยธานีจึงต้องขนข้าวบรรทุกเกวียนมาลงที่แม่น้ำ จึงทำให้พ่อค้าพากันไปตั้งยู่จางรับซื้อข้าวที่ริมแม่น้ำจนเป็นหมู่บ้านใหญ่เรียกว่าหมู่บ้านสะแกกรัง เนื่องจากเป็นพื้นที่มีป่าสะแกขึ้นเต็มริมน้ำ และมีต้นสะแกใหญ่อยู่กลางหมู่บ้าน บ้านสะแกกรังชาวจีนเรียกเพี้ยนเป็นซี้เกี้ยกั้ง เป็นตลาดซื้อข้าวที่มีพ่อค้าคนจีนนิยมไปตั้งบ้านเรือนและยู่จาง ต่อมาในระยะหลังได้มีเจ้านายและขุนนางมาตั้งบ้านเรือนอยู่ เพราะความสะดวกในการกะเกณฑ์สิ่งของส่งเมืองหลวง ซึ่งเป็นจำพวก มูลค้างคาว ไม้ซุง กระจวาน และช้างป่า อีกทั้งยังมีช่องทางในการค้าข้าวอีกด้วย ในแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ (พ.ศ.2251-2275) นั้น หมื่นมหาสนิท (ทองคำ) ซึ่งย้ายมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสะแกกรังนั้น ได้รับแต่งตั้งเป็นพระยาราชนกุล และต่อมาได้กำเนิดบุตรชายคนโตชื่อทองดี เกิดที่สะแกกรัง สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกฯ พระนามเดิมคือ ทองดี เดิมทรงรับราชการในแผ่นดินสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 (พระเจ้าบรมโกศ) ได้ดำรงตำแหน่งพระอักษรสุนทร เสมียนตรากรมมหาดไทย ถึงรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาที่ 3 (พระเจ้าเอกทัศ) พม่ายกกองทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยา เกิดการระส่ำระสายแตกสามัคคีในพระนคร จึงทรงอพยพครอบครัวไปรับราชการกับเจ้าเมืองพิษณุโลก ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพระยาจักรีศรีอครักษ์ สมุหนายกอัครมหาเสนาบดี อภัยพิริยปรากรมพาหุ ต่อมาทรงพระประชวร สิ้นพระชนม์ในเมืองพิษณุโลก บุตรชายชื่อทองด้วง ภายหลังได้รับราชการเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกปราบจลาจลในกรุงธนบุรี และสถาปนาเป็นกษัตริย์ราชวงศ์จักรีปกครองแผ่นดิน พระนามว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ทรงอัญเชิญพระอัฐิส่วนหนึ่งประดิษฐาน ณ หอพระ ในพระบรมมหาราชวัง เพื่อให้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการถวายบังคม ในพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สังจา ในฐานะสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกแห่งราชวงศ์จักรี พระอัฐิอีกส่วนหนึ่ง กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท อัญเชิญเข้าประดิษฐานในพระเจดีย์ทองในพระมณฑปวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ มีประเพณีที่พระมหากษัตริย์ทรงตั้งเครื่องทองน้อย เพื่อสักการบูชาทุกครั้งที่ได้เสด็จพระราชดำเนิน พ.ศ. 2376 ข้าราชการชาวกรุงเทพฯ ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็น พระยาอุไทยธานี เจ้าเมืองอุไทยธานีในสมัยนั้น ได้เห็นว่าบ้านสะแกกรังเป็นตลาดใหญ่ มีผู้คนอพยพเข้ามาอยู่กันอย่างหนาแน่น อีกทั้งเป็น

สถานที่ที่ชาวอุไทยธานีติดต่อค้าขายข้าว และไม้ซุง กับพ่อค้าที่นั่นมานานแล้ว จึงคิดตั้งบ้านเรือนเพื่อค้าขาย ประจวบกับเวลานั้น เจ้าเมืองไชยนาทเป็นเพื่อนกัน จึงขอตั้งบ้านเรือนที่ริมแม่น้ำสะแกกรัง เนื่องจากผู้คนมาติดต่อราชการและมาค้าขายกันมาก ทั้งนี้ เนื่องจากเจ้าเมืองไม่กล้าขึ้นไปเมืองอุไทยธานีเก่า อ้างว่ากลัวไข้ป่า จึงเป็นเหตุให้พากันอพยพมาอยู่กันมากขึ้น พ.ศ. 2391 ได้มีการแบ่งเขตดินแดนเมืองอุไทยธานี และเมืองไชยนาทโดยตัดเขตบ้านสะแกกรังทางฝั่งคลองปากใต้ ตั้งแต่ท้ายบ้านสะแกกรังไปจดเมืองอุไทยธานีเก่า โอนที่นั่นจากเมืองไชยนาท เป็นของเมืองอุไทยธานี ดังนั้นเมืองอุไทยธานี จึงตั้งอยู่ที่ปลายสุดเขตแดนเมืองมโนรมย์ ข้างใต้บ้านลงมาสักคั้งน้ำหนึ่งก็เป็นแดนเมืองไชยนาท พ.ศ.2441 เมืองอุไทยธานีขึ้นกับมณฑลนครสวรรค์ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้เปลี่ยนเป็นขึ้นกับมณฑลอยุธยา สดท้ายมีการประกาศเลิกมณฑลปี พ.ศ.2476 และจัดให้จังหวัดเป็นหน่วยปกครองส่วนภูมิภาคที่สำคัญที่สุด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่บัดนั้นมาจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี, 2551)

4.1.2 ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานีมีตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดเป็นรูปพลับพลาจตุรมุข หน้าบรรณศาลาตราจักรีตั้งอยู่บนยอดเขาแก้ว ความหมายของตราประจำจังหวัดอุทัยธานี พลับพลาจตุรมุข หน้าบรรณศาลาตราจักรี เป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปของสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก แห่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ด้วยมีหลักฐานจากจดหมายเหตุว่าบ้านสะแกกรัง อันเป็นที่ตั้งของจังหวัดอุทัยธานีเป็นบ้านเกิดของสมเด็จพระปฐมมหาชนกดังกล่าว ซึ่งมีพระนามเดิมว่าทองดี รัชการกรมมีตำแหน่งเป็น พระอักษรสุนทรศาสตร์เสมียนตรากรมมหาดไทย และเป็นเจ้าพระยาจักรีศรีอครักษ์ สมุหนายกเสนาบดี ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ทองด้วง) บุตรชายคนโต ได้สถาปนาเป็นพระบรมราชจักรีวงศ์ ได้สถาปนาพระอัฐิพระบิดา เป็นสมเด็จพระชนกาธิเบศร เมื่อ พ.ศ.2338 ตรานี้เป็นรูปพลับพลาจตุรมุข หน้าบรรณศาลาตราจักรี ตั้งอยู่บนยอดเขาแก้ว (เขาสะแกกรัง) อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานีจังหวัดอุทัยธานี ใช้อักษรย่อว่า “อน” (สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี, 2551) ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดอุทัยธานีแสดงดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา

แหล่งที่มา: สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2551.

4.1.3 ธงประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา

เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาด 120x180 ซม.แบ่งเป็นแถบสีตามแนวนอนเท่ากัน 2 สี คือ ีวธง ส่วนบนเป็นสีเหลือง หมายถึง สีประจำพระบรมราชจักรีวงศ์ คือ พระมหากษัตริย์ ีวธงส่วนล่าง เป็นสีเขียว หมายถึง สีประจำพระบรมราชสมภพแห่งรัชกาลที่ 1 คือ วันพุธ ตรงกลางผืนธง เป็น ตราประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา (สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2551) ธงประจำจังหวัดฉะเชิงเทราแสดงดัง ภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 ธงประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา

แหล่งที่มา: สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2551.

4.1.4 สภาพภูมิศาสตร์

4.1.4.1 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อจังหวัดอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่าง มีพื้นที่ทั้งหมด 6,730 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,206,404 ไร่ พื้นที่ทางการเกษตร 2,034,290 ไร่ นอกจากนั้น เป็นพื้นที่ที่มีสภาพเป็นพื้นที่ลุ่มครอง เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ 9 แห่ง วนอุทยาน 2 แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง เขตห้ามล่าสัตว์ป่า 1 แห่ง อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับกิ่งอำเภอชุมตาบง อำเภอลาดยาว อำเภอโกรกพระ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอวัดสิงห์ อำเภอกิ่งหนองมะโมง อำเภอกิ่งเนินขาม จังหวัดชัยนาท อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก (สำนักงานธนารักษ์พื้นที่อุทัยธานี, 2551)

4.1.4.2 ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดอุทัยธานีมีพื้นที่ประมาณ ๖,๘๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔.๒ ล้านไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสูงสลับซับซ้อน ลาดเอียง จากตะวันตกลงมาทางตะวันออก ตอนกลางของพื้นที่จังหวัดเป็นที่ดอนคล้ายลูกคลื่นพื้นที่ทางตะวันตกของจังหวัดอุทัยธานีเป็นป่าเขาสลับซับซ้อนที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศ เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำทับเสลา ภูเขาในบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินปูน พื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบเชิงเขา พื้นที่เป็นคลื่นลูกขนาดสลับกับเนินเขาเตี้ยๆดินเป็นดินเหนียวปนทรายระบายน้ำได้ดี พื้นที่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดเป็นที่ลุ่มลาดเทลง มีหน้าดินบาง เป็นดินปนทรายไม่เก็บกักน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เมื่อถูกน้ำจะไหลลอะ แต่เมื่อแห้งแล้งจะแข็งมาก

4.1.4.3 ลักษณะภูมิอากาศ มีตั้งแต่อากาศแบบกึ่งร้อน จนถึงอากาศแบบร้อนชื้น ฝนตกชุกในบริเวณป่าเขา ทางด้านตะวันออกของจังหวัดมีอากาศร้อนและแห้งแล้ง ฤดูกาลนั้นสามารถแบ่งได้ 3 ฤดู คือ

- 1) ฤดูหนาว อยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน- เดือนมกราคม อุณหภูมิเฉลี่ย 21.95 องศาเซลเซียส
- 2) ฤดูร้อน อยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เดือนเมษายน อุณหภูมิเฉลี่ย 25.52 องศาเซลเซียส
- 3) ฤดูฝน อยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม- ตุลาคม อุณหภูมิเฉลี่ย 24.96 องศาเซลเซียส (สถานีควบคุมไฟฟ้าจังหวัดอุทัยธานี, 2549)

4.1.5 ทรัพยากรธรรมชาติ

4.1.5.1 ทรัพยากรน้ำ จากลักษณะภูมิประเทศทางทิศตะวันตกของจังหวัด เป็นเทือกเขาทอดตัวไปตามแนวทิศเหนือใต้ ทำให้บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของจังหวัดหลายสาย ได้แก่

1) แม่น้ำสะแกกรัง เกิดจากทิวเขาแม่ลงที่เรียกว่ายอดเขาโม โคน้อย อยู่ทางตอนใต้ของทิวเขาถนนธงชัย ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร แม่น้ำสายนี้มีหลายชื่อตามท้องถิ่นที่แม่น้ำไหลผ่าน คือ คลองแม่เร-แม่วัง คือช่วงที่ไหลผ่านอำเภอคลองขลุง อำเภอขามเฒ่าวรลักษณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอลาดยาวจังหวัดนครสวรรค์จนถึงเขาชนกัน แม่น้ำวังม้า คือ ช่วงที่ไหลผ่านอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี แม่น้ำตากแดด คือ ช่วงไหลผ่านเขตอำเภอสว่างอารมณ์ อำเภอทัพทัน และอำเภอเมือง จนถึงปากคลองขลุ่ยทรัพย์ แม่น้ำสะแกกรัง คือช่วงตั้งแต่ปากคลองขลุ่ยทรัพย์หรือคลองอีเต็งที่บ้านจักษา อำเภอเมือง หรือตรงปลายแม่น้ำตากแดด ณ จุดที่แม่น้ำตากแดด ไหลมาบรรจบกับคลองขลุ่ยทรัพย์ ซึ่งน้ำจะเป็นสองสีแล้วไหลผ่านตัวเมืองอุทัยธานี แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอมนรมย์ จังหวัดชัยนาท มีความยาวจากต้นน้ำถึงจุดที่บรรจบแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ 108 กิโลเมตร

2) ลำห้วยทับเสลา มีต้นกำเนิดจากปลายห้วยขาแข้ง ในตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ ไหลผ่านไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านตำบลลานสักไปทางทิศตะวันออก เข้าเขตอำเภอหนองฉาง ผ่านตำบลทุ่งโพธิ์ ตำบลอุทัยเก่า แล้ววกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าเขตอำเภอทัพทัน ทางตำบลตุ๊กคู่ ตำบลหนองสระ ตำบลหนองกลางดง ตำบลทัพทัน และตำบลทุ่งนาไทย แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำตากแดดในตำบลเขาชี้อยู่ ลำห้วยทับเสลา ยาวประมาณ 120 กิโลเมตร ในฤดูฝนน้ำจะไหลเชี่ยวมาก

3) ลำห้วยคลองโพธิ์ ต้นน้ำกำเนิดจากภูเขาแม่กะสี ในเขตอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ในช่วงนี้เรียกว่า ลำห้วยแม่เป็น ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ผ่านตำบลพลวงสองนาง อำเภอสว่างอารมณ์ ไปบรรจบแม่น้ำตากแดดในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน มีความยาวประมาณ 90 กิโลเมตร

4) ลำห้วยขวี ต้นกำเนิดจากภูเขาในพื้นที่ตำบลทุ่งโพ อำเภอหนองฉาง ไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านตำบลหนองฉาง ตำบลหนองนางนวล แล้วไหลเข้าเขตอำเภอหนองขาหย่าง ผ่านตำบลหนองไผ่ ตำบลดงขวาง และตำบลหมกแถว แล้วไหลเข้าเขตอำเภอเมือง ไหลลงบึงทับदै ในตำบลน้ำซึม มีความยาวประมาณ 40 กิโลเมตร

5) ลำห้วยใหญ่ ต้นกำเนิดจากภูเขาเต่า ในตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ ไหลไปทางทิศตะวันออก ผ่านตำบลห้วยแห้ง ตำบลวังหิน แล้วไหลเป็นแนวแบ่งเขตอำเภอหนองขา

หย่าง และแบ่งเขตอำเภอหนองฉาง กับอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ไปบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยา มีความยาวประมาณ 72 กิโลเมตร ลำห้วยนี้มีหลายชื่อคือ ลำห้วยคลองคด ลำห้วยขุนแก้ว และลำห้วยกระทิง

6) ต้นกำเนิดจากภูเขาในตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ ไหลไปทางทิศตะวันตก ออกผ่านตำบลคอกควาย อำเภอห้วยคต ไหลไปบรรจบกับลำห้วยใหญ่ ในตำบลวังหิน อำเภอบ้านไร่ มีความยาวประมาณ 53 กิโลเมตร

7) คลองเนินขาม ต้นกำเนิดจากภูเขาในเขตอำเภอทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เข้าเขตอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำมะขามเต่า ทางฝั่งขวามีชื่อเป็นตอนๆ คือ ห้วยอิศกร ห้วยยง ห้วยวังตอไฟ และคลองบ้านเขื่อน มีความยาวประมาณ 60 กิโลเมตร

8) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นด้วยระบบชลประทาน ส่วนใหญ่ทำเป็นอ่างหรือฝาย กักเก็บน้ำขนาดเล็ก กระจายกันไปตามพื้นที่ต่างๆของจังหวัด โครงการชลประทานขนาดใหญ่ มีอยู่สองแห่งคือเขื่อนวังร่มเกล้า ซึ่งตัวเขื่อนอยู่ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ แต่พื้นที่รับน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดอุทัยธานี และเขื่อนทับเสลา มีตัวเขื่อนอยู่ในตำบลระบำ อำเภอลานสัก เป็นเขื่อนขนาดใหญ่ มีความจุ 160 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกได้ประมาณ 144,000 ไร่

4.1.5.2 ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดในเขตอำเภอบ้านไร่ อำเภอลานสัก และอำเภอห้วยคต มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วยป่าชนิดต่างๆตามสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ คือป่าดิบเขา ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ มีไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ไม้ยาง ไม้กระบาก ไม้ตะเคียนทอง ไม้มะค่าโมง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัน ไม้เต็ง ไม้รัง ฯลฯ พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดจำแนกเป็นป่าไม้ตามกฎหมาย มีพื้นที่ประมาณ 2,828,000 ไร่ หรือประมาณ 4,525 ตารางกิโลเมตร ประมาณร้อยละ 67 ของพื้นที่จังหวัดตามมติกรม. เมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ของจังหวัดอุทัยธานี เป็นสามเขตคือ

1) เขตป่าเพื่อการอนุรักษ์ มีพื้นที่ประมาณ 2,152,000 ไร่ เป็นป่าที่ยังคงมีสภาพสมบูรณ์และเป็นป่าต้นน้ำลำธาร

2) เขตป่าเศรษฐกิจ มีพื้นที่ประมาณ 117,000 ไร่ เป็นสภาพป่าเสื่อมโทรมราษฎรได้บุกรุกแผ้วถางเพื่อทำการเกษตร เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการฟื้นฟูสภาพป่าเพื่อพัฒนาให้เป็นป่าเศรษฐกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกประโยชน์เป็นป่าใช้สอยแก่ประชาชนทั่วไป

3) เขตป่าที่เหมาะสมแก่การเกษตร มีพื้นที่ประมาณ 654,000 ไร่ เป็นป่าสงวนแห่งชาติที่หมดสภาพ ราษฎรได้บุกกรุกเข้าไปทำการเกษตรเป็นระยะเวลายาวนาน ขาดต่อการฟื้นฟูให้เป็นสภาพป่าดั้งเดิม

4.1.5.3 ทรัพยากรสัตว์ป่า พบว่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เป็นแหล่งรวมของสัตว์ป่านานาชนิด เนื่องจากเป็นป่าผืนใหญ่ มีพื้นที่กว้างขวาง มีอาณาบริเวณติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า ได้จำแนกประเภทสัตว์ป่าไว้ดังนี้

1) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มี 67 ชนิด นก 355 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 77 ชนิด สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ 29 ชนิด ปลา 54 ชนิด สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ 21 ชนิด สัตว์ที่ถูกคุกคาม 65 ชนิด

2) สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ได้แก่ เลียงผา เนื้อหา เสือไฟ เสือโคร่ง เสือดาว เสือลายเมฆ แมวลายหินอ่อน ลิงภูเขา ชะนีมือขาว หมาวิน เก้งหม้อ วัวแดง ควายป่า ช้างป่า สมเสร็จ กระต๊อง นกเป็ดกาน นกยูงไทย ปลาสะตือ และปลากะโห้ (ศูนย์ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดอุทัยธานี, 2550)

4.1.6 การปกครอง

จังหวัดอุทัยธานี แบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 70 ตำบล 642 หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 13 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 50 แห่ง ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลการปกครองจังหวัดอุทัยธานี

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.
เมืองอุทัยธานี	250.103	14	86	1	9
ทัพทัน	323.633	10	90	3	4
สว่างอารมณ์	341.441	5	65	3	3
หนองฉาง	341.181	10	97	2	8
หนองขาหย่าง	347.776	9	53	1	5
บ้านไร่	3,621.492	13	136	2	12
ลานสัก	1,080.445	6	84	1	6
ห้วยคต	424.175	3	31	-	3
รวม	6,730.246	70	642	13	50

แหล่งที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดอุทัยธานี, 2551.

ภาพที่ 4.3 แผนที่แสดงขอบเขตของจังหวัดอุทัยธานี
แหล่งที่มา: ข้อมูลท่องเที่ยว บาส MrBackpacker, 2547.

4.1.7 ประชากร

จังหวัดอุทัยธานีมีประชากร 326,975 คน แยกเป็นประชากรชาย 161,146 คน ประชากรหญิง 165,829 คน อำเภอที่มีความหนาแน่นมากที่สุดคืออำเภอบ้านไร่ และอำเภอที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุดคืออำเภอหนองขาหย่าง ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนประชากรจังหวัดอุทัยธานี

อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
เมืองอุทัยธานี	17,049	18,155	35,240	10,357
ทัพทัน	8,742	9,227	17,969	4,985
สว่างอารมณ์	14,835	14,807	29,642	8,874
หนองฉาง	16,838	17,704	34,542	9,525
หนองขาหย่าง	7,423	8,141	15,564	4,601

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
บ้านไร่	31,046	30,993	62,039	19,181
ลานสัก	27,248	26,749	53,997	14,716
ห้วยคต	9,857	9,870	19,727	5,827
รวม	161,146	165,829	326,975	100,398

แหล่งที่มา: กรมการปกครอง, 2551.

4.1.8 การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งจังหวัดอุทัยธานี สามารถติดต่อกับจังหวัดอื่นๆบริเวณใกล้เคียงโดยสะดวกในทางบก ส่วนทางน้ำนั้นจะเป็นลักษณะของแพขนานยนต์ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาระหว่างอำเภอโมรณีย์ จังหวัดชัยนาท กับบริเวณวัดท่าซุง อำเภอเมืองอุทัยธานี ไม่มีท่าเรือสำหรับสัญจรทางน้ำโดยตรง ไม่มีสนามบินสำหรับสัญจรทางอากาศ และไม่มีเส้นทางรถไฟแต่สามารถโดยสารรถไฟไปลงที่สถานีนครสวรรค์ แล้วต่อรถประจำทางมายังอุทัยธานีอีกประมาณ 50 กิโลเมตร จากกรุงเทพมหานครนั้น สามารถเดินทางไปอุทัยธานีได้หลายเส้นทาง ได้แก่

4.1.8.1 จากถนนพหลโยธินผ่านจังหวัดสระบุรี อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี อำเภอดาเกี จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอโมรณีย์ จังหวัดชัยนาท ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาลงแพขนานยนต์ ที่อำเภอโมรณีย์ ผ่านวัดท่าซุง (วัดจันทาราม) ศาลากลางจังหวัด เข้าตลาดอุทัยธานี รวมระยะทางประมาณ 305 กิโลเมตร

4.1.8.2 จากทางหลวงหมายเลข 32 (สายเอเชีย) ผ่านอุทัย อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท และแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 333 ตรงทางแยกทำน้ำอ้อยบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 206 ข้ามสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร ผ่านหน้าโรงพยาบาลเลี้ยวซ้ายเข้าตลาดอุทัยธานี รวมเป็นระยะทางประมาณ 222 กิโลเมตร

4.1.8.3 อีกเส้นทางหนึ่งเริ่มต้นจากถนนสาย 32 (สายเอเชีย) เมื่อถึงประมาณ กิโลเมตรที่ 30 (อยู่ในเขตจังหวัดอุทัย) เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 334 และจากนั้นเข้าทางหลวงหมายเลข 309 ไปตามเส้นทาง ข้ามสะพานจังหวัดอ่างทอง จากนั้นมาตามถนนสาย 311 ผ่านจังหวัดสิงห์บุรี ผ่านจังหวัดชัยนาทที่อำเภอสรรพยา จากนั้นเลี้ยวเข้าเส้นทางหมายเลข 3183 เข้าจังหวัดอุทัยธานี รวมเป็นระยะทางประมาณ 283 กิโลเมตร (สำนักงานธนารักษ์พื้นที่อุทัยธานี, 2551)

4.2 การท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานีเป็นจังหวัดอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตที่น่าสนใจสะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมที่ทรงคุณค่ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว (กรมการพัฒนาชุมชน, 2549) ถึงแม้ว่าจังหวัดอุทัยธานีจะมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลายและยังคงความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน แต่ก็ถูกมองว่าเป็นเมืองปิด เป็นแค่เพียงทางผ่านไปยังจังหวัดอื่นๆทางภาคเหนือ ประกอบกับการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่แพร่หลาย รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจ และยังขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้การท่องเที่ยวของอุทัยธานีมีการเติบโตช้า จะเห็นได้จากสถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ในปี 2547 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน 124,444 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยว 110.79 ล้านบาท ในปี 2548 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจำนวน 139,754 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยว 119.90 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549) ซึ่งตารางสถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีในปี 2547- 2548 แสดงดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีในปี 2547- 2548

รายการ	2547	2548
จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน	124,444	139,754
คนไทย	121,184	135,452
ชาวต่างประเทศ	3,260	4,302
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน (บาท)	771.66	793.59
คนไทย	769.29	784.48
ชาวต่างประเทศ	858.66	1,060.32
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	110.79	119.90
คนไทย	107.46	114.78
ชาวต่างประเทศ	3.33	5.39

แหล่งที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549.

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปริมาณนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เพิ่มขึ้นมีเพียงเล็กน้อย และจากรายงานข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานีปี 2550 มีรายงานสรุปว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานี มีการเติบโตลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ -2.20 ซึ่งเป็นการลดลงทั้งในส่วนของนักท่องเที่ยวคนไทย และชาวต่างชาติ โดยตลาดหลักยังเป็นนักท่องเที่ยวคนไทย มีอัตราการเติบโตลดลงร้อยละ -1.96 สาเหตุมาจากสภาพเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน และจังหวัดอุทัยธานีไม่มีกิจกรรมที่น่าสนใจในการที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเกิดการเดินทาง ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวไม่อยู่ในเส้นทางหลักในการเดินทางไปภาคเหนือ จึงทำให้จำนวนการเดินทางลดลง ในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ที่ลดลงร้อยละ -18.13 เนื่องจาก อุทัยธานีไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยวหลักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จึงไม่ได้รับความนิยมนัก โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มที่เข้ามาส่วนใหญ่เดินทางมาจาก ยุโรป เอเชีย และอเมริกา ตามลำดับ ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมจัดการเดินทางมาเอง และด้านพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมากที่สุดคือ รถยนต์ส่วนตัว และ รถโดยสารประจำทาง ตามลำดับ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550)

4.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากข้อมูลสารานุกรมรายชื่อทรัพยากรท่องเที่ยว 3 จังหวัด (นครสวรรค์ อุทัยธานี พิจิตร) ที่ได้มาจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี นั้นพบว่าแบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ

4.3.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุดชมวิว ซากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง ทุ่งดอกไม้และพืชพันธุ์ น้ำตก พรุ ภูเขา/ธรณีสถาน เฉพาะ แม่น้ำ/แก่ง วนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน

4.3.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ได้แก่ กำแพงเมือง/คูเมือง ชุมชน โบราณ โบราณสถาน ประวัติความเป็นมา พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน อุทยานประวัติศาสตร์

4.3.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ได้แก่ เชื้อน/อ่างเก็บน้ำ งานประเพณี จุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวนเกษตร วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์ สวนสาธารณะ/สวนหย่อม หมู่บ้านเหมือง

ซึ่งจังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งหมดทั้งสิ้น 69 แห่ง โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 30 แห่ง ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา จำนวน 23 แห่ง ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม จำนวน 16 แห่ง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี, 2551) ดังแสดงรายชื่อสถานที่ตามประเภทและแสดงอำเภอที่ตั้ง ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานี

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	อำเภอ
ทรัพยากรท่องเที่ยว	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง	ลานสัก
ประเภทธรรมชาติ	เขตก้ามลำสัตว์น้ำประทุน	ลานสัก
	จุดชมวิว เขาหินแดง	ลานสัก
	ถ้ำเกร็ดดาว	บ้านไร่
	ถ้ำน้ำพุเขากวางทอง	หนองฉาง
	ถ้ำพนาสวรรค์	ลานสัก
	หุบป่าตาด (UNSEEN)	ลานสัก
	ถ้ำเขาวง	บ้านไร่
	ถ้ำเขาม่องชัย	ลานสัก
	บึงทับแต้	หนองขาหย่าง
	น้ำตกไซเบอร์หรือน้ำตกหินลาด	ห้วยคต
	น้ำตกอีซ่า	ห้วยคต
	น้ำตกผาร่มเย็น	บ้านไร่
	เขาม่องชัย	ลานสัก
	เขาปลู่วิ	ทัพทัน
	เขาปลาร้า	ลานสัก
	เขาผาแรด	ลานสัก
	เขาพระยาพายุเรือ	ลานสัก
	เขาพุดห้วย	บ้านไร่
	เขาวง	บ้านไร่
	เขาสะแกกรัง (เขาแก้ว)	เมือง
	เขาตะพาน	บ้านไร่
	เขากวางทองไผ่เขียว	สว่างอารมณ์
	เขาหินเทิน	ลานสัก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	อำเภอ
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภท ประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถาน และศาสนา	เขาคินแดง	ลานสัก
	เกาะเทโพ	เมือง
	ลำน้ำสะแกกรัง	เมือง
	วนอุทยานถ้ำเขาวง	บ้านไร่
	ป่าสักธรรมชาติ	ลานสัก
	น้ำพุร้อนบ้านสมอทอง	ห้วยคต
	เมืองโบราณบึงคอกช้าง	สว่างอารมณ์
	คูเมืองกาฐัง	บ้านไร่
	ชุมชนโบราณสะแกกรัง	เมือง
	พระแสงดาบศักดิ์ตราวุธประจำเมืองอุทัยธานี	เมือง
	เมืองโบราณกาฐัง	บ้านไร่
	เมืองโบราณบ้านคูเมือง	หนองขาหย่าง
	เมืองโบราณบ้านไต้ หรือบ้านไต้	เมือง
	เมืองอุทัยธานีเก่า	หนองฉาง
	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น	เมือง
	เขาสะแกกรัง	เมือง
	วัดเขาวงพระมหัจรรย์	บ้านไร่
	วัดจันทาราม (วัดท่าซุง)	เมือง
	วัดถ้ำเขาตะพาน	บ้านไร่
	วัดถ้ำเขาวง	บ้านไร่
วัดทัพทัน	ทัพทัน	
วัดธรรมโฆษก หรือ วัดโรงโค	เมือง	
วัดมณีศติยภัคปิฎฐาราม	เมือง	
วัดสังกัสรัตนคีรี	เมือง	
วัดหนองขุนชาติ	หนองฉาง	
วัดหนองพลวง	หนองขาหย่าง	
วัดอุโบสถาราม (วัดโบสถ์)	เมือง	
หลวงพ่อโตวัดผาหัง (วัดผาหัง)	บ้านไร่	
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภท ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม	เขื่อนทับเสลา	ลานสัก
	เขื่อนวังร่มเกล้า	เมือง
	งานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี	เมือง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	สถานที่	อำเภอ
	งานวันพระชนกจักรี	เมือง
	งานมรดกโลก	ลานสัก
	ตลาดโบราณสะแกกรัง	เมือง
	สวนป่าห้วยระบำ	ลานสัก
	เกาะเทโพ	เมือง
	ฮกแซต้ง	เมือง
	ชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง	เมือง
	บ้านนาตาโพ	บ้านไร่
	ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขานบ้านอิมาด-อิทราย	บ้านไร่
	ศูนย์การแสดงและสาธิตการทอผ้าพื้นเมือง (กลุ่มทอผ้าไพจิต)	บ้านไร่
	ศูนย์ทอผ้าพื้นเมืองลายโบราณผาท่ง	บ้านไร่
	แหล่งทอผ้าพื้นเมืองบ้านโคกหม้อ	ทัพทัน
	สวนพฤกษศาสตร์	บ้านไร่

แหล่งที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี, 2551.

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้เพิ่มประเภททรัพยากรท่องเที่ยวอีก 1 ประเภท คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการขนส่ง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งต่อการท่องเที่ยว โดยทำการรวบรวมข้อมูลและสำรวจเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ อำเภอลานสัก และอำเภอห้วยคต การรวบรวมข้อมูลนั้นอ้างอิงจำนวนและรายชื่อของที่พัก ร้านอาหาร และร้านของฝากที่ระลึกจากข้อมูลการท่องเที่ยวในเวปไซต์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (<http://thai.tourismthailand.org/>) บางส่วนได้ทำการปรับแก้เพิ่มเติมจากลักษณะข้อมูลที่พบจริงจากการสำรวจพื้นที่ ข้อมูลการขนส่งตรวจสอบข้อมูลจาก บขส.จังหวัดอุทัยธานีเลือกการขนส่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อำเภอที่ทำการศึกษา รายชื่อทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นรายชื่อเดียวกับข้อมูลผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวซึ่งแสดงในภาคผนวก ก

4.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานีได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดขึ้น เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และปัญหาความต้องการของประชาชน ซึ่งตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว จังหวัดได้ประเมินสถานะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ รวมทั้งวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนซึ่งเป็นสถานะแวดล้อมภายในจังหวัด โดยใช้ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ศักยภาพของจังหวัด เพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของจังหวัด โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 4.5 SWOT จังหวัดอุทัยธานี

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
S1 ภูมิประเทศมีความหลากหลายทางชีวภาพ	W1 ขาดแคลน แหล่งน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตร
S2 มีวัตถุดิบการเกษตรบางชนิดจำนวนมาก	W2 ต้นทุนการผลิตด้านการเกษตรสูง
S3 มีแรงงานที่มีฝีมือเพียงพอ ค่าจ้างถูก	W3 การบริหารจัดการเงินกองทุนบางส่วนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์
S4 สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์บางชนิดมีศักยภาพในการผลิตเพื่อส่งออก	W4 ขาดอาชีพเสริมหลังฤดูการเก็บเกี่ยว
S5 เกษตรกรสามารถผลิตสัตว์น้ำและมีแหล่งน้ำพอเพียงต่อการผลิต	W5 ผลผลิตต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ
S6 พื้นฐานทางเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายในจังหวัดได้	W6 ขาดการบริหารจัดการด้านข้อมูล/บุคคล ระหว่างหน่วยงาน
S7 มีสังคมเกษตรกรรมแบบพอเพียงและเข้มแข็ง	W7 ขาดการส่งเสริม การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่น
S8 มีภูมิปัญญาท้องถิ่นหลากหลาย	W8 ปริมาณ/คุณภาพของวัตถุดิบการเกษตรบางชนิดที่จะป้อนโรงงานไม่ได้มาตรฐาน
S9 มีงานประเพณี วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	W9 ขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือ และแรงงานฝีมือเฉพาะด้าน เช่น การออกแบบ/วิศวกร/วิทยาศาสตร์/คณิตศาสตร์/R&D
S10 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม	W10 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ
S11 ผู้ประกอบการมีความชำนาญอุตสาหกรรมเกษตร	W11 ขาดการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้า และระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก
S12 มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์	W12 ไม่มีแผนธุรกิจและประชาสัมพันธ์ตราสัญลักษณ์การค้า
S13 มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ	W13 ไม่มี การเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตอุตสาหกรรม
S14 ประชาชนมีความสนใจในการดูแลสุขภาพ	W14 ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ
S15 มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา	W15 ขาดการเลือกสรร และพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา/เทคโนโลยี ทางด้านการผลิต และการตลาด
S16 ปัญหาด้านสังคมมีน้อย	W16 เกษตรกรมีการใช้สารเคมีไม่ถูกต้อง
S17 การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่	
S18 ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยม แต่พร้อมที่จะ	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<p>ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี</p> <p>S19 ที่ดินราคาถูก เพียงพอที่จะรองรับการพัฒนาฯ</p> <p>S20 เส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่งผลผลิตการเกษตร</p>	<p>W16 โรคที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ มีแนวโน้มสูงขึ้น</p> <p>W17 ข้าราชการบางส่วนขาดจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน</p> <p>W18 การติดต่อสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ยังมีไม่ทั่วถึง</p> <p>W19 ประชากรวัยแรงงานมีระดับการศึกษาต่ำ</p>
โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
<p>O1 มีโอกาสในการพัฒนา และส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตร</p> <p>O2 สินค้าเกษตรมีตลาดรองรับ</p> <p>O3 มีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน (E – Commerce)</p> <p>O4 ผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ มีช่องทางในการส่งออกต่างประเทศ</p> <p>O5 อัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินต่ำ</p> <p>O6 รัฐบาลให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs</p> <p>O7 ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น</p> <p>O8 มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัด</p>	<p>T1 ภาวะโลกร้อน (GLOBAL WARMING)</p> <p>T2 ราคาผลผลิตไม่มีเสถียรภาพ</p> <p>T3 กระแสการบริโภคนิยม ทำให้เกิดการใช้จ่ายไม่จำเป็น</p> <p>T4 รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย</p> <p>T5 การผันผวนของอัตราการแลกเปลี่ยน ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่นำเข้า และราคาสินค้าส่งออก</p> <p>T6 ภาวะการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า</p> <p>T7 ความผันผวนของตลาดโลก</p> <p>T8 เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก</p> <p>T9 งบประมาณไม่ต่อเนื่อง</p>

แหล่งที่มา: สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี, 2551.

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ศักยภาพของจังหวัดโดย SWOT Analysis ทำให้ได้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดซึ่งประกอบไปด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในด้านต่างๆ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมีระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551- พ.ศ. 2554) มีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี, 2551)

4.4.1 วิสัยทัศน์จังหวัดอุทัยธานี

เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย สังคมอุทัยผาสุก

4.4.2 พันธกิจของจังหวัดอุทัยธานี

4.4.2.1 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลอย่างยั่งยืน

- 4.4.2.2 ส่งเสริมและพัฒนากาการเกษตรและอาหาร ที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน
- 4.4.2.3 ส่งเสริมและพัฒนากาการท่องเที่ยวด้วยการบริหารจัดการ และการสร้าง
เครือข่ายอย่างเป็นระบบ
- 4.4.2.4 ส่งเสริมให้ประชาชนในจังหวัดอุทัยธานีมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 4.4.3 เป้าประสงค์ของจังหวัดอุทัยธานี**
 - 4.4.3.1 มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ
 - 4.4.3.2 ประชาชนมีรายได้จากการประกอบอาชีพอย่างเพียงพอและยั่งยืน
 - 4.4.3.3 ผลผลิตทางการเกษตรมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค
 - 4.4.3.4 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต
- 4.4.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดอุทัยธานี**
 - 4.4.4.1 ส่งเสริมและพัฒนากาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 4.4.4.2 ส่งเสริมและพัฒนากาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ
 - 4.4.4.3 พัฒนาระบบการผลิตด้านการเกษตรให้มีคุณภาพและเพิ่มมูลค่า
 - 4.4.4.4 สร้างสมดุลพื้นฐานของชีวิต
- 4.4.5 กลยุทธ์ด้านส่งเสริมและพัฒนากาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**
 - 4.4.5.1 ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 4.4.5.2 เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการ
แข่งขัน
 - 4.4.5.3 พัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว
- 4.4.6 กลยุทธ์ด้านส่งเสริมและพัฒนากาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ**
 - 4.4.6.1 บริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ (4
ลุ่มน้ำ)
 - 4.4.6.2 จัดทำแผนแม่บทและระบบข้อมูลเพื่อกาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่าง
ยั่งยืน
- 4.4.7 กลยุทธ์ด้านการพัฒนาระบบการผลิตการเกษตรให้มีคุณภาพและเพิ่มมูลค่า**
 - 4.4.7.1 ส่งเสริมและพัฒนากาการผลิตเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์
 - 4.4.7.2 พัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มมูลค่า
 - 4.4.7.3 พัฒนาคาตลาดกลางและโลจิสติกส์ (Logistics)
 - 4.4.7.4 สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

4.4.8 กลยุทธ์ด้านการสร้างสมดุลพื้นฐานของชีวิต

4.4.8.1 พัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยที่ดี

4.4.8.2 ส่งเสริม/สนับสนุน และพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มอาชีพและผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถพึ่งตนเองได้

4.4.8.3 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4.4.8.4 เสริมสร้างความเป็นธรรม ความปลอดภัยและความมั่นคงทางสังคมให้แก่ประชาชน

4.4.9 เป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์: ส่งเสริมและพัฒนากองทัพเรือเชิงนิเวศ

4.4.9.1 รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

4.4.9.2 ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

4.4.10 เป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์: ส่งเสริมและพัฒนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ

4.4.10.1 มีระบบข้อมูลและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมของจังหวัด

4.4.10.2 เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนสำหรับการเกษตรและการอุปโภคบริโภค

4.4.10.3 ลดผลกระทบจากอุทกภัยและแก้ปัญหาภัยแล้ง

4.4.11 เป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์: พัฒนาระบบการผลิตด้านการเกษตรให้มีคุณภาพและเพิ่มมูลค่า

4.4.11.1 ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน

4.4.11.2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและมูลค่าสินค้าเกษตร

4.4.11.3 เกษตรกรและองค์กรมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

4.4.12 เป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์: สร้างสมดุลพื้นฐานของชีวิต

ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีสมดุลในพื้นฐานของชีวิต

4.5 การประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานีและโอกาสการพัฒนาในอนาคตด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis

ผลจากการประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี และ โอกาสในการพัฒนาในอนาคตด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis (2549) ได้ข้อสรุปดังนี้

ตารางที่ 4.6 SWOT การท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
S1 ภูมิประเทศมีความหลากหลายทางชีวภาพ S2 มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก S3 มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย S4 มีงานประเพณี วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ S5 มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการทำงานด้านการพัฒนาสังคมร่วมกันมากขึ้น S6 มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ S7 มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ S8 ประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสภาพ S9 มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา S10 การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่ S11 ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ	W1 ขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว W2 ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคล ระหว่างหน่วยงาน W3 การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่ทั่วถึง W4 ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน W5 ภาษาต่างประเทศ และวิทยาการสมัยใหม่ W6 ขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเอง และการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง
โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
O1 รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว O2 เสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น O3 เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติและ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว	T1 เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย เป็นต้น T2 กฎระเบียบของรัฐไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว T3 งบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง T4 ประชาชน/ นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกในการรักษาสีงแวดล้อม และไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย

แหล่งที่มา: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุทัยธานี, 2549.

จากการศึกษาข้อมูลจังหวัดอุทัยธานีพบว่า จังหวัดอุทัยธานีมีประวัติความเป็นมาในการก่อตั้งถิ่นฐานที่ยาวนาน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด การกำหนดวิสัยทัศน์จึงให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นประเด็นหลักในการพัฒนาจังหวัดอย่างหนึ่ง ซึ่งจากวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนหนึ่งนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดอุทัยธานีที่ต้องการให้จังหวัดอุทัยธานีนั้นเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย สังคมอุทัยผาสุก

บทที่ 5

ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยว

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยการสำรวจภาคสนามด้วยแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่กับการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม และทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในจังหวัดอุทัยธานี พบว่าจังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทต่างๆกระจายอยู่ในทุกอำเภอที่ทำการศึกษา ได้แก่ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ อำเภอลานสัก และอำเภอห้วยคต จากข้อมูลทุติยภูมิและการสำรวจภาคสนามด้วยแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ศึกษาลักษณะ ความโดดเด่น ที่ตั้งและการเข้าถึง ของทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภท โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภทดังนี้

5.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ตามการกำหนดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2551) ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุดชมวิว ชากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง พืชดอกไม้และพืชพันธ์ น้ำตก พรุ ภูเขา/ธรณีสถานเฉพาะ แม่น้ำ/แก่งวนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน

ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดอุทัยธานี จากข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2551) คู่มือข้อมูลท่องเที่ยวธรรมชาติ-ท่องเที่ยววัฒนธรรม-ท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอลานสัก (2550: 60,73) พบว่ามีค่อนข้างมากปรากฏอยู่ในทุกอำเภอที่ทำการศึกษา บางแห่งมีความโดดเด่นมีชื่อเสียงในระดับประเทศ ในการศึกษาครั้งนี้รวบรวมไว้ 19 ชนิด ส่วนใหญ่อยู่พื้นที่อำเภอลานสักมากที่สุด ลักษณะของ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นพื้นที่ทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งมีความโดดเด่น พบในพื้นที่อำเภอลานสัก มีภูเขาและจุดชมวิวิวิททัศน์พบกระจายอยู่ในอำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอเมืองอุทัยธานี มีถ้ำที่มีหินงอกหินย้อย อยู่ในอำเภอลานสักและอำเภอบ้านไร่ น้ำตก พบในพื้นที่อำเภอห้วยคต อำเภอบ้านไร่ และอำเภอลานสัก แม่น้ำสายหลักของจังหวัดอุทัยธานีอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี นอกจากนี้ยังมีน้ำพุร้อนทางธรรมชาติ อยู่ในพื้นที่อำเภอห้วยคต โดยรวมแล้วหลายชนิดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดึงดูดนักท่องเที่ยว ยังขาดขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นในหลายแหล่งท่องเที่ยว ที่มีความโดดเด่นที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และค่อนข้างดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี 3 อำเภอ คือ อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ และอำเภอห้วยคต ที่ตั้งของที่ทำการอยู่ในอำเภอลานสัก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งนั้น เป็นผืนป่าอนุรักษ์ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ได้รับการจดทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) เมื่อปี พ.ศ. 2534 อนุญาตให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปศึกษาธรรมชาติได้ตามจุดที่ผ่อนปรน ซึ่งนอกจากข้อจำกัดในเรื่องจุดที่อนุญาตให้เข้ามาศึกษาธรรมชาติแล้ว ยังมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนคนที่เข้ามาและระยะเวลาในการเข้าพักด้วย รายละเอียดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติแต่ละชนิดแสดงในตารางที่ 5.1 และผู้ศึกษาได้นำเสนอภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญและโดดเด่นไว้ในภาคผนวก ข

5.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ตามการกำหนดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2551) ได้แก่ กำแพงเมือง/คูเมือง ชุมชนโบราณ โบราณสถาน ประวัติความเป็นมา พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง พิพิธภัณฑสถาน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน อุทยานประวัติศาสตร์

ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ของจังหวัดอุทัยธานี จากข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2551) พบว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนาของจังหวัดอุทัยธานี ปรากฏอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ และอำเภอลานสัก ในการศึกษาครั้งนี้รวบรวมไว้ 14 ชนิด ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานีมากที่สุด ลักษณะ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา เป็นวัดเก่าแก่โบราณและวัดที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือให้ความสำคัญ พบในอำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ และอำเภอลานสัก สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่ชาวอุทัยธานีเคารพนับถือคือ พระพุทธมิ่งมงคลศักดิ์สิทธิ์ซึ่งประดิษฐานอยู่ในวัดสังกัสรัตนคีรี อำเภอเมืองอุทัยธานี พบโบราณสถาน โบราณวัตถุในอำเภอบ้านไร่ และอำเภอเมืองอุทัยธานี นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เก็บเรื่องราวความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี อยู่ในอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีความโดดเด่นที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ค่อนข้างดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ วัดจันทารามหรือวัดท่าซุง เป็นวัดที่สร้างในสมัยอยุธยา ด้านตรงข้ามกับวัดเป็นปูชนียสถานแห่งใหม่ มีบริเวณกว้างขวาง มีพระอุโบสถ อาคารต่างๆ ที่หลวงพ่อดำประดิษฐานพระเถระที่มีชื่อเสียงได้สร้างไว้อย่างวิจิตรงดงาม เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีศาลาหลายหลังใช้เป็นสถานที่ฝึกสมาธิและมีที่พักสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรมวิปัสสนา รายละเอียดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนาแต่ละชนิดแสดงในตารางที่ 5.2 และผู้ศึกษาได้นำเสนอภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ที่สำคัญและโดดเด่นไว้ในภาคผนวก ข

5.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ตามการกำหนดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2551) ได้แก่ เชื้อน อ่างเก็บน้ำ งานประเพณีจุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวนเกษตร วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรมสวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์สวนสาธารณะ สวนหย่อม หมู่บ้าน เหมือง

ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมของจังหวัดอุทัยธานีจากข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดอุทัยธานี(2551) คู่มือข้อมูลท่องเที่ยวธรรมชาติ-ท่องเที่ยววัฒนธรรม-ท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอลานสัก (2550: 92,93 และ94) ค่อนข้างโดดเด่น มีชื่อเสียง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ปรากฏอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ และอำเภอลานสัก ในการศึกษาครั้งนี้รวบรวมไว้ 18 ชนิด ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานีมากที่สุด ลักษณะทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมของจังหวัดอุทัยธานี เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางศาสนา งานที่แสดงความเคารพนับถือต่อปูชนียบุคคลที่สำคัญ งานรำลึกวันสำคัญของสถานที่ งานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

ชุมชนที่สืบทอดกันมา รวมทั้งงานกาชาดและของดีเมืองอุทัย มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวแพ ชาวเขา ชาวชุมชนในพื้นที่ที่เรียบง่าย มีกิจกรรมหรือสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นและเป็นประโยชน์ในการพักผ่อนรวมทั้งศึกษาเรียนรู้ จำพวก อ่างเก็บน้ำ สวนพฤกษศาสตร์ สวนป่า และศูนย์ทอผ้าที่มีชื่อเสียง ที่มีความโดดเด่นที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ งานประเพณีตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี ซึ่งจะจัดขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 (ตุลาคม) ของทุกปี ถือเป็นประเพณีสำคัญในวันออกพรรษาของจังหวัดอุทัยธานี พระสงฆ์ทุกรูปที่จำพรรษาในอำเภอเมืองอุทัยธานีจะเดินลงบันไดเป็นแถวจากยอดเขาสะแกกรังมารับบิณฑบาตจากพุทธศาสนิกชนที่ลานวัด นับเป็นงานประเพณีที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทุกปี รายละเอียดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมแต่ละชนิดแสดงในตารางที่ 5.3 และผู้ศึกษาได้นำเสนอภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ที่สำคัญและโดดเด่นไว้ในภาคผนวก ข

5.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ศึกษาได้กำหนดขึ้นตามลักษณะทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรจำพวกที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการคมนาคมขนส่ง

ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกจากข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดอุทัยธานี(2551) แผ่นพับเที่ยวไทยศรีครีครั้นเศรษฐกิจไทยคึกคัก ชุด มหัศจรรย์อุทัยธานี และ แผ่นพับเที่ยวไทยศรีครีครั้นเศรษฐกิจไทยคึกคัก ชุด อุทัยธานี พบว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดอุทัยธานีนั้น ด้านที่พัก มีหลายรูปแบบ ทั้ง โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ ส่วนใหญ่ที่พักต่างๆอยู่ในอำเภอเมืองอุทัยธานี รองลงมาอยู่ในอำเภอบ้านไร่ ในส่วนของอำเภอลานสักและห้วยคตนั้น ที่พักยังคงมีอยู่น้อย คุณภาพของที่พักแรมขึ้นอยู่กับราคาของที่พัก มีให้เลือกตามกลุ่มนักท่องเที่ยวซึ่งมีทั้งราคาในระดับขั้นต่ำ ราคาปานกลาง และราคาสูง ซึ่งมีความแตกต่างในคุณภาพและราคาค่อนข้างมาก โดยที่พักแรมที่ค่อนข้างมีคุณภาพมักจะมีราคาสูงมากด้วยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ด้านอาหาร มีให้เลือกหลากหลาย ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมืองอุทัยธานี ในอำเภออื่นๆร้านอาหารยังคงมีอยู่น้อย ลักษณะอาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารตามสั่ง จำพวกปลาแม่น้ำ ปลาแรด จะพบในหลายๆร้าน ด้านของฝากของที่ระลึก เป็นจำพวกอาหารและขนม ที่ขึ้นชื่อคือ ขนมปังสังขยา

ข้าวทุ่งกรอบ ข้าวเกรียบปลาทราย มีผลิตภัณฑ์มีดสวยงามและกรรไกรตัดแต่งกิ่งไม้ที่เป็นงานฝีมือของชาวบ้าน มีyalมจีนสูตรโบราณ ซึ่งร้านของฝากของที่ระลึกส่วนใหญ่พบในอำเภอเมืองอุทัยธานี มีผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายผ้าทอพื้นเมืองที่มีมากในอำเภอบ้านไร่ นอกจากนี้ยังมีชุดเฟอร์นิเจอร์จากรากไม้ที่พบในอำเภอลานสัก ไม่พบร้านของฝากของที่ระลึกในอำเภอห้วยคต ด้านการคมนาคมขนส่ง มีเส้นทางติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก มีการขนส่งเฉพาะทางรถ มีรถบริการระหว่างจังหวัดอุทัยธานีและกรุงเทพฯ ที่เป็นทั้งรถโดยสารปรับอากาศและรถตู้ รถโดยสารปรับอากาศจะมีรอบเดินรถที่แน่นอนตามกำหนดรอบเวลาในแต่ละวัน รถตู้ มีช่วงเวลาที่กำหนดแต่การเดินรถขึ้นอยู่กับจำนวนคนที่ขึ้น ไม่มีระยะห่างระหว่างรอบเดินรถ มีรถบริการระหว่างอำเภอกับตัวจังหวัด แต่ละอำเภอจะมีรอบเดินรถที่แน่นอนตามกำหนดรอบเวลาในแต่ละวัน ในส่วนของการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆยังไม่สะดวก เนื่องจากหลายสถานที่ท่องเที่ยว ไม่มีรถโดยสารประจำทางที่เข้าถึง รายละเอียดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ละชนิดแสดงในตารางที่ 5.4 และผู้ศึกษาได้นำเสนอภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่สำคัญและโดดเด่นไว้ในภาคผนวก ข

ตารางที่ 5.1 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
1. เขาสะแกกรัง	เมืองอุทัยธานี	จากเมืองอุทัยธานีใช้ทางหลวงหมายเลข 3220 เป็นระยะทาง 4 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวบริเวณสนามกีฬาจังหวัดไปตามทางขึ้นสู่ยอดเขา หรือจากบริเวณลานวัดสังกัสรัตนคีรีมีบันไดขึ้นสู่ยอดเขาสะแกกรัง	จากบนยอดเขาสามารถมองเห็นทิวทัศน์เมืองอุทัยธานีได้กว้างขวางเป็นที่ตั้งของมณฑปประดิษฐานรอยพระพุทธรบาทจำลอง ด้านหน้ามีระฆังใบใหญ่ ถือกันว่าเป็นระฆังศักดิ์สิทธิ์ ใกล้กับมณฑปบนยอดเขาสะแกกรังมีพระราชนุสาวรีย์สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกแห่งรัชกาลที่ 1 สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ได้สถาปนาพระอัฐิพระบิดาเป็นสมเด็จพระชนกาธิบดี เมื่อ พ.ศ. 2338 เลยพระราชนุสาวรีย์ไปทางป่าหลังเขา ประมาณ 200 เมตร จะพบ หมุดแผ่นดินที่โลก สร้างขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2475
2. ลำน้ำสะแกกรัง	เมืองอุทัยธานี	อยู่ตรงตลาดสดเทศบาลเมืองอุทัยธานี	ไหลผ่านตัวจังหวัดอุทัยธานี บริเวณสองฝั่งแม่น้ำมีเรือนแพอยู่เรียงราย ฝั่งแม่น้ำด้านตะวันตกมีอาคารบ้านเรือนอยู่หนาแน่นและเป็นตลาดใหญ่ ของที่ขายนั้นส่วนใหญ่ชาวบ้านจะปลูกเองทำเอง ส่วนฝั่งแม่น้ำด้านตะวันออกเป็นเกาะเทโพ มีสวนผลไม้และป่าไผ่ตามธรรมชาติ ลำน้ำสะแกกรังจัดเป็นลำน้ำคูบ้านคูเมืองจังหวัดอุทัยธานี

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
3.เกาะเทโพ	เมืองอุทัยธานี	ต.เกาะเทโพ จากตลาดสดเทศบาล ข้ามสะพานไปยังวัดอุโปสถาราม ก็จะเป็นพื้นที่ของเกาะเทโพ	เดิมเป็นแหลมยื่นออกมาคั่นระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำสะแกกรัง ซึ่งมาบรรจบกันทางทิศใต้ของแหลม แต่มีการขุดคลองเชื่อมทางเหนือในภายหลัง เพื่อให้แม่น้ำเจ้าพระยามาหนุนแม่น้ำสะแกกรังในยามน้ำแล้ง แหลมนี้จึงกลายเป็นเกาะเทโพ ซึ่งเป็นจุดที่น่าสนใจสำหรับผู้ชอบปั่นจักรยานท่องเที่ยว การเดินทางบนเกาะเทโพ บรรยากาศสองข้างจะเป็นป่าไผ่ ไร่ข้าวโพดและทุ่งนาให้บรรยากาศที่สงบร่มรื่น
4.วนอุทยานถ้ำเขาวง (ถ้ำพุททวย)	บ้านไร่	จากอำเภอบ้านไร่ใช้ทางหลวงหมายเลข 3011 สายบ้านไร่-พุนอน ผ่านโค้งศาลเจ้าพ่อเขารัก จนกระทั่งถึงทางแยกที่มีป้ายบ้านอิหลูบ-บ้านเขาพุททวย เลี้ยวขวาไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตร ผ่านทางเขาวัดถ้ำเขาวงมาอีก 3 กิโลเมตร จะถึงทางเข้าวนอุทยานถ้ำเขาวงหรือถ้ำพุททวย	เป็นส่วนหนึ่งของผืนป่าตะวันตกติดกับอุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี สภาพโดยทั่วไปเป็นภูเขาหินปูนสูงชัน สลับซับซ้อน มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ มีสถานที่ที่น่าสนใจโดดเด่นคือ เขาพุททวยหรือถ้ำพุททวย เป็นถ้ำขนาดใหญ่ ภายในถ้ำกว้างขวาง มีหินงอกหินย้อย เช่น รูปเจดีย์ อ่างน้ำทางเข้าถ้ำอยู่บนไหล่เขาต้องเดินขึ้นไป อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีโพรงทะลุถึงด้านตรงข้ามของภูเขา มีค้างคาวอาศัยอยู่ 9 ชนิด สามารถเดินได้เองหรือติดต่อกันนำทางได้บริเวณปากถ้ำ ใช้เวลาเดินประมาณ 1 ชั่วโมง ทางด้านหลังของถ้ำพุททวย มี ถ้ำ

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
			เทพมาลี หรือ ถ้ำพญานาค เป็นถ้ำขนาดเล็กค่อนข้างลึกมีความสวยงามตามธรรมชาติของหินงอกหินย้อย ยอดเขาพุดผวย สูง 700 เมตรจากระดับน้ำทะเล สามารถมองเห็นทัศนียภาพที่กว้างไกลอย่างสวยงาม บนสันเขาเป็นป่าเต็งรังที่ค่อนข้างสมบูรณ์
5. น้ำตกผาร่มเย็น	บ้านไร่	อยู่บ้านใหม่ร่มเย็น จากอำเภอบ้านไร่ใช้ทางหลวงหมายเลข 3011 สายบ้านไร่-พุนอน จนกระทั่งถึงทางเข้าบ้านใหม่ร่มเย็น เลี้ยวขวาเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร จากนั้นเดินเท้าเข้าสู่ น้ำตกอีก 400 เมตร	เป็นน้ำตกหินปูนขนาดเล็กตั้งอยู่บนหน้าผา สามารถมองเห็นได้จากริมถนน เป็นสายน้ำสีขาวทิ้งตัวลงมาในป่าที่เบียดอยู่เบื้องล่าง ผ่านหน้าผาดินที่มีมอสสีเขียวเกาะอยู่ ประกอบกับพื้นที่เป็นป่ารกครึ้ม บริเวณน้ำตกโดยรอบไม่เหมาะแก่การเล่นน้ำเนื่องจากธารมีขนาดเล็ก แต่บริเวณโดยรอบน้ำตกบรรยากาศร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ใหญ่รกครึ้ม ทำให้คนที่ได้ชื่นชมมีความรู้สึกชุ่มฉ่ำเย็นตามไปด้วย บริเวณโดยรอบยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก
6. ถ้ำเกร็ดดาว	บ้านไร่	หมู่ 4 ต.แก่นมะกรูด จากอำเภอบ้านไร่ไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 3011 สายบ้านไร่-พุนอน ประมาณ 20	จากปากถ้ำจะมีบันไดไม้ไผ่ทอดยาวลงไปในถ้ำ เป็นถ้ำที่มีขนาดใหญ่ ในถ้ำมีแท่งหินขนาดใหญ่ เมื่อถูกแสงจะเป็นประกาย

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
		กิโลเมตร สุดถนนลาดยาง แล้วไปตามถนนลูกรังอีก 2 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายที่วัดธรรมบ้านอิมาด-อิทราย ไปประมาณ 1 กิโลเมตร จะมีทางเดินเท้าไปถ้ำเกร็ดดาวได้	เพดานถ้ำเต็มไปด้วยค้างคาว และชาวบ้านได้อาศัยชีค้ำคาวไปทำปุ๋ยใส่ไร่นา
7. น้ำตกตาดดาว	บ้านไร่	เลขจากปากทางเข้าถ้ำเกร็ดดาวไปเล็กน้อย ฝั่งตรงข้ามเป็นทางเข้าน้ำตกตาดดาว	เป็นน้ำตกที่ไหลผ่านโขดหินลงมา 9 ชั้น บริเวณโดยรอบเป็นป่าสมบูรณ์
8. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง	ลานสัก	อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 102 กิโลเมตร ใช้ทางหลวงหมายเลข 333 สายอุทัยธานี-หนองฉาง จากนั้นใช้ทางหลวง หมายเลข 3438 สายหนองฉาง-ลานสัก ถึงหลักกิโลเมตรที่ 53-54 เลี้ยวซ้ายเข้าไปประมาณ 15 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการเขตด่านตรวจเขานินแดง ซึ่งตั้งอยู่ริมห้วยทับเสลา จากที่ทำการเขตฯ สามารถเดินทางด้วยรถยนต์ต่อไปยังหน่วยพิทักษ์ป่ากะปุกกะเปียง ระยะทาง 14 กิโลเมตร และ สถานีวิจัยเขานางรำ ระยะทาง 17 กิโลเมตร	จัดเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากได้รับการจดทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) ระหว่างวันที่ 9-13 ธันวาคม 2534 ห้วยขาแข้งมีพื้นที่ครอบคลุม 6 อำเภอ 3 จังหวัด คือ อำเภอบ้านไร่ อำเภอลานสัก อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีพื้นที่ 3,609,375 ไร่ โดยมีการรวมพื้นที่ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรเข้ามาด้วยทำให้เป็นผืนป่าอนุรักษ์ต่อเนื่องที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและในภูมิภาคเอเชีย

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
			<p>ตะวันออกเฉียงใต้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งซึ่งได้กลายเป็นมรดกโลกและเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เปิดจุดผ่อนปรนทั้งหมด 3 จุด ให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปศึกษาธรรมชาติได้ ได้แก่ 1.บริเวณสำนักงานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง 2. บริเวณหน่วยพิทักษ์ป่าไชเบอร์ 3. บริเวณหน่วยพิทักษ์ป่าห้วยแม่ดี ในส่วนบริเวณที่ทำการเขตฯมี รูปปั้นคุณสืบ นาคะเสถียร อาคารอนุสรณ์สถานสืบ นาคะเสถียร ซึ่งมีการจัดนิทรรศการคุณสืบไว้ บ้านพักคุณสืบ และเส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาหินแดง มีความยาวประมาณ 6 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินประมาณ 4 ชั่วโมง นอกจากนี้ข้อจำกัดในเรื่องจุดที่อนุญาตให้เข้ามาศึกษาธรรมชาติแล้ว ยังมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนคนที่เข้ามาและระยะเวลาในการเข้าพักด้วย</p>
9. เขาปลาร้า	ลานสัก	<p>จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 333 ผ่านอำเภอหนองฉาง จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 3438 สายหนองฉาง-ลานสัก อีกประมาณ 21.5 กิโลเมตร จะเห็นเทือกเขาปลาร้าอยู่ซ้ายมือ แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามทางลาดยางอีก</p>	<p>เขาปลาร้ามีขนาดใหญ่ สูงชันมากประมาณ 598 เมตร สภาพป่าค่อนข้างสมบูรณ์ต้องเดินเท้าและปีนเขา ระยะทางประมาณ 1.3 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง จึงจะถึงยอดเขาและแลเห็นภูมิประเทศที่สวยงาม ข้างบนเป็นที่ราบขนาดใหญ่และมีป่าไม้</p>

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
		ประมาณ 7.5 กิโลเมตร การขึ้นสู่ยอดเขาต้องมีเจ้าหน้าที่นำขึ้นไปเท่านั้น คีตต่อล่วงหน้า 1 วันก่อนการเดินทาง	มะค่า หน้าผาด้านตะวันตกที่ระดับความสูง 320 เมตร พบภาพเขียนก่อนประวัติศาสตร์อายุประมาณ 3,000 ปี ภาพมีทั้งหมด 40 ภาพ แสดงให้เห็นสภาพชีวิตสังคมของคนยุคโบราณ
10. หุบป่าตาด	ลานสัก	หมู่ที่ 1 ตำบลป่าอ้อ เข้าทางเดียวกับเขาปลาร้า อยู่ก่อนถึงเขา ปลาร้าประมาณ 1 กิโลเมตร	กรมป่าไม้ได้ประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์เพราะ มีสภาพทางภูมิศาสตร์แปลกและมีพันธุ์ไม้หายาก เช่น เต่าร้าง เปล้า คัดค้าวเล็ก เป็นต้น อยู่ในความดูแลของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาประทุนทางเดินเข้าหุบเขาป่าตาดมีตสนิทแต่เดินไม่นานจะถึงปล่องขนาดใหญ่ที่แสงส่องลงมาและจะพบป่าตาด ให้ความรู้สึกเหมือนว่าได้มาอยู่ในโลกยุคดึกดำบรรพ์ ลักษณะคล้ายป่าดงดิบ ความชุ่มชื้นสูง มีความร่มรื่นเหมาะแก่การเดินทางชมธรรมชาติ ระยะทางเดินไป-กลับ 700 เมตร ใช้เวลาประมาณ 30 นาที จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว Unseen Thailand ชนิดหนึ่ง
11. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน	ลานสัก	หมู่ 1 ต. ป่าอ้อ เดินทางโดยถนนสายอุทัยธานี-หนองฉางถึงทางแยกไป อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ จากทาง	เนื้อที่ทั้งหมด จำนวน 13,052 ไร่ ประกอบด้วยเขาจำนวน 6 ลูก คือ เขาปลาร้า เขาม่องชัย เขาห้วยโศก เขาน้อย เขาบริวาร และ

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
		แยกดังกล่าวเดินทางอีก 3 กิโลเมตรจะถึงทางแยกไปอำเภอลานสัก เลี้ยวขวาแยกไปลานสักเป็นระยะทางประมาณ 27 กิโลเมตร จะถึงเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน	เขาน้ำโจนประกาศให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นภูเขาหินปูนพื้นที่โดยรอบของภูเขามีน้ำผาสูงชัน มีโพรงถ้ำสวยงามตามธรรมชาติ แต่ละถ้ำมีความสวยงามด้วยหินงอกหินย้อย นอกจากนี้ยังมีภาพเขียนสีประวัติศาสตร์ที่สื่อถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนสมัยโบราณ(เขาปลาร้า)บริเวณที่ทำการเขตฯ มีบ้านพักรับรองนักท่องเที่ยว บรรยากาศธรรมชาติดีดูเขาสามารถติดต่อขอเข้าพักได้
12. เขาม้องชัย	ลานสัก	ห่างจากตัวเมืองประมาณ 52.4 กิโลเมตรจากอำเภอเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 333 ผ่านอำเภอหนองฉาง จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 3438 สายหนองฉาง-ลานสัก และก่อนถึงอำเภอลานสักประมาณ 2 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายมือเข้าโรงเรียนลานสักวิทยา และไปอีกประมาณ 500 เมตรจะถึงเขาม้องชัย	มีความสูงประมาณ 353 เมตร ทางด้านหน้าของเขาม้องชัยเป็นถ้ำดิน กว้างเหมือนอุโมงค์ใหญ่ เข้าใจว่าเดิมมีมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์อาศัยอยู่เพราะพบเครื่องมือหิน และเศษภาชนะดินเผา ภายในถ้ำมีฝูงค้างคาวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ในเวลาเย็นจะเห็นฝูงค้างคาวบินออกมาหากินนานนับชั่วโมง และถ้าปีนหน้าผาสูงไปจะพบโพรงถ้ำอีกหลายถ้ำอยู่ทางด้านบน มีถ้ำพรสวรรค์ ถ้ำน้ำทิพย์ ถ้ำธงชัย ถ้ำมหาสมบัติ ถ้ำเปิด และถ้ำลม

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
			(ปัจจุบันจากช่วงที่ทำการสำรวจ(มีนาคม 2552) บริเวณตัวถ้ำเขาม้องชัยถูกปิด ไม่สามารถเข้าชมได้เนื่องจากมีแมลงมีพิษจำพวกเห็บ รึ้น ไร จำนวนมาก แต่สามารถยื่นชมค้างคาวจำนวนมากบินเข้าถ้ำได้ในเวลาเย็น)
13. เขาผาแรด	ลานสัก	อยู่ที่ตำบลลานสัก ห่างจากด้านหลังที่ว่าการอำเภอลานสัก ประมาณ 7.5 กิโลเมตร	เป็นเขาสูงเล็ก ๆ มีความสูงประมาณ 376 เมตร ภายในเขาสูงนี้เป็นที่ตั้งของถ้ำซึ่งมีหินงอกหินย้อย พร้อมทั้งเป็นที่อยู่อาศัยของค้างคาว และมีสำนักสงฆ์อยู่ใกล้เชิงเขา
14. เขาพระยาพายุเรือ	ลานสัก	อยู่ที่ตำบลลานสักห่างจากอำเภอเมือง 59 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 3438 สายหนองจาง-ลานสัก ตรงหลักกิโลเมตรที่ 29-30 แยกขวาเข้าที่ว่าการอำเภอลานสัก และเข้าทางลูกรังไปอีก 4 กิโลเมตร ถึงเชิงเขาแล้วเดินขึ้นสู่ปากถ้ำอีกประมาณ 150 เมตร	เป็นเขาสูงเล็ก สูง 257 เมตร เมื่อมองจากระยะไกลจะแลดูคล้ายเรือสำเภาลำหนึ่ง บนยอดเขามีจุดชมทิวทัศน์ ภายในประกอบด้วยถ้ำเล็กเชื่อมต่อกัน ได้แก่ ถ้ำแก้ว ถ้ำสีชมพู ถ้ำห้องพระโรง ถ้ำอ่างน้ำมนต์ ถ้ำพุทธสถาน ภายในถ้ำซับซ้อนมาก จึงต้องมีป้ายบอกทางและมีไฟฟ้าเพื่อความสะดวกในการเที่ยวชมความงามของหินงอกหินย้อย ตอนบนของถ้ำมีพระนอนขนาดใหญ่ ส่วนทางเข้าถ้ำต่าง ๆ มีทางเข้าทางเดียว ซึ่งเป็นทางลึกถึงข้างล่าง มีบันไดลงไปได้ถึงก้นถ้ำ

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
15. น้ำตกวังไผ่ (น้ำตกวังไผ่ไธ่)	ลานสัก	ออกจากตัวอำเภอลานสักแล้วเลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 3438 ไปจนถึงแยกอ่างเก็บน้ำทับเสลา ให้เลี้ยวซ้ายเข้าไป หากสังเกตก่อนเลี้ยวเข้ามาจะเห็นป้อมของจุดพักสายตรวจระบอบอยู่ทางขวามือเลี้ยวเข้ามาแล้วไปตามทาง ผ่านโรงเรียนห้วยเปลาไปจนเจอสองแยกให้เลี้ยวซ้ายไปแล้วตรงไปจนถึงทางแยก ให้ตรงไปแล้วเลี้ยวซ้ายไปตามพื้นบริเวณของอ่างทับเสลา เจอทางแยกสองทางเลี้ยวขวาไปสวนป่าระบอบ เส้นทางจะขรุขระเป็นทางลูกรัง ไปเรื่อยๆ เจอทางบังคับให้เลี้ยวซ้าย ยังคงเป็นดินลูกรังให้ตรงไปตามป้ายที่ไปหน่วยพิทักษ์ป่าวังไผ่อีก 8 กิโลเมตร	น้ำตกวังไผ่มีต้นน้ำมาจากยอดเขาซึ่งบริเวณน้ำตกชั้นต่างๆที่ลดหลั่นกันสวยงามตามธรรมชาติ พื้นที่ตัวน้ำตกไม่กว้างมากนัก ราว 5-6 เมตร แต่ความสูงนั้น 20 กว่าเมตร มีสัตว์ป่าหลากหลายชนิด จำพวก ชะนี ค่างเทา ค่างแว่น ลิง ที่บริเวณน้ำตก น้ำตกแห่งนี้อยู่ในแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง แต่อยู่ในช่วงรอบนอก
16. ลานหินเทิน	ลานสัก	จากที่ว่าการอำเภอลานสักใช้เส้นทางสู่อำเภอหนองฉาง (3438) ถึงแยกเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนลานสัก-สว่างอารมณ์ ถึงกิโลเมตรที่ 9 เลี้ยวซ้ายตามเส้นทางเข้าหมู่บ้านบุงกระเชอร์ เป็นถนนลูกรังตรงไปประมาณ 6 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาตรงไปประมาณ 600 เมตร ถึงลานหินเทิน เส้นทางโดยรอบยังไม่สะดวกนัก	ลานหินเทินเป็นภูเขาหินแกรนิต มีพื้นที่ทั้งหมด 36 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของที่ว่าการอำเภอลานสัก ในพื้นที่ของลานหินเทินมีต้นสักทองขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น บริเวณรอบจะเป็นไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลังของชาวบ้านบุงกระเชอร์ ด้านทิศเหนือของลานหินเทินไม่ไกลกันนัก เป็นที่ตั้งของเขาคาเรต ความแปลกของลานหินเทิน อยู่ที่ก้อน

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
17. น้ำพุร้อนบ้านสมอทอง	ห้วยคต	บ้านสมอทอง ตำบลคอกควาย ในโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยขุนแก้วสามารถเดินทางจากอำเภอหนองจาง	เป็นน้ำพุร้อนธรรมชาติขนาดเล็กที่ผุดขึ้นมาผิวดิน เป็นน้ำใสและมีกลิ่นกำมะถันอุณหภูมิความร้อนขนาดต้มไข่สุกภายใน 5 นาที ไหลผ่านช่องเขาไปรวมกับน้ำในลำห้วยคอกควาย ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงให้เป็นบ่อน้ำพุร้อน เป็นจุดชมทิวทัศน์และเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตก
18. น้ำตกไซเบอร์	ห้วยคต	อยู่ที่ตำบลคอกควาย อยู่ห่างจากจังหวัด 86 กิโลเมตร จากทางหลวงหมายเลข 3282 หลักกิโลเมตรที่ 30 เลี้ยวเข้าไป ประมาณ 7 กิโลเมตร เดินเท้าต่ออีก 90 เมตร สภาพทางเข้าเป็นทางลูกรังและมีหินคมตลอดเส้นทาง รวมทั้งต้องผ่านธารน้ำหลายจุด หน้าฝนรถเข้าไม่ได้เลย (สิงหาคม-ตุลาคม) ต้องใช้รถกระบะที่มีกำลังขับเคลื่อนดีหรือรถขับเคลื่อนสี่ล้อ หากเดินทางโดยรถประจำทาง จากตลาดบ้านไร่ นั่งสายบ้านไร่-คลองแห้ง มาลงที่บ้านทองหลาง หลักกิโลเมตรที่ 19 ซึ่งสามารถหาเช่าสองแถวได้ที่นี้	น้ำตกนี้เกิดจากลำห้วยล่อยจ้อยที่ไหลมาจากภูเขาสูงของ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ทำให้เกิดน้ำตกขึ้นเป็นระยะ ๆ หลายชั้น น้ำตกส่วนที่อยู่ตอนบน เรียกว่า น้ำตกล่อยจ้อย บางแห่งตกจากที่สูงปะทะกับก้อนหินใหญ่ เรียกว่า น้ำตกหินลาด ข้างล่างเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่รับน้ำตกซึ่งลงมาไม่ขาดสาย บมมีน้ำมากในเดือนกันยายน-ต้นเดือนพฤศจิกายน ลำห้วยล่อยจ้อย จะไหลไปรวมกับห้วยทับเสลา บริเวณโดยรอบเป็นป่าห้วยต้นไม้อร่ามรม และมีใบไม้เปลี่ยนสีในเดือนพฤศจิกายน ลำธารของน้ำตกเหมาะแก่การเล่นน้ำแต่มีบางพื้นที่ที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
19. น้ำตกอีซ่า	ห้วยคต	หมู่บ้านกุดจะเริก ต.คอกควาย การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 333 กม.ที่ ของถนนสายหนองจาง-บ้านไร่ และแยกเข้าถนนสายวังบัว-สมอทอง อีกประมาณ 18 กิโลเมตรถึงหมู่บ้านกุดจะเริก แล้วเดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ 3 กิโลเมตรก็จะถึงน้ำตกอีซ่า	น้ำตกอีซ่านี้เป็นน้ำตกธรรมชาติที่มีน้ำไหลตลอดปี เกิดขึ้นจากลำธารอีซ่า บริเวณน้ำตกมีสภาพป่าที่เป็นธรรมชาติ และบริเวณป่าใกล้ๆน้ำตกนี้มีหมู่บ้านชุมชน

ตารางที่ 5.2 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
1. พระแสงดาบศัสตราวุธ ประจำเมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	คลังจังหวัดอุทัยธานี	เป็นพระแสงดาบที่จังหวัดอุทัยธานีได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้นเสด็จพระราชดำเนินประพาสหัวเมืองฝ่ายเหนือถึงเมืองอุทัยธานี เมื่อ พ.ศ. 2449 พระแสงดาบนี้พระราชทานแก่ จังหวัดอุทัยธานีเป็นลำดับที่ 3 (อันดับ 1 เมืองอยุธยา, อันดับ 2 เมืองชัยนาท) พระแสงดาบศัสตราวุธ เป็นดาบไทยทำด้วยเหล็กสีขาวอย่างดี ปลายแหลม คมด้านเดียว มีน้ำหนักเบา สันเป็นลาย ฟังงาในเนื้อเหล็กรูปดอกไม้ร่วง และริมสันทั้งสองข้างมีลายทองเป็นรูปก้านขด โคนตรงกลางมีจารึกนามอักษร “พระแสงสำหรับเมืองอุไทยธานี” ด้ามพระแสงทำด้วยไม้เนื้อแข็งหุ้มทองลงยา โคนเป็นลายกนกตาอ้อย ปลายด้ามเป็นรูปจุฑามณีบัวคว่ำ 3 ชั้น ประดับด้วยพลอย ตันฝักพระแสงทำด้วยทองคำเป็นรูปกรวยประดับพลอย มีกาบกนกหุ้ม ตันฝักทำด้วยทองคำเป็นลายก้านขด ช่อดอกแกมใบประดับพลอย ตัวฝักพระแสงทำด้วยทองคำดูน ฝักทั้งสองข้างมีลวดลายต่าง ๆ นับเป็นศิลปกรรมฝีมือเยี่ยมแห่งกรุงรัตน โกสินทร์และเป็นพระแสงดาบสำคัญประจำเมืองอุทัยธานี
2. พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น	เมืองอุทัยธานี	ตั้งอยู่ที่ศูนย์การศึกษาณอกโรงเรียน ถนนศรีอุทัย (ใกล้ศาลากลางจังหวัด)	ภายในจัดแสดงเป็นห้องต่าง ๆ เช่น ห้องพัฒนาอาชีพ ห้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีห้องจัดแสดง โครงกระดูกมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายยุคเจ้าเมือง ห้องจำลองไม้จำหลักและบ้านไทย

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
3. วัดจันทาราม (วัดท่าซุง)	เมืองอุทัยธานี	หมู่ 2 ตำบลน้ำซึม สามารถเดินทางไปตามทางหลวงสาย 3265 มุ่งตรงไปทางแพข้ามปากอำเภอมนोरมย์ ประมาณ 12 กิโลเมตร หรือรถโดยสารสองแถวจากบริเวณ บขส. จังหวัดอุทัยธานี	เดิมเป็นวัดที่สร้างในสมัยอยุธยา มีโบสถ์ขนาดเล็ก ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังภาพพุทธประวัติ ด้านตรงข้ามกับวัดเป็นปูชนียสถานแห่งใหม่ มีบริเวณกว้างขวางมาก พระราชพรหมยาน (หลวงพ่อดำ) พระเถระที่มีชื่อเสียงได้สร้างอาคารต่าง ๆ มากมาย เช่น พระอุโบสถใหม่ ภายในประดับและตกแต่งอย่างวิจิตร บริเวณโดยรอบสร้างกำแพงแก้วและมีรูปหล่อหลวงพ่อบานและหลวงพ่อดำใหญ่ขนาด 3 เท่า อยู่มุมกำแพงด้านหน้า มณฑป และพระวิหารที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลองและศพของหลวงพ่อดำที่ไม่เน่าเปื่อย อาคารเหล่านี้ส่วนใหญ่มีลักษณะภายนอกคล้ายคลึงกันคือสร้างด้วยโมเสกสีขาวใสเหมือนแก้ว นอกจากนี้ยังมีศาลาหลายหลังใช้เป็นสถานที่ฝึกสมาธิและมีที่พักสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรมวิปัสณา มีผู้เดินทางมาปฏิบัติธรรมวิปัสณาอยู่เสมอตลอดปี
4. วัดธรรมโฆษกหรือวัดโรงโค	เมืองอุทัยธานี	ถนนศรีอุทัย ตำบลอุทัยใหม่ ใกล้ตลาดเทศบาล	เป็นวัดที่สร้างในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ภายในโบสถ์มีภาพจิตรกรรมฝาผนังฝีมืองดงามจัดว่าสวยงามที่สุดในอุทัยธานี สันนิษฐานว่าเป็นฝีมือช่างสมัยอยุธยาตอนปลายที่ยังมีชีวิตอยู่ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ จิตรกรรมฝาผนังเป็นภาพพุทธประวัติตอนเสด็จลงจากดาวดึงส์ และตอนผจญมาร ผนังข้างด้านบนเป็นภาพเทพชุมนุมสลักกับพัศยศ กรอบหน้าต่างด้านนอกเป็นลายปูนปั้น กำแพง

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
			รอบโบสถ์ของวัดนี้ก่อต่อกับฐานวิหารเพราะมีพื้นสูงกว่า ประตูเป็นซุ้มแบบจีน และด้านหลังโบสถ์มีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปเช่นเดียวกับด้านหน้า มีกุฏิเล็กอยู่ติดกับกำแพงโบสถ์ เป็นฝีมือช่างสมัยอยุธยา บานประตูวัดแกะสลักฝีมือช่างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นลายดอกไม้ประกอบใบกระจังต่อกันสลักดอกเรียงเป็นแถวสวยงามมาก พื้นในเป็นสีแดงเข้าใจว่า เดิมคงลงสีทองบนตัวลายไว้ บานหน้าต่างแกะเป็นลวดลายเดียวกัน ปัจจุบันวัดธรรมโฆยกได้รับการจดทะเบียนเป็นโบราณสถานแล้ว
5. วัดมณีสถิตยภักฎฐา ราม	เมืองอุทัยธานี	ถนนสุนทรสถิตย์ หลังสวนสุขภาพ ตรงวงเวียน หอนาฬิกา	วัดนี้มีพระปราสาทใหญ่อยู่องค์หนึ่ง ฐานกว้าง 8 เมตร สูง 16 เมตร ลักษณะเป็นปราสาทห้ายอด สร้างเมื่อ พ.ศ. 2452 ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และเป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อหลวงพ่อบุญรอดผู้สร้างวัดนี้ บริเวณวัดมีสระน้ำก่ออิฐเป็นสระน้ำมณฑลขนาดใหญ่กลางสระมีแผ่นศิลาอักษรขอมชั้นต้นของหลวงพ่อบุญรอดเอาไว้ น้ำในสระแห่งนี้เคยใช้เป็นน้ำสรงพุทธานิเทศในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7
6. วัดสังกัสรัตนคีรี	เมืองอุทัยธานี	ตั้งอยู่เชิงเขาสะแกกรัง สุดถนนท่าช้าง ในเขตเทศบาลเมืองจากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข	ภายในวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปมณฑลศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองอุทัยธานี บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ในพระเศียร ประชาชนใน

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
		3220 แล้วเลี้ยวซ้ายทางไปสนามกีฬาจังหวัด ซึ่งเป็นทางลู่ออกเขา ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร	พื้นที่ให้ความเคารพนับถือ ในวันแรม 1 ค่ำเดือน 1 ของทุกปี ที่วัดสังกัสรัตนคีรีนี้จะมีประเพณีตักบาตรเทโว โดยพระสงฆ์ประมาณ 500 รูป จะเดินลงบันไดจากยอดเขาสะแกกรังมารับบิณฑบาตที่ลานวัด
7. วัดอุโปสถารามหรือ วัดโบสถ์	เมืองอุทัยธานี	อยู่ริมลำน้ำสะแกกรัง บนเกาะเทโพ ในเขตเทศบาลเมือง จากตลาดสดเทศบาล มีสะพานข้ามแม่น้ำไปยังวัดอุโปสถาราม ซึ่งตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ	สิ่งที่น่าสนใจในวัดได้แก่ จิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์และวิหาร เป็นภาพเขียนสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในโบสถ์เป็นภาพเกี่ยวกับพุทธประวัติเริ่มตั้งแต่ประสูติจนถึงปรินิพพานฝีมือประณีตมาก เสมาหินสีแดงหน้าโบสถ์ ผู้พระธรรมและตู้ใส่ของเขียนลายกนกเกลายดอกไม้ บาตรฝาประดับมุก ที่ได้รับพระราชทานจากรัชกาลที่ 5 เป็นฝีมือช่างสิบหมู่ และหงส์ยอดเสา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอาคารสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่น่าชมหลายหลัง ได้แก่ มณฑปแปดเหลี่ยม เจดีย์หกเหลี่ยม หอประชุมอุทัยพุทธสภา และแพโบสถ์น้ำ
8. เมืองโบราณบ้านไต้	เมืองอุทัยธานี	ต.ทุ่งใหญ่ ใช้ทางหลวงหมายเลข 3005 (ทัพทัน-โกรกพระ) 8 กิโลเมตร มีทางแยกขวามือ 1.5 กิโลเมตร เลขท้ายเขื่อนวังร่มเกล้าไป 300 เมตร	เป็นสถานที่พบซากโบราณสถานระฆังหิน ฐานพระพุทธรูปขึ้นทำด้วยศิลา กำไลหิน พระพุทธรูปสำริด สภาพเมืองยังคงมีแนวกำแพงดินเหลืออยู่บ้าง

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
9. เมืองโบราณบ้านกา รุ่ง	บ้านไร่	อยู่ตำบลวังหิน ห่างจากตัวเมืองอุทัยธานี ประมาณ 69 กิโลเมตรใช้ทางหลวงหมายเลข 333 สายหนองฉาง-บ้านไร่ ผ่านบ้านทุ่งนาทางแยก เขาตะพานจนถึงบ้านการุ้ง ก่อนถึงอำเภอบ้านไร่ ประมาณ 10 กิโลเมตร เมืองการุ้งอยู่บริเวณทาง โค้ง ด้านซ้ายมือมีศาลเจ้าแม่การุ้งเห็นเด่นชัด	เป็นแหล่งชุมชนโบราณ สภาพเมือง เป็นรูปวงกลมรี เส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 800 เมตร เป็นคูเมืองชั้นเดียว คูน้ำขนาดกว้าง 20 เมตร ลึก 3 เมตร บริเวณคูติดถนนมีการขุดลอกคูน้ำใหม่ มีน้ำขังตลอดปี ปัจจุบันเป็นที่ทำการ ของแขวงการทาง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบ ได้แก่ ระฆังหิน พระพุทธรูปปางเสด็จลงจากดาวดึงส์ เศษภาชนะดินเผา ขวานหิน เครื่องประดับ และซากเจดีย์ ปัจจุบันด้านหน้าคูเมืองการุ้ง มีศาลเจ้าแม่การุ้ง ตั้งอยู่ริมถนนหลวง เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนทั่วไป เมืองการุ้ง ได้รับการขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมื่อ วันที่ 8 มีนาคม 2478
10. วัดถ้ำเขวง	บ้านไร่	ตำบลบ้านไร่ ห่างจากอำเภอไป 12 กิโลเมตร ตาม ทางหลวงหมายเลข 3011 ผ่านทางโค้งศาล เจ้าพ่อเขาหลักแล้วมาตัดกับสามแยกให้เลี้ยวขวา ไปประมาณ 6 กิโลเมตร จะมีทางแยกเลี้ยวซ้าย เข้าสู่เขวง ประมาณ 8 กิโลเมตร ถึงทางแยกเข้า ไปอีก 300 เมตร ลาดชันขึ้นที่ละน้อย	ตัววัดเป็นอาคาร 4 ชั้น ใต้ถุนเป็นลานเอนกประสงค์รวมทั้งร้านขายของ ชั้นที่ 2 เป็นวิหาร ชั้นที่ 3 เป็นกุฏิ ส่วนโบสถ์จะอยู่ชั้นที่ 4 สร้างด้วยไม้สัก และไม้ มะค่า รวมทั้งไม้เก่าจากเรือนไทยที่อุชฌา อ่างทอง การจัดภูมิทัศน์ในวัดถือว่า สวยงาม ฉากหลังเป็นเขาหินปูนสูงตระหง่านด้านหน้ามีบ่อน้ำและสวน ตกแต่งด้วยหิน ไม้ตัด และ ไม้ประดับ มูลค่าในการก่อสร้างประมาณ 30 ล้าน บาท ระหว่างทางเดินไปชมถ้ำ ผ่านน้ำตกเทียมที่ดูเข้ากับบรรยากาศ ที่เขา ด้านหลังมีถ้ำอยู่ 7-8 ถ้ำ บางถ้ำเป็นที่นั่งวิปัสสนาสำหรับพระภิกษุ บางถ้ำเป็น ถ้ำค้างคาว บางถ้ำมีหินงอกหินย้อยให้ชม บนเขาเป็นที่ราบกว้างมีไม้ยาง ไม้ มะค่า ไม้เสลา เป็นต้น และมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่บ้าง

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
11. หลวงพ่อโตวัดผาทัง	บ้านไร่	หมู่ 2 ต.ห้วยแห้ง จากศูนย์ท่อผ้าพื้นเมืองลายโบราณบ้านผาทัง เลี้ยวซ้ายไปอีก ๑ กิโลเมตร	วัดผาทัง มีหลวงพ่โตซึ่งเป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ปางประทานพรประดิษฐานไว้โดดเด่นสามารถมองเห็นได้ระยะไกล ชาวบ้านเชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์ ด้านหลังขององค์หลวงพ่โตมีต้นสาละที่ปลูกไว้สูงราว 3-4 เมตร
12. วัดถ้ำเขาตะพาน	บ้านไร่	ตำบลวังหิน ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 56 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 333 สาย อุทัยธานี-บ้านไร่ มีทางแยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 3213 ไปประมาณ 1 กิโลเมตร วัดอยู่ทางขวามือ	ถ้ำเขาตะพานอยู่สูงจากระดับพื้นประมาณ 10 เมตร ในบริเวณเดียวกันมีถ้ำอีกหลายแห่ง ทางด้านหน้าของถ้ำได้สร้างพระพุทธรูปและจัดเป็นเขตสังฆาวาส ส่วนถ้ำที่อยู่ด้านหลังเลี้ยวขวามือเป็นถ้ำที่องค์พระโรง ถ้ำแก้ว ถ้ำปราสาท และถ้ำเรือ เป็นต้น หากเลี้ยวซ้ายจะ พบทางออกด้าน
13. วัดเขาวง พรหมจรรย์	บ้านไร่	ตำบลวังหิน ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 56 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 333 สาย อุทัยธานี-บ้านไร่ มีทางแยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 3213 ไปประมาณ 8 กิโลเมตร	วัดที่ตั้งอยู่ในหุบเขา 2 ลูก คือ เขาวงและเขาพรหมจรรย์ มีถ้ำที่น่าสนใจอยู่หลายถ้ำ เช่น ถ้ำแจ้งมีแสงส่องถึง ถ้ำงูเหลือมมีงูเหลือมอาศัยอยู่หลายตัว ถ้ำน้ำมีน้ำขังตลอด ช่วงแล้งน้ำถึงเข้า ช่วงฝนน้ำถึงออก ส่วนถ้ำเพชรถ้ำพลอย มีหินงอกหินย้อย เวลาสะท้อนแสงเป็นประกายแวววาวคล้ายเพชรพลอย การเข้าชมถ้ำแก้วและถ้ำเพชรต้องมีคนนำทาง ด้านขวามือมีชะง่อนหินสูงตั้งมณฑปขนาดเล็ก และไหลเขามีอุโบสถสวยงาม

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
14. หลวงพ่อเสมา วัดป่าสัก	ลานสัก	จากที่ว่าการอำเภอลานสักเลี้ยวขวาไปตามถนนหนองฉาง-ถนนสุด ผ่านตลาดปากเหมือง ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าแยกบ้านท่ามะนาว แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าไปอีก 500 เมตร จะถึงวัดป่าสัก	วัดป่าสักเดิมเป็นเพียงสำนักสงฆ์สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2520 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เป็นวัดป่าสักเมื่อปี พ.ศ. 2536 เนื้อที่บริเวณวัดกว่า 16 ไร่ มีต้นสักกระจัดกระจายอยู่ทั่ว บรรยากาศทั่วไปภายในวัดร่มรื่น ผู้คนส่วนใหญ่เดินทางมาที่วัดแห่งนี้เพื่อสักการะหลวงพ่อบุญมา จันทโชโต

ตารางที่ 5.3 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
1. งานตักบาตรเทโว	เมืองอุทัยธานี	บริเวณสนามกีฬาจังหวัด	ถือเป็นประเพณีสำคัญในวันออกพรรษา ของ จังหวัดอุทัยธานี พระสงฆ์ทุกรูปที่จำพรรษา ในอำเภอเมืองอุทัยธานีจะเดินลงบันไดเป็น แถวจากยอดเขาสะแกกรังนำด้วยพระพุทธรูป ปางเสด็จจากดาวดึงส์ลงมารับบิณฑบาต ข้าวสารจากพุทธศาสนิกชนที่ลานวัด โดย สมมติมณฑลปบนยอดเขาสะแกกรังเป็น “สิริ มหามายาภูฏาคาร” ที่พระพุทธเจ้าทรงเทศน์ โปรตมารดา แล้วเสด็จกลับสู่โลกมนุษย์ลง บันได 447 ชั้น ซึ่งถือเป็นบันไดแก้วสู่กัสนคร คือ บริเวณวัดสังกัสรัตนคีรี ในวันนั้น ประชาชนจะแต่งกายสวยงามและมาร่วม ทำบุญกันอย่างพร้อมเพรียง นับเป็นงาน ประเพณีที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยมจาก นักท่องเที่ยวทุกปี	จัดขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 (ตุลาคม) ของทุกปี

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
2. งานไหว้พระพุทธรูป มงคลศักดิ์สิทธิ์	เมืองอุทัยธานี	วัดสังกัสรัตนคีรี	เป็นงานประเพณีไหว้พระคู่บ้านคู่เมือง อุทัยธานี ซึ่งเดิมนั้น เป็นงานนมัสการปิดทอง พระพุทธรูปจำลองบนยอดเขาสะแกกรัง ใน ระยะหลังจึงจัดงาน ในคราวเดียวกันที่วัดนี้ใน วันขึ้น 5 ค่ำ และได้จัดให้มีการละเล่นทุกปี	วันขึ้น 3 - 8 ค่ำเดือน 4 (พฤษภาคม) ของทุกปี
3. งานวันพระชนกจักรี	เมืองอุทัยธานี	บริเวณสนามกีฬาจังหวัด	เพื่อสักการะและรำลึกถึงสมเด็จพระปฐมบรม มหาชนกแห่งรัชกาลที่ 1 มีการแสดงแสง สี เสียง และกิจกรรมให้ประชาชนเข้าร่วม มากมาย	จัดระหว่างวันที่ 27 มีนาคม – 5 เมษายน ของทุกปี
4.งานกาชาด	เมืองอุทัยธานี	บริเวณ สนามกีฬาวิทยาลัยเทคนิค อุทัยธานี	มีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี และการมีส่วนร่วม ของประชาชนชาวอุทัยธานี อาทิ การออกร้าน มังคุดกาชาด การแสดงและจำหน่ายสินค้า ชุมชน การจำหน่ายสินค้าธงฟ้าราคาประหยัด การประกวดธิดากาชาด การประกวดและการ	ระยะเวลา 10 วัน 10 คืน ในช่วงเดือนมีนาคมของทุกปี

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาจัดกิจกรรม
			แข่งขันความสามารถด้านต่างๆ การจัดนิทรรศการความรู้และบริการ การแสดงคอนเสิร์ต เป็นต้น เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดอุทัยธานี รวมทั้งเพื่อหารายได้ช่วยเหลือในกิจกรรมสาธารณกุศลของเหล่ากาชาดจังหวัดอุทัยธานี	
5. ตลาดโบราณสะแกกรัง	เมืองอุทัยธานี	บริเวณตลาดสดเทศบาลเมืองอุทัยธานี	มีอาคารบ้านเรือนอยู่หนาแน่นและเป็นตลาดใหญ่ของที่ขายนั้น ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะปลูกเองทำเอง มีทั้งข้าวสารที่วางขายอยู่ในกระบุง มีอาหารคาวหวานพื้นบ้านที่หาทานได้ยากในที่อื่น	ทุกวันและตลอดทั้งวัน จะคึกครื้นช่วงเช้าและเย็น
6. สกแซตั้ง	เมืองอุทัยธานี	เลขที่ 427 ถนนศรีอุทัย ตำบลอุทัยใหม่	บ้านไม้สักแบบจีนอายุเก่าแก่ประมาณ 100 ปี ชาวจีนอพยพมาที่หมู่บ้านสะแกกรังตั้งแต่มัยอยุธยาตอนปลาย ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าที่มากับเรือสินค้า หมู่บ้านนี้เป็นตลาดการค้าที่รุ่งเรือง	-

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
			<p>ฮกแซต้งถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งที่พบปะสังสรรค์ เดิมเคยเป็นร้านขายยา และเป็นศูนย์กลางในการจัดงานต่าง ๆ เช่น เทศกาลกินเจประจำปี เป็นต้น ปัจจุบันชั้นบนใช้เก็บเครื่องดนตรี ชั้นวางยาและ สิ่งของที่ใช้นางานพิธีเทศกาลกินเจ</p>	
7.ชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง	เมืองอุทัยธานี	สองฝั่งแม่น้ำสะแกกรังบริเวณตลาดสดเทศบาลเมืองอุทัยธานี และวัด โบสถ์	<p>บริเวณสองฝั่งแม่น้ำมีเรือนแพอยู่เรียงราย เรือนแพที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำเป็นเรือนไม้สร้างคร่อมบนแพลูกบวบไม้ไผ่ ชาวแพบอกว่าอยู่แพแล้วสบาย หนาวร้อนลมเย็น หน้าหนาวตอนเช้าแดดอุ่น ชาวเรือนแพเหล่านี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง ตามเรือนแพจะมีกระชังเลี้ยงปลาแรด ปลาสวาย ปลาเทโพบ้างเล็กน้อย</p>	-

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาจัดกิจกรรม
8. เชื้อนวังร่มเกล้า	เมืองอุทัยธานี	อยู่ที่บ้านใต้ ตำบลทุ่งใหญ่ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 3005 (ทัพทัน-โกรกพระ) 8 กิโลเมตร จะมีทางแยกขวามือเป็นทางลูกรัง 1.5 กิโลเมตร	เชื่อนนี้เป็นเชื่อนชลประทานขนาดเล็กกั้นแม่น้ำตากแดดหรือแม่น้ำสะแกกรังในเขตอำเภอเมืองอุทัยธานี ทศนียภาพบริเวณอ่างเก็บน้ำหน้าเขื่อนสวขงาม	-
9. ศูนย์พัฒนาชาวเขา-ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 73 (ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีชาย)	บ้านไร่	หมู่ 4 ตำบลแก่นมะกรูด อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จากอำเภอบ้านไร่ไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 3011สายบ้านไร่-พุนอน ประมาณ 20 กิโลเมตร สุดถนนลาดยางแล้วไปตามถนนลูกรังอีก 1 กิโลเมตร	ชาวเขาเป็นชาวกะเหรี่ยง มีชีวิตสงบและเรียบง่าย และยังคงเคร่งครัดในประเพณีดั้งเดิม งานประเพณีที่น่าสนใจ เช่น งานไหว้เจดีย์ ซึ่งจะมีการร่ำวงรำดาบ และงานไหว้ต้นโพธิ์ ฯลฯ ญาติพี่น้องที่แยกย้ายจะกลับมารวมตัวกัน กำหนดวันจัดงานจะขึ้นอยู่กับความพร้อมของท้องถิ่น เช่น เก็บเกี่ยวผลผลิตในท้องถิ่นเรียบร้อยแล้ว และที่สำคัญหมู่บ้านนี้มีข้อห้ามในการเล่นการพนัน และดื่มสุรา ผู้มาเยือนสามารถพักค้างคืนที่บ้านชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านเจ้าวัดยางแดง หรือบ้านพักในศูนย์วัฒนธรรมซึ่งในบริเวณมีพิพิธภัณฑสถานชาวเขาอยู่ด้วย และมีงานหัตถกรรม ผ้าทอพื้นเมือง	-

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
			เครื่องจักสานไม้ไผ่ และสินค้าเกษตรตามฤดูกาลมาจำหน่าย	
10. ศูนย์แสดงและสาธิต การทอผ้าพื้นเมือง (กลุ่มทอผ้าไพจิตร)	บ้านไร่	29 หมู่ที่ 3 บ้านนาตาโพ ตำบลบ้านบึง ห่างจากอำเภอบ้านไร่ประมาณ 1.5 กิโลเมตร อยู่บริเวณหลังวัดบ้านไร่ ติดกับโรงเรียนบ้านหน้าฝายบึงตาโพ เลี้ยวเข้าซอยข้างโรงเรียนไป 700 เมตร	เป็นกลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ รวมทั้งรับสอนด้วย ลายที่ทอเป็นลายโบราณ เช่น ลายขอหลวง ลายขอคำเดือน จำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าชิ้น ผ้าคลุมเตียง ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าตัดชุดหมอนขิด ในบริเวณนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์ผ้าโบราณอายุกว่าร้อยปี และมีบริการโฮมสเตย์ที่บริเวณศูนย์กลางชุมชน	-
11. กลุ่มแม่บ้านเกษตรผาทั้ง(ศูนย์ทอผ้าพื้นเมืองลายโบราณผาทั้ง)	บ้านไร่	32 หมู่ 2 บ้านผาทั้ง ตำบลห้วยแห้ง	เป็นศูนย์แสดงสินค้าและสาธิตการทำผ้าแบบครบวงจร ตั้งแต่การเส้นฝ้าย ตัดฝ้าย เปียฝ้าย ไปจนถึงการทอผ้าฝ้ายลวดลายต่างๆ ตามแบบฉบับของชาวลาวดั่ง ลาวเวียง ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวบ้านผาทั้ง ผลิตภัณฑ์เด่นของกลุ่มคือ ชุดที่นอน ซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดระดับประเทศ ที่เมือง	-

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
			ทองธานี อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี เมื่อปี 2546	
12. สวนพฤกษศาสตร์	บ้านไร่	หมู่ 4 ตำบลแก่นมะกรูด จากอำเภอบ้านไร่ไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 3011 สายบ้านไร่-พุนอน เลขจากศูนย์วัดนธรรมมาประมาณ 5 กิโลเมตร	สภาพเป็นธรรมชาติ อากาศเย็นสบาย ใช้เวลาเดินเที่ยวประมาณ 1 ชั่วโมง ในสวนปลูกไม้ท้องถิ่นที่มีประโยชน์และมีความหลากหลายของพันธุ์พืช เช่น สะเดาป่าน้ำผลและใบมาทำยาป้องกันแมลง นางจืดมีสรรพคุณแก้มา ฯลฯ	-
13. งานวันมรดกโลกห้วยขาแข้ง	ลานสัก/บ้านไร่	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง	เนื่องจากวันที่ 9 ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง-ทุ่งใหญ่นเรศวรมรดกโลก โดยมีกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจัดค่ายพักแรม ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ รื้อขบวนแห่ ประกวดหุ่นสัตว์ เป็นต้น (กิจกรรมภายในงาน และพื้นที่ที่จัดงานยังไม่แน่นอนทั้งหมด ในแต่ละปียังคงมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม)	ระหว่างวันที่ 8-9 ธันวาคม ของทุกปี

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
14. เขื่อนทับเสลา	ลานสัก	หมู่ที่ 6 ตำบลระบำ จากอำเภอลานสักไป ตามทางหลวงหมายเลข 3438 ประมาณ 15 กิโลเมตร ตรงหลักกิโลเมตรที่ 47 ถึง ทางแยกเข้าเขื่อนทับเสลา เข้าไป ประมาณ 2 กิโลเมตร	เขื่อนทับเสลาเป็นเขื่อนชลประทานขนาดใหญ่ กั้นลำห้วยทับเสลา ทำให้เกิดอ่างเก็บน้ำ เหนือเขื่อน ซึ่งมีทัศนียภาพสวยงาม มีภูเขา สลับซับซ้อนเป็นฉากหลัง บริเวณตอนใต้ของ เขื่อน มีสภาพเป็นป่าเต็งรังและสวนป่าปลูก คนในท้องถิ่นนิยมมาพักผ่อนวันหยุดสุด สัปดาห์	-
15. สวนป่าห้วยระบำ	ลานสัก	ตำบลระบำ ห่างจากตัวจังหวัด 78 กิโลเมตร	เนื้อที่ 11,740 ไร่ เป็นสวนป่าปลูกของบริษัท ไม้แอ๊ดไทย ปลูกไม้สัก และไม้ยูคาลิปตัส สน ประติพัทธ์ ผู้สนใจสามารถเข้าไปชมแปลงป่า ปลูกใหม่ได้ หากต้องการพักค้างคืน มีเรือน พักรับรอง (พักได้ประมาณ 30 คน) แต่ต้อง เตรียมเสบียงไปเอง หน้าแล้งมีน้ำน้อย หน้า ฝนทางเข้าลำบาก	-

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
16. ประเพณีบุญบั้งไฟ	ลานสัก	หมู่ 6 และหมู่ 7 ต.ลานสัก จากที่ว่าการอำเภอลานสัก เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 3438 ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร หรือหลักกิโลเมตรที่ 42 และ 43 จากนั้นเลี้ยวขวาแยกเข้าบ้านร่องตาทีไปประมาณ 5 กิโลเมตร	เป็นประเพณีร่วมกันระหว่าง 2 หมู่บ้าน คือ บ้านร่องตาที และบ้านใหม่ไทยอีสาน เป็นกลุ่มชาวอีสานที่อพยพย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่อำเภอลานสัก โดยทุกปีหลังจากฝนเริ่มตก ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน ชาวบ้านทั้ง 2 หมู่บ้านจะร่วมกันทำบั้งไฟเพื่อขอฝน ซึ่งจะจัดงาน 2 วัน วันแรกเป็นพิธีแห่บั้งไฟของแต่ละกลุ่มในหมู่บ้าน	ช่วง ต้น ฤดูฝน เดือน พฤษภาคม - เดือนมิถุนายน ในแต่ละปี
17. ประเพณีเผาข้าวหลามบ้านไผ่งาม	ลานสัก	หมู่ 10 ต. ระบุว่า จากอำเภอลานสัก เลี้ยวขวาไปทางตลาด (ถนนหนองจาง-ถนนสุด) ผ่านแยกทับเสลา และแยกทางเข้าห้วยขาแข้ง ตรงไปพบแยกซ้ายมือ เรียกแยกโครงการพัฒนาบ้านไผ่งาม เข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร	เป็นการทำบุญหมู่บ้านประจำปีของท้องถิ่น ร่วมกันระหว่างชาวบ้านหมู่ 10 บ้านไผ่งาม และหมู่ 14 บ้านระบุว่า ต.ระบุว่า ซึ่งข้าวหลามที่ชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจกันเผา มีรสชาติหอมหวาน มัน อร่อย ทั่วทั้งกระบอก ต่างจากข้าวหลามทั่วไปที่หวานเพียงหัวกะทิด้านบน	วันที่ 29 ตุลาคม ของทุกปี

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
18. ประเพณีตำขอมเงินโบราณ	ลานสัก	วัดทุ่งนางาม ต.ทุ่งนางาม จากตัวอำเภอ ลานสักเลี้ยวซ้ายไปตามถนนหนองจาง-ถนนสุด ถึงแยกนิคมทับเสลาให้เลี้ยวขวา ไปตามทางหลวงหมายเลข 3282 หรือ ถนนบ้านไร่-ลานสัก ถึงหลักกม.ที่ 47-48 มีแยกให้เลี้ยวซ้ายเข้าซอยมาประมาณ 2 กิโลเมตร วัดทุ่งนางามอยู่ทางขวามือ	ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำ การร่วมมือกันของคนในชุมชนซึ่งมีพระครู อุเทศธรรมวิจิตร (เจ้าอาวาสวัดทุ่งนางาม) เป็น หลักในการยึดรวมจิตใจของคนในชุมชน เป็น ประเพณีการทำขอมเงินโดยยึดวิธีแบบโบราณ ไม่มีเครื่องมือสมัยใหม่ใดๆ อนุรักษ์วิธีแบบ เก่าๆ	วัดทุ่งนางาม เป็น วันสงกรานต์ แต่ไม่กำหนด วันแน่นอนแล้วแต่ความ เหมาะสม

ตารางที่ 5.4 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
1. ที่พัก	1. โอโยรา ปาร์ค โฮเต็ล แอนด์ รีสอร์ท	เมืองอุทัยธานี	55 หมู่ 4 ตำบลหาดทอง	ห้องพักจำนวน 326 ห้อง ราคา 4,100-45,000 บาท มีห้องอาหาร ห้องประชุม สนามกอล์ฟและสปอร์ตคอมเพล็กซ์
	2. ห้วยขาแข้งเชษฐสิลป์	เมืองอุทัยธานี	26 ถนนพหลโยธิน ตำบลอุทัยใหม่	ห้องพักจำนวน 120 ห้อง ราคา 800-1,500 บาท มีห้องประชุม ห้องจัดเลี้ยง ห้องอาหาร คอฟฟี่-ช็อป และคาราโอเกะ
	3. ริเวอร์มารีน่ารีสอร์ท	เมืองอุทัยธานี	110 หมู่ 4 ตำบลท่าซุง	บ้านพักจำนวน 11 หลัง ราคา 600-1,100 บาท มีห้องอาหาร คอฟฟี่ช็อป บริการล่องเรือแม่น้ำสะแกกรัง พายเรือคายัค ขี่จักรยาน
	4. พิณุลย์สุข	เมืองอุทัยธานี	336 ถนนศรีอุทัย ตำบลอุทัยใหม่	ห้องพักจำนวน 79 ห้อง ราคา 200-600 บาท
	5. อมรสุม 1	เมืองอุทัยธานี	71/23 ถนนรักการดี ตำบลอุทัยใหม่	ห้องพักจำนวน 37 ห้อง ราคา 150-400 บาท
	6. อมรสุม 2	เมืองอุทัยธานี	40/12 ถนนมณิรัตน์ ตำบลอุทัยใหม่	ห้องพักจำนวน 22 ห้อง ราคา 150-350 บาท

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
	7. 333 เฮาส์	เมืองอุทัยธานี	1/1-12 ม.2 ตำบลสะแกกรัง	ห้องพักจำนวน 40 ห้อง ราคา 200-450 บาท
	8. พญาไมร์รีสอร์ท	เมืองอุทัยธานี	101 ม.1 ตำบลสะแกกรัง	ห้องพักจำนวน 19 ห้อง ราคา 800-1,600 บาท มีห้องประชุม ห้องอาหาร คาราโอเกะ นวดแผนไทย สระว่ายน้ำ
	9. บ้านสวนชอล์ก รีสอร์ท	เมืองอุทัยธานี	148 หมู่ 2 ตำบลน้ำทรง	ห้องพักจำนวน 30 ห้อง ราคา 1,200-2,500 บาท
	10. อุทัย ริเวอร์ เลค	เมืองอุทัยธานี	8 หมู่ 5 ตำบลเกาะเทโพ	ห้องพักจำนวน 20 ห้อง ราคา 1,700-2,000 บาท มีห้องอาหาร คอฟฟี่ช็อป บริการล่องเรือแม่น้ำสะแกกรัง พายเรือคายัค ขี่จักรยานเสือภูเขา
	11. วันเพ็ญโฮมสเตย์	เมืองอุทัยธานี	ถนนเกาะเทโพ-ท่าซุง (ติดถนน)	บ้านพักจำนวน 5 หลัง ราคา 200 บาท/คน/คืน
	12. จำพองโฮมสเตย์	เมืองอุทัยธานี	18 หมู่ 5 ตำบลเกาะเทโพ	บ้านพักจำนวน 2 หลัง ราคา 250 บาท/คน/คืน
	13. ริมนที โฮมสเตย์	เมืองอุทัยธานี	บ้านโรงน้ำแข็ง หมู่ 5 ตำบลท่าซุง	บ้านพักจำนวน 3 หลัง ราคา 1,200 – 2,000 บาท

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
	14.อวดารสปาแม่ทัพเทนสวีทรีสอร์ท	บ้านไร่	454 หมู่ 3 ตำบลบ้านไร่	ห้องพักจำนวน 44 ห้อง ราคา 25,000-80,000 บาท มีห้องอาหาร สปอร์ตคอมเพล็กซ์ สปา บันจักรยานสระว่ายน้ำ (น้ำจืด) สระว่ายน้ำ (น้ำทะเล)และ ผับ
	15. ไร่ไซเบอร์	บ้านไร่	15 หมู่ 9 ตำบลคอกควาย	ห้องพักจำนวนห้องพัก10 ห้อง ราคา 500- 2,000 บาท
	16. ห้วยขาแข้งคันทรี่โฮม รีสอร์ท	บ้านไร่	102 หมู่ 8 ถนนบ้านไร่-ลานสัก ตำบลคอกควาย	บ้านพักจำนวน 25 หลัง 70 ห้องราคา 800-1,700 บาท มีห้องอาหาร คอฟฟี่ช็อป ห้องสัมมนา สระว่ายน้ำ จักรยาน รอกลอยฟ้า นวดเพื่อสุขภาพ ฟឹค บริหารลมปราณ คนตรี วอร์คแรลลี่ แคมป์ไฟ
	17. ห้วยป่าปก รีสอร์ท	บ้านไร่	149 หมู่ 3 ต.บ้านไร่	บ้านพักจำนวน 85 หลัง ราคา 1,200-4,800 บาท มีห้องอาหาร คอฟฟี่ช็อป ห้องสัมมนา
	18. บ้านสวนรีสอร์ท	บ้านไร่	328 หมู่ 1 ต.บ้านไร่	ห้องพักจำนวน 31 ห้อง ราคา 400-900 บาท

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
	19. ภูแสงทองรีสอร์ท	บ้านไร่	199 หมู่ 8 ตำบลบ้านไร่	ห้องพักจำนวน 35 ห้อง ราคา 950-7,000 บาท มีห้องอาหาร ห้องประชุมและสัมมนา ห้องสปา ห้องสนุกเกอร์คลับ ห้องฟิตเนส ห้องคาราโอเกะ สระว่ายน้ำ จักรยาน และลานเบียร์สด
	20. ภูเคียงเดือน	บ้านไร่	259 หมู่ 1 ตำบลบ้านไร่	ห้องพักจำนวน 10 ห้อง ราคา 350 บาท บ้านพัก 1 หลัง ราคา 800 บาท
	21. วัฒนาเกษตรเฮาส์	บ้านไร่	ริมทางหลวงหมายเลข 3282	ห้องพักจำนวน 10 ห้อง ราคา 300 - 700 บาท
	22. หุบป่าตาด โฮมสเตย์	ลานสัก	42/1 หมู่ 3 ตำบลทุ่งนางาม	บ้านพักจำนวน 8 หลัง ราคา 600-1,500 บาท
	23. นวรัตน์ โฮมสเตย์	ลานสัก	313/1 ตำบลทุ่งนางาม	บ้านพักจำนวน 1 หลังใหญ่ รองรับได้ 50 คน คน ละ 400 บาท
	24. บ้านจिरดิษฐ์	ลานสัก	188/1 หมู่ 2 ตำบลลานสัก	บ้านพักจำนวน 1 หลัง ราคา 800 บาท ห้องพัก 9 ห้อง ราคา 300 – 500 บาท

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
	25. ครีมไฮเดิ้ล	ห้วยคต	บ้านป่าผาก ตำบลสุขฤทัย (ทางเข้าอยู่ตรงข้ามศาลาประชาคมหมู่บ้าน)	ห้องพักจำนวน 5 ห้อง ราคา 300-500 บาท
2. ร้านอาหาร	1. โหนดก้วยเตี่ยวไก่ หมูตุ๋น	เมืองอุทัยธานี	ซอยธนาคารทหารไทย (ตโรคโรงยา) ถนนราชอุทิศ	ก้วยเตี่ยวไก่ หมูตุ๋น
	2. ป้าสำราญ	เมืองอุทัยธานี	ทางเข้าบ้านท่าซุง ตำบลเกาะเทโพ	อาหารตามสั่ง ปลาแม่น้ำ
	3. บ้านสวนชอล์ก	เมืองอุทัยธานี	3/3 หมู่ 6 ตำบลสะแกกรัง	อาหารตามสั่ง
	4. เอสแอนด์ดับบลิว	เมืองอุทัยธานี	ตรงข้ามห้างสร้างวงษ์ 160/62 ถนนเดิบศิริ ตำบลอุทัยใหม่	อาหารตามสั่ง เบเกอร์รี่
	5. ลำไยไอศกรีม	เมืองอุทัยธานี	6 ถนนมหาราช	ไอศกรีมและเครื่องดื่ม
	6. เรือนแพประมง	เมืองอุทัยธานี	25 แพคลองสะแกกรัง	อาหารตามสั่ง ปลาแม่น้ำ
	7. มุมสบาย	เมืองอุทัยธานี	92/1-2 ถนนเดิบศิริ ตำบลอุทัยใหม่	อาหารไทย จีน ฝรั่งเศส และคาราโอเกะ

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
8. พรหมท่าซุง	เมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	(ตรงข้ามวัดท่าซุง) 72 หมู่ 1 ตำบลน้ำซึม	อาหารไทย อาหารพื้นบ้านภาคใต้ ปลาแม่น้ำ
9. พรทิพย์	เมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	291 ถนนวงศ์สารโรจน์ ตำบลอุทัยใหม่	อาหารไทย จีน
10. นกน้อย	เมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	146/2-3 ถนนศรีอุทัย ตรงข้ามเทศบาลเมืองอุทัยธานี	อาหารตามสั่ง
11. ตูย์ปลาแรด	เมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	276/12 ถนนท่าช้าง ตำบลอุทัยเก่า	อาหารตามสั่ง เน้นปลาแรด
12. ชมวิว	เมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	173 ถนนรักการดี	อาหารตามสั่ง
13. คริวสะแกกรัง	เมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	20/1 ถนนสะแกกรัง ตำบลอุทัยใหม่	อาหารตามสั่ง ปลาแม่น้ำ มีแพอาหาร
14. คริวริมสวน	เมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	10/4 ถนนศรีอุทัย ตำบลอุทัยใหม่	อาหารไทย เน้นปลาแรด
15. คริวเป็ปชี	เมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	113 หมู่ 2 ถนนมโนรมย์-หนองฉาง กิโลเมตรที่ 8 ตำบลท่าซุง	อาหารตามสั่ง

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
	16. โกตี๋ข้าวมันไก่	เมืองอุทัยธานี	ตรงข้าม ร.ทหารไทย 95 ถนนท่าช้าง ตำบลอุทัยใหม่	ร้านเชลล์ชวนชิม: ข้าวมันไก่และอาหารตามสั่ง
	17. เกษรอาหารอีสาน	เมืองอุทัยธานี	26/17-19 ถนนรักการดี ตำบลอุทัยใหม่	อาหารอีสาน
	18. กังสดาล	เมืองอุทัยธานี	139 ถนนณรงค์วิถี ตำบลอุทัยใหม่	อาหารตามสั่ง
	19. สวนอาหารครัวอन्नันต์	บ้านไร่	310 หมู่ 1 ตำบลบ้านไร่	อาหารทะเล แกงป่า และคาราโอเกะ
	20. สวนอาหารบ้านสวน	บ้านไร่	328 หมู่ 1 ต.บ้านไร่	อาหารตามสั่ง
	21. ครัวบ้านคุณ	ลานสัก	370 หมู่ 2 ก่อนถึงที่ว่าการอำเภอลานสัก ประมาณ 200 เมตร	อาหารตามสั่ง
	22. แคนโภชนา	ลานสัก	362 หมู่ 2 ถนนหนองจาง-ลานสัก เลข 362 หมู่ 2 ถนนหนองจาง-ลานสัก เลข 362 หมู่ 2 โรงพยาบาลลานสักมาประมาณ 200 เมตร	อาหารตามสั่ง

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
3. ร้านของฝากของที่ระลึก	1. ศ.ฉัตรอุทัย	เมืองอุทัยธานี	127 ถนนเดิศจีรีย ตำบลอุทัยใหม่	จำหน่ายข้าวเกรียบปลากรอบ แคมพูนู หนังกปลา
	2. ยาหอมทับทิมหมอวิรัตน์	เมืองอุทัยธานี	44 ถนนมหาธาตุ	จำหน่ายยาจีนแผนโบราณ
	3. เล็กโบวี	เมืองอุทัยธานี	32 หมู่ 2 ตำบลหาดทอง	จำหน่ายมิดเดินป่า มิดพับ มิดสวยงาม
	4. มิดช่างทิน	เมืองอุทัยธานี	2-5 หมู่ 3 ตำบลหนองไผ่แบน	จำหน่ายมิดเดินป่า มิดพับ มิดชาบูไร และมิดสวยงาม
	5. เปี้ยกโบวี	เมืองอุทัยธานี	22 หมู่ 5 ตำบลสะแกกรัง	จำหน่ายมิดเดินป่า มิดพับ มิดชาบูไร หัวเข็มขัด และมิดสวยงาม
	6. มิดช่างแขก	เมืองอุทัยธานี	50/4 ถนนรักการดี ตำบลอุทัยใหม่	จำหน่ายมิดพับ มิดเดินป่า มิดหัวเข็มขัด มิดพวงกุญแจ
	7. ช่างหรั่ง	เมืองอุทัยธานี	30/2 หมู่ 6 ตำบลหาดทอง	จำหน่ายผลิตภัณฑ์กรรไกรสอยผลไม้ กรรไกรตัดแต่งกิ่งไม้ ตะกร้อห่อและเก็บผลไม้

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
	8. ปลาแรดบ้านโรงน้ำแข็ง	เมืองอุทัยธานี	31 หมู่ 5 ตำบลท่าซุง	จำหน่ายปลาแรดสด
	9. เต้าโดนัท	เมืองอุทัยธานี	235 ถนนศรีอุทัย	จำหน่ายขนมโดนัทสูตรดั้งเดิม
	10. ซาหมิ้น ไอศกร	เมืองอุทัยธานี	57 ถนนท่าช้าง	ยาแผนโบราณ
	11. ถักรูทัย	เมืองอุทัยธานี	73 ถนนมหาราช	จำหน่ายข้าวกล้องกรอบ ข้าวเกรียบปลากราย แฉลบหมู หนึ่งปลา
	12. ผลไม้แช่อิ่มตั้งอยู่ฮวด	เมืองอุทัยธานี	561 ถนนศรีอุทัยใหม่ ตำบลอุทัยใหม่	จำหน่ายผลไม้แช่อิ่มชนิดต่างๆ
	13. ไพพรรณ	เมืองอุทัยธานี	391 ถนนศรีอุทัย อำเภอเมืองอุทัยธานี	จำหน่ายเบเกอรี่ ขนมปังสังขยา ขนมไทย ผลไม้ แช่อิ่มชนิดต่างๆ
	14. แม่ปวยลั้ง 1	เมืองอุทัยธานี	75 ถนนมหาราช	จำหน่ายข้าวกล้องกรอบ ข้าวเกรียบปลากราย ข้าว ตั้งหมูหยอง ข้าวตั้ง

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
	15. แม่ป่วยถึง 2	เมืองอุทัยธานี	49/10-11 ถนนรักการดี หน้าโรงพยาบาลอุทัยธานี	จำหน่ายข้าวกึ่งกรอบ ข้าวเกรียบปลาทราย ข้าวต้มหอมยอ ข้าวตั้งหน้างา แคนหมู หนังกปลา
	16. ร้านไหมแกมฝ้าย	เมืองอุทัยธานี	50/3 ถนนรักการดี	ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าทอพื้น ผ้าจก ผ้าใยัญญา ชุดผ้าต่างๆสำเร็จรูป
	17. กลุ่มทอตะนาวเครื่องหอมไทยเดิม	เมืองอุทัยธานี	62 หมู่ 6 ตำบลเกาะเทโพ	จำหน่ายเครื่องหอมไทยเดิม รูปหอม กำยานรูปแบบต่างๆ
	18. เม็งเป็ดพะโล้	เมืองอุทัยธานี	แยกธนาคารทหารไทย ตรอกโรงยา ถนนมหาราช	จำหน่ายเป็ดพะโล้
	19. ร้านนันทเบเกอร์รี่	เมืองอุทัยธานี	84 ถนนท่าช้าง อยู่เชิงวัดหลวงราชาวาท	จำหน่ายเบเกอร์รี่ เค้ก
	20. กลุ่มขนมกงบ้านเหนือ	เมืองอุทัยธานี	31 หมู่ 6 ตำบลหนองแก	จำหน่ายขนมกงโบราณ
	21. สวนป่าบ้านเข็น	เมืองอุทัยธานี	50 หมู่ 1 ตำบลหาดทอง	จำหน่ายส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา (เดือนมีนาคม-เมษายน เป็นช่วงที่ผลผลิตออกมากและอร่อย)

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
	22. กลุ่มผ้าทอพื้นเมืองลายโบราณ บ้านไร่ บ้านผาตั้ง	บ้านไร่	32 หมู่ 2 บ้านผาตั้ง ตำบลห้วยแห้ง	จำหน่ายผ้าจก ผ้าฝ้าย และผลิตภัณฑ์ชุดที่นอน ผลิตภัณฑ์ต่างๆจากผ้าจก ผ้าฝ้ายลายโบราณ
	23. กลุ่มทอผ้าศรีนิน	บ้านไร่	73 หมู่ 1 ตำบลบ้านบึง	จำหน่ายผ้าจก ผ้าไหม ผ้าคลุมไหล่ ผ้าคลุมเตียง ผ้าขาวม้า
	24. กลุ่มทอผ้าบ้านทัพหลวง	บ้านไร่	3 หมู่ 1 บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง	จำหน่ายผ้าจก ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าห่ม ผ้าคลุมเตียง
	25. กลุ่มทอผ้าบ้านนาตาโพ (โพ จิตต์)	บ้านไร่	29 หมู่ 3 บ้านนาตาโพ ตำบลบ้านบึง	จำหน่ายผ้าฝ้ายลายโบราณ ผ้ามัดหมี่ฝ้าย ผ้าไหม ผ้าจิด ผ้าจก
	26. กลุ่มทอผ้าบ้านทัพคล้าย	บ้านไร่	39 หมู่ 2 บ้านทัพคล้าย ตำบลทัพหลวง	จำหน่ายผ้าจก
	27. กลุ่มทอผ้าบ้านเนินคีรี	บ้านไร่	36/1 หมู่ 10 ตำบลทัพหลวง	จำหน่ายผ้าฝ้ายทอมือที่ขึ้นชื่อว่าประณีต
	28. กลุ่มทอผ้าบ้านพุลสุข	บ้านไร่	86/1 หมู่ 2 ตำบลบ้านบึง	จำหน่ายผ้าคลุมไหล่ ผ้าคลุมเตียง ผ้าขาวม้า

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
	29. ศูนย์ O-TOP บ้านรากไม้	ลานสัก	กลุ่มผลิตภัณฑ์ O-TOP บ้านรากไม้ หมู่ 1 ตำบลลานสัก	จำหน่ายชุดเฟอร์นิเจอร์ ชุดโต๊ะ เก้าอี้ ม้านั่ง จาก รากไม้ มีชิ้นงานทั้งขนาดเล็กขนาดกลาง ขนาดใหญ่
4. การขนส่ง	1.รถโดยสารประจำทางกรุงเทพฯ- อุทัยธานี บริษัทขนส่ง	เมืองอุทัยธานี	ที่จังหวัดอุทัยธานีรถจอดที่ บขส.จังหวัด / ที่กรุงเทพฯ รถจอดที่สถานีขนส่งหมอ จิต 2	รถปรับอากาศชั้น 1 และรถปรับอากาศชั้น 2 ให้บริการระหว่างเวลา 04.30-17.30 น.
	2. รถตู้ปรับอากาศกรุงเทพฯ- อุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	ที่จังหวัดอุทัยธานีรถจอดที่ข้างสวน สุขภาพจังหวัด / ที่กรุงเทพฯ รถจอด บริเวณใต้ทางด่วนอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ด้านสนามเป้า	- อุทัยธานี มา กรุงเทพฯ ให้บริการระหว่างเวลา 04.00-17.00 น. - กรุงเทพฯ มา อุทัยธานี ให้บริการระหว่างเวลา 04.00-19.00 น. (ทั้งสองที่รถออกตลอดวันตามจำนวนคนที่ขึ้น ตามช่วงเวลาที่กำหนด ไม่ได้กำหนดระยะห่าง ของรอบเดินรถ)
	3. รถโดยสารประจำทางอุทัยธานี - บ้านไร่	เมืองอุทัยธานี/บ้าน ไร่	ที่จังหวัดอุทัยธานีรถจอดที่ บขส.จังหวัด / ที่อำเภอบ้านไร่ รถจอดที่ บขส. อำเภอ	- บ้านไร่ มา อุทัยธานี ให้บริการระหว่างเวลา 07.00-17.00 น.

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	อำเภอ	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
				- อุทัยธานี มา บ้านไร่ให้บริการระหว่างเวลา 07.00-19.00 น.
4. รถโดยสารประจำทางอุทัยธานี - ลานสัก	เมืองอุทัยธานี/ลานสัก	ที่จังหวัดอุทัยธานีรถจอดที่ บขส.จังหวัด / ที่อำเภอลานสัก รถจอดที่ บขส. อำเภอ		- ลานสัก มา อุทัยธานีให้บริการระหว่างเวลา 07.00-17.00 น. - อุทัยธานี มา ลานสักให้บริการระหว่างเวลา 07.00-19.00 น.
5. รถโดยสารประจำทางอุทัยธานี - ห้วยคต	เมืองอุทัยธานี / ห้วยคต	ที่จังหวัดอุทัยธานีรถจอดที่ บขส.จังหวัด / ที่อำเภอห้วยคต รถจอดที่บ้านทองหลวง		- ห้วยคต มา อุทัยธานี มีบริการรถวันละ 3 รอบ เวลา คือ 06.00 น., 10.00 น. และ 13.00 น. - อุทัยธานี มา ห้วยคตให้บริการรถวันละ 3 รอบ เวลา คือ 10.30 น., 14.30 น. และ 16.30 น.
6. รถโดยสารขนาดเล็กรอบเมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี	บขส.จังหวัด		รถวิ่งผ่านเส้นทางต่างๆรอบตัวเมืองอุทัยธานีแล้ว กลับมาจอดที่ บขส.เช่นเดิม บริการตั้งแต่เวลา 06.00 – 22.00 น.

บทที่ 6

ผลการศึกษาจากแบบสอบถาม

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยการใช้แบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมภายในภายนอกด้านการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยมีผลการศึกษาจำแนกตามประเภทของกลุ่มประชากร ดังนี้

6.1 ประชาชนท้องถิ่น

รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน มีผลการศึกษาและรายละเอียดดังหัวข้อต่อไปนี้

6.1.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทำการศึกษาเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (ตารางที่ 6.1)

6.1.1.1 เพศ

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 67 เพศชาย จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 33

6.1.1.2 อายุ

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 25-34 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 33 รองลงมามีอายุอยู่ในช่วง 35-44 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23

6.1.1.3 ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมา มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18

6.1.1.4 อาชีพ

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมา มีอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31

6.1.1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 39 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16

ตารางที่ 6.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนผู้ให้ข้อมูล (N=100)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	33	33
1.2 หญิง	67	67
2. อายุ		
2.1 15-24 ปี	22	22
2.2 25-34 ปี	33	33
2.3 35-44 ปี	23	23
2.4 45-54 ปี	14	14
2.5 55-64 ปี	7	7
2.6 มากกว่า 64 ปีขึ้นไป	1	1
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	2	2
3.2 มัธยมศึกษา	18	18
3.3 อนุปริญญา	14	14
3.4 ปริญญาตรี	52	52
3.5 ปริญญาโท	13	13
3.6 อื่นๆ	1	1

ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนผู้ให้ข้อมูล (N=100)	ร้อยละ
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกรรม	5	5
4.2 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	34	34
4.3 แม่บ้าน/พ่อบ้าน	4	4
4.4 พนักงานเอกชน	31	31
4.5 รับจ้างทั่วไป	7	7
4.6 นักเรียน/นักศึกษา	13	13
4.7 ค้าขาย	5	5
4.8 อื่นๆ	1	1
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
5.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	14	14
5.2 5,001-10,000 บาท	39	39
5.3 10,001-15,000 บาท	16	16
5.4 15,001-20,000 บาท	6	6
5.5 20,001-25,000 บาท	7	7
5.6 25,001-30,000 บาท	6	6
5.7 มากกว่า 30,000 บาท	12	12

6.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทที่ 2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ประเภทที่ 3 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม และประเภทที่ 4 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก แบ่งพิจารณาผลตามประเภท ดังนี้

6.1.2.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนต้องถิ่นให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 และเมื่อพิจารณาเป็นรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่าประชาชนต้องถิ่นให้ความสำคัญกับมีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีชื่อเสียง เป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 รองลงมาให้ความสำคัญกับการที่มีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชม

ทิวทัศน์ ทัศนียภาพที่สวยงาม มีถ้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 และ 3.90 ตามลำดับ และให้ความสำคัญกับการที่มีทรัพยากรทางน้ำที่อุดมสมบูรณ์และมีน้ำตกที่สวยงาม ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 และ 3.29 ตามลำดับ(ตารางที่ 6.2)

ตารางที่ 6.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับ
		เบี่ยงเบน	ความสำคัญ
		มาตรฐาน	
1.จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และมีชื่อเสียง	4.54	.576	มากที่สุด
2. จังหวัดอุทัยธานีมีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ ทัศนียภาพที่สวยงาม	3.97	.846	มาก
3. จังหวัดอุทัยธานีมีถ้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น	3.90	.893	มาก
4. จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรทางน้ำที่สมบูรณ์	3.39	.745	ปานกลาง
5. จังหวัดอุทัยธานีมีน้ำตกที่สวยงาม	3.29	.902	ปานกลาง
รวม	4.10	.607	มาก

6.1.2.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา

จากการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 และเมื่อพิจารณาเป็นรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา พบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับมรดกที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียง เป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.57 และให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดรองลงมาที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.31 ให้ความสำคัญกับโบราณสถานเก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 และให้ความสำคัญกับมรดกพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.36 (ตารางที่ 6.3)

ตารางที่ 6.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับ
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความสำคัญ
1. จังหวัดอุทัยธานีมีวัดที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียง	4.57	.671	มากที่สุด
2. จังหวัดอุทัยธานีมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง	4.31	.692	มากที่สุด
3. จังหวัดอุทัยธานีมีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์	4.17	.817	มาก
4. จังหวัดอุทัยธานีมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ	3.36	1.124	ปานกลาง
รวม	4.10	.607	มาก

6.1.2.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

จากการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 และเมื่อพิจารณาเป็นรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม พบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับงานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี เป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.85 และให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดรองลงมากับงานมรดกโลกห้วยขาแข้ง วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง และงานวันพระชนกจักรี โดยมีค่าเฉลี่ย 4.63, 4.51 และ 4.23 ตามลำดับ ให้ความสำคัญกับงานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์ วิถีชีวิตด้านการเกษตร งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย และวิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีทราย ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15, 4.09, 3.86 และ 3.66 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.4)

ตารางที่ 6.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวทาง
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นทรัพยากรท่องเที่ยวทางทรัพยากรท่องเที่ยว ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความสำคัญ
1. งานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี	4.85	.411	มากที่สุด
2. งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง	4.63	.661	มากที่สุด
3. วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง	4.51	.772	มากที่สุด
4. งานวันพระชนกจักรี	4.23	.827	มากที่สุด
5. งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์	4.15	.770	มาก
6. วิถีชีวิตด้านการเกษตร	4.09	.780	มาก
5. งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย	3.86	.865	มาก
7. วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีทราย	3.66	.924	มาก
รวม	4.24	.470	มากที่สุด

6.1.2.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96 และเมื่อพิจารณาเป็นรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับมีบริการพักผ่อนที่มีคุณภาพ เป็นอันดับแรก ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.15 และให้ความสำคัญในระดับรองลงมา กับมีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.14, 3.98 และ 3.90 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.5)

ตารางที่ 6.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว
ทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความสำคัญ
1. มีบริการพักผ่อนที่มีคุณภาพ	4.15	.744	มาก
2. มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัด ใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก	4.14	.792	มาก
3. มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย	3.98	.710	มาก
4. มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย	3.90	.785	มาก
รวม	3.96	.581	มาก

6.1.3 ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอก และยุทธศาสตร์การส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

6.1.3.1 ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอก

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อ
ความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในภายนอก คือ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses)
โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) หรือ SWOT ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี
โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นลักษณะ
ที่ดีที่มีอยู่และควรส่งเสริม ส่วนที่ 2 ได้แก่ จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็น
ลักษณะที่ไม่ดีที่มีอยู่และควรปรับปรุง ส่วนที่ 3 ได้แก่ โอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี
เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์ และส่วนที่ 4 ได้แก่ อุปสรรคด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องแต่เป็นอันตรายควรป้องกัน
และแก้ไข ซึ่งแบ่งพิจารณาผลแยกตามส่วนต่างๆ ดังนี้

1) จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับจุดแข็งด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อพิจารณาจุดแข็งด้านการท่องเที่ยว
เป็นรายชื่อ พบว่าประชาชนท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่าการที่จังหวัดอุทัยธานีมีแหล่งท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก เป็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุดเป็น

อันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.68 และจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การมีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ และการมีงานประเพณีวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยึดถือ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.60 และ 4.59 ตามลำดับ สำหรับจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่ การมีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลายในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด) การมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย การมีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ การมีเส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่ง และการมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.10, 4.08, 4.07, 3.96, 3.94 และ 3.51 ตามลำดับ ส่วนการที่มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการทำงานด้านการพัฒนาสังคมร่วมกันมากขึ้น (ประชาชนมีส่วนร่วม) ประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพ และการที่จังหวัดอุทัยธานีมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว เป็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.61, 3.38 และ 3.34 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.6)

ตารางที่ 6.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับ
		เบี่ยงเบน	ความสำคัญ
		มาตรฐาน	
1. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก	4.68	.548	มากที่สุด
2. มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์	4.60	.636	มากที่สุด
3. มีงานประเพณี วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยึดถือ	4.59	.653	มากที่สุด
4. การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่	4.10	.785	มาก
5. มีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลายในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด)	4.08	.706	มาก
6. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย	4.07	.756	มาก
7. มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ	3.96	.650	มาก
8. เส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่ง	3.94	.862	มาก
9. ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ	3.51	.674	มาก
10. ประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพ	3.38	.780	ปานกลาง

ตารางที่ 6.6 (ต่อ)

ประเด็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความสำคัญ
11. มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการทำงานด้านการพัฒนาสังคม ร่วมกันมากขึ้น (ประชาชนมีส่วนร่วม)	3.31	.618	ปานกลาง
12. มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรที่ เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว	3.34	.945	ปานกลาง
รวม	3.99	.413	มาก

2) จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68 เมื่อพิจารณาจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อ พบว่าประชาชนท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่าการที่จังหวัดอุทัยธานีขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว เป็นจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมาก เป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 และจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคล ระหว่างหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีไม่ทั่วถึง ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.98, 3.96, 3.63 และ 3.46 ตามลำดับ ส่วนการที่จังหวัดอุทัยธานีขาดการเลือกสรรและพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา/เทคโนโลยี ทางด้านการผลิตและการตลาด อีกทั้งขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเอง และการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง เป็นจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.39 และ 3.37 (ตารางที่ 6.7)

ตารางที่ 6.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว	4.02	.953	มาก
2. ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคล ระหว่างหน่วยงาน	3.98	.953	มาก
3. การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีไม่ทั่วถึง	3.96	.909	มาก
4. ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน	3.63	.861	มาก
5. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก	3.46	.926	มาก
6. ขาดการเลือกสรร และพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา/เทคโนโลยี ทางด้านการผลิตและการตลาด	3.39	.827	ปานกลาง
7. ขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเอง และการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง	3.37	.837	ปานกลาง
รวม	3.68	.629	มาก

3) โอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับโอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 เมื่อพิจารณาโอกาสด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อ พบว่าประชาชนท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่าการที่รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เป็นโอกาสด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมาก เป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.12 และโอกาสด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การที่เสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น การที่รัฐบาลให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs และมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี โดยมีค่าเฉลี่ย 4.05, 3.95 และ 3.94 ตามลำดับ ส่วนการที่จังหวัดอุทัยธานีภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น มีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน (E – Commerce) และการที่จังหวัดอุทัยธานีเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ จึงถือเป็นการ

สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เป็นโอกาสด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.37, 3.36 และ 3.32 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.8)

ตารางที่ 6.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของโอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นโอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว	4.12	.935	มาก
2. เสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น	4.05	.957	มาก
3. รัฐบาลให้การสนับสนุน และช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs	3.95	.892	มาก
4. มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี	3.94	.862	มาก
5. ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น	3.37	.714	ปานกลาง
6. มีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน (E – Commerce)	3.36	.905	ปานกลาง
7. จังหวัดอุทัยธานีเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ จึงถือเป็นการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว	3.32	.796	ปานกลาง
รวม	3.87	.650	มาก

4) อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.85 เมื่อพิจารณาอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อ พบว่าประชาชนท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่าการทิ้งบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่องเป็นอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมาก เป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.10 และอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย การเกิดภาวะโลกร้อน (GLOBAL WARMING) ภาวะเปียบของรัฐบาลไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว และเกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08, 3.88, 3.67 และ 3.63 ตามลำดับ สำหรับอุปสรรคการที่ประชาชน/นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย มีความสำคัญในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.28 (ตารางที่ 6.9)

ตารางที่ 6.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของอุปสรรคด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความสำคัญ
1. งบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง	4.10	1.020	มาก
2. รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด อุทัยธานีน้อย	4.08	.961	มาก
3. ภาวะโลกร้อน (GLOBAL WARMING)	3.88	.902	มาก
5. กฎระเบียบของรัฐไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว	3.67	.975	มาก
6. เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย	3.63	.928	มาก
6. ประชาชน/ นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกในการรักษา สิ่งแวดล้อม และไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย	3.28	.905	ปานกลาง
รวม	3.85	.699	มาก

6.1.3.2 ความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อ
ความสำคัญของยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี โดย
มีกลยุทธ์เพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่ 1
ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเด็นที่ 2 เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีด
ความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน และประเด็นที่ 3 พัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการ
ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การ
ส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.22 เมื่อพิจารณากลยุทธ์แต่ละ
ประเด็น พบว่าประชาชนท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่าการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เป็นกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีที่มี
ความสำคัญในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 และกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมและ
พัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีที่มีความสำคัญรองลงมา อยู่ในระดับมาก ได้แก่
การพัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว การเพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีด
ความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 และ 4.14 ตามลำดับ (ตารางที่
6.10)

ตารางที่ 6.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.35	.716	มากที่สุด
2. พัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	4.17	.726	มาก
3. เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน	4.14	.711	มาก
รวม	4.22	.653	มากที่สุด

6.1.4 ความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี ในประเด็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นเห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.42 และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่เป็นรายข้อ พบว่าประชาชนท้องถิ่นเห็นด้วยมากที่สุด ในแนวทางดังนี้ สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่ การผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น การจัดให้มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน รวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว การจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ การให้การศึกษและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.82, 4.76, 4.64, 4.58, 4.58, 4.37, 4.31 และ 4.29 ตามลำดับ สำหรับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่

เหมาะสมกับพื้นที่ ที่ประชาชนท้องถิ่นเห็นด้วยมาก ได้แก่ การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และการจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 และ 3.82 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.11)

ตารางที่ 6.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่น

ประเด็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	
		เบี่ยงเบน	ระดับความคิดเห็น
		มาตรฐาน	
1. สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.82	.386	เห็นด้วยมากที่สุด
2. การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่	4.76	.668	เห็นด้วยมากที่สุด
3. การผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.64	.482	เห็นด้วยมากที่สุด
4. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น	4.58	.516	เห็นด้วยมากที่สุด
5. มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว	4.58	.768	เห็นด้วยมากที่สุด
6. การจัดฝึกอบรมภาคทฤษฎีท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น	4.37	.774	เห็นด้วยมากที่สุด
7. การให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น	4.31	.907	เห็นด้วยมากที่สุด
8. บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์	4.29	.518	เห็นด้วยมากที่สุด
9. การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม	4.08	.774	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 6.11 (ต่อ)

ประเด็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
10. การจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณ นักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่	3.82	.809	เห็นด้วยมาก
รวม	4.42	.318	เห็นด้วยมากที่สุด

6.2 ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

รวบรวมข้อมูลตัวอย่างผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึกและด้านการขนส่ง ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอที่ทำการศึกษารวม 82 ชุด ใช้แบบสอบถามทางไปรษณีย์ในการรวบรวมข้อมูล ได้รับการตอบกลับรวม 32 ชุด คิดเป็นร้อยละ 39 มีผลการศึกษาและรายละเอียดดังหัวข้อมต่อไปนี้

6.2.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ทำการศึกษาเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพการประกอบการ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างผู้ประกอบการ ดังนี้ (ตารางที่ 6.12)

6.2.1.1 เพศ

ผลการศึกษาพบว่าตัวอย่างผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 59.4 เพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6

6.2.1.2 อายุ

ผลการศึกษาพบว่าตัวอย่างผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 45-54 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 35-44 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25

6.2.1.3 ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าตัวอย่างผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมา มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9

6.2.1.4 อาชีพการประกอบการ

ผลการศึกษาพบว่าตัวอย่างผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพการประกอบการที่พัก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมา มีอาชีพการประกอบการร้านอาหาร จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25

6.2.1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผลการศึกษาพบว่าตัวอย่างผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 25,001-30,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8

ตารางที่ 6.12 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนผู้ให้ข้อมูล (N=32)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	13	40.6
1.2 หญิง	19	59.4
2. อายุ		
2.1 15-24 ปี	3	9.4
2.2 25-34 ปี	5	15.6
2.3 35-44 ปี	8	25.0
2.4 45-54 ปี	10	31.3
2.5 55-64 ปี	5	15.6
2.6 มากกว่า 64 ปีขึ้นไป	1	3.1
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	4	12.5
3.2 มัธยมศึกษา	7	21.9
3.3 อนุปริญญา	4	12.5
3.4 ปริญญาตรี	12	37.5
3.5 ปริญญาโท	5	15.6

ตารางที่ 6.12 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนผู้ให้ข้อมูล (N=32)	ร้อยละ
3.6 อื่นๆ	-	-
4. อาชีพ		
4.1 การประกอบการที่พัก	11	34.4
4.2 การประกอบการร้านอาหาร	8	25.0
4.3 การประกอบการของฝากที่ระลึก	7	21.9
4.4 การประกอบการการขนส่ง	6	18.8
4.5 อื่นๆ	-	-
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
5.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	-	-
5.2 5,001-10,000 บาท	5	15.6
5.3 10,001-15,000 บาท	6	18.8
5.4 15,001-20,000 บาท	3	9.4
5.5 20,001-25,000 บาท	5	15.6
5.6 25,001-30,000 บาท	8	25.0
5.7 มากกว่า 30,000 บาท	5	15.6

6.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทที่ 2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ประเภทที่ 3 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม และประเภทที่ 4 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก แบ่งพิจารณาผลตามประเภท ดังนี้

6.2.2.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 และเมื่อพิจารณาเป็นรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับมีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีชื่อเสียง เป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมาให้ความสำคัญกับการที่มีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ ทักษณียภาพที่สวยงาม มีน้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.94 และ 3.88 ตามลำดับ และให้ความสำคัญกับการมีทรัพยากรทางน้ำ

ที่อุดมสมบูรณ์ และการที่มีน้ำตกที่สวยงาม ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.40 และ 3.34 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.13)

ตารางที่ 6.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1.จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และมีชื่อเสียง	4.63	.492	มากที่สุด
2.จังหวัดอุทัยธานีมีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ ทิวทัศน์ภาพที่สวยงาม	3.94	.914	มาก
3. จังหวัดอุทัยธานีมีถ้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น	3.88	.751	มาก
4. จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรทางน้ำที่สมบูรณ์	3.40	.761	ปานกลาง
5. จังหวัดอุทัยธานีมีน้ำตกที่สวยงาม	3.34	.827	ปานกลาง
รวม	3.86	.552	มาก

6.2.2.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา

จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 และเมื่อพิจารณาเป็นรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับมีวัดที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียงเป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมาให้ความสำคัญกับมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง มีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 และ 4.06 ตามลำดับ และให้ความสำคัญกับมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.25 (ตารางที่ 6.14)

ตารางที่ 6.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความสำคัญ
1. จังหวัดอุทัยธานีมีวัดที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียง	4.47	.671	มากที่สุด
2. จังหวัดอุทัยธานีมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง	4.13	.907	มาก
3. จังหวัดอุทัยธานีมีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์	4.06	.878	มาก
4. จังหวัดอุทัยธานีมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ	3.25	1.107	ปานกลาง
รวม	3.97	.719	มาก

6.2.2.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 และเมื่อพิจารณาเป็นรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับงานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี เป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.59 และให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดรองลงมากับงานมรดกโลกห้วยขาแข้ง วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง วิถีชีวิตด้านการเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ย 4.41, 4.38 และ 4.28 ตามลำดับ ให้ความสำคัญกับงานวันพระชนกจักรี ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 ให้ความสำคัญกับงานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์ งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย และวิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีทราย ในระดับและค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน คือในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 (ตารางที่ 6.15)

ตารางที่ 6.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับ
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความสำคัญ
1. งานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี	4.59	.665	มากที่สุด
2. งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง	4.41	.798	มากที่สุด
3. วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง	4.38	1.203	มากที่สุด
4. วิถีชีวิตด้านการเกษตร	4.28	.924	มากที่สุด
5. งานวันพระชนกจักรี	3.84	.920	มาก
6. งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์	3.81	1.091	มาก
7. งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย	3.81	1.091	มาก
8. วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีทราย	3.81	1.203	มาก
รวม	4.11	.699	มาก

6.2.2.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 และเมื่อพิจารณาเป็นรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับมีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อกภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก เป็นอันดับแรก ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 และให้ความสำคัญในระดับมากรองลงมากับมีบริการพักร้อมที่มีคุณภาพ มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09, 3.88 และ 3.78 (ตารางที่ 6.16)

ตารางที่ 6.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว
ทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับ
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความสำคัญ
1. มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อกันในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัด ใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก	4.13	.793	มาก
2. มีบริการพักผ่อนที่มีคุณภาพ	4.09	.734	มาก
3. มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย	3.88	.793	มาก
4. มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย	3.78	.832	มาก
รวม	3.86	.663	มาก

6.2.3 ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอก และยุทธศาสตร์การส่งเสริมและ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

6.2.3.1 ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอก

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต่อความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในภายนอก คือ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) หรือ SWOT ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นลักษณะที่ดีที่มีอยู่และควรส่งเสริม ส่วนที่ 2 ได้แก่ จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นลักษณะที่ไม่ดีที่มีอยู่และควรปรับปรุง ส่วนที่ 3 ได้แก่ โอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์ และส่วนที่ 4 ได้แก่ อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องแต่เป็นอันตรายควรป้องกันและแก้ไข ซึ่งแบ่งพิจารณาผลแยกตามส่วนต่างๆ ดังนี้

1) จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 เมื่อพิจารณาจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อ พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการมีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ เป็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวที่มี

ความสำคัญในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.75 และจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุดรองลงมา ได้แก่ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก มีงานประเพณี วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยู่อัก และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.63, 4.38 และ 4.25 สำหรับจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลายในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด) เส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่ง การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่ มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.13, 3.97, 3.91, 3.84 และ 3.78 ส่วนประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสภาพ มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการทำงานด้านการพัฒนาสังคมร่วมกันมากขึ้น (ประชาชนมีส่วนร่วม) และการที่จังหวัดอุทัยธานีมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว เป็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.36, 3.33 และ 3.16 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.17)

ตารางที่ 6.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์	4.75	.568	มากที่สุด
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก	4.63	.707	มากที่สุด
3. มีงานประเพณี วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยู่อัก	4.38	.707	มากที่สุด
4. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย	4.25	.880	มากที่สุด
5. จังหวัดอุทัยธานีมีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลายในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด)	4.13	.907	มาก
6. เส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่ง	3.97	.933	มาก
7. การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่	3.91	.893	มาก
8. มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ	3.84	.847	มาก
9. ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ	3.78	.792	มาก
10. ประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสภาพ	3.36	.914	ปานกลาง

ตารางที่ 6.17 (ต่อ)

ประเด็นจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความสำคัญ
11. มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการทำงานด้านการพัฒนาสังคม ร่วมกันมากขึ้น (ประชาชนมีส่วนร่วม)	3.33	.833	ปานกลาง
12. มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรที่ เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว	3.16	.954	ปานกลาง
รวม	3.98	.529	มาก

2) จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96 เมื่อพิจารณาจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อ พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการที่จังหวัดอุทัยธานีขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว เป็นจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.38 และจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีไม่ทั่วถึง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.22 จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคลระหว่างหน่วยงาน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน และขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเอง และการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.19, 3.91, 3.88 และ 3.50 ตามลำดับ ส่วนการขาดการเลือกสรรและพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา/เทคโนโลยีทางการผลิตและการตลาด เป็นจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.32 (ตารางที่ 6.18)

ตารางที่ 6.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว	4.38	.833	มากที่สุด
2. การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีไม่ทั่วถึง	4.22	.975	มากที่สุด
3. ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคล ระหว่างหน่วยงาน	4.19	.859	มาก
4. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก	3.91	1.201	มาก
5. ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน	3.88	1.040	มาก
6. ขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเอง และการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง	3.50	1.107	มาก
7. ขาดการเลือกสรร และพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา/เทคโนโลยีทางการผลิตและการตลาด	3.32	1.114	ปานกลาง
รวม	3.96	.773	มาก

3) โอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับโอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 เมื่อพิจารณาโอกาสด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อ พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการที่รัฐบาลให้การสนับสนุน และช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs เป็นโอกาสด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.22 และรองลงมาให้ความสำคัญในระดับมาก กับรัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์จึงถือเป็นการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี และเสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย 4.06, 4.00 และ 3.81 ตามลำดับ ส่วนการมีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน (E – Commerce) การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์จึงถือเป็นการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว และภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น เป็นโอกาส

ด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.39, 3.38 และ 3.31 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.19)

ตารางที่ 6.19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของโอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นโอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. รัฐบาลให้การสนับสนุน และช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs	4.22	.751	มากที่สุด
2. รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว	4.06	.948	มาก
3. มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี	4.00	.803	มาก
4. เสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น	3.81	1.148	มาก
5. มีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน (E – Commerce)	3.39	1.136	ปานกลาง
6. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว	3.38	.672	ปานกลาง
7. ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น	3.31	.965	ปานกลาง
รวม	3.95	.676	มาก

4) อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 เมื่อพิจารณาอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อ พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย เป็นอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.25 และรองลงมาให้ความสำคัญในระดับมากกับงบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง ภาวะโลกร้อน (GLOBAL WARMING) ภาวะเปียบของรัฐบาลไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว และเกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.19, 3.59, 3.47 และ 3.41 ตามลำดับ ส่วนอุปสรรคประชาชน/ นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมและไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย เป็นอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.33 (ตารางที่ 6.20)

ตารางที่ 6.20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของอุปสรรคด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความสำคัญ
1. รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด อุทัยธานีน้อย	4.25	.950	มากที่สุด
2. งบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง	4.19	1.061	มาก
3. ภาวะโลกร้อน (GLOBAL WARMING)	3.59	.979	มาก
4. กฎระเบียบของรัฐไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว	3.47	1.077	มาก
5. เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย	3.41	1.061	มาก
6. ประชาชน/ นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกในการรักษา สิ่งแวดล้อม และไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย	3.33	.942	ปานกลาง
รวม	3.85	.653	มาก

6.2.3.2 ความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการ
ท่องเที่ยวต่อความสำคัญของยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัด
อุทัยธานี โดยมีกลยุทธ์เพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่
ประเด็นที่ 1 พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเด็นที่ 2 เพิ่มศักยภาพและ
พัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน และประเด็นที่ 3 พัฒนาคูคณากร สินค้า
และบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้
ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.47
เมื่อพิจารณากลยุทธ์แต่ละประเด็น พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการ
พัฒนาคูคณากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว เป็นกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาก
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก โดยมี
ค่าเฉลี่ย 4.53 และกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีที่มี
ความสำคัญรองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถ
การบริหารจัดการและการแข่งขัน และการพื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมี
ค่าเฉลี่ย 4.47 และ 4.44 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.21)

ตารางที่ 6.21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. พัฒนานาฏการ สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	4.53	.621	มากที่สุด
2. เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน	4.47	.671	มากที่สุด
3. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.44	.564	มากที่สุด
รวม	4.47	.528	มากที่สุด

6.2.4 ความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี ในประเด็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่เป็นรายข้อ พบว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเห็นด้วยมากที่สุด ในแนวทางดังนี้ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่ การสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว การจัดให้มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว การให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น การจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และการจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจำเป็นต้องคำนึงถึง

ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยมีค่าเฉลี่ย 4.94, 4.78, 4.72, 4.63, 4.50, 4.44, 4.41, 4.38 และ 4.22 ตามลำดับ สำหรับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ ที่ประชาชนท้องถิ่นเห็นด้วยมาก ได้แก่ การจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.78 (ตารางที่ 6.22)

ตารางที่ 6.22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี จากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	
		เบี่ยงเบน	ระดับความคิดเห็น
		มาตรฐาน	
1. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น	4.94	.246	เห็นด้วยมากที่สุด
2. การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่	4.78	.491	เห็นด้วยมากที่สุด
3. สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.72	.457	เห็นด้วยมากที่สุด
4. การผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว			
5. มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว	4.63	.492	เห็นด้วยมากที่สุด
	4.50	.568	เห็นด้วยมากที่สุด
6. การให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น	4.44	.564	เห็นด้วยมากที่สุด
7. การจัดฝึกอบรมภาคทฤษฎีท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	4.41	.798	เห็นด้วยมากที่สุด
8. บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์	4.38	.609	เห็นด้วยมากที่สุด
9. การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม	4.22	.659	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 6.22 (ต่อ)

ประเด็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับความคิดเห็น
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	
10. การจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณ นักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่	3.78	.706	เห็นด้วยมาก
รวม	4.47	.233	เห็นด้วยมากที่สุด

6.3 ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

จากการใช้แบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ผลของข้อมูลแสดงให้เห็นความสอดคล้องและความแตกต่าง แยกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

6.3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว จากประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยรวมมีลักษณะสอดคล้องกัน ส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเภทที่ 2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ประเภทที่ 3 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม และประเภทที่ 4 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก แบ่งพิจารณาผลตามประเภท ดังนี้

6.3.1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยรวมในระดับเดียวกัน คือ ระดับมาก และให้ความสำคัญกับมีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีชื่อเสียง เป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุดเหมือนกัน ให้ความสำคัญกับการที่มีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ ทักษณียภาพที่สวยงาม มีถ้ำที่

สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น ในระดับมาก เหมือนกัน อีกทั้งให้ความสำคัญกับการมีทรัพยากรทางน้ำที่อุดมสมบูรณ์ และมีน้ำตกที่สวยงาม ในระดับปานกลาง เหมือนกันอีกด้วย รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 5.23

6.3.1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนาโดยรวมในระดับเดียวกัน คือ ระดับมาก และให้ความสำคัญกับมรดกที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียงเป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด เหมือนกัน ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับมีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ ในระดับที่เหมือนกัน ได้แก่ ระดับมาก และระดับปานกลาง ตามลำดับ รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 5.23

6.3.1.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมโดยรวมแตกต่างกัน โดยประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญโดยรวมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม พบว่า ทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับงานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี เป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด เหมือนกัน และให้ความสำคัญกับงานมรดกโลกห้วยขาแข้ง วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกันด้วย ให้ความสำคัญกับงานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์ งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย และวิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีทราย ในระดับมาก เหมือนกัน ที่แตกต่างกันคือ งานวันพระชนกจักรีที่ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมาก และวิถีชีวิตด้านการเกษตรที่ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญในระดับมาก ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 5.23

6.3.1.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมในระดับเดียวกัน คือ ระดับมาก และทุกรายทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ความสำคัญในระดับมาก เหมือนกัน ซึ่งประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการมีบริการพักผ่อนที่มีคุณภาพ เป็นอันดับแรก ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับมีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก เป็นอันดับแรก แต่ในระดับมาก เหมือนกัน รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 5.23

6.3.2 ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอก และยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

6.3.2.1 ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอก

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอก คือ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) หรือ SWOT ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นลักษณะที่ดีที่มีอยู่และควรส่งเสริม ส่วนที่ 2 ได้แก่ จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นลักษณะที่ไม่ดีที่มีอยู่และควรปรับปรุง ส่วนที่ 3 ได้แก่ โอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์ และส่วนที่ 4 ได้แก่ อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องแต่เป็นอันตรายควรป้องกันและแก้ไข ซึ่งแบ่งพิจารณาผลแยกตามส่วนต่างๆ ดังนี้

1) จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีโดยรวมในระดับเดียวกัน คือ ระดับมาก เมื่อพิจารณาจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อพบว่า ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก เป็นอันดับแรก ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการมีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ เป็นอันดับแรก แต่ในระดับมากที่สุด เหมือนกัน จุดแข็งในเรื่องการมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญแตกต่างกัน โดย

ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญในระดับมาก ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด สำหรับข้ออื่นๆทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับที่เหมือนกันทุกข้อ รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 6.23

2) จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมในระดับเดียวกัน คือ ระดับมาก เมื่อพิจารณาจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อพบว่า ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการที่จังหวัดอุทัยธานีขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว เป็นจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวอันดับแรกเหมือนกัน แต่ระดับความสำคัญแตกต่างกัน โดยประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญในระดับมาก ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด จุดอ่อนข้ออื่นๆมีทั้งระดับความสำคัญที่เหมือนกันและระดับความสำคัญที่แตกต่างกัน ที่เหมือนกัน ได้แก่ ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคล ระหว่างหน่วยงาน ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก เป็นจุดอ่อนที่มีความสำคัญในระดับมาก และจุดอ่อนเรื่องการขาดการเลือกสรรและพัฒนาเพื่อต่อ ยอดภูมิปัญญา/เทคโนโลยี ทางด้านการผลิตและการตลาด เป็นจุดอ่อนที่มีความสำคัญในระดับปานกลาง สำหรับระดับความสำคัญที่แตกต่างกัน ได้แก่ จุดอ่อนด้านการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีไม่ทั่วถึง ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญในระดับมาก ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด จุดอ่อนเรื่องการขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเองและการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญในระดับปานกลาง ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญในระดับมาก รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 6.23

3) โอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับโอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมในระดับเดียวกัน คือ ระดับมาก เมื่อพิจารณาโอกาสด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อพบว่า ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับรัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เป็นอันดับแรก ในระดับมาก ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับรัฐบาลให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ

ผู้ประกอบการ SMEs เป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด โอกาสในเรื่องเสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น และมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญในระดับเดียวกัน คือ ระดับมาก สำหรับการมีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน (E – Commerce) จังหวัดอุทัยธานีเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์จึงถือเป็นการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว และภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น ทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญในระดับเดียวกัน คือ ระดับปานกลาง รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 6.23

4) อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีโดยรวมในระดับเดียวกัน คือ ระดับมาก เมื่อพิจารณาอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวเป็นรายชื่อพบว่า ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการทิ้งงบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง เป็นอันดับแรก ในระดับมาก ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย เป็นอันดับแรก ในระดับมากที่สุด อุปสรรคในประเด็นอื่นๆ ทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญในระดับที่เท่ากัน คือ ระดับมากและระดับปานกลาง รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 6.23

6.3.2.2 ความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี จากประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีกลยุทธ์เพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่ 1 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเด็นที่ 2 เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน และประเด็นที่ 3 พัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวโดยรวม ในระดับเดียวกัน คือ ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณากลยุทธ์แต่ละประเด็น พบว่าประเด็นการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด เหมือนกัน ประเด็นเพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถ

บริหารจัดการและการแข่งขัน และประเด็นการพัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว นั้น ประชาชนท้องถิ่นให้ความสำคัญในระดับมาก ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 6.23

6.3.3 ความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี ในประเด็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่ จากผลการศึกษาพบว่า ทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมในระดับเดียวกัน คือ ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับพื้นที่เป็นรายชื่อ พบว่ามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ส่วนใหญ่ทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในแนวทางดังนี้ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น การให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น การจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ การผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่ การสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดให้มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว สำหรับแนวทางการจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก และแนวทางการจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยประชาชนท้องถิ่นมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด รายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ แสดงเปรียบเทียบรายชื่อในตารางที่ 6.23

ตารางที่ 6.23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญต่อทรัพยากรท่องเที่ยว

สภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ และค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี ระหว่างประชาชนท้องถิ่นและ
ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ประเด็น	ประชาชนท้องถิ่น			ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว		
	\bar{X}	SD	ระดับ ความสำคัญ	\bar{X}	SD	ระดับ ความสำคัญ
ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ						
1. จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์ และมีชื่อเสียง	4.54	.576	มากที่สุด	4.63	.492	มากที่สุด
2. จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรทางน้ำที่อุดม สมบูรณ์	3.39	.745	ปานกลาง	3.40	.761	ปานกลาง
3. จังหวัดอุทัยธานีมีถ้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์ โดดเด่น	3.90	.893	มาก	3.88	.751	มาก
4. จังหวัดอุทัยธานีมีน้ำตกที่สวยงาม	3.29	.902	ปานกลาง	3.34	.827	ปานกลาง
5. จังหวัดอุทัยธานีมีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชม ทิวทัศน์ ทศนียภาพที่สวยงาม	3.97	.846	มาก	3.94	.914	มาก
รวม	4.10	.607	มาก	3.86	.552	มาก
ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์						
โบราณวัตถุสถานและศาสนา						
1. จังหวัดอุทัยธานีมีวัดที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติ ธรรมที่มีชื่อเสียง	4.57	.671	มากที่สุด	4.47	.671	มากที่สุด
2. จังหวัดอุทัยธานีมีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่า แก่การอนุรักษ์	4.17	.817	มาก	4.13	.907	มาก
3. จังหวัดอุทัยธานีมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง	4.31	.692	มากที่สุด	4.06	.878	มาก
4. จังหวัดอุทัยธานีมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เก็บหลักฐานทาง โบราณคดีที่สำคัญ	3.36	1.124	ปานกลาง	3.25	1.107	ปานกลาง
รวม	4.10	.607	มาก	3.97	.719	มาก

ตารางที่ 6.23 (ต่อ)

ประเด็น	ประชาชนท้องถิ่น			ผู้ประกอบการ		
	\bar{X}	SD	ระดับ ความสำคัญ	\bar{X}	SD	ระดับความ สำคัญ
ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม						
1. งานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี	4.85	.411	มากที่สุด	4.59	.665	มากที่สุด
2. งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์	4.15	.770	มาก	3.81	1.091	มาก
3. งานวันพระชนกจักรี	4.23	.827	มากที่สุด	3.84	.920	มาก
4. งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง	4.63	.661	มากที่สุด	4.41	.798	มากที่สุด
5. งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย	3.86	.865	มาก	3.81	1.091	มาก
6. วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง	4.51	.772	มากที่สุด	4.38	.751	มากที่สุด
7.วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรม ชาวเขาอีมาด-อีทราย	3.66	.924	มาก	3.81	1.203	มาก
8. วิถีชีวิตด้านการเกษตร	4.09	.780	มาก	4.28	.924	มากที่สุด
รวม	4.24	.470	มากที่สุด	4.11	.699	มาก
ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก						
ความสะดวก						
1. มีบริการพักรแรมที่มีคุณภาพ	4.15	.744	มาก	4.09	.734	มาก
2.มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมือง จำหน่าย	3.98	.710	มาก	3.88	.793	มาก
3.มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย	3.90	.785	มาก	3.78	.832	มาก
4.มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและ ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่าง สะดวก	4.14	.792	มาก	4.13	.793	มาก
รวม	3.96	.581	มาก	3.86	.663	มาก
จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี						
1.มีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลาย ในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด)	4.08	.706	มาก	4.13	.907	มาก
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก	4.68	.548	มากที่สุด	4.63	.707	มากที่สุด
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย	4.07	.756	มาก	4.25	.880	มากที่สุด
4.มีงานประเพณีวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ	4.59	.653	มากที่สุด	4.38	.707	มากที่สุด

ตารางที่ 6.23 (ต่อ)

ประเด็น	ประชาชนท้องถิ่น			ผู้ประกอบการ		
	X	SD	ระดับ ความสำคัญ	X	SD	ระดับความ สำคัญ
5.มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการทำงานด้าน การพัฒนาสังคมร่วมกันมากขึ้น(ประชาชนมีส่วนร่วม)	3.31	.618	ปานกลาง	3.33	.833	ปานกลาง
6. มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่อุดมสมบูรณ์	4.60	.636	มากที่สุด	4.75	.568	มากที่สุด
7. มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ	3.96	.650	มาก	3.84	.847	มาก
8. ประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพ	3.38	.780	ปานกลาง	3.36	.914	ปานกลาง
9. มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนา บุคลากรที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว	3.34	.945	ปานกลาง	3.16	.954	ปานกลาง
10. การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่	4.10	.785	มาก	3.91	.893	มาก
11. ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่ จะยอมรับ	3.51	.674	มาก	3.78	.792	มาก
12. เส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและ การขนส่ง	3.94	.862	มาก	3.97	.933	มาก
รวม	3.99	.413	มาก	3.98	.529	มาก
จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี						
1. ขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว	4.02	.953	มาก	4.38	.833	มากที่สุด
2. ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคล ระหว่างหน่วยงาน	3.98	.953	มาก	4.19	.859	มาก
3. การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่ทั่วถึง	3.96	.909	มาก	4.22	.975	มากที่สุด
4. ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน หลักสูตรการเรียนการสอน	3.63	.861	มาก	3.88	1.040	มาก
5. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้ ภาษาต่างประเทศวิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อ การค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อ การค้าของโลก	3.46	.926	มาก	3.91	1.201	มาก
6. ขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์ การค้า) ของตนเอง และการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง	3.37	.837	ปานกลาง	3.50	1.107	มาก

ตารางที่ 6.23 (ต่อ)

ประเด็น	ประชาชนท้องถิ่น			ผู้ประกอบการ		
	\bar{X}	SD	ระดับ ความสำคัญ	\bar{X}	SD	ระดับความ สำคัญ
7.ขาดการเลือกสรรและพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา/ เทคโนโลยี ทางด้านการผลิตและการตลาด	3.39	.827	ปานกลาง	3.32	1.114	ปานกลาง
รวม	3.68	.629	มาก	3.96	.773	มาก
โอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี						
1. รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว	4.12	.953	มาก	4.06	.948	มาก
2. เสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้ง ระดับประเทศและระดับท้องถิ่น	4.05	.957	มาก	3.81	1.148	มาก
3. จังหวัดอุทัยธานีเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์จึงถือเป็นการ สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว	3.32	.796	ปานกลาง	3.38	.672	ปานกลาง
4. มีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน	3.36	.905	ปานกลาง	3.39	1.136	ปานกลาง
5. รัฐบาลให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ ผู้ประกอบการ SMEs	3.95	.892	มาก	4.22	.751	มากที่สุด
6. ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น	3.37	.714	ปานกลาง	3.31	.965	ปานกลาง
7. มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับ จังหวัดอุทัยธานี	3.94	.862	มาก	4.00	.803	มาก
รวม	3.87	.650	มาก	3.95	.676	มาก
อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี						
1. เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย เป็นต้น	3.63	.928	มาก	3.31	1.061	มาก
2. กฎระเบียบของรัฐไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว	3.67	.975	มาก	3.47	1.077	มาก
3. งบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง	4.10	1.020	มาก	4.19	1.061	มาก
4. ประชาชน/นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกใน การรักษาสิ่งแวดล้อม และไม่เห็นความสำคัญของ วัฒนธรรมไทย	3.28	.905	ปานกลาง	3.33	.942	ปานกลาง
5. ภาวะโลกร้อน (GLOBAL WARMING)	3.88	.902	มาก	3.59	.979	มาก
6. รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย	4.08	.961	มาก	4.25	.950	มากที่สุด
รวม	3.85	.699	มาก	3.85	.653	มาก

ตารางที่ 6.23 (ต่อ)

ประเด็น	ประชาชนท้องถิ่น			ผู้ประกอบการ		
	\bar{X}	SD	ระดับ ความสำคัญ	\bar{X}	SD	ระดับความ สำคัญ
กลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี						
1. พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.35	.716	มากที่สุด	4.44	.564	มากที่สุด
2. เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน	4.14	.711	มาก	4.47	.671	มากที่สุด
3. พัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	4.17	.726	มาก	4.53	.621	มากที่สุด
รวม	4.22	.653	มากที่สุด	4.47	.528	มากที่สุด
แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี						
1. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น	4.58	.516	เห็นด้วยมากที่สุด	4.94	.246	เห็นด้วยมากที่สุด
2. การให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น	4.31	.907	เห็นด้วยมากที่สุด	4.44	.564	เห็นด้วยมากที่สุด
3. การจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น	4.37	.774	เห็นด้วยมากที่สุด	4.41	.798	เห็นด้วยมากที่สุด
4. บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์	4.29	.518	เห็นด้วยมากที่สุด	4.38	.609	เห็นด้วยมากที่สุด
5. การผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.64	.482	เห็นด้วยมากที่สุด	4.63	.492	เห็นด้วยมากที่สุด
6. การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่	4.76	.668	เห็นด้วยมากที่สุด	4.78	.491	เห็นด้วยมากที่สุด
7. การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม	4.08	.774	เห็นด้วยมาก	4.22	.659	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 6.23 (ต่อ)

ประเด็น	ประชาชนท้องถิ่น			ผู้ประกอบการ		
	\bar{X}	SD	ระดับ ความสำคัญ	\bar{X}	SD	ระดับความ สำคัญ
8. สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.82	.386	เห็นด้วยมากที่สุด	4.72	.457	เห็นด้วยมากที่สุด
9. การจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่	3.82	.809	เห็นด้วยมาก	3.78	.706	เห็นด้วยมาก
10. มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว	4.58	.768	เห็นด้วยมากที่สุด	4.50	.568	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.42	.318	เห็นด้วยมากที่สุด	4.47	.233	เห็นด้วยมากที่สุด

สรุปผลข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว มีประเด็นข้อมูล คือ ข้อมูลการตรวจสอบความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ข้อมูลการวิเคราะห์ความสำคัญของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ข้อมูลความสำคัญของกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีนั้น ผลข้อมูลในระดับค่าเฉลี่ย 3.41- 4.20 และ 4.21- 5.00 คือ มีระดับความสำคัญมาก และมีระดับความสำคัญมากที่สุด และข้อมูลแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ผลข้อมูลในระดับค่าเฉลี่ย 3.41- 4.20 และ 4.21- 5.00 คือ เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากและเห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด เป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งได้แก่ประเด็นข้อมูลต่างๆเป็นรายข้อดังนี้

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1. จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และมีชื่อเสียง
2. จังหวัดอุทัยธานีมีถ้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น
3. จังหวัดอุทัยธานีมีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ ทักษณียภาพที่สวยงาม

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา

1. จังหวัดอุทัยธานีมีวัดที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียง

2. จังหวัดอุทัยธานีมีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์
3. จังหวัดอุทัยธานีมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

1. งานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี
2. งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์
3. งานวันพระชนกจักรี
4. งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง
5. งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย
6. วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง
7. วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอิมาด-อิทราย
8. วิถีชีวิตด้านการเกษตร

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

1. มีบริการพักรแรมที่มีคุณภาพ
2. มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย
3. มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย
4. มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง

รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก

จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

1. มีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลายในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์ หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด)
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย
4. มีงานประเพณีวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยึด
5. มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์
6. มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ
7. การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่
8. ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ
9. เส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่ง

จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

1. ขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว
2. ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคล ระหว่างหน่วยงาน
3. การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีไม่ทั่วถึง
4. ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน
5. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศวิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก
6. ขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเอง และการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง

โอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

1. รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว
2. สถิติสภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น
3. รัฐบาลให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs
4. มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี

อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

1. เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย เป็นต้น
2. กฎระเบียบของรัฐไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว
3. งบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง
4. ภาวะโลกร้อน (GLOBAL WARMING)
5. รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย

กลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

1. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน
3. พัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี

1. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น
2. การให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนใน

ท้องถิ่น

3. การจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น

4. บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์
5. การผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว
6. การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่
7. การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม
8. สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
9. การจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่
10. มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ 7

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษาความคิดเห็นและมุมมองของเจ้าหน้าที่บุคลากรรัฐ ต่อทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informand) ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองอำเภอลานสัก นายอำเภอบ้านไร่ และ นายอำเภอห้วยคต โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 ความคิดเห็นและมุมมองต่อทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

7.1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายปิติธรรม ฐิติมนตรี รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี (2552) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่าจังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวในทุกๆ ด้าน และแต่ละด้านมีทรัพยากรที่ค่อนข้างโดดเด่นเป็นที่รู้จัก เช่น ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ มีห้วยขาแข้งที่มีความโดดเด่นเนื่องจากเป็นมรดกโลก ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา มีวัดจันทารามหรือวัดท่าซุงที่มีชื่อเสียง ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม มีงานตักบาตรเทโวเป็นประเพณีที่สำคัญ มีวิถีชีวิตชาวแพบริเวณชุมชนลุ่มแม่น้ำสะแกกรังที่เป็นเสน่ห์ของเมือง อีกทั้งความเป็นเมือง อุทัยธานีไม่ได้เปลี่ยนแปลงมาก ค่อนข้างเรียบง่าย วิถีชีวิตของคนในพื้นที่แบบดั้งเดิมยังมีให้เห็นอยู่ ถือเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะเด่นของจังหวัดอุทัยธานี เปรียบเทียบกับจังหวัดในพื้นที่ใกล้เคียงที่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและทางวัตถุค่อนข้างสูง ทำให้ความเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไม่สามารถรักษาเอาไว้ได้ ในส่วนของทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมในเรื่องของการรองรับถือว่าน้อย รองรับได้เฉพาะกลุ่มเล็กๆ ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากๆ ได้ และระดับราคาของที่พักรักมีความแตกต่างกันมาก เป็นทางเลือกของนักท่องเที่ยวได้น้อย การบริการด้านที่พักจึงถือว่าไม่เพียงพอและไม่ได้รับการลงทุน

เพิ่มจากเอกชนเพื่อต่อยอดให้การท่องเที่ยวขยายตัวมากขึ้น การบริการด้านร้านอาหารจำนวนร้านเพียงพอที่จะรองรับได้แต่ส่วนใหญ่เป็นลักษณะร้านเล็กๆ เหมาะกับการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นครอบครัวมากกว่ากลุ่มทัวร์ ด้านของฝากของที่ระลึก ที่โดดเด่นเป็นสินค้าจำพวกขนม อาหาร รองลงมาคือ ผ้าทอพื้นเมืองต่างๆ มีกระจายอยู่หลายอำเภอในจังหวัดอุทัยธานี ในเรื่องเส้นทางการคมนาคม ถือว่าสะดวก ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีเส้นทางเชื่อมจังหวัดอื่นๆหลายจังหวัด โครงข่ายการคมนาคมถือว่าครบถ้วนแต่เนื่องด้วยที่ตั้งของจังหวัดอุทัยธานีไม่ได้อยู่ในเส้นทางสายหลักของเส้นทางการคมนาคม จึงมักเป็นทางผ่านที่คนส่วนใหญ่เดินทางผ่านไปจังหวัดอื่น มีเฉพาะคนที่มีความประสงค์หรือได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับจังหวัดอุทัยธานีแล้วตั้งใจมาจึงเดินทางเข้ามาในเรื่องของการขนส่งโดยสาร มีรถโดยสารหลายประเภททั้งรถตู้ รถบัสปรับอากาศ ที่สัญจรระหว่างกรุงเทพฯ-อุทัยธานี แต่ความถี่ในการเดินทางยังน้อยอยู่เพราะส่วนใหญ่เป็นการเดินทางเพื่อการติดต่อสื่อสารมากกว่าการบริการเพื่อการท่องเที่ยว รถที่เข้ามาเพื่อการท่องเที่ยวในลักษณะที่เป็นรถยนต์โดยสารขนาดใหญ่มีจำนวนน้อย และเนื่องจากความที่เป็นเมืองเก่าแก่ การพัฒนาให้เติบโตในเรื่องของวัดถ้ำมีไม่มาก ตัวเมืองยังคงคับแคบไม่สามารถรับรถยนต์โดยสารขนาดใหญ่ได้เป็นจำนวนมาก ภาพรวมของทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จัดว่ามีทรัพยากรด้านนี้แต่ทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ยังไม่สามารถรองรับการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ได้

7.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายธวัช พรหมอยู่ ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า จังหวัดอุทัยธานีจัดว่ามีทรัพยากรท่องเที่ยวในทุกประเภท ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่น คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งซึ่งเป็นมรดกโลก เป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์และกว้างใหญ่ และมีหุบป่าตาดที่มีชื่อเสียง มีทรัพยากรทางน้ำที่อยู่คู่กับจังหวัดอุทัยธานีมาช้านานคือ แม่น้ำสะแกกรัง และมีน้ำตกอยู่ในพื้นที่อำเภอห้วยคตและอำเภอบ้านไร่ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา จังหวัดอุทัยธานีมีวัดเก่าแก่จำนวนมาก ที่วัดสังกัสรัตนคีรีมีพระพุทธรูปปางนาคปรก เป็นพระพุทธรูปหล่อโบราณสมัยสุโขทัย ซึ่งถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่คนอุทัยธานีให้ความเคารพนับถือ และมีวัดอุโปสถารามหรือวัดโบสถ์ที่สร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ภายในวัดมีโบราณสถาน โบราณวัตถุที่ทรงคุณค่า ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม มังงานประเพณีตักบาตรเทโว จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ก่อนวันออกพรรษา 1 วัน ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวจากภายนอกพื้นที่ ในทุกๆปีจะมีนักท่องเที่ยวเข้าร่วมงานประเพณีนี้เป็นจำนวนมาก มีวิถีชีวิตชาวแพริมแม่น้ำสะแกกรัง ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง มีประเพณีวิถีชีวิตด้านการเกษตรที่เกาะเทโพ ทรัพยากรการ

ท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พักมีทั้งโรงแรม รีสอร์ทในราคาที่หลากหลาย จัดว่าเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวโดยปกติ แต่ในช่วงเทศกาลไม่พอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวต้องไปพักในจังหวัดใกล้เคียงที่พื้นที่ติดกัน ด้านร้านอาหาร มีอยู่หลากหลายเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปแต่ในช่วงเทศกาลจะเป็นลักษณะเช่นเดียวกับที่พักคือ ค่อนข้างไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ร้านของฝากของที่ระลึก เป็นอาหารและขนมที่โดดเด่น มีอยู่ในอำเภอเมืองเป็นส่วนใหญ่ ในด้านการคมนาคมขนส่ง ถนนเส้นทางต่างๆ ถือว่ามีความสะดวกสบายเดินทางได้ง่าย แต่ด้วยที่ตั้งของจังหวัดที่เป็นเพียงทางผ่าน ทำให้บางคนไม่รู้จักจังหวัดอุทัยธานี หากไม่ตั้งใจเดินทางเข้ามา มักจะไม่มีใครเข้ามาทั้งที่ระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ รถบริการ มีรถตู้และรถโดยสารปรับอากาศที่มีช่วงเวลาในการออกรถชัดเจน

7.1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายทวีวัฒน์ จันทร ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า จังหวัดอุทัยธานีจัดว่ามีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติป่าเขา ค่อนข้างมีความอุดมสมบูรณ์ ที่โดดเด่นมีชื่อเสียงและอยู่ในพื้นที่อำเภอลานสัก ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งเป็นมรดกโลก และหุบป่าตาด ซึ่งจัดเป็น unseen Thailand ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา มีเขาปลาร้าที่มีภาพเขียนเก่าแก่บนผนังถ้ำ มีวัดที่มีชื่อเสียงหลายวัด ได้แก่ วัดท่าซุง วัดโบสถ์ วัดผาทั่ง วัดถ้ำเขาวง ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ประเพณีตักบาตรเทโวโดดเด่นและมีชื่อเสียงที่สุด มีวิถีชีวิตชาวแพริมแม่น้ำสะแกกรังให้พบเห็น มีวิถีชีวิตชาวเขาอี มาดอีทรายที่ยังคงวัฒนธรรมกะเหรี่ยง แสดงออกทางการแต่งกายและภาษาพูด ยังคงมีให้พบเห็น ในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ยังไม่เหมาะกับจังหวัดอุทัยธานีนัก แม้ว่าจังหวัดอุทัยธานีมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยพืชที่ปลูกคือ อ้อย มัน ข้าว ข้าวโพด ซึ่งไม่ดึงดูดเท่าสวนผลไม้ เหมือนกับทางภาคตะวันออก ภาคเหนือและภาคใต้ จังหวัดอุทัยธานีในช่วงฤดูหนาวลักษณะภูมิอากาศที่ค่อนข้างหนาวเย็นท่ามกลางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์จัดว่ามีเสน่ห์ ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้โดยที่ระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ในส่วนของที่พักรัก หากมองเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวในปัจจุบันถือว่าเพียงพอ เพราะนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาค่อนข้างน้อย มักเป็นเฉพาะกลุ่มที่ตั้งใจเดินทางเข้ามาจริงๆ โดยเฉพาะอำเภอลานสักด้วยความที่อยู่ห่างจากอำเภอเมืองอีกหลายกิโลเมตร นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามามักเป็นนักท่องเที่ยวที่รักธรรมชาติ รักการผจญภัยจึงเดินทางเข้ามา ทางด้านร้านอาหารถือว่าเพียงพอเช่นเดียวกับที่พักของฝากของที่ระลึกถือว่าน้อย การคมนาคมขนส่ง ระหว่างตัวจังหวัดกับกรุงเทพฯ มีรถตู้และ

โดยสารปรับอากาศบริการค่อนข้างสะดวก ภายในจังหวัดมีรถโดยสารประจำทางวิ่งเส้นทางสายหลักประจำแต่ละอำเภอ ไปด้วยจังหวัด เน้นการสัญจรของชาวบ้านทั่วไป ช่วงเวลาหรือรอบในการเดินรถยังมีอยู่น้อย ลักษณะที่มีรอบเดินรถตลอดทั้งวันที่เป็นการบริการเพื่อการท่องเที่ยวโดยชัดเจน ยังไม่มีและรถบริการที่สัญจรไปมาระหว่างแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มี การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจึงเหมาะกับการนำรถยนต์ส่วนบุคคลมากกว่าสัญจรรถโดยสารประจำทางในพื้นที่

7.1.4 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายเสวก พุทธิรักษา นายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีมีจำนวนมากและมีหลากหลายประเภท ประเภทธรรมชาติมีหุบป่าตาด เขาปลาร้า น้ำพุร้อนสมอทอง ที่เป็นที่ยู่อักแต่ที่โดดเด่นที่สุด คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งเป็นมรดกโลก สภาพป่าอุดมสมบูรณ์มีทั้งพันธุ์ไม้และสัตว์ป่าหลายร้อยชนิด แต่เนื่องด้วยเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติที่ไม่เปิดเรื่องการท่องเที่ยวแต่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าได้เฉพาะจุดเพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของกฎหมาย ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นๆ จำพวกถ้ำ น้ำตก แม่น้ำ มีแหล่งทรัพยากรแต่ไม่โดดเด่นเท่าจังหวัดอื่น ทางด้านทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา มีประวัติศาสตร์มาแต่โบราณด้วยความที่เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่ง วัดวาอารมที่เก่าแก่ยังคงมีให้เห็น วัดที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุทัยธานีได้แก่ วัดใหม่จินตารามหรือวัดท่าซุง ที่วิจิตรตระการตาในสถาปัตยกรรมจนเป็นเอกลักษณ์ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมได้ตลอดปี ในส่วนของพื้นที่อำเภอบ้านไร่ มีเมืองโบราณกาฐ ที่ค้นพบว่าบริเวณคูเมืองนี้เคยเป็นเมืองเก่า ซึ่งกำลังไต่บจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยปรับปรุงภูมิทัศน์ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม จังหวัดอุทัยธานีเป็นจังหวัดที่ผสมผสานระหว่างคนอุทัยธานีดั้งเดิมกับคนอุทัยธานีที่อพยพมาจากที่อื่น มีทั้งจากภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน หรือจากประเทศลาวตั้งแต่อดีตกระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ ลักษณะวัฒนธรรมของจังหวัดอุทัยธานีจึงเป็นวัฒนธรรมย่อยของชาวอุทัยธานีดั้งเดิมกับวัฒนธรรมย่อยของท้องถิ่น โดยเฉพาะจากภาคอีสานหรือจากชาวลาว ที่พบเห็นคือ มีประเพณีบุญบั้งไฟ ที่อำเภอลานสัก ซึ่งเป็นประเพณีท้องถิ่นของอีสานที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ที่อำเภอลานสัก มีประเพณีจุลกฐิน ประเพณีปิดบ้าน ที่อำเภอบ้านไร่ เป็นประเพณีของชาวลาวที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ที่อำเภอบ้านไร่ และคนกลุ่มนี้ยังมีการแสดงออกทางผ้าทอซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมสืบทอดกันมา กลายเป็นศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นปัจจุบันที่ยังมีให้เห็น ประเพณีที่โดดเด่นและมีชื่อเสียงของจังหวัดคือ ประเพณีตักบาตรเทโว ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก และมีงานมรดกโลกห้วยขาแข้งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นจนเป็นประเพณีของแต่ละปี ในเชิงเกษตรถือว่าหลากหลาย แต่ยังไม่ดึงดูดพอที่จะจัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ เนื่องจากมนต์

เสน่ห์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ภาคเหนือและภาคอีสานมีมากกว่า อีกทั้งการเกษตรในปัจจุบันไม่มีความดั้งเดิมในแบบที่ใช้แรงงานคน แรงงานสัตว์ แต่เป็นการพึ่งเครื่องจักรกลมากกว่า ในด้านวิถีชีวิต จัดเป็นเมืองที่มีเสน่ห์ เนื่องจากประชาชนยังใช้ชีวิตแบบเดิมๆ เมืองไม่ได้เน้นการพัฒนาให้ใหญ่โต ตลาดต่างๆ ในจังหวัดอุทัยธานียังเป็นลักษณะผู้ผลิตกับผู้บริโภคพบกันโดยตรง สำหรับทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พักมีที่พักในระดับราคาสูง และระดับราคากลางๆ ในระดับราคากลางๆ ที่เหมาะกับนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป การตกแต่งหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังไม่ดึงดูดนักท่องเที่ยวนัก ด้านอาหารจัดเป็นเสน่ห์ของจังหวัดอุทัยธานีอีกทางเพราะอาหารรสชาติอร่อยและราคาถูก แต่สิ่งที่ขาดคือการบริการที่ดีของพนักงาน แม้ร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดก็ยังบริการได้ไม่ดี ด้านของฝากของที่ระลึก ถือว่าน้อย เอกชนควรลงทุนเรื่องนี้เพราะเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง ด้านคมนาคมขนส่ง การเดินทางถือว่ามีความสะดวกสบาย มีถนนหลายสาย รถยนต์ส่วนบุคคลเดินทางจากกรุงเทพฯ สามารถเข้าจังหวัดอุทัยธานีได้สองเส้นทาง รถบริการต่างๆ มีมากขึ้น ทั้งรถตู้ รถโดยสารปรับอากาศ

7.1.5 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายพลศักดิ์ วาณิชเชษฐกุล นายอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวโดยรวมของจังหวัดอุทัยธานีมีอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่น้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ ด้านที่เด่นเป็นในเรื่องของศาสนา ได้แก่ประเพณีดีกบาตรเทโว และมัสยิดที่มีสิ่งปลูกสร้างวิจิตรงดงาม ได้แก่ วัดท่าซุงหรือวัดจันทาราม ซึ่งตลอดทั้งปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาที่วัดแห่งนี้เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ไม่ได้พักค้างแรม มาในลักษณะเที่ยวชมไปเช้าเย็นกลับ เพราะเดินทางได้สะดวก ระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ที่เด่นอีกด้านคือ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เพราะมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่เป็นมรดกโลกในพื้นที่จังหวัด เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวที่รักธรรมชาติ ในพื้นที่อำเภอห้วยคต ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่เป็นประเภทธรรมชาติ ได้แก่ น้ำพุร้อนสมอทอง น้ำตกไชเบอร์และน้ำตกอิฐ้ำ แต่ละจุดค่อนข้างไกลไกลจากกัน และค่อนข้างเป็นเอกเทศขาดการเชื่อมต่อระหว่างจุดการท่องเที่ยว ไม่มีสิ่งที่น่าสนใจคู่กับสถานที่ โดยเฉพาะน้ำพุร้อนสมอทอง มีการปรับปรุงพัฒนาสถานที่แต่ยังขาดการปรับสภาพแวดล้อมให้กลมกลืนกับธรรมชาติ ความน่าสนใจจึงไม่เท่าน้ำพุร้อนที่มีชื่อเสียงในหลายจังหวัด ซึ่งเป็นศักยภาพในอนาคตที่ควรพัฒนา ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ภาพรวมในทุกๆ ด้านถือว่าพร้อมในระดับหนึ่ง รองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ ทั้งในเรื่องที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการขนส่ง รถบริการ หากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากกว่านี้ การรองรับด้านบริการถือว่าไม่พอ เหตุที่ไม่มีมากกว่านี้เพราะเอกชนไม่กล้าลงทุน

จำนวนนักท่องเที่ยวยังมีอยู่น้อย การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ทรัพยากรด้านการบริการในทุกๆ เรื่องเป็นอีกสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงด้วย

7.1.6 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายสุรัชย์ พลอยศรี ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า ภาพรวมของทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีจัดว่ามีอยู่เป็นจำนวนมาก หลากหลายประเภทและผสมผสานกัน ได้อย่างกลมกลืน ทางธรรมชาติมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งที่โดดเด่น ซึ่งควรเป็นศูนย์การเรียนรู้ เป็นโรงเรียนของเยาวชน ควรหาแนวทางที่ทำให้เยาวชนจากทั่วประเทศได้เข้ามาสัมผัส มีประสบการณ์เรียนรู้ครั้งหนึ่งในชีวิต เนื่องจากเป็นมรดกโลก มีธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เพราะเยาวชน นักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงรู้จักห้วยขาแข้งเพียงแค่อัฒนาแต่ยังไม่เคยมาสัมผัส ทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา สิ่งที่น่าสนใจคือ วัด ซึ่งมีจำนวนหลายวัดในจังหวัดอุทัยธานี โดยเฉพาะอำเภอเมือง และส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นวัดเก่าแก่โบราณ หางมได้ยาก ที่อำเภอเมืองยังมีพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์รวบรวมสิ่งของโบราณ ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัด ซึ่งสามารถเป็นข้อมูลประวัติศาสตร์ได้ ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ที่โดดเด่นคือ ประเพณีตักบาตรเทโว การสร้างกิจกรรมหรือการจัดสิ่งต่างๆเพิ่มเติม ควรเป็นเพียงลักษณะกิจกรรมที่ผสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมเล็กๆน้อยๆที่มีอยู่ในวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ในลักษณะนำสิ่งที่มีมาเสนอ แต่ไม่ควรสร้างกิจกรรมใหญ่โต แปลกใหม่ไปจากลักษณะของท้องถิ่นเดิม เพราะจะทำให้ขัดแย้งกับวิถีชีวิตเดิมของชาวบ้าน ในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จังหวัดอุทัยธานีเป็นเมืองเกษตรอยู่ในตัว เพียงแต่ยังไม่ได้ประชาสัมพันธ์ออกไปให้แพร่หลาย ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกว่า ยังมีความขัดแย้งทางแนวคิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการบริการต่างๆ ในลักษณะ ควรมีการพัฒนาปรับปรุงบริการก่อนแล้วนักท่องเที่ยวจึงจะเดินทางมา และแนวคิดควรทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาก่อนการพัฒนาปรับปรุงบริการจึงตามมา สภาพปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวยังคงน้อยและการพัฒนาปรับปรุงยังไม่มีให้เห็นนัก ซึ่งต้องอาศัยเวลา การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง โดยรวมเท่าที่มีอยู่ แหล่งที่พักถือว่าน้อยและเหมาะกับการรองรับกลุ่มเล็กๆ ในส่วนของร้านอาหาร ร้านส่วนใหญ่เหมาะกับการรองรับเป็นครอบครัวเป็นกลุ่มเล็กๆ เช่นเดียวกับที่พัก ร้านของฝากที่ระลึก โดดเด่นเรื่องอาหารและขนม มีรองรับจำนวนหนึ่งเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวปัจจุบัน การคมนาคม ถนนในแต่ละเส้นทางมีความสะดวก รถบริการ มีรถ

โดยสารปรับอากาศ รถตู้ปรับอากาศ รถโดยสารประจำทางอื่นทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเดินทางติดต่อสัญจรของคนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวนิยมมารถส่วนตัว

สรุปความคิดเห็นและมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 6 ท่าน ต่อทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานีได้ว่า จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรท่องเที่ยวจำนวนมากและหลากหลายประเภท ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่โดดเด่นที่สุดและเป็นที่รู้จัก คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งเป็นมรดกโลก มีความอุดมสมบูรณ์ในพันธุ์ไม้และสัตว์ป่า แต่ในการเข้าชมนั้นอนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าได้เฉพาะจุด เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของกฎหมาย ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา สิ่งที่โดดเด่น คือ วัด ซึ่งมีจำนวนหลายวัดในจังหวัดอุทัยธานี โดยเฉพาะอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีชื่อเสียง คือ วัดจันทารามหรือวัดท่าซุง มีสถาปัตยกรรมที่วิจิตรงดงาม ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมได้ตลอดปี ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม มีงานประเพณีตักบาตรเทโว มีความโดดเด่นและมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 หรือก่อนออกพรรษา 1 วัน ด้านวิถีชีวิตของคนในจังหวัดอุทัยธานี จัดได้ว่าเป็นเมืองที่มีเสน่ห์ในวิถีชีวิตที่ค่อนข้างเรียบง่าย ไม่ได้เน้นการพัฒนาให้เป็นเมืองใหญ่โต ตลาดต่างๆ ในจังหวัดอุทัยธานียังเป็นลักษณะผู้ผลิตกับผู้บริโภคพบกันโดยตรง การสร้างกิจกรรมหรือจัดสิ่งต่างๆเพิ่มเติม ควรเป็นเพียงลักษณะกิจกรรมที่ผสมกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก โดยรวมจัดว่าเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในช่วงเวลาปกติ การรองรับต่างๆจะไม่เพียงพอในช่วงเทศกาลหรือหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ลักษณะการรองรับที่มีอยู่เหมาะสมกับกลุ่มเล็กๆที่เดินทางมาเป็นครอบครัวมากกว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในลักษณะระบบทัวร์จำนวนมากๆ และในสภาพปัจจุบันยังไม่ได้รับการลงทุนเพิ่มจากเอกชนในการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ อาจเพราะยังมีความขัดแย้งทางแนวคิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการบริการต่างๆในลักษณะที่ว่า ควรมีการพัฒนาปรับปรุงเรื่องการบริการต่างๆก่อนแล้วนักท่องเที่ยวจึงจะเดินทางมา และแนวคิดควรทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาก่อนการพัฒนาปรับปรุงบริการจึงตามมา สภาพปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวยังคงน้อยและการพัฒนาปรับปรุงรวมทั้งลงทุนเพิ่มจึงยังไม่มีให้เห็น ในด้านการคมนาคมและการเดินทาง ด้วยที่ตั้งของจังหวัดอุทัยธานีไม่ได้อยู่ในเส้นทางสายหลักของเส้นทางคมนาคม เป็นเพียงทางผ่านไปยังจังหวัดอื่น ทำให้คนภายนอกไม่รู้จักจังหวัดอุทัยธานี หากไม่ตั้งใจเดินทางเข้ามา แต่เส้นทางคมนาคมถือว่าสะดวก เดินทางได้ง่ายไม่ไกลจากกรุงเทพฯ รถโดยสารมีทั้งรถตู้ รถปรับอากาศ สัญจรระหว่างกรุงเทพฯ-อุทัยธานี และมีรถโดยสารประจำทางภายในจังหวัด เน้นการเดินทางติดต่อสัญจรของคน

ในพื้นที่ รถโดยสารบริการสาธารณะที่สัญจรไปมาระหว่างแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มี การเดินทางเข้ามาแหล่งท่องเที่ยวจึงเหมาะกับการนำรถยนต์ส่วนบุคคลมากกว่าสัญจรรถโดยสารประจำทาง ภายในพื้นที่

7.2 ความคิดเห็นและมุมมองต่อจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

7.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายปิธิธรรม ฐิติมนตรี รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองว่าจุดแข็งของจังหวัดอุทัยธานีคือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นในทุกๆด้านโดยเฉพาะทางธรรมชาติ ศาสนา วัฒนธรรมวิถีชีวิต มีจุดอ่อนคือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ค่อนข้างกระจัดกระจาย หลายแหล่งไกลจากกัน การบูรณาการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุดเดียวกันจึงค่อนข้างทำได้ยาก อีกทั้งทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในด้านการบริการมีอยู่น้อย หากจะพัฒนาหรือขยายการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้ได้มากขึ้นควรมีการลงทุน สร้าง ปรับปรุงเพิ่มเติม และที่ตั้งของจังหวัดอุทัยธานีไม่ได้อยู่ในเส้นทางคมนาคมหลัก ที่จัดเป็นจุดอ่อนสำหรับการท่องเที่ยว มุมมองในเรื่องโอกาสคือ การประชาสัมพันธ์ให้ท่องเที่ยวภายในประเทศจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เป็นโอกาสที่ดีควรอาศัยจุดนี้สร้างกระแสให้คนทั้งประเทศรู้ว่าจังหวัดอุทัยธานียังเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยวในทุกๆด้าน โดยไม่ได้แต่เดิม สร้างความคิดให้คนเห็นคุณค่าจากสิ่งที่มี จังหวัดอุทัยธานีมี สำหรับอุปสรรคคือ ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอนุรักษ์นิยม ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ในสาขาหรือทัศนคติของคนภายนอกที่มองเข้ามามักมองว่าคนอุทัยธานีไม่ค่อยรับแขกหรือต้อนรับ จึงจัดเป็นอุปสรรคได้แต่หากมองวิถีชีวิตอย่างเข้าใจก็ไม่จัดว่าเป็นอุปสรรค

7.2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายชัช พรหมอยู่ ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองว่าจุดแข็งของจังหวัดอุทัยธานีคือ มีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวหลากหลายและมีความอุดมสมบูรณ์ มีวิถีชีวิตในรูปแบบเดิมๆเนื่องจากยังไม่มีการพัฒนามากนัก จุดอ่อนคือ ที่ตั้งของเมืองที่เป็นลักษณะเมืองปิด เป็นเส้นทางสัญจรผ่านไปยังจังหวัดอื่น แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ขาดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อนักท่องเที่ยว ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าจุดแข็ง จุดอ่อนในบางเรื่องเป็นสิ่งที่อยู่ด้วยกันแต่มีลักษณะตรงข้ามกัน การจะเสริมในจุดแข็ง

และปรับแก้ในจุดอ่อน บางเรื่องจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมที่ดีที่สุด มุมมองในเรื่อง โอกาสคือ นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวและนโยบายของจังหวัดที่มีแนวทางพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นโอกาสที่คิดต่อการพัฒนา มุมมองในเรื่องอุปสรรคคือ งบประมาณที่จัดสรรในเรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีค่อนข้างน้อย เป็นอุปสรรคในการพัฒนาในเรื่องต่างของการท่องเที่ยว

7.2.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายทวีวัฒน์ จันทร์ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองว่าจุดแข็งของจังหวัดอุทัยธานีคือ มีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติอุดมสมบูรณ์หลากหลาย มีมรดกโลกอยู่ในพื้นที่ของจังหวัด และเป็นจังหวัดที่ระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีจุดอ่อนคือ ที่ตั้งของจังหวัดเป็นเมืองปิด เป็นเพียงทางผ่านไปยังจังหวัดอื่น จึงมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาน้อย และยังขาดรถบริการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มุมมองในเรื่องโอกาสคือ นโยบายรัฐที่เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยว หากเน้นที่จังหวัดอุทัยธานีทั้งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและทำการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมจัดเป็นโอกาสที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด มุมมองในเรื่องอุปสรรคคือ เอกชนที่ลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวยังมีอยู่น้อย ทั้งเรื่องรถบริการขนส่ง ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากที่ระลึก และส่วนหนึ่งนั้นเพราะนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวน้อยจึงเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาต่อยอดด้านต่างๆ

7.2.4 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายเสวก พุทธรักษา นายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองว่าจุดแข็งของจังหวัดอุทัยธานีคือ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวนมากโดยเฉพาะมีทรัพยากรที่โดดเด่นเป็นมรดกโลกอยู่ในจังหวัด อยู่ใกล้กรุงเทพฯด้วยระยะทางไม่ไกลสามารถเดินทางได้สะดวก มีวิถีชีวิตของชาวบ้านแบบดั้งเดิมที่เป็นเสน่ห์ของจังหวัดอุทัยธานี เส้นทางคมนาคมขนส่งสะดวกสบาย มีจุดอ่อนคือ ที่ตั้งของจังหวัดอุทัยธานีแม้ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพฯนักแต่ที่ตั้งของจังหวัดเป็นทางผ่านไปสู่อื่น ผู้ที่ไม่รู้จักจึงไม่นิยมเดินทางเข้ามาขาดพนักงานที่มีคุณภาพในสถานบริการ ขาดมัคคุเทศก์ในการแนะนำให้อินโฟ การประชาสัมพันธ์ยังไม่รัดกุมในข้อมูลเน้นประชาสัมพันธ์เฉพาะอย่าง บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีอยู่น้อย มุมมองในเรื่อง โอกาสคือ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นโอกาสหนึ่งจากการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี และเนื่องจากมีมรดกโลก องค์กรภาคเอกชนต่างๆจึงมีงบประมาณสนับสนุนเพื่อการวิจัยในเรื่องต่างๆเป็น

ประโยชน์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว สำหรับมุมมองด้านอุปสรรคคือ ระเบียบกฎหมายไม่เอื้ออำนวยให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุดของจังหวัดได้ ขาดการเชื่อมโยงบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และระหว่างภาคเอกชนด้วยกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการวางแผนที่ดีในระดับนโยบาย

7.2.5 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายพลศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล นายอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองว่าจุดแข็งของจังหวัดอุทัยธานีคือ มีทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีจุดอ่อนคือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่หลายแห่งขาดการพัฒนาปรับปรุงให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวเข้ามาแล้วประทับใจ การประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมในทุกด้านขาดการเชื่อมโยงข้อมูลให้นักท่องเที่ยวสนใจ ไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในพื้นที่ตามสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง และบุคลากรที่มีอยู่ในพื้นที่ไม่เพียงพอกับการดูแลในเรื่องการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยว มุมมองในเรื่องโอกาสคือ แหล่งท่องเที่ยววัดท่าซุง มีความโดดเด่นเป็นที่รู้จัก นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมากและตลอดทั้งปี โดยส่วนใหญ่มาแล้วเดินทางกลับไม่ไปแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ควรนำโอกาสนี้หาวิธีเชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวไปแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดด้วย มุมมองเรื่องอุปสรรคคือ ขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

7.2.6 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายสุรัชย์ พลอยศรี ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองว่าจุดแข็งของจังหวัดอุทัยธานีคือ เป็นจังหวัดที่มีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว มีจุดอ่อนคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ขาดการวางแผนการจัดการในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มีในพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองในเรื่องโอกาสคือ นโยบายรัฐที่ส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์จึงถือเป็น โอกาสเพียงแต่ต้องเลือกประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมระหว่างแหล่งทรัพยากรกับกลุ่มนักท่องเที่ยว และลักษณะความเป็นจริงของสถานที่ มุมมองในเรื่องอุปสรรคคือ ขาดการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงผู้นำอยู่เสมอ นับเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานให้ต่อเนื่อง การศึกษาวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ขาดความต่อเนื่อง นโยบายระดับรัฐบาลที่มีรูปแบบการวางแผนเหมือนกันทุกพื้นที่ทำให้การปฏิบัติงานจริงไม่เป็นรูปธรรม

สรุปความคิดเห็นและมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 6 ท่าน ต่อจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีได้ว่า จุดแข็งของจังหวัดอุทัยธานี คือ มีทรัพยากรท่องเที่ยวจำนวนมากและมีความโดดเด่น โดยเฉพาะทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง อีกทั้งจังหวัดอุทัยธานีมีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ นัก จุดอ่อนของจังหวัดอุทัยธานี คือ ระยะห่างระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่ค่อนข้างห่างกันทำให้ยากในการบูรณาการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุดเดียวกัน ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกมีอยู่น้อยและยังขาดพนักงานบริการที่มีคุณภาพ ที่ตั้งของจังหวัดที่ไม่อยู่บนเส้นทางคมนาคมหลักจึงเป็นเพียงทางผ่านไปยังจังหวัดอื่น การประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมข้อมูลการท่องเที่ยวและวิธีการประชาสัมพันธ์ยังไม่หลากหลาย บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีอยู่น้อย แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่หลายแห่งขาดการพัฒนาปรับปรุงให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวและพัฒนาปรับปรุงในเรื่องการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยวต่างๆ ขาดทัศนคติในการแนะนำให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ขาดการวางแผนการจัดการในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มีในพื้นที่ และประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีโอกาส คือ นโยบายของรัฐที่เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศจะช่วยเพิ่มโอกาสในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานีให้ง่ายขึ้น และงบประมาณที่สนับสนุนการวิจัยในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวจากองค์กรภาคเอกชน อุปสรรค คือ ทัศนคติของคนภายนอกที่มองคนอุทัยธานีว่าไม่ค่อยรับแขกหรือต้อนรับจากการที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยม งบประมาณที่จัดสรรในเรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีค่อนข้างน้อย นักลงทุนเอกชนในธุรกิจหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีอยู่น้อย จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาค่อนข้างน้อย ระเบียบกฎหมายไม่เอื้ออำนวยให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุดของจังหวัดได้ ขาดการเชื่อมโยงบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนและระหว่างภาคเอกชนด้วยกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการวางแผนที่ดีและขาดการบูรณาการร่วมกันในระดับนโยบาย การเปลี่ยนแปลงผู้นำอยู่เสมอทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง และนโยบายระดับรัฐบาลที่มีรูปแบบการวางแผนเหมือนกันทุกพื้นที่ทำให้การปฏิบัติงานจริงไม่เป็นรูปธรรม

7.3 ลักษณะการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

7.3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายปิธิธรรม วิฑิตมนตรี รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี (2552)

จากวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย สังคมอุทัยผาสุก บ่งบอกว่าในทิศทางการพัฒนาของจังหวัด ด้านหนึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องคือ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นไปในลักษณะที่พัฒนาทุกอย่างของการท่องเที่ยวอย่างค่อยเป็นค่อยไป เน้นคงวิถีเดิมๆ ไม่เน้นทำใหม่หรือสร้างใหม่ งบประมาณจะน้อยกว่าด้านอื่น ที่มีอยู่ใช้ในเรื่องการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นการบริการประชาชนให้ได้รับความสะดวกมากขึ้นเมื่อไปแหล่งท่องเที่ยว และใช้ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ความเป็นเมืองอุทัยธานี อีกทั้งกระตุ้นให้คนอุทัยธานีเป็นเจ้าของบ้านที่ดีมากขึ้น ซึ่งเป็นนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดในการทำบ้านเมืองให้น่าอยู่ มีความสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้เป็นสีสันของเมืองอย่างหนึ่งเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีอยู่สามข้อ ได้แก่ ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน พัฒนาบุคลากรสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ว่า ในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ ยังไม่มีโครงการอะไรที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมตามกลยุทธ์ เพราะงบประมาณส่วนใหญ่เน้นไปที่ส่วนภาคหลักของจังหวัดอุทัยธานี คือ การจัดการทรัพยากรน้ำ และภาคที่เกี่ยวข้องกับอาชีพทางการเกษตรของชาวบ้าน กลยุทธ์ต่างๆตามยุทธศาสตร์ด้านนี้จึงยังไม่ได้ดำเนินการ แต่เป็นการวางกำกับให้เป็นทิศทางพัฒนาในปีต่อไป

7.3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายรัชช์ พรหมอยู่ ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการดำเนินการบ้าง มีการพัฒนาสินค้า บริการ ตามกำหนดมาตรฐาน โดยปกติทุกหน่วยงานจะสนองนโยบายตามกลยุทธ์ของยุทธศาสตร์จังหวัดแต่ละทำถึงขั้นตอนไหน มากเพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกหน่วยงานและงบประมาณเป็นหลัก โดยรวมคือพยายามทำตามกลยุทธ์ที่กำหนดแต่ยังไม่มีโครงการชัดเจนเป็นรูปธรรมตามประเด็นกลยุทธ์ที่กำหนดไว้

7.3.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายทวีวัฒน์ จันทร ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ชี้แจงว่าโดยปกติการทำงานในระดับอำเภอ ยึดแนวทางการปฏิบัติราชการจากทางจังหวัดเพราะงบประมาณต่างๆ ไม่ได้อยู่ที่ทางอำเภอ ส่วนใหญ่มักเป็นลักษณะต้องรอทางจังหวัดสั่งการ และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในส่วนต่างๆ อยู่เสมองานส่วนใหญ่จึงขาดการเชื่อมต่อ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวที่ทางจังหวัดกำหนดในปัจจุบัน จึงไม่ทราบแน่ชัดว่ามีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมมากน้อยเพียงไร ในส่วนของอำเภอตนเองดำเนินการในลักษณะประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ โดยตรง ในการประชุมวางแผน ขอความร่วมมือและการบูรณาการต่างๆ ร่วมกัน

7.3.4 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายเสวก พุทธรักษา นายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่ว่า ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรปลอดภัย สังคมอุทัยสาสุข เห็นได้ว่าในแนวทางการพัฒนาเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย ทางจังหวัดมีการสนับสนุนโดยให้งบประมาณพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ ในส่วนของอำเภอบ้านไร่ ได้รับงบประมาณพัฒนาปรับปรุงวัดถ้ำเขาวงและถ้ำพวย ทำลานจอดรถ สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่ตำบลแก่นมะกรูดได้รับงบประมาณสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งที่นั่นมีวิถีชีวิตชาวกระเหรี่ยงและเป็นเขตป่าต้นน้ำลำธาร มีสมุนไพรหลากหลาย มีให้นักท่องเที่ยวกางเตนท์ มีห้องน้ำบริการ ในขณะที่เดียวกันจุดนั้นจะเป็นที่เฝ้าระวังไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ขโมยของป่า ในภาพรวมถือว่ามิโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในระดับหนึ่ง ในระดับผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ มีหน้าที่สนองนโยบายของรัฐบาล ของกระทรวง ในแนวทางปฏิบัติราชการอะไรที่สำคัญกว่าจะต้องปฏิบัติก่อน จังหวัดอุทัยธานีการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเน้นไปที่เรื่องแหล่งน้ำก่อน

7.3.5 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายพลศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล นายอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองว่า วิสัยทัศน์จังหวัดเป็นสิ่งที่กำหนดไว้เป็นกรอบการพัฒนา แต่โดยส่วนใหญ่แล้วการปฏิบัติอาจไม่ได้เป็นไปตามประเด็นที่กำหนด อยู่ที่เรื่องที่จะต้องแก้ไขในพื้นที่นั้นเน้นที่เรื่องใด การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามที่กำหนดไว้จึงยังไม่มีผลชัดเจน

7.3.6 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายสุรัชย์ พลอยศรี ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีมุมมองและความคิดเห็นในประเด็นนี้

สรุปความคิดเห็นและมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 6 ท่าน ต่อลักษณะการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีได้ว่า ลักษณะการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีกลยุทธ์อยู่ 3 ข้อ ได้แก่ ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน พัฒนาบุคลากร สินค้า และบริการด้านการท่องเที่ยว การดำเนินงานตามกลยุทธ์นั้นยังไม่ถูกปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม เป็นการวางกำกับให้เป็นทิศทางพัฒนาในปีต่อไป การพัฒนาจริงที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ใช้ในเรื่องพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความเป็นเมืองอุทัยธานี เรื่องงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา จังหวัดอุทัยธานีนั้นงบประมาณที่ได้รับในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเน้นไปที่ภาคหลัก คือ เรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำและเรื่องอาชีพทางการเกษตรของประชาชนส่วนใหญ่ กลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นกรอบการพัฒนา ที่การปฏิบัติอาจไม่ได้เป็นไปตามประเด็นที่กำหนด และเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในส่วนต่างๆอยู่เสมอ การดำเนินงานส่วนใหญ่จึงขาดการเชื่อมต่อ ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงมักขาดการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

7.4 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

7.4.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายปิธิธรรม ฐิติมนตรี รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ชี้แจงว่า จังหวัดอุทัยธานีมีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ภายใต้แนวคิดการไม่เปลี่ยนแปลงสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวแต่เป็นการจัดการให้แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาได้รับความสะดวกมากขึ้น เช่น เพิ่มห้องน้ำ ปรับถนน เป็นต้น แนวทางการจัดการให้ยั่งยืน ต้องคำนึงถึงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมพร้อมๆกัน โดยสิ่งสำคัญที่สุดคือ ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งต้องมีโครงสร้างของการจัดการเข้ามารองรับ โครงสร้างประกอบไปด้วย ภาคการท่องเที่ยว ภาคประชาชน ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ

ร่วมกันดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวขึ้นให้เกิดความยั่งยืน ทางสังคม การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณแลร์กษา ถือเป็นคุณค่าให้กับสังคมของคนในทุกๆด้าน ทางเศรษฐกิจ แม้อยากให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มเติมแต่ต้องเพิ่มในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เพื่อไม่ให้สูญเสียสิ่งที่มี ทางสิ่งแวดล้อม เมื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในบริเวณนั้นได้รับการจัดการดูแลรักษาด้วย ทั้งสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม จึงไม่สามารถแยกส่วนได้ต้องไปด้วยกัน โดยมีสิ่งสำคัญคือ การมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของของคนในพื้นที่ ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า ณ ตอนนีการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ในการจัดการการท่องเที่ยว ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ค่อนข้างมาก ซึ่งแนวทางที่จะดึงให้คนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว คือ ในมุมที่ทำการประชาสัมพันธ์ให้คนมาเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี ในขณะที่เดียวกันอีกมุมหนึ่งต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับคนในพื้นที่ด้วย ให้รู้ว่าควรทำอะไร อย่างไร เพื่อใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดควบคู่กับการรักษาไว้ให้นานที่สุด สืบต่อรุ่นลูก รุ่นหลานต่อไป ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวคิดว่าการจัดงานต่างๆที่เป็นการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ควรจัดให้แพร่หลายทุกชุมชน ในลักษณะที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติเหมือนกันทุกท้องถิ่น เพื่อให้คนทุกกลุ่ม ทุกท้องถิ่น ได้มีความภาคภูมิใจในสถานที่หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จังหวัดอุทัยธานีมีอยู่ร่วมกัน สะท้อนให้คนในพื้นที่มีความรู้สึกหวงแหน อยากดูแลรักษาทรัพยากรในท้องถิ่นของตน จัดเป็นลักษณะหนึ่งในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้น

7.4.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายธวัช พรหมอยู่ ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่า มีการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวข้างตามปิงบประมาณ การประชาสัมพันธ์ทางจังหวัดจะประสานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน บางจุดบางแหล่งท่องเที่ยวมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารดูแลแต่เป็นประชาชนกลุ่มน้อย ภาพรวมเรื่องการมีส่วนร่วมจึงยังไม่ชัดเจนนัก

7.4.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายทวีวัฒน์ จันทร ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่า การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานที่รับผิดชอบในสถานที่ท่องเที่ยวโดยตรงเป็นผู้ดูแลปรับปรุงอยู่เสมอซึ่งคาดหวังงบประมาณมาจากหลายๆส่วน ด้าน

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ทางจังหวัดมีการประชาสัมพันธ์มากขึ้นเรื่อยๆ ที่เห็นได้ชัดคือออกมาในรูปของแผ่นพับประชาสัมพันธ์ที่หน่วยงานต่างๆภายในจังหวัดจัดทำขึ้น ในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน บทบาทยังอยู่ในระดับชุมชน ชาวบ้านช่วยกันดูแลสภาพพื้นที่ไม่เข้าไปทำลาย ในลักษณะที่ชุมชนเป็นผู้ส่งเสริมหรือพัฒนา รวมทั้งหาวิธีการจัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเองยังไม่ให้เห็น การกระตุ้นการจากส่วนราชการในเรื่องการมีส่วนร่วม คือ ในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาทางอำเภอจะให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรกรชาวบ้านในพื้นที่ผลิตเปลี่ยนช่วยกันดูแลเรื่องความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

7.4.4 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายเสวก พุทธรักษา นายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีมุมมองว่า ในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวในระดับการดูแลของนายอำเภอ นั้นค่อนข้างเล็ก เพราะจุดอ่อนของอำเภอคือไม่มีงบประมาณเอง การผลักดันต่างๆหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงนอกจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแล้วอีกส่วนคือระดับจังหวัด ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวภายในจังหวัด หากผู้ว่าราชการจังหวัดสนับสนุน จะต้องเชื่อมโยงส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในทางปฏิบัติของจังหวัดอุทัยธานีการจัดสรรงบประมาณในส่วนการพัฒนาการท่องเที่ยวถือว่าชัดเจนแต่ยังค่อนข้างน้อย การมีส่วนร่วมของชุมชน มีมากขึ้นทั้งในระดับการเสนอแนะ การจัดกิจกรรม ในภาพรวมถือว่าประชาชนตื่นตัวมากขึ้น ในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงกับทุกๆเรื่อง แนวทางของอำเภอบ้านไร่ ทำเรื่องสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ไปด้วยกัน โดยในปีหน้า (2553) เน้นการทำฝายแม้วและป่าเปียกบริเวณภูเขารอบนอกของพื้นที่อำเภอ เนื่องจากป่าประสบปัญหาไฟไหม้บ่อยอาจลุกลามเข้าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้จึงใช้วิธีนี้ป้องกัน โดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ ใช้เงินบริจาคจากเอกชนและประชาชนทั่วไป ดึงชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมโดยมีกำนันผู้ใหญ่บ้านนำร่อง เป็นวิธีการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนทางหนึ่ง

7.4.5 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายพลศักดิ์ วาณิชเวชกุล นายอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่า เท่าที่เป็นอยู่ด้านการจัดการยังไม่ดีนัก มีการจัดการเป็นด้านๆแต่ยังไม่ครอบคลุม และยังขาดการวางแผนให้คนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะทำให้คนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกในการรักและหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ของตน

7.4.6 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายสุรัชย์ พลอยศรี ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า เนื่องจากบทบาทของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยคือ การประชาสัมพันธ์ ในส่วนของการจัดการจึงเป็นลักษณะของการให้ข้อเสนอแนะบางเรื่องกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น เรื่องการปรับปรุงการบริการ ป้ายข้อมูล ทิศทาง สถานที่ การสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว การสร้างความพร้อมก่อนนำเสนอ เป็นต้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงทำสื่อประชาสัมพันธ์โดยเลือกสิ่งที่ประชาสัมพันธ์ตามความพร้อมและความเหมาะสม ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความเห็นว่าภาพรวมการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีที่ผ่านมายังขาดความชัดเจนในหลายๆเรื่อง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

สรุปความคิดเห็นและมุมมองของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 6 ท่าน ต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีได้ว่า โดยภาพรวมยังขาดการจัดการที่ชัดเจน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีมีการจัดการเป็นด้านๆ ซึ่งยังไม่ครอบคลุม ลักษณะการจัดการอยู่ภายใต้แนวคิดการไม่เปลี่ยนแปลงสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยว เป็นการจัดการให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เกิดความสะดวกมากขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา เช่น การปรับถนน ทำลานจอดรถ ทำห้องน้ำ เป็นต้น ลักษณะการจัดการขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการสรรงบประมาณสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวถือว่ามีสัดส่วนค่อนข้างน้อย ลักษณะการจัดการจึงยังไม่ครอบคลุมในทุกๆด้าน แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ยั่งยืนต้องคำนึงถึงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมพร้อมๆกัน โดยสิ่งสำคัญที่สุดคือการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคการท่องเที่ยว ภาคประชาชน ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐ ร่วมกันดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ในสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ยังขาดอยู่ค่อนข้างมาก และยังไม่มีความชัดเจน เป็นเพียงลักษณะชาวบ้านช่วยกันดูแลสภาพพื้นที่ ไม่เข้าไปทำลาย แต่ในลักษณะชุมชนเป็นผู้ส่งเสริมหรือพัฒนารวมทั้งหาวิธีการจัดการการท่องเที่ยวด้วยตัวของชุมชนเอง ยังไม่มีให้เห็น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมให้มากที่สุด

7.5 ความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติม

7.5.1 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายปิธิธรรม ฐิติมนตรี รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติมว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีควรทำด้วยความระมัดระวัง มิฉะนั้นทรัพยากรการท่องเที่ยวจะเสียหาย และหากเสียหายแล้วคุณค่าของการท่องเที่ยวจะลดน้อยลง ควรพัฒนาในลักษณะคงสิ่งเดิมเสริมส่วนที่ขาดสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง หากดูบทเรียนของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ความเสียหายจากการเร่งพัฒนาการท่องเที่ยวมีมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับ เหตุที่เร่งเพราะมองว่าเป็นรายได้ที่สำคัญ ทำให้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเสียหายและบางครั้งไม่สามารถฟื้นกลับมาได้ ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ จังหวัดอุทัยธานีทำอะไรจึงจะเก็บรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวต่างๆ ไว้ให้นานที่สุด โดยไม่จำเป็นต้องสร้างทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้นมาเพิ่มเติม ส่วนหนึ่งนั้นจังหวัดอุทัยธานีไม่ต้องพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวมากนัก เพราะรายได้หลักของจังหวัด มาจากภาคเกษตรกรรมและภาคพาณิชย์ ฉะนั้นจึงไม่จำเป็นต้องริบหาหรือสร้างทรัพยากรท่องเที่ยวเพิ่มเติม แต่ควรบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดที่มีอยู่มีเป็นจำนวนมากให้ดี ซึ่งจำเป็นต้องวางแผนอย่างรัดกุม และแม้ภาพรวมในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีอยู่น้อย แต่ทั้งนี้ต้องเข้าใจภูมิสังคมของคนอุทัยธานีด้วยเพราะ โดยธรรมชาติคนอุทัยธานีเป็นนักอนุรักษ์นิยม แม้จะไม่พัฒนาหรือทำอะไรเพิ่มเติม แต่ถือว่าคนอุทัยธานีได้รักษาสิ่งที่มีอยู่ไว้ ไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นอุทัยธานี สิ่งต่างๆที่จะเกิดขึ้นในจังหวัดอุทัยธานีรวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยว คนที่จะได้รับประโยชน์ต้องเป็นคนในจังหวัดอุทัยธานีก่อน เพราะหากอะไรเสียหายคนที่ได้รับความเสียหายคือคนในจังหวัดอุทัยธานีเองเช่นกัน ฉะนั้นจึงต้องคำนึงและวางแผนพัฒนา วางแผนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง

7.5.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายรัชช พรหมอยู่ ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติมว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดอุทัยธานีอย่างน้อยต้องคงสิ่งเดิม รักษาสภาพเดิมไว้ การพัฒนาเป็นโอกาสข้างหน้าที่ต้องพัฒนาให้ดีกว่าเดิม หากไม่พัฒนาโอกาสในทุกๆเรื่องจะน้อยลง ต้องพัฒนาให้โดดเด่น ในสิ่งที่มีอยู่แล้วต้องพัฒนาให้โดดเด่นเพิ่มขึ้นไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแต่ปรับปรุงให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดิน

ทางเข้ามามากขึ้น ผู้จัดและประทับใจกับจังหวัดอุทัยธานีมากขึ้น และสิ่งสำคัญคือควรทำให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งอยู่ที่ประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ต้องมีส่วนร่วม ต้องเป็นเจ้าของที่ดี

7.5.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายทวีวัฒน์ จันทร ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติมว่า ในสภาพปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในตัว ซึ่งเป็นสิ่งดีเพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากร สืบต่อไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ทิศทางการพัฒนาควรมองว่าทำอะไรจะรักษาสภาพเดิมที่เป็นอยู่ได้ตลอดไป ดังนั้นจึงไม่ควรเน้นการพัฒนาที่เพิ่มความ เป็นเมืองที่เจริญทางวัตถุ แต่ควรคงสภาพให้นักท่องเที่ยวประทับใจกับสภาพเมืองที่เป็นอยู่

7.5.4 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายเสวก พุทธรักษา นายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติมว่า จังหวัดอุทัยธานีมีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวมากกว่าจังหวัดอื่นๆที่ใกล้เคียง แต่ปัญหาคือ ไม่มีคนมาเที่ยว โจทย์ที่ต้องแก้คือ ทำอย่างไรที่จะให้คนมาเที่ยว ซึ่งในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า ทุกสิ่งทุกอย่างของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี หากทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งได้ สิ่งต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะตามมา แต่ ณ ขณะนี้ยังไม่มีโอกาสเนื่องจากติดในเรื่องระเบียบกฎหมาย ในแนวทางพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ควรเป็นไปในลักษณะที่ว่า ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งได้โดยที่สิ่งแวดลอมไม่ถูกรบกวนกระทัดเทือน เป็นเรื่องที่มีความเป็นไปได้แต่ต้องพิจารณาอย่างรัดกุม และแม้ว่ารายได้หลักของจังหวัดอุทัยธานีจะขึ้นกับภาคเกษตรกรรม แต่ราคาพืชผลในอาชีพของเกษตรกรมีความเสี่ยงอยู่เสมอ หากมีการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาเสริมย่อมเป็นสิ่งที่ดีกว่า

7.5.5 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายพูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล นายอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติมว่า เนื่องจากอำนาจการสั่งการในปัจจุบันไม่เบ็ดเสร็จ มีการปกครองที่กระจายอำนาจความเจริญสู่ท้องถิ่น ระดับอำเภอในปัจจุบันงบประมาณที่ใช้ในการสั่งการดำเนินการต่างๆโดยตรงไม่มี แต่บทบาทในลักษณะนี้การปกครองระดับท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทมากกว่าแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่า เรื่องที่จำเป็นต้อง

แก้ไขพัฒนาในท้องถิ่นนั้นเรื่องใดสำคัญที่ต้องแก้ไขพัฒนาก่อน และผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวหรือไม่ มากน้อยเพียงไร

7.5.6 การสัมภาษณ์เชิงลึกนายสุรชัย พลอยศรี ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี (2552)

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติมว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ควรนำมาใช้ประโยชน์ เผยแพร่ให้คนมาเรียนรู้ มาสัมผัส ไม่ควรปล่อยให้ขาดการจัดการการใช้ประโยชน์ แต่ทั้งนี้ต้องวางแผนอย่างชัดเจนและเป็นกระบวนการ สิ่งที่มีอยู่มีอะไรบ้าง อยู่ในระดับใด ควรพัฒนาแต่ละอย่างให้จบกระบวนการ

บทที่ 8

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

จากผลการศึกษาตามความมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละด้าน ทั้งการศึกษารัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี และการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี แสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างกันในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ในลักษณะการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี เป็นเรื่องของการวางแผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์ของจังหวัด เป็นการวางแผนอย่างรอบคอบรัดกุมแสดงให้เห็นสถานะที่เป็นอยู่จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) ซึ่งสามารถทำการกำหนดทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นบนฐานความรู้ภูมิปัญญาของชุมชน สามารถพัฒนาให้จังหวัดอุทัยธานีมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็จะช่วยรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ช่วยทำให้ชุมชนเกิดความเข้าใจถึงการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าเป็นเรื่องเดียวกัน มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน การวางแผนยุทธศาสตร์โดยมีแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยนั้น ทำให้มีทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวครอบคลุมและเกิดความยั่งยืนมากขึ้น หากขาดการวางแผนที่รอบคอบและการจัดการที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดผลเสียต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ สังคมวัฒนธรรม รวมทั้งเศรษฐกิจของจังหวัดในที่สุด ดังนั้นทั้งการศึกษารัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี และการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันในการที่จะทำให้จังหวัดอุทัยธานีเป็นเมืองท่องเที่ยวบนพื้นฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนสืบไป

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี สรุปในภาพรวม (แสดงในแผนภาพที่ 8.1) ดังนี้

8.1 ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุทัยธานี

ผลจากการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวพบว่า จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และมีชื่อเสียง มีถ้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น และมีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ ทักษณียภาพที่สวยงาม ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา พบว่าจังหวัดอุทัยธานีมีวัดที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียง เช่น วัดสังกัสรัตนคีรี มีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง สำหรับทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม จังหวัดอุทัยธานีมีการจัดงานตักบาตรเทโว งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์ งานวันพระชนกจักรี งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย มีวิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีทรายและวิถีชีวิตด้านการเกษตร ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก จังหวัดอุทัยธานีมีบริการพักร้อมที่มีคุณภาพ มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯได้อย่างสะดวก

เมื่อพิจารณาทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญที่ควรนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ในแต่ละประเภทของทรัพยากร งบประมาณจากทางภาครัฐเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องใช้ในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพราะการพัฒนาในสภาพความเป็นจริงขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆควรพัฒนาให้มีความน่าสนใจ ดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีบริการสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆรองรับอย่างเพียงพอและได้มาตรฐาน เช่น ห้องน้ำ ม้านั่ง ลานจอดรถ เป็นต้น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงาม สะอาด ร่มรื่น การจัดงานประเพณีวัฒนธรรมให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นตามลักษณะของงาน การจัดทำแผ่นป้ายบอกเส้นทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน การพัฒนาต่างๆเหล่านี้ควรจัดให้มีขึ้นพร้อมกันในทุกทางเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวก่อนที่จะมุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา ซึ่งเรื่องงบประมาณจากทางภาครัฐที่ไม่ต่อเนื่องและรัฐบาลให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย จัดเป็นอุปสรรคที่สำคัญ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมองเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ ร่วมประสานงานในการนำงบประมาณจากทางภาครัฐมาพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญในแต่ละด้าน เมื่อทรัพยากรท่องเที่ยวมีการพัฒนา จะยังผลให้เกิดความเชื่อมั่นกับผู้ประกอบการในการลงทุนพัฒนาทรัพยากรด้านการบริการ ทั้งที่พัก ร้านอาหาร ร้านของ

ฝากของที่ระลึก รวมทั้งด้านขนส่ง ให้มีคุณภาพมาตรฐานที่ดีขึ้น และมีการลงทุนเพิ่มจำนวนมากขึ้น ในอนาคต และเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ค่อนข้างกระจุกกระจาย ไกลจากกัน นักท่องเที่ยวมักเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเฉพาะจุด ไม่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ดังนั้นจึงควรมีการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในจังหวัด แล้วจึงประชาสัมพันธ์ในเส้นทางท่องเที่ยวนั้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆมากขึ้น เมื่อเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงภายในจังหวัดเกิดผลแล้วจึงประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัดเพื่อเพิ่มทางเลือกดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาจังหวัดอุทัยธานีอยู่เสมอ และในระยะยาวควรจัดให้มีบริการรถโดยสารสาธารณะเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มทางเลือกและอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

8.2 ส่งเสริมในจุดแข็ง แก้ไขจุดอ่อน พัฒนาโอกาสที่มี และป้องกันอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญและส่งเสริมในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานีมีจุดแข็งด้านการท่องเที่ยว 2 ส่วนคือ ส่วนของตัวทรัพยากรท่องเที่ยวและ ส่วนที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว ในส่วนของทรัพยากรท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่น ได้แก่ มีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลายในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย มีงานประเพณีวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ และมีเส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่ง สำหรับส่วนที่เป็นสิ่งสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น จังหวัดอุทัยธานีมีการบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่ สำหรับจุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวพบว่า จังหวัดอุทัยธานียังขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล บุคคล ระหว่างหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีไม่ทั่วถึง ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก และขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเองและการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง

เมื่อพิจารณาถึงโอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี พบว่า รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น รัฐบาลให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs และมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี อุปสรรคที่เป็นเหตุจากธรรมชาติ ได้แก่ เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย เป็นต้น และภาวะโลกร้อน (Global Warming) สำหรับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี พบว่ามาจากภาครัฐ ได้แก่ กฎระเบียบของรัฐไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว งบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง และรัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย

ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวที่ทางจังหวัดได้วิเคราะห์ไว้แล้ว ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค แต่ละประเด็นที่พบส่วนใหญ่ยังไม่ได้ส่งเสริม ในจุดแข็ง แก้ไขในจุดอ่อน อาศัยโอกาสที่มีในการพัฒนา และป้องกันอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลไว้แต่ในความเป็นจริงยังไม่ถูกนำไปปฏิบัติ ดังนั้นการที่จะทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีได้รับการพัฒนา จึงควรมีการดำเนินงานเกิดขึ้นอย่างแท้จริง ในจุดแข็งเรื่องทรัพยากรท่องเที่ยวต่างๆที่มีอยู่ ควรพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวตามทิศทางการส่งเสริมและพัฒนา ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญ จุดแข็งเรื่องการบริหารด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่ ควรดูแลให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ ในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีอาการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ บริการด้านสาธารณสุขที่ครอบคลุมพื้นที่จะช่วยดูแลรักษาได้อย่างทันท่วงที สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ สำหรับจุดอ่อนในประเด็นที่พบ ควรมีการแก้ไขเกิดขึ้น โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดเป็นหลัก ร่วมมือกันแก้ไขในประเด็นต่างๆที่เป็นจุดอ่อนที่มีอยู่ ในส่วนของโอกาสที่เกี่ยวข้อง ล้วนมีประโยชน์กับการพัฒนาท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆของจังหวัดอุทัยธานี จึงควรดำเนินการพัฒนาต่างๆในขณะที่โอกาสเหล่านี้ยังเอื้อประโยชน์อยู่ และในเรื่องอุปสรรค ควรป้องกันและแก้ไขในทุกประเด็นที่พบ การวางแผนพัฒนา โดยไม่มองข้ามในอุปสรรคที่มีอยู่ช่วยให้การวางแผนนั้นรอบคอบรัดกุม เกิดประโยชน์สูงสุด อุปสรรคในเรื่องงบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่องและรัฐบาลให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อยเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะส่งผลกระทบต่อทุกๆเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนั้นทุกหน่วยงานของภาครัฐในระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวควรประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกๆด้านอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ให้เกิดภาพที่แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุน และแม้ว่าจังหวัดอุทัยธานี แต่เดิมนั้นจะมีรายได้หลักขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรมและภาคพาณิชย์ แต่ราคาพืชผลของเกษตรกรก็มีความเสี่ยงอยู่เสมอ หากมีรายได้จากการท่องเที่ยวเข้ามาและสามารถ

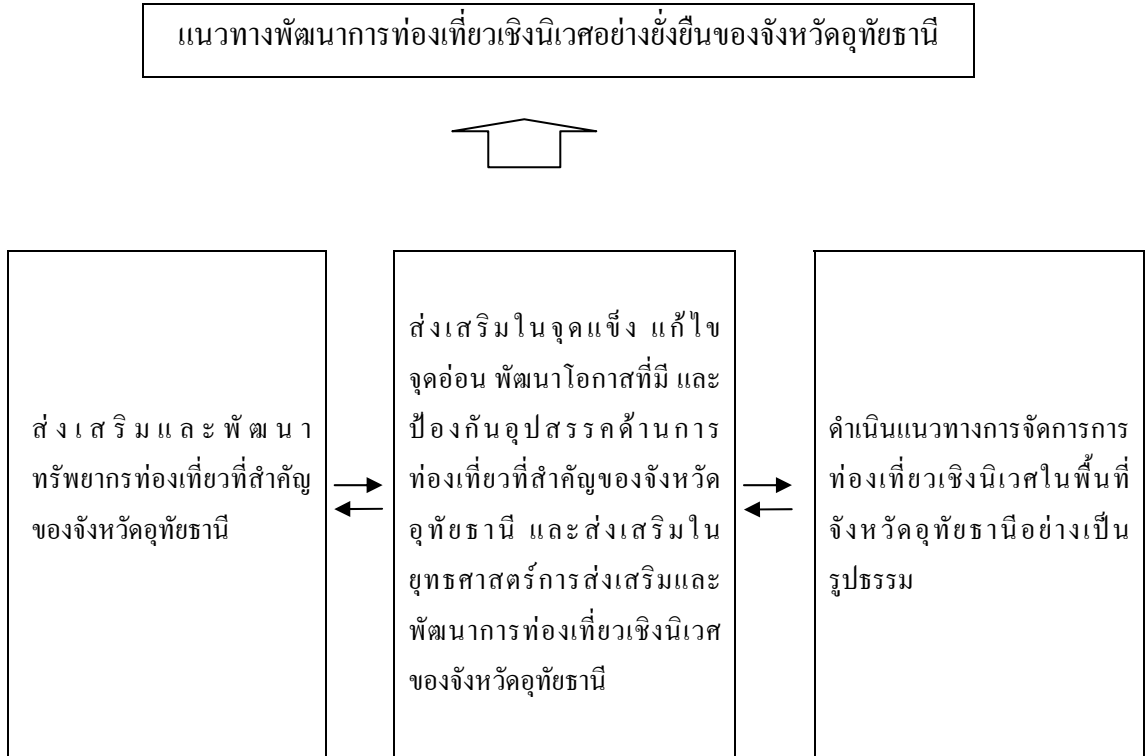
บริหารจัดการให้มั่นคงในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยอมเป็นสิ่งที่ดีกว่า ดังนั้น การท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีควรได้รับการให้ความสำคัญและถูกจัดสรรงบประมาณให้อย่างต่อเนื่อง

ส่งเสริมในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีกลยุทธ์ที่ควรส่งเสริม ได้แก่ พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน และพัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงานตามกลยุทธ์นั้นยังไม่ถูกปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม เป็นการวางกำกับให้เป็นทิศทางพัฒนาในปีต่อไป ซึ่งอาจประสบปัญหาการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงในระดับผู้นำของจังหวัด ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงส่วนงานต่างๆอยู่เสมอ การดำเนินงานตามกลยุทธ์ของยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงขาดการเชื่อมต่อและอาจไม่ถูกปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง ส่งผลให้ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขาดการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่ทางจังหวัดกำหนดไว้ ควรมีการดำเนินงานจริงภายในช่วงเวลาที่กำหนด และควรมีการสานต่อในแนวทางเดิมหากมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายผู้นำก่อนเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้กลยุทธ์ต่างๆนั้นสัมฤทธิ์ผล และเมื่อพิจารณากลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นในแนวทางทั้งสามข้อ ถือได้ว่ามีความเหมาะสมในการกำหนดให้เป็นกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี เนื่องจากการพัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ยังเป็นสิ่งที่ขาดอยู่สำหรับจังหวัดอุทัยธานีอย่างเห็นได้ชัด การเพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการ จะเป็นการทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีมีระดับมาตรฐานที่สูงขึ้น การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเป็นการรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวต่างๆให้คงอยู่สืบไป

กลยุทธ์ควรถูกกำหนดเพิ่มเติมในเรื่อง การให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่างประชาชนในชุมชนท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวทุกฝ่าย กลยุทธ์ที่ควรกำหนดเพิ่มเติมนี้เพื่อให้เป็นกรอบการพัฒนาที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการที่จะเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

8.3 ดำเนินแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานีอย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษาพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานียังขาดการจัดการที่ชัดเจน ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการดำเนินงานตามแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานีที่ได้จากผลการศึกษาครั้งนี้ โดยทุกแนวทางควรเริ่มต้นให้มีการดำเนินงานเกิดขึ้นจริง ดังนี้ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น ให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ผลผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่ การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ และมีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 8.1 แผนภาพแสดงแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

8.4 แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

เมื่อพิจารณาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมภายในภายนอก ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี โดยจัดทำเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 ระยะ ได้แก่ แผนพัฒนาระยะสั้น (ระดับปฏิบัติการ 1-3 ปี) แผนพัฒนาระยะกลาง (ในระยะ 5 ปี) และแผนพัฒนาระยะยาว (ในระยะ 10 ปี) ซึ่งระยะเวลาของแผนสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

8.4.1 แผนพัฒนาระยะสั้น(ระดับปฏิบัติการ 1-3 ปี)

แผนพัฒนาระยะสั้น สามารถแยกเป็น

- 1) แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
 - (1) พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน
 - (2) ปรับปรุงคุณภาพที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึกตลอดจนบริการต่างๆ
 - (3) จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆให้ชัดเจน
 - (4) คู่มือบริการสาธารณสุขในพื้นที่ต่างๆ ให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ
- 2) แผนการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
 - (1) อนุรักษ์และคงสภาพความดั้งเดิมของวัด ศูนย์ปฏิบัติการ โบราณสถาน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง
 - (2) จัดงานประเพณีประจำปี ได้แก่ งานตักบาตรเทโว งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์ งานวันพระชนกจักรี งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย ให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปี
 - (3) อนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวแพริมแม่น้ำสะแกกรัง วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอิมาด-อิทราย และวิถีชีวิตด้านการเกษตรของเกษตรกรชุมชนเกาะเทโพ ให้คงอยู่สืบไป
- 3) แผนการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ได้แก่
 - (1) เผยแพร่ความรู้และเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น โดยให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งช่วยสร้างสรรค์ความรู้ และตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นด้วยการจัดทัศนศึกษาตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆภายในจังหวัด เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น
 - (2) จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น
 - (3) ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่
 - (4) จัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและบุคคลระหว่างหน่วยงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับจังหวัด

- (5) แบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในบริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ชัดเจน และจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่
- (6) ส่งเสริมการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว
- (7) จัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและกำหนดให้มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว
- (8) สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- (9) จัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในจังหวัด

8.4.2 แผนพัฒนาระยะกลาง (ระยะ 5 ปี)

- 1) กำหนดให้มียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์เดิม เน้นให้มีการดำเนินงานจริงภายในช่วงเวลาที่กำหนดและกำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติมให้ครอบคลุมองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2) ส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีมาตรฐานมากขึ้น โดยการจัดฝึกอบรมความรู้ในเรื่องการค้นหาเอกลักษณ์และการกำหนดตราสัญลักษณ์ของสินค้าและบริการ รวมทั้งความรู้ในวิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก
- 3) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลท่องเที่ยวให้ครบทรัพยากรท่องเที่ยวทุกด้าน และใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย
- 4) จัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัด

8.4.3 แผนพัฒนาระยะยาว (ระยะ 10 ปี)

- 1) จัดให้มีบริการรถโดยสารสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้อย่างสะดวก
- 2) กำหนดให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในจังหวัดอุทยานิบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของเยาวชนในระดับต่างๆ

บทที่ 9

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยอาศัยแนวทางการศึกษาใน 4 รูปแบบ คือ การศึกษาจากแหล่งทุติยภูมิ การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวโดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งได้มีการนำเสนอรายละเอียดผลการศึกษาในบทที่ผ่านมา ทั้งนี้จากข้อมูลผลการศึกษาทั้งหมดผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์และอภิปรายผล โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 9.1 สรุปผลการศึกษา
- 9.2 อภิปรายผลการศึกษา
- 9.2 ข้อเสนอแนะ

9.1 สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี สามารถสรุปผลการศึกษาในประเด็นต่างๆ ได้ ดังนี้

9.1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

9.1.1.1 ภาพรวมของทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

จากผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของผู้ศึกษา ที่ศึกษาทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิและการสำรวจภาคสนามด้วยแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว สรุปได้ว่า จังหวัดอุทัยธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีทรัพยากรท่องเที่ยวทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม และทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก กระจายอยู่ในทุกอำเภอที่ทำการศึกษา ได้แก่ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ อำเภอลานสัก และอำเภอห้วยคต

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีความหลากหลาย ปรากฏอยู่ในทุกอำเภอที่ทำการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอลานสักมากที่สุด มีลักษณะเป็นพื้นที่ทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีภูเขาและจุดชมวิวยิวทัศน์ มีถ้ำที่มีหินงอกหินย้อย มีน้ำตก มีแม่น้ำสายหลักของจังหวัดและน้ำพุร้อนทางธรรมชาติ โดยรวมหลายชนิดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดึงดูดนักท่องเที่ยว ที่มีความโดดเด่นที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และค่อนข้างดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง แต่มีข้อจำกัดในเรื่องจุดที่อนุญาตให้เข้ามาศึกษาธรรมชาติและข้อจำกัดในเรื่องจำนวนคนที่เข้ามาและระยะเวลาในการเข้าพัก

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนาของจังหวัดอุทัยธานี ปรากฏอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ และอำเภอลานสัก ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานีมากที่สุด มีลักษณะเป็นวัดเก่าแก่โบราณและวัดที่ประชาชนให้ความสำคัญเคารพนับถือให้ความสำคัญ มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่ชาวอุทัยธานีเคารพนับถือคือ พระพุทธมงคลศักดิ์สิทธิ์ซึ่งประดิษฐานอยู่ในวัดสังกัสรัตนคีรี อำเภอเมืองอุทัยธานี มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เก็บเรื่องราวความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ที่มีความโดดเด่นที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา และค่อนข้างดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ วัดจันทารามหรือวัดท่าซุง

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมของจังหวัดอุทัยธานี ปรากฏอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอบ้านไร่ และอำเภอลานสัก ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองอุทัยธานีมากที่สุด มีลักษณะเป็นงานที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางศาสนา งานที่แสดงความเคารพนับถือต่อปูชนียบุคคลที่สำคัญ งานรำลึกวันสำคัญของสถานที่ งานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชนที่สืบทอดกันมา รวมทั้งงานกาชาดและของดีเมืองอุทัย มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวแพ ชาวเขา ชาวชุมชนในพื้นที่ที่เรียบง่าย มีกิจกรรมหรือสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นและเป็นประโยชน์ในการพักผ่อนรวมทั้งศึกษาเรียนรู้ จำพวก อ่างเก็บน้ำ สวนพฤกษศาสตร์ สวนป่า และศูนย์ทอผ้าที่มีชื่อเสียง ที่มีความโดดเด่นที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ งานประเพณีตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี ซึ่งจะจัดขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 (ตุลาคม) ของทุกปี ถือเป็นประเพณีสำคัญในวันออกพรรษาของจังหวัดอุทัยธานี

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดอุทัยธานี ด้านที่พัก มีหลายรูปแบบ ส่วนใหญ่ที่พักร้อยอยู่ในอำเภอเมืองอุทัยธานี รองลงมาอยู่ในอำเภอบ้านไร่ ในส่วนของอำเภอลานสักและห้วยคตนั้น ที่พักยังคงมีอยู่น้อย ด้านอาหาร มีให้เลือกหลากหลาย ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมืองอุทัยธานี ในอำเภออื่นๆร้านอาหารยังคงมีอยู่น้อย ลักษณะอาหารส่วน

ใหญ่เป็นอาหารตามสั่ง จำพวกปลาแม่น้ำ ปลาแรด จะพบในหลายๆร้าน ด้านของฝากของที่ระลึก เป็นจำพวกอาหารและขนม ที่ขึ้นชื่อคือ ขนมปังสังขยา ข้าวกึ่งกรอบ ข้าวเกรียบปลาทราย มีผลิตภัณฑ์มีดสวยงามและกรรไกรตัดแต่งกิ่งไม้ที่เป็นงานฝีมือของชาวบ้าน มียามลจินสูตร โบราณ ซึ่งร้านของฝากของที่ระลึกส่วนใหญ่พบในอำเภอเมืองอุทัยธานี มีผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายผ้าทอพื้นเมืองที่มีมากในอำเภอบ้านไร่ นอกจากนี้ยังมีชุดเฟอร์นิเจอร์จากรากไม้ที่พบในอำเภอลานสัก ไม่พบร้านขายของฝากของที่ระลึกในอำเภอห้วยคต การที่ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก ส่วนใหญ่พบในอำเภอเมืองอุทัยธานี รองลงมาคืออำเภอบ้านไร่ สำหรับอำเภอลานสักและอำเภอห้วยคตซึ่งมีทรัพยากรท่องเที่ยวกระจายอยู่นั้น ค่อนข้างมีอยู่น้อยและไม่มีอยู่เลย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อน บริเวณอำเภอเมืองอุทัยธานีและอำเภอบ้านไร่ มากกว่าอำเภอลานสักและอำเภอห้วยคต ด้วยความที่ที่ตั้งของอำเภอเมืองอุทัยธานีและอำเภอบ้านไร่อยู่ใกล้ถนนสายหลักที่นักท่องเที่ยวซึ่งมาจากกรุงเทพฯและที่อื่นๆต้องเดินทางสัญจร โดยอำเภอเมืองอุทัยธานีอยู่ใกล้กับถนนสายเอเชีย ส่วนอำเภอบ้านไร่อยู่ใกล้กับถนนสายด่านช้าง-สุพรรณบุรี ส่วนอำเภอลานสักและอำเภอห้วยคตนั้น ระยะทางห่างจากอำเภอเมืองอุทัยธานี ประมาณ 60 กิโลเมตร และ 55 กิโลเมตร ตามลำดับ ต้องเดินทางผ่านทางอำเภอเมืองหรืออำเภอบ้านไร่มาก่อน การท่องเที่ยวโดยรวมในอำเภอลานสักและอำเภอห้วยคตนั้น จึงยังมีค่าน้อยเมื่อเทียบกับอำเภอเมืองอุทัยธานีและอำเภอบ้านไร่ และส่วนใหญ่เป็นในลักษณะนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมแต่ใช้เวลาไม่นานนัก แล้วกลับไปพักที่อำเภอเมืองอุทัยธานีและอำเภอบ้านไร่ ส่งผลให้ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึกในอำเภอลานสักและอำเภอห้วยคต จึงมีอยู่น้อยและไม่มีอยู่เลยเนื่องจากไม่ได้รองรับการท่องเที่ยวโดยตรง ด้านคุณภาพของที่พักขึ้นอยู่กับราคาของที่พัก มิให้เลือกตามกลุ่มนักท่องเที่ยวซึ่งมีทั้งราคาในระดับขั้นต่ำ ราคาปานกลาง และราคาสูง ซึ่งมีความแตกต่างในคุณภาพและราคาค่อนข้างมาก โดยที่พักที่ค่อนข้างมีคุณภาพมักจะมีราคาสูงมากด้วย รองรับนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ที่พักที่ราคาไม่สูงนัก มักได้รับการตกแต่งและมีการบริการอย่างเรียบง่าย ไม่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ด้านอาหารพื้นเมืองและสินค้าพื้นเมือง รวมทั้งของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อ มีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว อีกทั้งราคาไม่แพง แต่การต้อนรับ การบริการในร้านอาหารและร้านของฝากของที่ระลึกยังไม่ดีนัก ด้านการขนส่ง มีการขนส่งเฉพาะทางรถ มีรถบริการระหว่างจังหวัดอุทัยธานีและกรุงเทพฯ ที่เป็นทั้งรถโดยสารปรับอากาศและรถตู้ รถโดยสารปรับอากาศจะมีรอบเดินรถที่แน่นอนตามกำหนดกรอบเวลาในแต่ละวัน รถตู้ มีช่วงเวลาที่กำหนดแต่การเดินรถขึ้นอยู่กับจำนวนคนที่ขึ้นไม่มีระยะห่างระหว่างรอบเดินรถ มีรถบริการระหว่างอำเภอกับตัวจังหวัด แต่ละอำเภอจะมีรอบเดินรถที่แน่นอนตาม

กำหนดรอบเวลาในแต่ละวัน ในส่วนของการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆยังไม่สะดวก เนื่องจากหลายสถานที่ท่องเที่ยว ไม่มีรถโดยสารประจำทางที่เข้าถึง

9.1.1.2 ความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ควรนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

จากการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยข้อมูลการตรวจสอบความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ผลข้อมูลในระดับค่าเฉลี่ย 3.41- 4.20 และ 4.21- 5.00 คือ มีระดับความสำคัญมาก และมีระดับความสำคัญมากที่สุด เป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ในการจัดทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี สามารถสรุปได้ดังนี้ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และมีชื่อเสียง จังหวัดอุทัยธานีมีถ้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น และจังหวัดอุทัยธานีมีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ ทศนียภาพที่สวยงาม ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานีมีวัดที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียง จังหวัดอุทัยธานีมีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และจังหวัดอุทัยธานีมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ทรัพยากรท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ได้แก่ งานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์ งานวันพระชนกจักรี งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีทรายและวิถีชีวิตด้านการเกษตร ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ มีบริการพักผ่อนที่มีคุณภาพ มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งกรุงเทพฯได้อย่างสะดวก

9.1.2 สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี

9.1.2.1 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวที่ควรนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

จากการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยข้อมูลการวิเคราะห์ความสำคัญของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ผลข้อมูลในระดับค่าเฉลี่ย 3.41- 4.20 และ 4.21- 5.00 คือ มีระดับความสำคัญมาก และมีระดับความสำคัญมากที่สุด เป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ในการ

จัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี จุดแข็งลักษณะต่างๆ สามารถแยกได้เป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นลักษณะที่แสดงถึงทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่ มีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลายในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย มีงานประเพณีวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยึดถือ มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ และเส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่ง ส่วนที่สองเป็นลักษณะสิ่งสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่ จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลบุคคล ระหว่างหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีไม่ทั่วถึง ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศวิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก และขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเองและการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง โอกาสด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น รัฐบาลให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs และมีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี อุปสรรคที่เป็นเหตุจากธรรมชาติ ได้แก่ เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย เป็นต้น และภาวะโลกร้อน (GLOBAL WARMING) และอุปสรรคจากทางภาครัฐ ได้แก่ กฎระเบียบของรัฐไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว ขอบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง และรัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย

9.1.2.2 ความสำคัญของยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี มีกลยุทธ์ที่สำคัญที่ควรนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

จากการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยข้อมูลความสำคัญของกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี ผลข้อมูลในระดับค่าเฉลี่ย 3.41- 4.20 และ 4.21-5.00 คือ มีระดับความสำคัญมาก และมีระดับความสำคัญมากที่สุด เป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ในการจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี สามารถสรุปได้ดังนี้ กลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ พื้นฟู

และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน และพัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงานตามกลยุทธ์นั้นยังไม่ถูกปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม เป็นการวางกำกับให้เป็นทิศทางพัฒนาในปีต่อไป แนวทางกลยุทธ์ทั้ง 3 ข้อนี้จึงควรกำหนดเป็นกรอบการพัฒนาต่อไปและกำหนดให้มีการดำเนินงานจริงเกิดขึ้น

9.1.3 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี

ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี ภาพรวมยังขาดการจัดการที่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ดังนั้นจังหวัดอุทัยธานี ควรมีแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และจากข้อมูลความคิดเห็นในแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ที่ควรนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี จากการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามของประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยข้อมูลแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ผลข้อมูลในระดับค่าเฉลี่ย 3.41- 4.20 และ 4.21- 5.00 คือ เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากและเห็นด้วยกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด เป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ในการจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี สามารถสรุป ได้ดังนี้ แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น ให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่ การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ และมีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว

9.1.4 แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

เมื่อพิจารณาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมภายในภายนอก ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี โดยจัดทำเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 ระยะ ได้แก่ แผนพัฒนาระยะสั้น (ระดับปฏิบัติการ 1-3 ปี) แผนพัฒนาระยะกลาง (ในระยะเวลา 5 ปี) และแผนพัฒนาระยะยาว (ในระยะเวลา 10 ปี) ซึ่งระยะเวลาของแผนสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

9.1.4.1 แผนพัฒนาระยะสั้น สามารถแยกเป็น

1) แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- (1) พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน
- (2) ปรับปรุงคุณภาพที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก ตลอดจนบริการต่างๆ
- (3) จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้ชัดเจน
- (4) คู่มือบริการสาธารณสุขในพื้นที่ต่างๆ ให้ได้มาตรฐานอยู่

เสมอ

2) แผนการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

- (1) อนุรักษ์และคงสภาพความดั้งเดิมของวัด ศูนย์ปฏิบัติการโบราณสถาน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง
- (2) จัดงานประเพณีประจำปี ได้แก่ งานดักบาตรเทโว งานไหว้พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ งานวันพระชนกจักรี งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย ให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปี
- (3) อนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวแพริมแม่น้ำสะแกกรัง วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอิมาด-อิทราย และวิถีชีวิตด้านการเกษตรของเกษตรกรชุมชนเกาะเทโพ ให้คงอยู่สืบไป

3) แผนการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

- (1) เผยแพร่ความรู้และเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชน
ในท้องถิ่น
- (2) จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น
- (3) ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติใน
แหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่
- (4) จัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและบุคคลระหว่าง
หน่วยงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับจังหวัด
- (5) แบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในบริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ชัดเจน และจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้
เหมาะสมกับพื้นที่
- (6) ส่งเสริมการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่
นักท่องเที่ยว
- (7) จัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยคำนึงถึง
ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและกำหนดให้มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน
รวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว
- (8) สนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- (9) จัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในจังหวัด

9.1.4.2 แผนพัฒนาระยะกลาง

- 1) กำหนดให้มียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ต่อเนื่องจากแผน
ยุทธศาสตร์เดิม เน้นให้มีการดำเนินงานจริงภายในเวลาที่กำหนดและกำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติมให้
ครอบคลุมองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2) ส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ
การบริการให้มีมาตรฐานมากขึ้น
- 3) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลท่องเที่ยวให้ครบทุกด้าน
และใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย
- 4) จัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัด

9.1.4.3 แผนพัฒนาระยะยาว

- 1) จัดให้มีบริการรถโดยสารสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้อย่างสะดวก
- 2) กำหนดให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในจังหวัดอุทัยธานี บรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของเยาวชนในระดับต่างๆ

9.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาที่ได้จากวิธีการศึกษาทั้ง 4 รูปแบบ ทำให้ได้แนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอโดยจัดทำเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 ระยะ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

9.2.1 แผนพัฒนาระยะสั้น

แบ่งออกเป็น แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยแนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งในจังหวัดอุทัยธานี สภาพแวดล้อมโดยรอบ รวมทั้งบริการสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆยังขาดการรองรับอย่างเพียงพอและไม่ได้มาตรฐาน เช่น ห้องน้ำ ม้านั่ง ลานจอดรถ เป็นต้น จึงควรทำการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งควรมีการทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้นก่อน ดังที่ Mowfort (2003:107) อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มุลมิตร, 2551:196) ได้กล่าวว่า ก่อนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างสาธารณูปโภคต่างๆในพื้นที่ท่องเที่ยว ควรศึกษาความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity: CC) รวมถึงการประเมินระดับของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limits of Acceptable Change: LAC) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน เพื่อป้องกันการทำลายคุณค่าของระบบนิเวศในธรรมชาติ และให้ทรัพยากรธรรมชาติสามารถคงอยู่สืบต่อไปได้ในอนาคต แนวทางปรับปรุงคุณภาพที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก ตลอดจนบริการต่างๆ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวพึงพอใจจะส่งผลกระทบยาวต่อการท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและมีการบอกต่อ สอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลักการหนึ่งที่ Page and Dowling (2002: 65-69 อ้างถึงใน กัลยรัตน์ ศิริรัตน์, 2550: 15) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระยะยาว เนื่องจากถ้านักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจก็จะกลับมาเที่ยวอีก

ครั้งและมีการบอกต่อ แต่ความพึงพอใจนั้นจะต้องอยู่ในกรอบของการอนุรักษ์ด้วย แนวทางจัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆให้ชัดเจน เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางเข้ามาโดยรถยนต์ส่วนบุคคล ดังนั้นควรมีป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆเป็นระยะๆอย่างชัดเจน แนวทางดูแลบริการสาธารณสุขในพื้นที่ต่างๆ ให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ เนื่องจากเป็นสิ่งสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในลักษณะที่ว่า หากนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ แล้วมีอาการเจ็บป่วยหรือมีอุบัติเหตุ บริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่ต่างๆที่มีมาตรฐานจะช่วยดูแลรักษาได้อย่างทันท่วงที สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้

ในส่วนของแผนการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ประกอบด้วย แนวทางอนุรักษ์และคงสภาพความดั้งเดิมของวัด ศูนย์ปฏิบัติธรรม โบราณสถาน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มืองในลักษณะที่ไม่ปรับตกแต่งหรือรบกวนให้ความเป็นประวัติศาสตร์เดิมเสียหาย ดังที่ศุภรัตน์ รัตนमुखย์ (2541: 51-52) ได้กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้รบกวนสภาพแวดล้อมเดิม สภาพความเป็นอยู่ดั้งเดิมจะต้องได้รับการเคารพ รวมทั้งผู้ประกอบการจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างเป็นทางการในการดูแลประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางจัดงานประเพณีประจำปี ได้แก่ งานตักบาตรเทโว งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์ งานวันพระชนกจักรี งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย ให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปี และแนวทางอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวแพริมแม่น้ำสะแกกรัง วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีทราย และวิถีชีวิตด้านการเกษตรของเกษตรกรชุมชนเกาะเทโพ ให้คงอยู่สืบไป ทรัพยากรเหล่านี้มีความสำคัญในการแสดงออกถึงวัฒนธรรมวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ที่เป็นอยู่ของชาวจังหวัดอุทัยธานี เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจิราภรณ์ อัมพรพรรค (2549 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูลมิตร, 2551:196) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและให้ผลตอบแทนเป็นรายได้สู่ชุมชน และสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในคุณค่าของวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังช่วยฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน เพราะเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่จะเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนฟื้นฟูวัฒนธรรมที่เสื่อมถอยกลับมา และพัฒนาให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น อีกทั้งสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นการส่งเสริมให้เกิดการผลิตการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นการสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชนและเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพร้อมกัน

สำหรับแผนการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย แนวทางเผยแพร่ความรู้และเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น แนวทางจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่

เกิดขึ้น แนวทางให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งทั้ง 3 แนวทางนี้เป็นแนวทางเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา ซึ่งควรจัดให้มีเป็นอันดับแรกก่อนที่จะบริหารจัดการในเรื่องอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ พรเพื่ออนุรักษ์นุกลม (2542: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า มีการให้การศึกษาแก่ชุมชนเป็นอันดับแรก เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะพัฒนาก่อนแล้วจึงจัดให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยตัวเอง แนวทางเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้ศึกษานั้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจ เกิดจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ สอดคล้องกับนโยบายหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 7-8) ได้เสนอไว้เป็นวิสัยทัศน์ในระยะ 10 ปี คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านการศึกษ การสื่อความหมาย และการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกันมากกว่าการเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แนวทางจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและบุคลากรระหว่างหน่วยงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระดับจังหวัด เป็นแนวทางหนึ่งที่น่าสู่การวางแผนร่วมกันเกิดประโยชน์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว แนวทางแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ในบริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ชัดเจน และจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ เป็นเรื่องของการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทางเลือกหนึ่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสม ทำให้เกิดความยั่งยืนทางนิเวศวิทยา เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ดังที่ องค์การการท่องเที่ยวออสเตรเลีย หรือ Australia Commonwealth Department of Tourism (1994: 27) มีมุมมองว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นความยั่งยืนทางนิเวศวิทยา และอยู่บนพื้นฐานของความพยายามไม่รบกวนแหล่งธรรมชาติอาจเรียกได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืนซึ่งสนับสนุนความเข้าใจ ความชื่นชม และการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม รวมทั้งการปกป้องและจัดการพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและเพียงพอ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ ความชื่นชม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยผดุงวัฒนธรรม และความกินดีอยู่ดีของชุมชนท้องถิ่น แนวทางส่งเสริมการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ในจังหวัดอุทัยธานีนั้นการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวมิให้เห็น แต่ยังมีหลายผลิตภัณฑ์ที่ขาดการกำหนดตราสัญลักษณ์การค้า และการกำหนดเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว จึงควรส่งเสริมแนวทางนี้ให้มากขึ้น แนวทางจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและกำหนดให้มีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและ

จัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว เป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น นอกจากจะต้องจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมเท่าให้มากที่สุดแล้ว ยังควรที่จะทำให้สภาพแวดล้อมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ดังที่ ยศ สันตสมบัติ (2544: 205) ได้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ในประเด็นความสมบูรณ์ของธรรมชาติแวดล้อม ไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร และทำให้สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้น การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและควรมีมาตรการป้องกันรักษาลิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน แนวทางสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวทางนี้เป็นลักษณะการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่คำนึงเรื่องความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่จะช่วยให้การดำเนินงานด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ ดร.ชนิ เอมพันธ์ (2547: 3-7) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ จัดว่าเป็นแกนหรือกลไกสำคัญในการควบคุมดูแลและจัดการให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การบริหารจัดการนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมไปถึง แผนงาน โครงการ มาตรการและกฎระเบียบต่างๆ ในการควบคุมดูแล ให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องและยังเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ องค์การรับผิดชอบควรทำหน้าที่บริหารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในจังหวัดเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีค่อนข้างกระจุกกระจายและไกลจากกัน การจัดเส้นทางท่องเที่ยวจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้หลากหลายมากขึ้น

9.2.2 แผนพัฒนาระยะกลาง

ประกอบด้วย แนวทางกำหนดให้มียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว ต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์เดิม เน้นให้มีการดำเนินงานจริงภายในช่วงเวลาที่กำหนดและกำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติมให้ครอบคลุมองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2-4) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 4 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม แนวทางกลยุทธ์ทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ พื้นฟูและอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการ และการแข่งขัน และพัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว จัดอยู่ในองค์ประกอบด้านการจัดการ การนำไปจัดทำแผนปฏิบัติ กำหนดการดำเนินงาน โครงการต่างๆ จะต้องคำนึงถึงว่ามีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ดังนั้น ควรกำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติมในด้านกิจกรรมและกระบวนการ ควรมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดี มีความตระหนักในการอนุรักษ์ และด้านการมีส่วนร่วม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ท้องถิ่นเอง เกิดการกระจายรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิต ได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้การมีส่วนร่วมควรมีตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงการปกครองท้องถิ่น รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว หากกลยุทธ์ในยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กำหนดไว้ได้อย่างครอบคลุม จะทำให้แนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความยั่งยืน แนวทางส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีมาตรฐานมากขึ้น โดยการจัดฝึกอบรมความรู้ในเรื่องการค้นหาเอกลักษณ์และการกำหนดตราสัญลักษณ์ของสินค้าและบริการ รวมทั้งความรู้ในวิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับสินค้าและบริการมากขึ้น แนวทางประชาสัมพันธ์ข้อมูลท่องเที่ยวให้ครบทรัพยากรท่องเที่ยวทุกด้าน และใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลาย เพราะเมื่อพิจารณาจากสภาพพื้นที่แล้ว การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ยังมีไม่หลากหลาย และการประชาสัมพันธ์ของจังหวัด เน้นการประชาสัมพันธ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แนวทางจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัด เพื่อให้การท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาอยู่เสมอ เป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

9.2.3 แผนพัฒนาระยะยาว

ประกอบด้วย แนวทางจัดให้มีบริการรถโดยสารสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้อย่างสะดวก แม้ว่าที่ผ่านมาและปัจจุบัน นักท่องเที่ยวจะนิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล แต่ใน

อนาคตหากจัดให้มีรถโดยสารสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง จะเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากขึ้น และแนวทางกำหนดให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ภายในจังหวัดอุทัยธานีบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของเยาวชนในระดับต่างๆ ควรกำหนดให้มีขึ้นเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ในวัฒนธรรมภูมิปัญญา การสำนึกรักท้องถิ่น และเพื่อเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีให้คงอยู่สืบไป

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ที่จัดทำเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เป็นการวางแผนภาพรวมที่จะนำสู่การสร้างสมดุลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน การวางแผนในภาพรวมของการวางแผนการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็น สอดคล้องกับที่พยอม ธรรมบุตร (2541: 41-47 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูลมิตร, 2551: 18) ได้กล่าวว่า การวางแผนในภาพรวมเป็นสิ่งจำเป็นในการวางแผนการท่องเที่ยว การสร้างสมดุลระหว่างเป้าหมายด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ต้องมีการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการวางแผนการท่องเที่ยว ให้การวางแผนการท่องเที่ยวเป็นของชุมชนและค่อยๆเติบโต การวางแผนควรมีสมดุลระหว่างแผนระยะยาวและแผนระยะสั้น โดยมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม เมืองและชนบทต้องการการวางแผนที่แตกต่างกัน ความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ของพื้นที่ทำให้ต้องมีการวางแผนการท่องเที่ยวที่แตกต่าง แผนในภาพรวมของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมทั้งสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับที่เดชา ศิริรัตนสุวรรณ (2545: 28-29) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นหากขาดการวางแผนที่รอบคอบ และระบบการควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ จะก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมทั้งสังคมและวัฒนธรรม และในอนาคตนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานีจะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือไม่นั้น ควรพิจารณาจากตัวชี้วัดในเรื่องของความสมบูรณ์ของธรรมชาติแวดล้อม การกระจายรายได้ภายในชุมชน การเกิดโครงการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชน และเกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน ดังที่ ยศ สันตสมบัติ (2544:205) ได้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ตัวชี้วัด คือ

1. ความสมบูรณ์ของธรรมชาติแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร และทำให้สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. การกระจายรายได้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้และอาชีพเสริมให้กับชุมชนเท่านั้น แต่ยังสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง
3. เกิดโครงการพัฒนาชุมชน การจัดตั้งกองทุนของหมู่บ้านที่นำไปสู่การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อนำเอา

เงินรายได้จากกองทุนชุมชนมาใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนา 4. เกิดกระบวนการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีเดิม และสามารถจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

9.3 ข้อเสนอแนะ

9.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางบางประการ เพิ่มเติมจากแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานีที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

9.3.1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละพื้นที่ ควรเข้ามามีบทบาทในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่นั้นๆ กำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างชัดเจน และควรร่วมดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ทางจังหวัดกำหนดไว้ด้วย เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานีมีศักยภาพมากขึ้น

9.2.1.2 พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เข้าใจถึงการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

9.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

9.3.2.1 ควรศึกษาในเรื่องเดิม แต่กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาให้เล็กลง โดยอาจศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เช่น แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เป็นต้น เนื่องจากแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป ทำให้แนวทางพัฒนา มีความแตกต่างกัน

9.3.2.2 ควรเลือกศึกษาความต้องการของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเพื่อวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งมีนักท่องเที่ยวมากเกินความต้องการจนทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม แหล่งท่องเที่ยวนั้นจึงต้องการแผนด้านการฟื้นฟูอนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่สมบูรณ์อยู่แล้วแต่นักท่องเที่ยวไม่ให้ความสนใจ จึงต้องการแผนด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

9.3.2.3 ควรศึกษาการพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. 2551. จำนวนประชากรจังหวัดอุทัยธานี. ค้นวันที่ 10 พฤศจิกายน 2551 จาก <http://www.dopa.go.th/hpstat9/people2.htm>
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2549. การพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี. ค้นวันที่ 16 พฤศจิกายน 2551 จาก <http://www.cdd.go.th/ceo/Social.htm>
- กรมประมง. 2546. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. ค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2551 จาก <http://www.fisheries.go.th2fisheries2index.php>
- กระทรวงการต่างประเทศ. 2548. นโยบายการท่องเที่ยวไทย. ค้นวันที่ 17 ตุลาคม 2551 จาก <http://thaiembassy.org/web/1622.php?id=7554>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2548. การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว. ค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2551 จาก http://www.webhost.most.go.th/kpr/asd/Manual_Hand_Policy&Strategy/Manual_Handle_Working_Tourism_Sport_For_Government_Employee_In_MOTS/
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2549. นโยบายการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. ค้นวันที่ 16 ตุลาคม 2551 จาก www.mot.go.th/tourism/index.php
- กัลปพฤกษ์ เกื้อเกตุ. 2541. การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน: กรณีศึกษาเมืองหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540. นโยบายการท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์การท่องเที่ยว.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541. อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูลมิตร. 2551. การศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์การท่องเที่ยว.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548. สถิติการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี. ค้นวันที่ 12 ตุลาคม 2551 จาก http://www.202.143.169.10/uthai/DATA_INFOR/Data7.htm

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549. สถิติการท่องเที่ยว. ค้นวันที่ 10 ตุลาคม 2551 จาก
<http://www.2.tat.or.th/stat/>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2550. สถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดอุทัยธานีปี 2550. ค้นวันที่
 22 ตุลาคม 2551 จาก
http://www2.tat.or.th/stat/download/tst/658/Report_Uthaihani2007.doc
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2551. ข่าวเผยแพร่. ค้นวันที่ 15 มกราคม 2552 จาก
<http://thai.tourismthailand.org/news/content-2084.html>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. 2551ก. **เที่ยวไทยครีกครั้นเศรษฐกิจ
 ไทยคึกคัก ชุด มหัทศจรย์อุทัยธานี. แผ่นพับ**
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. 2551ข. **เที่ยวไทยครีกครั้นเศรษฐกิจ
 ไทยคึกคัก ชุด อุทัยธานี. แผ่นพับ**
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. 2551ค. รายชื่อทรัพยากรท่องเที่ยว
 จังหวัดอุทัยธานี. ใน สารานุกรมรายชื่อทรัพยากรท่องเที่ยว 3 จังหวัด (นครสวรรค์
 อุทัยธานี พิษณุตร). ไฟล์ข้อมูลเฉพาะของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงาน
 จังหวัดอุทัยธานี.
- โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและสถาบันดำรงราชานุภาพ. 2541.
 อ้างถึงใน ทองยูน บุตรโสภณ. 2547. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่าง
 ยั่งยืน: กรณีศึกษาทำด้านโฮมสเตย์ ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จินตนา แสนวงศ์. 2542. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตทหาร: กรณีศึกษากองพลรบพิเศษที่2.
 ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ อัมพรพรรค์. 2549. อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูลมิตร. 2551. การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยว
 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร. ปริญญา
 โทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐวดี คำห้วน. 2545. แนวทางการพัฒนาเมืองสุโขทัย-โกลก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดร.ชณี เอมพันธ์. 2547. อ้างถึงใน วรภัทร สยนาทนธ์. 2552. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 โดยชุมชน บริเวณตลาดน้ำคลองวัดมะยม เขตตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เดชา ศิริรัตนสุวรรณ. 2545. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ตุลามาหาสุชานนท์. 2545. หลักการจัดการ-หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: พ.ศ. พัฒนา.
- ทวีพัฒน์ จันทร. ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองอำเภอถานสัก จังหวัดอุทัยธานี. 2552. (18 สิงหาคม). การสัมภาษณ์.
- ศักดิ์ดาว บุญปัญญาโรจน์. 2545. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ที่ทำการปกครองจังหวัดอุทัยธานี. 2551. ข้อมูลการปกครองจังหวัดอุทัยธานี. ค้นวันที่ 9 พฤศจิกายน 2551 จาก http://www.oocities.com/tongtin_uthai/
- ธงชัย สันติวงษ์. 2532. การวางแผนเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธวัช พรหมอยู่. ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี. 2552. (24 สิงหาคม). การสัมภาษณ์.
- นิพล เชื้อเมืองพาน. 2542. แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษา: วนอุทยานภูชี้ฟ้า จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บาส MrBackpacker (เวบมาสเตอร์). 2547. ข้อมูลท่องเที่ยว MrBackpacker. ค้นวันที่ 11 ธันวาคม 2551 จาก www.mrbackpacker.com/info/images/map/map_61.gif
- ปิติธรรม ลูติมนตรี. รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี. 2552. (17 สิงหาคม). การสัมภาษณ์.
- พจนานา สนวนศรี. 2545. สถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. ใน เอกสารการสนชชุดวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. หน่วยที่1-7. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 165.
- พยอม ธรรมบุตร. 2541. อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มุลมิตร. 2551. การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรเพ็ญ จรรย์นฤมล. 2542. บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ศึกษาเฉพาะกรณีอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรฤดี สวัสดิ์นพรัตน์, บรรณาธิการ. ม.ป.ป. อุทัยธานี(เที่ยวทั่วอุทัยฯ). เชียงใหม่: วิทอินดีไซด์.

- พิมพ์ชนก มุลมิตร. 2551. การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- พลศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล. นายอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี. 2552. (17 สิงหาคม). การสัมภาษณ์.
ภราเชช พยัมิเชียร. 2538. นิเวศการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เนชั่นสุดสัปดาห์.
- ภราเชช พยัมิเชียร. 2546. สรุปประเด็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย. ใน **สรุปกิจกรรม
ปีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545**. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ไทย. หน้า 123.
- มัลลิกา ต้นสอน. 2544. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย. 2549. **แผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1
(พ.ศ.2548-2552)**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย.
- ยศ สันตสมบัติ. 2544. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการ
ทรัพยากร. กรุงเทพฯ : โครงการ BRT.
- รชพร จันทร์สว่าง. 2546. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว. ใน **เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล
หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 71-73
- ระวิง เนตรโพธิ์แก้ว. 2542. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร.
- วรรณาวงษ์วานิช. 2539. **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรรณาศิลปะอาษา. 2545. **จัดการทรัพยากรท่องเที่ยว**. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการ
ทรัพยากรท่องเที่ยว**. หน่วยที่1-8. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา
ธิราช. หน้า 26-27.
- วิชญ์พันธ์ วณิชชาภิวงศ์. 2543. **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภู
กระดึง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- วาณี สัมพันธรักษ์ และชิตชนก พุทธประเสริฐ. 2543. **ทิศทางการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมใน
อนาคต**. ใน **ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม**. หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่
ที่2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 39-40.
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2541. **อีโคทัวร์: การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และการศึกษา**. **จุลสารวิชาการ
สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร**. 6 (พฤศจิกายน 2540-มกราคม 2541): 46-53

ศูนย์ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี. 2550. **กลุ่มรายงานสภาพภูมิอากาศและ
ทรัพยากรธรรมชาติ**. ค้นวันที่ 14 ธันวาคม 2551. จาก

http://www.moacinfo.net/template.php?=datawarehouse&op=inc_menu2&province

เสวก พุทธรักษา. นายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี. 2552. (18 สิงหาคม). การสัมภาษณ์
โศรยา ลิ่งชวงค์. 2546. **วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษา เกาะช้าง จังหวัดตราด**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล

สถานีควบคุมไฟป่าจังหวัดอุทัยธานี. 2549. **สภาพภูมิศาสตร์**. ค้นวันที่ 10 ธันวาคม 2551. จาก

<http://www.dnp.go.th/forestfire/STATION/1/011/Utai.htm>

สถาบันดำรงราชานุภาพ. 2542. **รายงานผลการศึกษาเรื่องความร่วมมือของชุมชนท้องถิ่นในการ
บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. นนทบุรี: สถาบันดำรงราชานุภาพ.

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2548. อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูลมิตร. 2551.
**การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง
ยั่งยืนของจังหวัดชุมพร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2537. อ้างถึงใน จุฬาวดี จันทร์เทวา

ลิขิต. 2547. **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนเกาะช้าง: กรณีศึกษาความคิดเห็น
ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ หมู่ 2 บ้านสลักเพชร กิ่งอำเภอเกาะช้างใต้ จังหวัด
ตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540. อ้างถึงใน ศรายุทธ ผลโพธิ์. 2549.

**การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ: กรณีศึกษาเส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยาระหว่าง
กรุงเทพมหานครถึงพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. อ้างถึงใน จุฬาวดี จันทร์เทวา

ลิขิต. 2547. **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนเกาะช้าง: กรณีศึกษาความคิดเห็น
ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ หมู่ 2 บ้านสลักเพชร กิ่งอำเภอเกาะช้างใต้ จังหวัด
ตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. 2543. **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุทัยธานี. 2549. SWOT การท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี. ใน รายงานสรุปแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี ปี พ.ศ.2549-2552. ไฟล์ข้อมูลเฉพาะของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุทัยธานี
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547. อ้างถึงใน พัชรธีรา ลภัสเศรษฐศิริ. 2549. การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2549. คู่มือการประเมินข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ตามมติรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. 2551ก. ประวัติจังหวัดอุทัยธานี ตราสัญลักษณ์ ธงประจำจังหวัด. ค้นวันที่ 9 พฤศจิกายน 2551 จาก <http://www.uthaithani.go.th/data001/002.htm>
- สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. 2551ข. ยุทธศาสตร์จังหวัดอุทัยธานี. ค้นวันที่ 10 ตุลาคม 2551 จาก <http://www.uthaithani.go.th/home.htm>
- สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. 2551ค. SWOT จังหวัดอุทัยธานี. ใน ร่างรายงานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551- พ.ศ. 2554). ไฟล์ข้อมูลเฉพาะของสำนักงานจังหวัดอุทัยธานี.
- สำนักงานธนารักษ์พื้นที่อุทัยธานี. 2551ก. การเดินทาง. ค้นวันที่ 9 พฤศจิกายน 2551 จาก <http://www.treasury.go.th/webprovince/uthai/m12.htm>
- สำนักงานธนารักษ์พื้นที่อุทัยธานี. 2551ข. อาณาเขต. ค้นวันที่ 9 พฤศจิกายน 2551 จาก <http://www.treasury.go.th/webprovince/uthai/M10.htm>
- สุพัตรา แก้วมุกดา. 2545. วิสัยทัศน์ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุรัชย์ พลอยศรี. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. 2552. (11 กันยายน). การสัมภาษณ์.
- เสนาะ ดิยาวัว. 2543. หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนันต์ วัฒนกุลจรัส. 2549. ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวไทย กระจุกหรือกระจาย. ค้นวันที่ 10 ตุลาคม 2551 จาก http://www.tat.or.th/e-journal/article-02_4-49.html

- อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ, บรรณาธิการ. 2539. **การพัฒนาเครื่องชี้วัดและคุณภาพชีวิตและสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อภิรมย์ พรหมจรรยา, ชุตติมา ต่อเจริญ และคมสัน รัชตพันธ์. 2547. **โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบทจังหวัดภูเก็ต**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อุทิศ ขาวเชิธร. 2549. **การวางแผนกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Australia Commonwealth Department of Tourism. 1994. **National Ecotourism Strategy**. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- Holloway. 1983. อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูลมิตร. 2551. **การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร**. ปรินิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Lascrain, H. 1991. อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูลมิตร. 2551. **การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร**. ปรินิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Mowfort. 2003. อ้างถึงใน พิมพ์ชนก มูลมิตร. 2551. **การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร**. ปรินิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Page, S.J and Dowling, R.K. 2002. อ้างถึงใน กัลยารัตน์ ศิริรัตน์. 2550. **การวางแผนเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครศรีธรรมราช**. ปรินิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Yamane. 1960. อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์. 2549. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก ก

รายชื่อและจำนวนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

ภาคผนวก ก รายชื่อและจำนวนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

การประกอบการ	อำเภอ
ที่พัก	
1. ไอยรา ปาร์ค โฮเต็ล แอนด์ รีสอร์ท	เมืองอุทัยธานี
2. ห้วยขาแข้งเชษฐกิลป์	เมืองอุทัยธานี
3. ริเวอร์มารีนารีรีสอร์ท	เมืองอุทัยธานี
4. พิบูลย์สุข	เมืองอุทัยธานี
5. อมรสุข 1	เมืองอุทัยธานี
6. อมรสุข 2	เมืองอุทัยธานี
7. 333 เฮาส์	เมืองอุทัยธานี
8. พญาไม้รีสอร์ท	เมืองอุทัยธานี
9. บ้านสวนชลัมภ์ รีสอร์ท	เมืองอุทัยธานี
10. อุทัย ริเวอร์ เลค	เมืองอุทัยธานี
11. วันเพ็ญโฮมสเตย์	เมืองอุทัยธานี
12. จำพองโฮมสเตย์	เมืองอุทัยธานี
13. ริมทิวโฮมสเตย์	เมืองอุทัยธานี
14. อวดาร สปา เมท์เทน สวีท รีสอร์ท	บ้านไร่
15. ไร่ไชเบอร์	บ้านไร่
16. ห้วยขาแข้งคันทริโฮม รีสอร์ท	บ้านไร่
17. ห้วยป่าปก รีสอร์ท	บ้านไร่
18. บ้านสวนรีสอร์ท	บ้านไร่
19. ภูแสงทองรีสอร์ท	บ้านไร่
20. ภูเคียงเดือน	บ้านไร่
21. วัฒนาเกษตรเฮาส์	บ้านไร่
22. หุบป่าตาด โฮมสเตย์	ลานสัก
23. นวรัตน์ โฮมสเตย์	ลานสัก
24. บ้านจिरดิษฐ์	ลานสัก
25. คริมโฮเต็ล	ห้วยคต
ร้านอาหาร	
1. โหนดกล้วยเดี่ยวไก่ หมูตุ๋น	เมืองอุทัยธานี
2. ป้าสำราญ	เมืองอุทัยธานี
3. บ้านสวนชลัมภ์	เมืองอุทัยธานี
4. เอสแอนด์ดับบลิว	เมืองอุทัยธานี

ภาคผนวก ก (ต่อ)

การประกอบการ	อำเภอ
5. ล้าไฮไอศกรีม	เมืองอุทัยธานี
6. เรือนแพประมง	เมืองอุทัยธานี
7. มุมสบาย	เมืองอุทัยธานี
8. พรหมท่าซุง	เมืองอุทัยธานี
9. พรทิพย์	เมืองอุทัยธานี
10. นกน้อย	เมืองอุทัยธานี
11. คู่ยปลาแรด	เมืองอุทัยธานี
12. ชมวิว	เมืองอุทัยธานี
13. คริวสะแกกรัง	เมืองอุทัยธานี
14. คริวริมสวน	เมืองอุทัยธานี
15. คริวเป็ปซี่	เมืองอุทัยธานี
16. โกดีข้าวมันไก่	เมืองอุทัยธานี
17. เกษรอาหารอีสาน	เมืองอุทัยธานี
18. กิ่งศาล	เมืองอุทัยธานี
19. สวนอาหารครัวอन्नันต์	บ้านไร่
20. สวนอาหารบ้านสวน	บ้านไร่
21. ครัวบ้านคุณ	ลานสัก
22. แตนโกชนา	ลานสัก
ร้านของฝากของที่ระลึก	
1. ส.ฉัตรอุทัย	เมืองอุทัยธานี
2. ยาหอมทับทิมหมอวีรัตน์	เมืองอุทัยธานี
3. เล็กโบวี	เมืองอุทัยธานี
4. มีดช่างทิน	เมืองอุทัยธานี
5. เป็ยกโบวี	เมืองอุทัยธานี
6. มีดช่างแขก	เมืองอุทัยธานี
7. ช่างหรั่ง	เมืองอุทัยธานี
8. ปลาแรดบ้านโรงน้ำแข็ง	เมืองอุทัยธานี
9. เต๋ไค้นท์	เมืองอุทัยธานี
10. ซามิ้น ไอศถ	เมืองอุทัยธานี
11. ฉัตรอุทัย	เมืองอุทัยธานี
12. ผลไม้แช่อิ่มตั้งอยู่ฮวด	เมืองอุทัยธานี

ภาคผนวก ก (ต่อ)

การประกอบการ	อำเภอ
13. ไพพรรณ	เมืองอุทัยธานี
14. แม่ปวยลั้ง 1	เมืองอุทัยธานี
15. แม่ปวยลั้ง 2	เมืองอุทัยธานี
16. ร้านไหมแกมฝ้าย	เมืองอุทัยธานี
17. กลุ่มทองตะนาวเครื่องหอมไทยเดิม	เมืองอุทัยธานี
18. เม็งเป็ดพะโล้	เมืองอุทัยธานี
19. ร้านนันทเบเกอร์รี่	เมืองอุทัยธานี
20. กลุ่มขนมกงบ้านเหนือ	เมืองอุทัยธานี
21. สวนป่าบานเย็น	เมืองอุทัยธานี
22. กลุ่มผ้าทอพื้นเมืองลายโบราณบ้านผาตั้ง	บ้านไร่
23. กลุ่มทอผ้าศรีนิน	บ้านไร่
24. กลุ่มทอผ้าบ้านทัพหลวง	บ้านไร่
25. กลุ่มทอผ้าบ้านนาคาโพ(ไพจิตต์)	บ้านไร่
26. กลุ่มทอผ้าบ้านทัพคล้าย	บ้านไร่
27. กลุ่มทอผ้าบ้านเนินคีรี	บ้านไร่
28. กลุ่มทอผ้าบ้านพุลสุข	บ้านไร่
29. ศูนย์ O-TOP บ้านรากไม้	ลานสัก
การขนส่ง	
1. รถโดยสารประจำทางกรุงเทพฯ-อุทัยธานี บริษัทขนส่ง	เมืองอุทัยธานี
2. รถตู้ปรับอากาศกรุงเทพฯ-อุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี
3. รถโดยสารประจำทางอุทัยธานี - บ้านไร่	เมืองอุทัยธานี/บ้านไร่
4. รถโดยสารประจำทางอุทัยธานี - ลานสัก	เมืองอุทัยธานี/ลานสัก
5. รถโดยสารประจำทางอุทัยธานี - ห้วยคต	เมืองอุทัยธานี/ห้วยคต
6. รถโดยสารขนาดเล็กรอบเมืองอุทัยธานี	เมืองอุทัยธานี

ภาคผนวก ข
ภาพประกอบการศึกษา

ภาพที่ 1 ส่วนหนึ่งของผืนป่าห้วยขาแข้ง

ภาพที่ 2 หุบป่าตาด

ภาพที่ 3 ทิวทัศน์ภาพบนยอดเขาสะแกกรัง

ภาพที่ 4 ลำน้ำสะแกกรัง

ภาพที่ 5 วนอุทยานถ้ำเขาหลวง (ถ้ำพุนหวาย)

ภาพที่ 6 ถ้ำเขาพระยาพายุเรือ

ภาพที่ 7 เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน

ภาพที่ 8 เขามาเรต

ภาพที่ 9 วัดจันทาราม (วัดท่าซุง)

ภาพที่ 10 วัดสังกัสรัตนคีรี

ภาพที่ 11 วัดอุโปสถาราม (วัดโบสถ์)

ภาพที่ 12 วัดถ้ำเขาวง

ภาพที่ 13 หลวงพ่อโตวัดผาตั้ง

ภาพที่ 14 พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ฯ

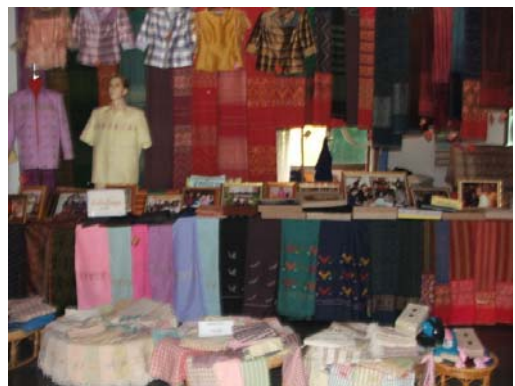
ภาพที่ 15 ตลาดโบราณสะแกกรัง

ภาพที่ 16 ชาวแพริมแม่น้ำสะแกกรัง

ภาพที่ 17 กลุ่มทอผ้าไฟจิตต์ (บ้านนาตาโพ)

ภาพที่ 18 กลุ่มแม่บ้านเกษตรผาตั้ง

ภาพที่ 19 ไอยราปาร์คโฮเต็ลแอนด์รีสอร์ท

ภาพที่ 20 อาคารสปาเมทเทนสวีทรีสอร์ท

ภาพที่ 21 ห้วยป่าปกรีสอร์ท

ภาพที่ 22 ห้วยขาแข้งคันทรีโฮมรีสอร์ท

ภาพที่ 23 ริเวอร์มาร์ริจีสอร์ท

ภาพที่ 24 บ้านสวนรีสอร์ท

ภาพที่ 25 ร้านโกตี๋ข้าวมันไก่

ภาพที่ 26 สวนอาหารบ้านสวน

ภาพที่ 27 ร้านแต่้โดนัท

ภาพที่ 28 ร้านชาวมิ้นไอศถ

ภาพที่ 29 ผลิตภัณฑ์กลุ่ม OTOP รากไม้

ภาพที่ 30 ผลิตภัณฑ์กลุ่มทอผ้าบ้านนาตาโพ

ภาพที่ 31 สัมภาษณ์เชิงลึก นายปิติธรรม ฐิติมนตรี รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 32 สัมภาษณ์เชิงลึก นายวิชา พรหมอยู่ ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษ
อำเภอเมืองอุทัยธานี

ภาพที่ 33 สัมภาษณ์เชิงลึก นายทวีวัฒน์ จันทร ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง
อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 34 สัมภาษณ์เชิงลึก นายเสวก พุทธรักษา นายอำเภอบ้านไร่

ภาพที่ 35 สัมภาษณ์เชิงลึก นายพลศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล นายอำเภอห้วยคต

ภาพที่ 36 สัมภาษณ์เชิงลึก นายสุรชัย พลอยศรี ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี

ภาคผนวก ค
แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์, เขตห้ามล่าสัตว์ป่า, จุดชมวิว, ซากฟอสซิล, ถ้ำ, ทะเลสาบ/หนอง/บึง, พุ่มดอกไม้และพืชพันธุ์, น้ำตก, พรุ, ภูเขา/ธรณีสัณฐานเฉพาะ, แม่น้ำ/แก่ง, วนอุทยาน, ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง, ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ, สวนรุกขชาติ, อุทยานแห่งชาติ, ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ, หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ, น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดอุทัยธานี.2551)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร
1. เขาสะแกกรัง	เมือง		
2. ลำน้้าสะแกกรัง	เมือง		
3. เกาะเทโพ	เมือง		
4.วนอุทยานถ้ำเขาวง (ถ้ำพุหวาย)	บ้านไร่		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร
5. น้ำตกผาร่มเย็น	บ้านไร่		
6. ถ้ำเกร็ดดาว	บ้านไร่		
7. น้ำตกตาดดาว	บ้านไร่		
8. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง	ลานสัก		
9. เขาปลาร้า	ลานสัก		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร
10. หุบป่าตาด	ลานสัก		
11. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำประทุน	ลานสัก		
12. เขาน้อยชัย	ลานสัก		
13. เขาผาแรด	ลานสัก		
14. เขาพระยาพายุเรือ	ลานสัก		
15. น้ำตกวังไผ่ (น้ำตกวังไผ่เต่า)	ลานสัก		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร
16.ลานหินเทิน	ลานสัก		
17. น้ำพุร้อนบ้านสมอทอง	ห้วยคต		
18. น้ำตกไซเบอร์	ห้วยคต		
19. น้ำตกอีซ่า	ห้วยคต		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ได้แก่ กำแพงเมือง/คูเมือง, ชุมชนโบราณ, โบราณสถาน, ประวัติความเป็นมา, พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง, พิพิธภัณฑ, ศาสนสถาน, ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์, อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน, อุทยานประวัติศาสตร์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดอุทัยธานี.2551)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร
1. พระแสงดาบสัตยตราวุธประจำเมืองอุทัยธานี	เมือง		
2. พิพิธภัณฑประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น	เมือง		
3. วัดจันทาราม (วัดท่าซุง)	เมือง		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร
4. วัดธรรมโฆษก(วัดโรงโค)	เมือง		
5. วัดมณีสถิตย์กปิฎฐาราม	เมือง		
6. วัดสังกัสรัตนคีรี	เมือง		
7. วัดอุโบสถาราม หรือวัดโบสถ์	เมือง		
8. เมืองโบราณบ้านไผ่	เมือง		
9. เมืองโบราณบ้านกาไร่	บ้านไร่		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร
10. วัดถ้ำเขาวง	บ้านไร่		
11. หลวงพ่อโตวัดผาตั้ง	บ้านไร่		
12. วัดถ้ำเขาตะพาน	บ้านไร่		
13. วัดเขาวงพระมหจรรย์	บ้านไร่		
14. หลวงพ่อเสมา วัดป่าสัก	ลานสัก		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ได้แก่ เชื้อน/อ่างเก็บน้ำ, งานประเพณี, จุดผ่านแดน, ตลาดนัด/ตลาดสด, ไร่/สวนเกษตร, วิถีชีวิตความเป็นอยู่, ศูนย์วัฒนธรรม, ศูนย์หัตถกรรม, สวนพฤกษศาสตร์, สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์, สวนสาธารณะ/สวนหย่อม, หมู่บ้าน, เหมือง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี.2551)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาจัดกิจกรรม
1. งานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี	เมือง			
2. งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์	เมือง			
3. งานวันพระชนกจักรี	เมือง			
4. งานกาชาด	เมือง			

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาจัดกิจกรรม
5. ตลาดโบราณสะแกกรัง	เมือง			
6. สกแซ่ตั้ง	เมือง			
7. ชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง	เมือง			
8. เชื้อนวังร่มเกล้า	เมือง			
9. ศูนย์พัฒนาชาวเขา-ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 73 (ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อีชาย)	บ้านไร่			

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาจัดกิจกรรม
10. ศูนย์แสดงและสาธิตการทอผ้าพื้นเมือง (กลุ่มทอผ้าไพจิตร)	บ้านไร่			
11. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าพื้นเมืองลายโบราณผาทอง	บ้านไร่			
12. สวนพฤกษศาสตร์	บ้านไร่			
13. งานวันมรดกโลกห้วยขาแข้ง	บ้านไร่			
14. เขื่อนทับเสลา	ลานสัก			

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้ง	ลักษณะของทรัพยากร	ช่วงเวลาจัดกิจกรรม
15. สวนป่าห้วยระบำ	ลานสัก			
16. ประเพณีบุญบั้งไฟ	ลานสัก			
17. ประเพณีเผาข้าวหลามบ้าน ไผ่งาม	ลานสัก			
18. ประเพณีตำขอมจีนโบราณ	ลานสัก			

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการขนส่ง

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
ที่พัก	1. ไอยรา ปาร์ค โฮเต็ล แอนด์ สวีท รีสอร์ท 2. ห้วยขาแข้งเชษฐศิลป์ 3. ริเวอร์มารีนารีสอร์ท 4. พิบูลย์สุข 5. อมรสุข 1		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	6. อมรสุม 2		
	7. 333 เฮาส์		
	8. พญาไม้รีสอร์ท		
	9. บ้านสวนชลัมภ์รีสอร์ท		
	10. อุทัย ริเวอร์ เลค		
	11. วันเพ็ญโฮมสเตย์		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	12. จำพงโฮมสเตย์ 13. ริมนที โฮมสเตย์ 14.อวดารสปาแม่ทัพเทนสวีทรีสอร์ท 15. ไร่ไซเบอร์ 16. ห้วยขาแข้งคันทรีโฮม รีสอร์ท		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	17. ห้วยป่าปก รีสอร์ท		
	18. บ้านสวนรีสอร์ท		
	19. ภูแสงทองรีสอร์ท		
	20. ภูเคียงเดือน		
	21. วัฒนาเกษตรเฮาส์		
	22. หุบป่าตาด โฮมสเตย์		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
2. ร้านอาหาร	23. นวรัตน์ โสมสเดช		
	24. บ้านจिरดิษฐ์		
	25. คริมโฮเต็ล		
	1. โพนก้วยเตี้ยวไถ่ หมูตุ๋น		
	2. ป้าสำราญ		
	3. บ้านสวนชลัมภ์		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	4. เอสแอนด์ดับบลิว		
	5. ลำไยไอศกรีม		
	6. เรือนแพระมง		
	7. มุมสบาย		
	8. พรหมท่าซุง		
	9. พรทิพย์		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	10. นกน้อย		
	11. ตู้ปลาแรด		
	12. ชมวิว		
	13. คริวสะแกกรัง		
	14. คริวริมสวน		
	15. คริวเป็ปชี		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	10. นกน้อย		
	11. ตู้ปลาแรด		
	12. ชมวิว		
	13. คริวสะแกกรัง		
	14. คริวริมสวน		
	15. คริวเป็ปชี		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	16. โกตี๋ข้าวมันไก่		
	17. เกษรอาหารอีสาน		
	18. กิ่งศาล		
	19. สวนอาหารครัวอเนก		
	20. สวนอาหารบ้านสวน		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
3. ร้านของฝากของที่ระลึก	21. ครั้วบ้านคุณ		
	22. แตนโกชนา		
	1. ศ. นัทรุฑูทัย		
	2. ยาหอมทับทิมหมอวีรัตน์		
	3. เล็กโบวี		
	4. มีดช่างหิน		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	5.เป็ยง โปวี่		
	6. มีดช่างแขก		
	7. ช่างหรั้ง		
	8. ปลาแรดบ้านโรงน้ำแข็ง		
	9. แต้โค่นัท		
	10. ซามีน ไอศก		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	11. ถักรูทัก		
	12. ผลไม้แช่อิ่มตั้งอยู่สวน		
	13. ไฟพรรณ		
	14. แม่ปวยลั้ง 1		
	15. แม่ปวยลั้ง 2		
	16. ร้านไหมแกมฝ้าย		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	17. กลุ่มท่องเที่ยวตระนาวเครื่องหอมไทยเดิม 18. เม็งเป็ดพะโล้ 19. ร้านน้ำเบเกอรี่ 20. กลุ่มขนมกงบ้านเหนือ 21. สวนป่าบานเย็น		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	22. กลุ่มผ้าทอพื้นเมืองลายโบราณบ้านผา ทั่ง 23. กลุ่มทอผ้าศรีนิน 24. กลุ่มทอผ้าบ้านทัพหลวง 25. กลุ่มทอผ้าบ้านนาตาโพ (โพจิตต์) 26. กลุ่มทอผ้าบ้านทัพคล้าย		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
4. การขนส่ง	27. กลุ่มทอผ้าบ้านเนินคีรี		
	28. กลุ่มทอผ้าบ้านพลสุข		
	29. ศูนย์ O-TOP บ้านรากไม้		
	1.รถโดยสารประจำทางกรุงเทพฯ- อุทัยธานี บริษัทขนส่ง		
	2. รถตู้ปรับอากาศกรุงเทพฯ- อุทัยธานี		

แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี
ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อ	ที่ตั้ง	การบริการ
	3.รถโดยสารประจำทางอุทัยธานี- บ้านไร่		
	4.รถโดยสารประจำทางอุทัยธานี - ลานสัก		
	5.รถโดยสารประจำทางอุทัยธานี - ห้วยคต		
	6. รถโดยสารขนาดเล็กรอบเมืองอุทัยธานี		

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามสำหรับประชาชนท้องถิ่น

แบบสอบถามสำหรับประชาชนท้องถิ่น
เรื่อง การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว
เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ศึกษาความคิดเห็นประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ชื่อ และที่อยู่ เพศ อายุ สถานภาพการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม และทรัพยากรด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในจังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่

ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับและไม่มีผลกระทบใดๆกับตัวท่าน

ขอขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวรุ่งตะวัน เกิดโกลา

นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เลขที่แบบสอบถาม

คำชี้แจงในการทำ กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง และเติมข้อความในที่เว้นไว้ให้ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ..... ที่อยู่.....

เบอร์โทรศัพท์.....

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 15-24 ปี

2. 25-34 ปี

3. 35-44 ปี

4. 45-54 ปี

5. 55-64 ปี

6. มากกว่า 64 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ประถมศึกษา

2. มัธยมศึกษา

3. อนุปริญญา

4.ปริญญาตรี

5. ปริญญาโท

6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

1. เกษตรกรรม

2. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

3. แม่บ้าน/พ่อบ้าน

4. พนักงานเอกชน

5. รับจ้างทั่วไป

6. นักเรียน/นักศึกษา

7. ล้าขาย

8. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 5,000 บาท

2. 5,001-10,000 บาท

3. 10,001- 15,000 บาท

4. 15,001 – 20,000 บาท

5. 20,001- 25,000 บาท

6. 25,001 – 30,000 บาท

7. มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความสำคัญระดับใด

ทรัพยากรการท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทางธรรมชาติ					
1. จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และมีชื่อเสียง					
2. จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรทางน้ำที่อุดมสมบูรณ์					
3. จังหวัดอุทัยธานีมีถ้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น					
4. จังหวัดอุทัยธานีมีน้ำตกที่สวยงาม					
5. จังหวัดอุทัยธานีมีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ ทศนียภาพที่สวยงาม					
ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา					
1. จังหวัดอุทัยธานีมีวัดที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียง					
2. จังหวัดอุทัยธานีมีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์					
3. จังหวัดอุทัยธานีมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง					
4. จังหวัดอุทัยธานีมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ					
ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม					
1. งานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี					
2. งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์					
3. งานวันพระชนกจักรี					
4. งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง					
5. งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย					
6. วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง					
7. วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อิทราย					
8. วิถีชีวิตด้านการเกษตร					
ทางด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. มีบริการพักร้อมที่มีคุณภาพ					
2. มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย					
3. มีช่องทางของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย					
4. มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก					

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี
ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ซึ่งเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด
อุทัยธานี มีความสำคัญในระดับใด

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
จุดแข็ง (ลักษณะที่ดีที่มีอยู่และควรส่งเสริม)					
1. จังหวัดอุทัยธานีมีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลายในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด)					
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก					
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย					
4. มีงานประเพณี วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยึด					
5. มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการทำงานด้านการพัฒนาสังคมร่วมกันมากขึ้น (ประชาชนมีส่วนร่วม)					
6. มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์					
7. มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ					
8. ประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพ					
9. มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว					
10. การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่					
11. ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ					
12. เส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่ง					
จุดอ่อน (ลักษณะที่ไม่ดีที่มีอยู่และควรปรับปรุง)					
1. ขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว					
2. ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคล ระหว่างหน่วยงาน					
3. การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่ทั่วถึง					
4. ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน					
5. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก					
6. ขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเอง และการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง					
7. ขาดการเลือกสรร และพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา/เทคโนโลยี ทางด้านการผลิตและการตลาด					

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โอกาส (สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์)					
1. รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว					
2. เสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น					
3. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว					
4. มีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน (E – Commerce)					
5. รัฐบาลให้การสนับสนุน และช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs					
6. ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น					
7. มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี					
อุปสรรค (สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องแต่เป็นอันตราย ควรป้องกันแก้ไข)					
1. เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย					
2. กฎระเบียบของรัฐไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว					
3. งบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง					
4. ประชาชน/ นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม และไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย					
5. ภาวะโลกร้อน (GLOBLE WARMING)					
6. รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย					

ตอนที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีกลยุทธ์เพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์
ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้มีความสำคัญในระดับใดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว					
1. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
2. เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน					
3. พัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่

ท่านมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ในหัวข้อต่อไปนี้มากน้อยในระดับใด

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1. ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น					
2. การให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่นไม่มีความจำเป็น					
3. ไม่ควรจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่					
4. บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์					
5. ไม่ควรมีการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
6. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่					
7. การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม					
8. ควรสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
9. การจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ไม่จำเป็นต้องทำ					
10. ควรมีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว					

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว
เรื่อง การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว
เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อสภาพแวดล้อมภายในภายนอกและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ศึกษาความคิดเห็นประชาชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและเจ้าหน้าที่บุคลากรภาครัฐต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ชื่อ และที่อยู่ เพศ อายุ สถานภาพการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ประกอบด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม และทรัพยากรด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในจังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่

ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับและไม่มีผลกระทบใดๆกับตัวท่าน

ขอขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวรุ่งตะวัน เกิดโกลา

นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เลขที่แบบสอบถาม

คำชี้แจงในการทำ กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย \checkmark ในช่อง และเติมข้อความในที่เว้นไว้ให้ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ..... ที่อยู่.....

เบอร์โทรศัพท์.....

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 15-24 ปี

2. 25-34 ปี

3. 35-44 ปี

4. 45-54 ปี

5. 55-64 ปี

6. มากกว่า 64 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ประถมศึกษา

2. มัธยมศึกษา

3. อนุปริญญา

4.ปริญญาตรี

5. ปริญญาโท

6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพผู้ประกอบการ

1. ที่พัก

2. ร้านอาหาร

3. ร้านของฝากของที่ระลึก

4. การขนส่ง

5. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 5,000 บาท

2. 5,001-10,000 บาท

3. 10,001- 15,000 บาท

4. 15,001 – 20,000 บาท

5. 20,001- 25,000 บาท

6. 25,001 – 30,000 บาท

7. มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 ความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว

ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความสำคัญระดับใด

ทรัพยากรการท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทางธรรมชาติ					
1. จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และมีชื่อเสียง					
2. จังหวัดอุทัยธานีมีทรัพยากรทางน้ำที่อุดมสมบูรณ์					
3. จังหวัดอุทัยธานีมีถ้ำที่สวยงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่น					
4. จังหวัดอุทัยธานีมีน้ำตกที่สวยงาม					
5. จังหวัดอุทัยธานีมีภูเขาต่างๆที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ ทศนียภาพที่สวยงาม					
ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา					
1. จังหวัดอุทัยธานีมีวัดที่สำคัญและศูนย์ปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียง					
2. จังหวัดอุทัยธานีมีโบราณสถานที่เก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์					
3. จังหวัดอุทัยธานีมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง					
4. จังหวัดอุทัยธานีมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ					
ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม					
1. งานตักบาตรเทโว วัดสังกัสรัตนคีรี					
2. งานไหว้พระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์					
3. งานวันพระชนกจักรี					
4. งานมรดกโลกห้วยขาแข้ง					
5. งานกาชาดและของดีเมืองอุทัย					
6. วิถีชีวิตชาวแพในแม่น้ำสะแกกรัง					
7. วิถีชีวิตชาวเขาชาวกะเหรี่ยงที่ศูนย์วัฒนธรรมชาวเขาอีมาด-อิทราย					
8. วิถีชีวิตด้านการเกษตร					
ทางด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. มีบริการพักรแรมที่มีคุณภาพ					
2. มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย					
3. มีของฝากของที่ระลึกขึ้นชื่อจำหน่ายหลากหลาย					
4. มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก					

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี
ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ซึ่งเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด
อุทัยธานี มีความสำคัญในระดับใด

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
จุดแข็ง (ลักษณะที่ดีที่มีอยู่และควรส่งเสริม)					
1. จังหวัดอุทัยธานีมีความหลากหลายทางชีวภาพ (มีความหลากหลายในชนิดพันธุ์ทั้งพืชและสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตทุกชนิด)					
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นมรดกโลก					
3. มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย					
4. มีงานประเพณี วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยึด					
5. มีการรวมกลุ่มของประชาชนในการทำงานด้านการพัฒนาสังคมร่วมกันมากขึ้น (ประชาชนมีส่วนร่วม)					
6. มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุดมสมบูรณ์					
7. มีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ					
8. ประชาชนมีความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพ					
9. มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว					
10. การบริการด้านสาธารณสุขครอบคลุมพื้นที่					
11. ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมแต่พร้อมที่จะยอมรับ					
12. เส้นทางคมนาคมสะดวกต่อการท่องเที่ยวและการขนส่ง					
จุดอ่อน (ลักษณะที่ไม่ดีที่มีอยู่และควรปรับปรุง)					
1. ขาดการวางแผนด้านการท่องเที่ยว					
2. ขาดการเชื่อมโยงข้อมูล/ บุคคล ระหว่างหน่วยงาน					
3. การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่ทั่วถึง					
4. ขาดการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการเรียนการสอน					
5. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ขาดความรู้ภาษาต่างประเทศ วิทยาการจัดการสมัยใหม่เพื่อการค้าและระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อการค้าของโลก					
6. ขาดการกำหนด Brand name (ตราสัญลักษณ์การค้า) ของตนเอง และการกำหนด identity (เอกลักษณ์) ของตนเอง					
7. ขาดการเลือกสรร และพัฒนาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญา/เทคโนโลยี ทางด้านการผลิตและการตลาด					

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
โอกาส (สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์)					
1. รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว					
2. เสถียรภาพทางการเมืองมีความมั่นคงทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น					
3. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว					
4. มีระบบเทคโนโลยีการสื่อสารถึงระดับชุมชน (E – Commerce)					
5. รัฐบาลให้การสนับสนุน และช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs					
6. ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น					
7. มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงกับจังหวัดอุทัยธานี					
อุปสรรค (สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องแต่เป็นอันตราย ควรป้องกันแก้ไข)					
1. เกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก เช่น อุทกภัย					
2. กฎระเบียบของรัฐไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว					
3. งบประมาณจากทางภาครัฐไม่ต่อเนื่อง					
4. ประชาชน/ นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม และไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย					
5. ภาวะโลกร้อน (GLOBLE WARMING)					
6. รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานีน้อย					

ตอนที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีกลยุทธ์เพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์
ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้มีความสำคัญในระดับใดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว					
1. ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
2. เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถการบริหารจัดการและการแข่งขัน					
3. พัฒนาบุคลากร สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่

ท่านมีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ในหัวข้อต่อไปนี้มากน้อยในระดับใด

ข้อความ	ความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1. ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น					
2. การให้การศึกษาและการเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่นไม่มีความจำเป็น					
3. ไม่ควรจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่					
4. บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์					
5. ไม่ควรมีการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
6. ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวแก่ประชาชนในพื้นที่					
7. การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม					
8. ควรสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
9. การจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ไม่จำเป็นต้องทำ					
10. ควรมีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจนรวมทั้งมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว					

ภาคผนวก ฉ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกรองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี

คำถามสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกรองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี

เรื่อง

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

1. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....
วันและเวลาที่สัมภาษณ์.....สถานที่.....
ระยะเวลาการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง.....ปี

2. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (จำพวก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุดชมวิว ซากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง พืชดอกไม้และพืชพันธุ์ น้ตก พรุ ภูเขา/ธรณีสัณฐาน เฉพาะ แม่น้ำ/แก่ง วนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน)
.....
.....
.....
.....

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา (จำพวก กำแพงเมือง/คูเมือง ชุมชนโบราณ โบราณสถาน ประวัติความเป็นมา พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง พิพิธภัณ์ท์ ศาสนสถาน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน อุทยานประวัติศาสตร์)
.....
.....
.....
.....

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (จำพวก เชื้อน/อ่าง
เก็บน้ำ งานประเพณี จุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวนเกษตร วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์
วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์ สวนสาธารณะ/สวนหย่อม
หมู่บ้านเหมือง)

.....
.....
.....
.....

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (จำพวก ที่พัก
ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการคมนาคมขนส่ง)

.....
.....
.....
.....

**3. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านในเรื่องจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี**

- จุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- จุดอ่อนของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

-โอกาสต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

-อุปสรรคต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

4. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การดำเนินงานในแนวทางของยุทธศาสตร์ ตามกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสามข้อ (ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน พัฒนานวัตกรรมสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว) มีลักษณะการดำเนินงานอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี มีแนวทางอย่างไร (การจัดพื้นที่และการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดระบบข้อมูลด้านการท่องเที่ยว มาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ)

.....
.....
.....
.....
.....

6. ประเด็นความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ
ผู้ศึกษา.

ภาคผนวก ช
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษ
อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี

คำถามสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองพิเศษ
อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี

เรื่อง

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

1. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....
วันและเวลาที่สัมภาษณ์.....สถานที่.....
ระยะเวลาการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง.....ปี

2. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (จำพวก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุด
ชมวิว ซากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง พืชดอกไม้และพืชพันธุ์ น้ำตก พรุ ภูเขา/ธรณีสัณฐาน
เฉพาะ แม่น้ำ/แก่ง วนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนรุกขชาติ อุทยาน
แห่งชาติ ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน)
.....
.....
.....
.....

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา (จำพวก กำแพง
เมือง/คูเมือง ชุมชนโบราณ โบราณสถาน ประวัติความเป็นมา พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง
พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน อุทยานประวัติศาสตร์)
.....
.....
.....
.....

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (จำพวก เชื้อน/อ่าง
เก็บน้ำ งานประเพณี จุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวนเกษตร วิธีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์
วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์ สวนสาธารณะ/สวนหย่อม
หมู่บ้าน เหมือง)

.....
.....
.....
.....

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (จำพวก ที่พัก
ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการคมนาคมขนส่ง)

.....
.....
.....
.....

**3. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านในเรื่องจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี**

- จุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- จุดอ่อนของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- โอกาสต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- อุปสรรคต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

4. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การดำเนินงานในแนวทางของยุทธศาสตร์ ตามกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสามข้อ (ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน พัฒนานวัตกรรมสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว) มีลักษณะการดำเนินงานอย่างไร ในลักษณะของนายอำเภอเมือง มีลักษณะการดำเนินงานเช่นไร

.....
.....
.....
.....
.....

5. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี มีแนวทางอย่างไร (การจัดพื้นที่และการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดระบบข้อมูลด้านการท่องเที่ยว มาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ)

.....
.....
.....
.....
.....

6. ประเด็นความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ
ผู้ศึกษา.

ภาคผนวก ซ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกนายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

คำถามสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกนายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

เรื่อง

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

1. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....
วันและเวลาที่สัมภาษณ์.....สถานที่.....
ระยะเวลาการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง.....ปี

2. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (จำพวก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุดชมวิว ซากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง ทุ่งดอกไม้และพืชพันธุ์ น้ำตก พรุ ภูเขา/ธรณีสัณฐาน เฉพาะ แม่น้ำ/แก่ง วนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน)
.....
.....
.....
.....

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา (จำพวก กำแพงเมือง/คูเมือง ชุมชนโบราณ โบราณสถาน ประวัติความเป็นมา พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน อุทยานประวัติศาสตร์)
.....
.....
.....
.....

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (จำพวก เชื้อน/อ่าง
เก็บน้ำ งานประเพณี จุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวนเกษตร วิธีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์
วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์ สวนสาธารณะ/สวนหย่อม
หมู่บ้าน เหมือง)

.....
.....
.....
.....

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (จำพวก ที่พัก
ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการคมนาคมขนส่ง)

.....
.....
.....
.....

**3. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านในเรื่องจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี**

- จุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- จุดอ่อนของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- โอกาสต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- อุปสรรคต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

4. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การดำเนินงานในแนวทางของยุทธศาสตร์ ตามกลยุทธ์ส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสามข้อ (ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน พัฒนานวัตกรรม
สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว) มีลักษณะการดำเนินงานอย่างไร ในลักษณะของอำเภอบ้านไร่
มีลักษณะการดำเนินงานเช่นไร

.....
.....
.....
.....
.....

5. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี มีแนวทางอย่างไร (การจัดพื้นที่และการ
ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน การ
จัดระบบข้อมูลด้านการท่องเที่ยว มาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ)

.....
.....
.....
.....
.....

6. ประเด็นความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ
ผู้ศึกษา.

ภาคผนวก ฅ
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง
อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี

คำถามสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง
อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

เรื่อง

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

1. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....
วันและเวลาที่สัมภาษณ์.....สถานที่.....
ระยะเวลาการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง.....ปี

2. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (จำพวก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุดชมวิว ซากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง พุ่มดอกไม้และพืชพันธุ์ น้ำตก พรุ ภูเขา/ธรณีสัณฐาน เฉพาะ แม่น้ำ/แก่ง วนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน)

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา (จำพวก กำแพงเมือง/คูเมือง ชุมชนโบราณ โบราณสถาน ประวัติความเป็นมา พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน อุทยานประวัติศาสตร์)

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (จำพวก เชื้อน/อ่าง
เก็บน้ำ งานประเพณี จุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวนเกษตร วิธีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์
วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์ สวนสาธารณะ/สวนหย่อม
หมู่บ้าน เหมือง)

.....
.....
.....
.....

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (จำพวก ที่พัก
ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการคมนาคมขนส่ง)

.....
.....
.....
.....

**3. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านในเรื่องจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี**

- จุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- จุดอ่อนของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- โอกาสต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

- อุปสรรคต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

4. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การดำเนินงานในแนวทางของยุทธศาสตร์ ตามกลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสามข้อ (ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน พัฒนานวัตกรรมสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว) มีลักษณะการดำเนินงานอย่างไร ในลักษณะของอำเภอตามหลัก มีลักษณะการดำเนินงานเช่นไร

.....
.....
.....
.....
.....

5. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี มีแนวทางอย่างไร (การจัดพื้นที่และการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดระบบข้อมูลด้านการท่องเที่ยว มาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ)

.....
.....
.....
.....

6. ประเด็นความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ
ผู้ศึกษา.

ภาคผนวก ๑

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกนายอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

คำถามสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกนายอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

เรื่อง

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

1. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....
วันและเวลาที่สัมภาษณ์.....สถานที่.....
ระยะเวลาการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง.....ปี

2. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (จำพวก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุดชมวิว ซากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง ทุ่งดอกไม้และพืชพันธุ์ น้ำตก พรุ ภูเขา/ธรณีสถาน เฉพาะ แม่น้ำ/แก่ง วนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน)

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา (จำพวก กำแพงเมือง/คูเมือง ชุมชนโบราณ โบราณสถาน ประวัติความเป็นมา พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน อุทยานประวัติศาสตร์)

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (จำพวก เชื้อน/อ่าง
เก็บน้ำ งานประเพณี จุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวนเกษตร วิธีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์
วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์ สวนสาธารณะ/สวนหย่อม
หมู่บ้าน เหมือง)

.....
.....
.....
.....

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (จำพวก ที่พัก
ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการคมนาคมขนส่ง)

.....
.....
.....
.....

**3. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านในเรื่องจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี**

-จุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

-จุดอ่อนของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

-โอกาสต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

-อุปสรรคต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

4. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การดำเนินงานในแนวทางของยุทธศาสตร์ ตามกลยุทธ์ส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสามข้อ (ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน พัฒนาบุคลากร
สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว) มีลักษณะการดำเนินงานอย่างไร ในระดับของอำเภอ/ห้วยคต มี
ลักษณะการดำเนินงานอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี มีแนวทางอย่างไร (การจัดพื้นที่และการ
ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน การ
จัดระบบข้อมูลด้านการท่องเที่ยว มาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ)

.....
.....
.....
.....
.....

6. ประเด็นความคิดเห็นและเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ
ผู้ศึกษา.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี

คำถามสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี

เรื่อง

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุทัยธานี

1. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....
วันและเวลาที่สัมภาษณ์.....สถานที่.....
ระยะเวลาการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง.....ปี

2. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (จำพวก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จุดชมวิว ซากฟอสซิล ถ้ำ ทะเลสาบ/หนอง/บึง ทุ่งดอกไม้และพืชพันธุ์ น้ำตก พรุ ภูเขา/ธรณีสัณฐาน เฉพาะ แม่น้ำ/แก่ง วนอุทยาน ศูนย์วิจัย/สถานีทดลอง ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าชายเลน/พรุ/พื้นที่ชุ่มน้ำ หาดทราย/ชายทะเล/หมู่เกาะ น้ำพุร้อน/บ่อน้ำร้อน/ธารน้ำร้อน)
.....
.....
.....
.....

- ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา (จำพวก กำแพงเมือง/คูเมือง ชุมชนโบราณ โบราณสถาน ประวัติความเป็นมา พระตำหนัก/วัง/พระราชวัง พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อนุสาวรีย์/อนุสรณ์สถาน อุทยานประวัติศาสตร์)
.....
.....

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (จำพวก เชื้อน/อ่าง
เก็บน้ำ งานประเพณี จุดผ่านแดน ตลาดนัด/ตลาดสด ไร่/สวนเกษตร วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศูนย์
วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์/ศูนย์ฝึกสัตว์ สวนสาธารณะ/สวนหย่อม
หมู่บ้าน เหมือง)

.....
.....
.....
.....

-ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก (จำพวก ที่พัก
ร้านอาหาร ร้านของฝากของที่ระลึก และการคมนาคมขนส่ง)

.....
.....
.....
.....

**3. ความคิดเห็นและมุมมองของท่านในเรื่องจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ด้านการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี**

-จุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

-จุดอ่อนของการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

-โอกาสต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

-อุปสรรคต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี

.....
.....
.....

4. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การดำเนินงานในแนวทางของยุทธศาสตร์ ตามกลยุทธ์ส่งเสริมและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งสามข้อ (ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เพิ่มศักยภาพและพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการแข่งขัน พัฒนานวัตกรรม
สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว) ท่านมีความเห็นและมุมมองในประเด็นนี้เช่นไร

.....
.....
.....
.....
.....

5. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดอุทัยธานี มีแนวทางอย่างไร (การจัดพื้นที่และการ
ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน การ
จัดระบบข้อมูลด้านการท่องเที่ยว มาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ)

.....
.....
.....
.....
.....

6. ประเด็นความคิดเห็นและมุมมองเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ
ผู้ศึกษา.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

นางสาวรุ่งตะวัน เกิดโกคา

ประวัติการศึกษา

การศึกษาระดับบัณฑิต สาขา การแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2549